

విషయ

కాలాంగులు

పండిత వ్యాసవిశ్వమాన

දස අවුරුද්දකට පෙර තමන් හැර ගිය ලොකු ප්‍රතාගන් ලැබුණු ලියුමක් නිසා හටගන් සන්තෝෂයයන් නන්දගේ ගෝකා-
භුර මූහුණ මදක් එලිය වී ය. එහෙන් ඇගේ කට කොනට නැඹුණු
මද සිනාව තමාම සරදමට හාජන කරන අවදාවක වේගය ගත්-
න් ය.

පුළුලින් නෑහින බසින පකුල් අතුව නගිමින් බසිමින් වැනෙන
පාරු, බත්තල් හා සුළප්පු අතර සිටගන් නැව්, දියෙන් නැඹුණු
වාන් කාදන් මෙන් නොයැලයි. පියන් ඉවත් වුණු නයිපෙට්ටි-
විලින් පැද්දෙමින් නෑහින නයිපෙන මෙන් දුම් තාලවලින් අකුමැත්-
නෙන් පිට වන කළදුම් කොහො හා අහුරු මඩවලින් නෑහින දුවිලි දී
පිසගෙන එන සුළඟ ආශ්චර්ය කළ නන්ද කිවිසීමට තතනන්නාක්
මෙන් නැභැය මදක් හකුලා ගත්තා ය.

කළගල්වලටත් වඩා බර අහුරු ගෝනි පෙරලුමින් උස්සන
මිනිසුන්ගේ දෙනොල් අතරින් ඉද තිට විරිත්තනා සුදු දතුන් ඇස්
කොවෙණ් තුළ ගිලුණු පුද් ඇස් ලොඩින් දැකින නන්දට වැදි සන්නිය
ලදෙසා වෙස්වලාගන් ගැමී යකැදුරාගේ මූහුණ සිහි වී ය. දුම්
කබලෙන් නෑහින දුම්මල දුම් මෙන් අහුරු කුඩා අහසට නැඟී විසිර
අතුරුදහන් වෙයි. අහුරු ගෝනි උස්සමින් පෙරලනුකුලිකාරයෝත්
පොල් තෙලෙන් දියකරන ලද දැමි මූහුණෙහි තවරාගෙන වැදි සන්නි
නැවුම් නවන ගැමී යකැදුරාත් තීවිත වියදම සහයාගන්නා අදහසින්
එක සේ වෙහෙසෙන්නෝ ය.

ගැමී යකැදුරා සිහි කළ නන්දගේ සිතට නැංගේ තමා දුරියකට
සිටි කාලය පිළිබඳව ගොම්නය් සිතිවිලි ය; අහුරු ගෝනි සමහ
පොර බදන මිනිසුන් නිසා නැංගේ සිත කළකිරවන හැඟීමකි.

එංගලන්තයේ නැවිනොටවලදී ගිලගන් මහා බඩු පෙටටි
බත්තල් තුළට වමාරන නැව් තුන හතරක් වරායෙහි නවිතන ලද
නැව් අතර වී ය. ඒ පෙටටි තුළ ඇති විසිතුරු බඩුවලටත් ඒ බඩු
හරසරින් පිළිගන්නා නාගරික සමාජයටත් හසුව තමා පමණක්
නොව තම සැමියා හා දරුවන්ද වෙනස් විමෙහි ප්‍රතිඵල සිහි කළ
නන්දට සන්තෝෂයක් මෙන් සියුම සැනක් හදවතෙහි ඇනෙන
කළක මෙන් වෙදනාවක් ද දැනිණ. මිදුලෙහි වූ අපුනෙන් නැඹුණු
ඇ ගෙයි ඇතුළු සැලට පිවිසෙන්ට සිතුවා ය.

“තියේ, අපි යමු ද ගේ ඇතුළට ?” සි අසමින් ඇ තම සහෝදර-
යාගේ මූහුණ බැලුවා ය.

තිස්සගේ කට කොන් දෙක දදකනට පූඩා තරම් දික් විය. දත් දැන්දෙහි දෙනිසම දැක්වෙන තරම් ඔහුගේ දෙමෙනාල දෙපැත්තල විදුතිණ. සන්නෝර්ෂයෙන් සිනාසුණුන් සරදම් කරනු පිශ්ච සිනාසුණුන් ඔහුගේ කට දෙමෙනා දදකන් දැක්වා දික්වෙයි; දත් දැන්දී දැක්වෙන තරම් දෙමෙනාල් විවරය මහන් වෙයි.

ඔහුගේ මේ සිනාව ඇතුම් විට නන්ද කුප්පන්නකි. මෙවැනි සිනාවක් නැගිය හැකි කටක් ඔහු ලැබුවේ කොසේ ද? තමාගේත් ඔහුගේන් පියා වූ කයිසාරුවන්තේ මූගන්දිරම් කළාතුරකින් සිනාසුණුන්කි. එකටටක ගැටි සිටි දෙමෙනාල් විද්‍යාල් ඔහුගේන් ඔහු සිනාසුණුන් ඉතා කළාතුරකිනි. නොනාසින යෝකයෙන් තවත් ලබන මුහුණක් අුති මව සිනාසුණුන් විට කට කොන් පමණක් මදක් හැකිවිණ. තිස්සගේ සිනාව ඔහුට කොසේ ලැබුණක් ද? උගැන්මන් කළකිරීමන් තිස්ස එය ඔහු වැයැලින් පුරුදු කරගන්තක් ද?

තිස්ස නන්දට පිටුපසින් ගමන් කොට සාලයට අනුර විය. මුළු සාලය විසිතුරු පාටින් බබුලවන බුමුහුරුණු පැහැ තිස්ස තමාතා තබන්නේ කපු පුරින් ගොඩකයයි සිනිය. ඇලන්ගෙන් නන්ද ලැබුණු ලියුම පලමුව කියවා ආනතුරුව සිංහලයට නැගුවේ තිස්සයි. පිටු සියයකට අඩු නොවන ඒ ඉංගිරිසි ලියුමන් ඇලන් තම මඟ පියන්ගේ වරිත ගමන් තමාගේ වරිතය ද නිර්දය ලෙස විවේචනය කරන්නේ කොළඹයට වැඩි යෝකයකින් පහරනු ලැබූ හද ඇත්තකු ලෙසිනි. ඒ දිග ලියුම කියවා භාඳින් තේරුම් ගැනුමට තරු ඉංගිරිසි දැනුමක් නන්දට නොවිය.

තිස්ස ඇලන්ගේ ලියුම කියවා ව්‍යවහාරකුදු තැර සිංහලයට නැගුවේ අයන්නෝර්ෂයෙන් වත් යෝකයෙන් වත් නොවේ. සන්නෝර්ෂයෙන් ද නොවේ. දුඩී උදිසිනාත්වයකින් ජීවිතය සලකන්නකු ලෙසිනි.

පියල් හා නන්ද ගම හැරදමා මිට අවුරුදු බොහෝ ගණනකට පෙර නගරයට සංකුමණය වූහ. ඉහළ සමාජයේ ගැනුන් හා පිරිමින් ඇසුරු කරන්ට වූ නන්ද, ඉංගිරිසි පොත් කියවීමහි නොව කතා වෙහි ගුර ගුරුවරියකගෙන් දැවුරුදීදක් පමණ ඉංගිරිසි බස උගත් තාය. ඇ ඉංගිරිසිය උගත්න් සමාජ වහරක් උගත්නක ලෙසිනි. ඇලන් රාජකීය විද්‍යාලයෙහි බාලාංශයෙහි උගත්නා කාලයෙහි සිට නන්ද පියල් හා ද පියල් නන්ද හා ද කතාබහ කොලේ ඉංගිරිසියෙනි.

තිස්සගේ ඇතුම්පදය අසා රෝස්ට්‍රු නන්ද ඔහුට නින්ද කරන අදහසින් දෙස් නැගුවා ය; ගෙදරදී සිංහලයෙන් කතාබහ කිරීම් ඇලන්ගේ ඉංගිරිසි උගත්න්මට බාධාවකි. දරුවන් සමඟ ඉංගිරිසියෙන් කතා කරන්නයයි ගුරුවරයෝ පියල්වත් මටත් නිතර කියනි.

ඇලන් ඉගෙනීමෙහි ගුරුයකු වූයේ ගෙදරදී ඉංගිරිසි බස වහරන්ට වූ නිසායයයි ඇලන්ගේ ගුරුවරයා කි ය. ඇලන් හැම අවුරුද්දේම පන්තියේ පළමුවැනියා වී තැකි ලැබුවේ ය.

නන්දගේ මේ වදන් ඇසු තිස්ස සිනාපුණෙන් ය.

“මව ගෙදරදී මවුපියන් කැඩිවව ඉංගිරිසියෙන් කතාබහ කරන නිසා තමයි ඇලන් උගෙනීමෙහි සමර්තයෙක් උනෝ.”

මවුපියන්ට අකිකරු වී ලංකාව හැර ගිය ඇලන් දිය අවුරුද්දකට පසු එවු දිග ලියුම නන්ද වටහාගත්තේ තිස්ස ලවා සිංහලයට නැඟීමෙනි.

“My dearest Mammie” යනු විසින් පටන්ගන්නා ලද ඇලන්ගේ ලියුමේ ඒ ඇමතුම වචන ඒ විදියෙන්ම කිසු තිස්ස අනතුරුව ලියුම සිංහලයට නැඟුවේ ය. නන්ද පුදුවෙන් නහින්ට වැයම් කිරීමෙන් ඇගේ සිත කය දෙක දමනය කරගන්නා ය.

“මම තිසාට කිවිවේ ලියුම සිංහලෙන් කියන්නයි. ඇලන්ගේ ඒ ඇමතුම පදය සිංහලෙන් කියන්න බැරිදී?” යි නන්ද තිස්සගේ මුහුණ නොබලාම තෙපලා ය. “ඒ ඇමතුම නොකිවිවත් පාඩුවක් තියෙනවා ය.”

“ඒ ඉංගිරිසි ඇමතුම සිංහලට නහන්න බැහැ” යි තිස්ස ලියුමෙහි නොත් රඳවාගත් වනම පිළිතුරු දුන්නේ ය.

“‘ඉතා ආදරවත්ත මැණියනි’, යි ඒක සිංහලට නහන්න බැරිය.”

“නන්ද මට වැඩිය ඉංගිරිසියි, සිංහලයි, දෙකම දන්නට නොව! මෙන්න—එහෙනම් ලියුම අරගෙන කියවා තෝරුම් ගන්න” යි කියමින් තිස්ස, ලියුම නන්ද දෙසට දික් කොමළේ ය. තමාගේ කටට නහින්ට ආ සුපුරුදු සිනාව මැඩ ගන්ට වැයම් කළ තිස්සගේ මුහුණ සාචං ටෙරුයක් ගන්නේ ය.

නන්ද තිස්සගේ ගති දතියි. ඔහුගේ ඇනුම්පද අසා පුරුදු ඇ කෝප නොවුවා ය.

තිස්සගේ ඇනුම පද නොඉවයන පියල් ‘පිස්සා’යි කියමින් ඔහු තම සිතින් බැහැර කරයි. තිස්ස පිස්සකු නොව භෞද පිළියක් භා හිසක් ඇති මිනිසකු ලෙස පියල් දතියි. යනු කියන ලද ඇනුමපද ලෙස නොව කාරුණික වදන් ලෙස ඔහුගේ කටින් පිටවනාත් පියල් රේට කන්දේයි. නන්ද කෝප කරන්ට අකැමැති නිසා පියල් තිස්සට පිස්සයයි බැජු නොවදියි. ඔහු ‘පිස්සා’යි සිතිමින් තිස්ස තම සිතින් බැහැර කිරීමෙන් තම කෝපය ද පිට කරයි.

ඇලන්ගේ ලියුම කියවු තිස්සට තමාගේන් නන්දගේන් අතිනය සිහි විය. ගරාවැටුණු මහගෙදර වූයේ පරණ කබල් පුවු, කන්ස්පු භා

මෙස ය. ගෝනි පබංගුවෙන් මහන ලද කුලිව්වමෙන් හා පැදුරන් ද වැසුණු ලේ ඇදවල් එහි තැම කාමරයකම එය. කොර්ගල මහගේදර නත්දත් තමාත් දැන් වෙයෙන ගෙදර හා සසදන්ට නිස්සට පිතුණේ කුමක් නිසාදුයි ඔහු නොදානියි. එහෙන් මේ සැසදීම නිසා නත්දගේ නාගර ජීවිතයෙහි ඇතැම් කරුණු ඔහුගේ සිතට තැංගේ ය. ඉගෙනීමහි ඉතා ගුරුයකු වූ ඇලන් ඉගෙනීම හැරදමා රටින් පිටවී ගියේ කුමක් නිසා ද? මවුපියන්ගේ වරදින් ද? ඇලන්ගේම වරදින් ද? ඇතැම් අවස්ථාවක දී දරුවන් මවුපියන් ගෙන් වෙන්වීම නාගර ජීවිතයෙහි අංශයක් ද? මේ එකකට වත් පිළිතුරු සපයන්ට නිස්ස වැයම නොකොලේ ය.

අමුන්තන් පිළිගනු සඳහා ඉස්සුණු දැන් වැනි ඇදී සහිත ප්‍රවී හා සැවින්, සුවද නගන මල් සහිත බදුන් ගත් කන්පුන් සුව පහසු පතන හැඟීමක් නිස්ස තුළ නොදානාවයි. සාලය දෙසට පිවිසෙන නාලිකා දෙස බැඳු නිස්ස මෙසේ කි ය:

“නාලිකාන් එන්න—ඇලන් එවාපු ලියුම මම සිංහලන් තව සැරයක් කියවන්ටයි හදන්නේ. ඇවින් අහගෙන ඉන්න මට බැඳු”යි.

“නිස්ස මාමාගේ ඇතුම්පද අහගෙන ඉන්න මට බැඳු”යි. කියමින් නාලිකා සිනාසුණු ය.

“ඇලන් ලියුම එවා නියන්නේ මට. නාලිකා ඒක කියවත්වා අහගෙන ඉන්නේ කුමට ද?”යි නත්ද ප්‍රශ්න කළා ය.

“නෑ මි. මම ආවේ ඇලන් අය්යාගේ ලියුම කියවනවා අහගෙන ඉන්න තෙවි.”යි පවසමින් නාලිකා නිස්සට සරදීම් කරමින් සාලය මැදින් ගොස් ඉස්තන්ස්පුවට පිවිසියා ය.

“ප්‍රතා අම්මට ඒවාපු ලියුම මම කියවන එකත් හරිනෑ තෙවා”යි කියමින්. නිස්ස සිනාසුණේ ය. “නාලිකා එන්න—අම්මාගේන් නාත්තගත් මනස්සාත කපා හරින සැර කාරම් වශේ කියුම් නාත්තගත් මනස්සාත කපා හරින සැර කාරම් වශේ කියුම් නම් ගම් වෙනස් කරලා පොතක් වසයෙන් අවුරුදුයන්නායි මම හිතාගෙන ඉන්නේ.”

“ලියුමේ නියන ඒවා නිස්ස මාමා මට පස්සේ කියන්න.”

නාලිකා උපන් විට කිරී කට ගා අවුරදේදක් පමණ ගෙවෙන තෙක් කවා, පොවා, නාවා ඇතිදුයි කරන ලද්දේ සාත්ත්වයෙකාවක විසිනි. ගෙදරට ගෙන්වනු ලැබේ ගරුවරියක් ඇ කුඩා කල ඇට ඉංගිරියි බස ඉගැන්තුවා ය. ඇ පාසුලැලහිදී ඉංගිරියිය හා ලිතින් බස හොඳින් උගත්තා ය. නාලිකා ඇගේ සහාය්දරයන් දෙදෙනා මෙන් මවුපියන්ට පටහැකිව ක්‍රිය නොකළා ය.

අද මිදුලට බැස තාප්පය දෙරවුවට ගොස් පාර දෙපැත්ත බැලු-වාය. තමා බලාපාරෝත්තු වූ යෙහෙලිය මහ එනු දුටු ඇසිනාසුණා ය.

“වහින්න එන හැඩ යි; අද මුහුදු වෙරමල් ඇවේදින්න යන්න ලැබෙන්නේ නෑ” යි කාප්ප දෙරවුවෙන් මිදුලට අතුරු වූණු යෙහෙලිය කිවා ය.

හහ එන රයෙන් කළින් වෙන්ව දිවෙනා අපුරු පෙළදී මෙන් කළවලා අහසේහි පාවකි. වරායෙන් හා දියකුඩායෙන් ඇත සක්වලුගල බැස යන හිරුගේ රස් වැදිමෙන් රතට භුරු රන් පාටින් බලුයි. ඒ සුන්දර දැක්ම වහ වහා අතුරුදහන් වනු බලා සිටි නාලිකාන් යෙහෙලියන් ගොස් ඉස්තෝප්පුවට ගොඩවැදුමෙන් ය.

“යමු කාමරේට”

එවුන් දෙදෙනා සාලය මැදින් ආපසු යනු දුටු තිස්ස ‘එන්න නාලිකා’ යි යළින් කිවේ ය.

මා, මේ ලියුම ඔබට ලියන්නේ ඉතා සෞක ජනක සිතිවිලි වලිනුත් මගේ ජීවිතය මටම නිත්ත කරවන හැඟීම්වලිනුත් පහරනු ලබන අපරාධ කාර්යකු ලෙසිනි. මම අපරාධ කළ එකෙක්ම්දී ලබන අපරාධ කාර්යකු ලෙසිනි. මම අපරාධ කළ කි දේ නිසාම මා, හැඟීන්නේ ඔබටත් පියාටත් අකිකරුව කළ කි යම්හර දේ ගැන මම. තොවේ. ඔබටත් පියාටත් අකිකරුව කළ කි යම්හර දේ ගැන මම. මහත් සෞකයන් පසුත්වෙමි. හිතුවක්කාර කම් කිරීමට මා මහත් සෞකයන් පසුත්වෙමි. ඔබ එලුවන ලද්දේ තාත්තාගේත් ඔබගේත් ගතාතුගතිකත්වයන් ඔබ එලුවන ලද්දේ තාත්තාගේත් ඔබගේත් ගතාතුගතිකත්වයන් ඔබ එහිස උදුම්මා ගෙන කළ කි දේත් විසිනි. මම අපරාධ කාර්යක්ම්දී යන හැඟීමෙන් මගේ හද වඩාත් පෙළෙන්නේ මා අතින් යෙක්ම්දී යන හැඟීමෙන් මගේ හද වඩාත් පෙළෙන්නේ මා අතින් මගේ ක්‍රියතම අයිරින්ට සිදුවුණු වැරදි මට අමතක තොවන බැවිනි. ඒ වැරදි මගෙන් සිදුවුයේ මගේ අගහිග නිසා ය.

ඉගෙනීම සම්පූර්ණ කොට රක්සාවක් ලබාගෙන අයිරින් කසාද බැඳුගැනීමට ය මා අදහස් කෙලේ. රීට ඉඩ තොදී මා කසාද බැඳුගැනීමට ය මා අදහස් කෙලේ. අයිරින් නිසා ලංකාවත් තැන්තුවේ ඔබන් තාත්තාත් විසිනි. අයිරින් නිසා හටගත් ආලයන් මා විනාශ වෙතියි යන හැඟීමෙන් ඔබ දෙදෙනාම ක්‍රියා කෙලේ කුමක් නිසාදියි දැනුව මට තොවැටෙන්.

මීට මසකට පෙර අයිරින් මෙහි ඉස්පිරිතාලයකදී මළා ය. ඇම මගේ සුව පහසුව මීය තමා ගැන තොතකා, තොසිතා, මා උදෙසා වෙහෙස මහන්සී වීමෙන් හටගත් ආබාධයකිනි. අයිරින් සමඟ ලංකාවත් පටහි මෙහි පැමිණි මම නීයම රක්සාවක් තොලැබ අගහිගවලින් මිරිකෙමින් දුකා සේ තීවත් වුයෙමි. එදිනෙදා ලැබුණු වැඩක් කොට මා සැපයු මුදල අප දෙදෙනාගේ ජීවිතාවට තරම් තොවූ ආදයමකි. අයිරින් ගෝවලයක රක්සාවක් ලබා ගෙන උගේ සිට හටස් වන තෙක් දසියක මෙන් වෙහෙසයමින් සේවය කොට යන්තම් අපට පණ්ඩන්ද රැකගෙන ජීවත් විය හැකි තරම් මුදලක් සතිපතා ලබාගත්තා ය.

ඇ ගෙදරිවින් මගේ සුව පහසුව උදෙසා වෙහෙසයමින් ගෙදර වැඩ ද කළා ය. මෙහි වැඩකාරයෝ සුලහ තොවත්. වැඩිකාරයකුගෙන් වැඩ ගැනීම සඳහා අප සපයන මුදලටත් වැඩි තරම් මුදලක් වියදම් කළ යුතු ය. අපි දෙදෙනා ගෙදර සියලු වැඩපල කරමින් දුකාසේ වුව ද සන්නේෂයන් ජීවත් වුයෙමු. මට වැඩි කරන්ට ඉඩ තොතකා අයිරින් හැම වැඩක්ම වෙහෙස තොතකා කළා ය. ඉවුම පිසුම කළ ඇ සිත හා වෙහෙස තොතකා කුමටි

නීමට උවමනා දේ ගැනීමට ගෙයින් පිට ගියා ය. අපට තිබුණේ ඇදුම් කිහිපයක් පමණි. අයිරින් ඇගේ ඇදුම් පමණක් නොව මගේ ඇදුම් ද සේදුවා ය. මා මගේ ඇදුම් සෝදන්ට තැන් කළ විට ඇ රේට ඉඩ තුදුන්නා ය.

අප මෙහි පැමිණ හමසක් ගත වූ තැන් සිට මා ජීවත් වුයේ අවුල් වුණු හිසක් ඇත්තකු ලෙසිනි. නොදු රක්සාවක් තසායා ගැනීමට මා කළ හැම උත්සාහයක් ව්‍යාරථවීම මගේ සිත අවුල් විමට හේතු වුණු පදම් වන කාරණය විය. ලංකාවෙහිද මට මගේ උගැන්ම සම්පූර්ණ කරන්ට ඉඩ ලැබුණා නම් මෙහිදී වුව ද වැඩි පඩි ලැබෙන රක්සාවක් ලබා ගැනීම පහසු ය. මා උගන්තේ ඉංජිනේරු විඛාගයෙන් ජය ගන්නා අදහසිනි. කටර රටක මිනිසකු වුව ද ඉංජිනේරු වකුට මෙහි විශාල වැටුපක් ගෙවනු ලැබේ. මේ කරුණු සිහිකළ මම ඇතැම විටක ඔබටත් තාත්තාවන් තරයේ දෙස් නැහුවෙමි.

‘මුළුපියන් ඔබට නොසලකා හැරියේ මා නිසා’යි අයිරින් කිවා ය. ‘සමස්ත ගාස්තු ගාලාලේ උගන් ඔබට අවසාන විඛාගයෙන් සමත්ව උපාධිය ලබාගැනීමට ඉඩ තුදුන්න් මම. මා ඔබගේ සිත් තොළත්තා නම් ඔබට විඛාගෙන් සමර්පව නොදු රක්සාවක් ලබා ගෙන මුළුපියන් ගේ දේපල පමණක් නොව ඔහුන්ගේ වැඩි මනත් උපකාර හා සැලකිලි ද ඇතිව සුව සේ ජීවත්වෙන්ට තිබුණා.’

‘මට ඔවුන්ගේ දේපල උවමනා නෑ’යි නොසන්සුන්ව තරහයෙන් සිටි මම කිවෙමි. ‘ඔවුන් මා සමහ කෝපවුයේ ඔබ නිසා නොව ඔවුන්ගේත් මගේත් වරදිනි. මට ආලය නොකොට කන්නේරුවක සුළු පඩියකට වැඩි කරන ලියන්නකුට ආලය බැඳු ගන්තත් ඔබට එන් ලෙස සුව තස් ජීවත්වෙන්ට තිබුණා. ඔබ මෙතරම් දුර රටකට ගෙනැවිත් අතරම් කොළේ මා විසිනි.....’

අයිරින් අසන්නේ පෙළයෙන් මගේ කාලාව නාවත්තන්ට වැයම් කළා ය. ඇගේ අසන්නේ පෙළයට යටින් වුයේ මා නිසා උපන් ඇල්මයි. ඒ ඇල්ම නිසා ඇගේ දෙනොතට කදුල් ඉනුවේ ය. අප දෙදෙනා පසුගිය දේ ගැන මේ කතා බහ කොළේ එක් සිත ඉරතුවක යවස් කාලයෙහි ය. විදුලි පහන යට පුවුවක හිඳගත් අයිරින්ගේ ගෝකාකුල මුහුණ, මා සැතැසු අතර ඇගේ අනාථ හාවය පිළිබඳ වේදනා සහගත මගේ හැඟීම දියුණු කොළේ ය.

සිත වළක්වාගැනීමට වුවමනා තරම් වුල් ඇදුම්, අගහවලින් මිරිකෙමින් ජීවත් වූ, අප සතු නොවී ය. අයිරින් කතා කොළේ සිතන් ගැමහමිනි. අපි දෙදෙනා ලංචි එකිනොකා බද අල්ලාගෙන සිටිමෙන් සිත මදක් වළකාගන්ට වැයම් කොළුම්.

නිසාදුයි මම ඇතුම් වේටක මගෙන්ම ප්‍රශ්න කොඳුම්. තාත්තාවත් අමුමාවන් ඩිනැ එකක් කියන්ට හැර සිතුණු දෙයක් කළා නම උපාධියක් ලබාගෙන රස්සාවක් කරමින් අයිරින් ද කසාද බැඳුගෙන මට ලංකාවේම ඉන්ට නිවුණු.

මා පිළිතුරු නොදී කරබාගෙන්නේ මවුපියන් නිසා හටගත් කෝපයන් කලකිරීමන් මැඩගන්ට වැයම් කරන නිසායයි කල්පනා කළ අයිරින් මෙයේ කිවා ය.

‘කාවචන් දෙස් නැහීමෙන් පලක් නෑ ඇලන්. අමාරුවෙන් උණන් අපට මෙහි යන්නේයෙන් ජිවන්වන්ට ප්‍රථම්වනි. ඔබ උපන්නේ ගම්. මබ සිතන්නේ නාගරයේ ඉපිද වැඩුණු උගන් තරුණ්‍යකු ලෙස.’

‘මම උපන්නේ ගම් නොවී’ යි මම තරහයෙන් කිවෙමි.

‘උපන්නෙන් හැදුණෙන් කොළඹ’ යි කියමින් අයිරින් සිනා-සුණු ය. ‘ඔබගේ මවුපියන් සිතන්නේ ඔබ සිතන ලෙස නොවී. ඔවුන් ගම් ඉපිද එහිම ඇති දැඩි උණා. නාගරයට ඇවිත් පදිංචි උණු පසු නාගරයේ මිනිසුන් ආගුයෙන් ලැබූ ආසා, සිතුම් භා පැතුම් ඔවුන්නේ මදවුනි ගතිය උණා. ඔබ ඔවුන්ට කිපෙන්නේ මබගේ ගතිය අනුව සිතන නිසා. ඔවුන්ගේ දුෂ්කරනා ඔබට වටහාගැනීම ලේසි නෑ.’

‘අයිරින් ඉපිද වැඩුණේ නාගරයේ. මට වඩා ඔබ මගේ මවුපියන් භදුනනාවා ය කියන්නේ කුමක් නිසාද? මවුපියන්ට දෙස් නාගුණු වළක්වන පිණිස ඔබ කොදු කඩන්නාක් මෙන් තර්ක කරනවා.’

‘නෑ.’ යි අයිරින් මදක් අසන්නේෂයෙන් තෙපලා ය. ‘මා උපන්නේ කොළඹ නොවී: දදනිපිටියේ. දෙ අවුරුදු වයස තෙක් මා වැඩිපුර ජිවන් වුයේ එහිමයි.’

‘අයිරින් කියන යමහර කරුණු මට වැටහෙනවා’ යි මම අසන්නේෂයෙන්ම කිවෙමි. මා මගේ මවුපියන්ගේ ගති නොදුන ක්‍රියා කළ එකකියේ මගේ සොදුර වුව ද මෝදනා කරනු ඇසීමට මම කැමැති නොවෙමි. අයිරින් වහා නොකිපයි; වහා යන්නේෂ නොවෙයි; අනිකකු කියන මද එකවර එශ්වාස නොකරයි. අයිරින් මගේ යුරුවල තැන දකින්නේ ගම් ගතිය නිසා මිස ගොදු දැනුමක් භා වැටහෙන තුවුණක් ලැබූ නිසා නොවී.

‘අවුරුදු විස්සකටත් වඩා ගොළඹ ජිවන්වූ මගේ මවුපියන්ට මා කියන කරන මද යලකාගන්ට බැරිවීමට කරුණක් නෑන. ඔවුන් සිතුවේ ගම් ගති අනුව නොවී. ආත්මාරාජකාමින් ලෙස. මම අයිරින්ට ආලය කරන්ට පටන් ගත්තේ ඉක්මනින් කසාද බැඳින අදහසින් නොවී. ඔබ එක දන්නාවා..’ උපාධි ලබාගෙන තවත්

අවුරුදු දෙකක් තුනක් ගිය පසුයි අපි කසාද බඳින්න කතා කරගෙන සිටියේ. මවුපියන්ගෙන් මුදල් ඉල්ලාගෙන ඔබ කසාද බඳින්ටන් ඔවුන්ගෙන් ඉල්ලාගන්නා මුදලින් ජීවත්වෙන්වක් මම කවච්චින් සිතුවේ නැත. මගේ අදහස් තාත්තාටන් අම්මාටන් තෝරුම් ගන්ට බැඳීණා. මම තාත්තාට කරදර කොට මුදල් ලබාගෙන ඒ මුදලින් අයිරින් කසාද බැඳුගෙන තාත්තා හමුබ කරන මුදලන්ම ජීවත් වෙන්ට අදහස් කරගෙන සිටින නිවට මිනිහෙක් ය කිසා අම්මාත් තාත්තාත් දෙන්නාම සිතාගෙන ඉන්ට ඇත. ඔවුන් එහෙම ඩිභන්ට ඇත්තේ මම අන් භාතික තරුණියකට ආලය කරන නිසා මවුපියන් පිළිබඳ ඇල්ම නැතිවේය යන අදහසින්; මේ අදහස ඔවුන්ගේ සිතට නැංගේ ගමේ ගනි නිසා නොවී.....'

'ඇලන්ට ඉගැන්වීමටන් සැප පහසු කම් සැලසීමටන් වියදුම් කෙමල් තාත්තාත් අම්මාත් දෙදෙනා. ඒ නිසා ඇලන් ඔවුන්ගේ අදහස්වලටන් හැඟීම වලටන් ගරු කරනු ඇතැයි ඔවුන් බලාපූරාත්තු වෙන්ට ඇත. එක වැරදි ද?'

'අපේ තාත්තා දුර්පත් මිනිහෙක් නොවී. අමාරුවෙන් මුදල සපයමින් ලමයින්ට ඉගැන්වීම උදෙසා ආන්ම පරිත්‍යාගයක් කළ කෙනෙක් ද නොවේ. ඔහුට අවුරුද්දකට හැටහැන්නෑ දහසක ආදයමක් ලැබෙනවා. මගේ උගැන්ම සඳහා වියදුම් කිරීම මාරක්සාවක් කරන තුරු මට කන්ට අදින්ට දීම වැනි ඔවුන් සඳහා යුතු කමක්. අම්මාත් තාත්තාත් දෙන්නාම අමාරුවෙන් මුදල් සපයමින් අභිජ නිසා දුක් පිඩා විද්‍යාගෙන මට ඉගැන්වීමට වෙශයෙනු නම් ඔවුන්ගේ සිභාලි සිදු කිරීම සඳහා ආන්ම පරිත්‍යාගයක් කිරීම මගේ යුතු කමක්.....'

'ඇලන් කතා කරන්නේ තමා කළ ගැම දේ හරියයි සිතන නිසා නොව හැම දේ හරියයි බිජ්පු කරන ආයා වෙන්' දේ අයිරින් තෙපලාය. ඇමගේ මුහුණෙහි රඳවාගන් දෙඟුය ඉවතට නොගත් තාය. මා නිසා හටගත් ඇල්ම ඇගේ හඳුන් නැඩි ඇයින් පිබි මගේ හදට පිටිසීමට වැශම් කරන ගුඩ්ත එලියක් ලෙස මට හැඹිය.

'ඔබගේ මවුපියන් දුකා යේ ජීවත් වෙමින් ඔබට ඉගැන්වීමට ඉනා අමාරුවෙන් වියදුම් කළ දිලින්දන් උණන් ඔබ ත්‍රියා කරන්නේ මීට වෙනාස් විද්‍යානින් නොවේ. ඔබගේ මවුපියන් දුකා යේ ජීවත්-වන දිලින්දන් උණා නාම ඔබ ඔබගේ ආදරය ඉවතා දෙන බවුන්ට ක්‍රිකරු වෙනවා ද?'

'නෑ' දේ මේ තරහයෙන් කීවෙමි. 'මගේ තරකාය එය නො වේ. මගේ මවුපියන් දිලින්දන් උණා නාම මම කවච්චින් ඔබන් සමඟ එංගලන්ගෙන් එන්නේ නෑ. උණාවේ ඉංග්‍රීසු ඉංග්‍රීසු මහන්සී වි මුදල් සපයමින් ඔබටන් මවුපියන්ටන් සලකනවා.'

අධිරින් සිනාපුණා ය.

‘දැන් මවුපියන්ට සලකන්ට බැර මන්ද? එහෙනම ඔවුන් නිසා දින් කොප වෙන්නේ කුමට ද? ඔවුන් වස්තුවන් දිලිංග තොවුවන් සිතින් දිලින්දන් ලෙස සලකා ඔවුන් ආදරයෙන් හා කරුණාවෙන් සිහි කරන්ට බැර මන්ද?’

‘ඔවුන් ත්‍රියා කෙලේ සිතින් දිලින්දන් ලෙස තොවේ. නරක මිනිහෙක් හැර අනික් කිසිවෙක් සිතින් දිලින්දක් තොවේ. මිනිහෙක් බුද්ධියෙන් හා දැනුමෙන් දිලින්දක් වෙන්ට පුළුවනි. හොඳ මිනිහෙක් හැඟීමෙන්, කරුණාවෙන් ද්‍යාවෙන් දිලින්දක් වෙන්නේ නෑ. ඔවුන් අප දෙදෙනා ඔවුනාවුන්ට ආලය කරනු තොගුවපුවේ බොරු මානයන්, රේර්ජයාවන්, අභංකාරකමන් නිසා අධිරින්.....’

අනාතුරුව කටට ආ වවන මම ගිලගත්තේමි. ඒ වවන අධිරින් ඉදිරියෙහි වැමැරිම තොමනායයයි මට හැඟිණ. මා කුමක් කිවත් ඇ අයන්තෝර් තොවන බව ද මම ද්‍රිමි. කිසිවක් නිසා වහා කොප තොවීම අධිරින්ගේ ගතිවලින් ඉතා හොඳ ගතියයි.

‘මවුපියන්. පිළිබඳ ඔබගේ ඇතැම විනිශ්චයක් සම්පූර්ණයන්ම වැරදි’ යයි කියමින් අධිරින් මගේ අත ගෙන මිරිකුවා ය. ‘මම ලන්සි ජාතියට අයන් නිසා ඔබගේ මවුපියන් විරුද්ධ වුණේ බොරු මානයවන් අභංකාරක මෙවත් නිසා තොවේ. මගේ අම්මාත් තාත්තාත් දුක සේ ජීවත් වන්නාන් බව ඔබ අන්නවා. ඔබ විශාල ධෙවතකුගේ පුතකු වුවත් ඔබ කසාද බැඳිනාවාට මගේ තාත්තා විරුද්ධ උණා. මගේ තාත්තාට ඇති බොරු මානයක් නැහැ. තාත්තා ගොහොන්ම අභංකාරන් නැහැ. ඔබ මට ආලය බැඳුගත්තේ මගේ දිලිංගකාමට අනුකම්පාවෙන් තොබේ. මවුපියන් ගැන සිතනා විට දරුවන්, ඔවුන්ගේ මානය හා අභංකාරකම ගැන සිනිම හරියයි මට නාම වැට්ටෙන්නේ නෑ.’

අධිරින් නැගිට ගොස් ගොනලය උදෙනාව් තබා විදුලි ඇනය ප්‍රාන් කළා ය.

‘ඔබගේ මවුපියන් දිලින්දත් උණා නාම් ඔබ මාත් සමඟ මෙහි එන්නේ නැයි කිවවා තනාවද?’ දේ අයමින් අධිරින් සරදම සිනාවක් පහළ කළා ය. ‘මෙහි එන්න්නේ මවුපියන්ට ඇති ආදරයකින් තොවේ. ඔබ මාත් සමඟ ලංකාවෙන් පිට උණේ ඔබගේ මවුපියන් මලාකු ධෙවතුන් මු නිසා. ඔවුන්ටත් ඔවුන්ගේ නැගන්ටත් මිතුරන්ටත් පෙනී පෙනී දිලින්දන් ලෙස එහි ජීවත්වීම අප ගෙන්නාවම අමාරු ක්‍රියක් උණා. අප මවුපියන්ට දෙස් කියන්නේ කුමටද?’

කේතලයෙහි වතුර ‘ගොර ගොර’ හඩින් නටධි. කේතල ගකම්යන් පිට වන්ට එන දුම්, කෙමිය කට ලුහදීම වාෂ්පයට හැරි විසිර වැට්ටීමෙන් උදුනෙහි කොනක් තෙමෙයි.

‘සිනි නා’ සි ක්‍රියමින් අධිරින් දුම් නාහන තේ කෝප්පයක් මා අතට දුන්නා ය. ඇ තවත් තේ කෝප්පයක් ගෙන ඇවිත් මා ලේඛන් වාචිවුවා ය.

අප වැඩිපුර තේ බිවේ සිනි තැනිවයි. සිනි තැනිව තේ බොන්ට අප පුරුදු වුණේ එයින් වැඩි රසක් වින්ද නිසා නොව සිනි ගැනීමට නිතර මුදල් වියදම කළ නොහැකි වූ හෙයිනි. අඟ උණුසුම කර ගැනීමටත් සිත කය පුබුදුවා ගැනීමටත් අපි ද්වසකට හතර පස් වරක් තේ බොන්ට පුරුදු එළු. සිනි දැමු තේ බොන්ට පටන් ගතහාන් අපගේ වියදම අපට උහුලන්ට බැරි සේ වැඩි වෙයි.

සිත ඉර්තුවෙහි දැන්වල් කාලයෙහි පවා අප ඒවත් වුශය තිරු එලි-යෙන් එලිය වූ තලාවක නොවේ; ද්වාලන් රියත් එක සේ දැඩි අදු-රෙන් වසාග්‍රහ්නා ලෝකයකයි. එහත් අපට අදුරන් නොදුනිණ. ඔවුනොවුන් නිසා උපන් දැඩි ආදරය අපගේ හද මැදුරු පමණක් නොව අපිස් ලෞස එවත් වූ අපගේ කාමර මැදුර ද එලිය කොලේ ය. අම්මාන් තාත්තාන් සිනි වුවිට මම යෝක වීමි. ඇතැම විටක මගේ සිතට නැගුණු තරහත් අමනාපයන් මගේ දිවට ද දැනෙන තරම් කටුක වි ය. එවැනි හැඳුම් මගේ සිනින් පළවාහැරියේ අධිරින් විසිනි.

රෝගාතුරව මියෙන තෙක්ම අධිරින් වට දැක්වූ ආදරය වට ක්‍රියාකාරක මතක තැනි කළ හැකි නොවේ. ඇත් සමඟ ලංකාවත්ත් පිටවී එන වීට පවා ‘සමතර වීට අප දෙදෙනා අතර වාද හේද ඇති විය හැකි ය’ යන හැඳුම මගේ සිතට නැගෙ ය. මරණය තෙක් අධිරින් භා මා ද එවත් වුශයේ එක්කන්නාකු ලෞස ය. අප දෙමදෙනාට අමනාපවත්ට හේද වන්ට, තරහ වන්ට හේතු වන කිසිවක් සිදු නොවේ ය. එවැනි බැදුමකින් අප දෙදෙනාට එවත් වන්ට පුළුවත් වුශයේ අධිරින්ගේ ගත් භා ඇල්මන් දායාවත් නිසා ය. අතික් බිරිදි-කට නම් මා භා අමනාප වීමටත් තරහ වීමටත් ඇතැම විට කළහ කිරීමටත් හේතු වන වැරදි මගෙන් සිදු වි ය.

ලෝඩ ඇංග්‍රීසි වැනිර සිටියදී ඇ දැක්වූ ඉවසිල්ලන් ආදරයන් සන්තෝෂයන් ඇට වෙදකම් කළ දෙස්තරගේ පවා පැසසුමට හාජනාවී ය.

අප සිනිමා සිත්තමක්, තාටකයක්, ප්‍රසංගයක් බලන්ට ගියේ ඉතාම කළා තුරකින් ද්වසක පමණි. ඒ සඳහා අප හික්මවුයේ අපගේ ආත්ම ගක්තියක් නොව දිලිඳුකමයි. විනෝදයේවාදයට අභිජු ආසා කොලෙමු. ඒ සඳහා වියදම් නොකළ හැකි හෙයින් අපි එ

ආසාව දැඩි සිතින් මැඩ ගත්තෙමු. කළකදී ඇතැම් විනෝද මහක් අපට අමතක විය.

ලංකාවෙන් මෙහි පැමිණ ඉගෙනගත්තා තරුණයෙක් හෝ මෙහි විසිනුරු බැලීමට පැමිණියෙක් හෝ අප දෙදෙනාම නාටකයක් හෝ ප්‍රසාගයක් හෝ බලනු යදහා කැදවාගෙන යන්ට වැයම කෙලේ ය. සියලු වියදම ඔහු අතින් කෙරෙනත් අපි එවැනි ආරාධනා බැහැර කෙලළමු.

අපගේ බුදෙකලා ජීවිතය ගැන සිතු ඇතැමෙක් අයිරින්ට දෙස් නාහමින් ‘සිංහල මිනිසුන් ඇසුරු නොකිරීම කොළඹ ලන්සින්ගේ ගතියක්’ යයි කිවේ ය. මා ඔහුගේ කල්පනාව වැරදියයි කි විට ඔහු මට වඩා හාඳින් අයිරින් අදුනන ලොක්කකු මෙන් සිනාසුණේ ය. ඔහු අවුරුද්දකට මදවරක් එංගලන්තයට එන්න් නාදුනත ගැනුන් හඳුනාගෙන ඔවුන් ඇසුරු කිරීමෙන් සත්තෝෂ වන පිළිසෙයයි මට පසුව අසන්ට ලැබේ.

යහළවන්ගේ වියදමින් විනෝදස්වාදය සෙවීමට අයිරින් මටත් වඩා අකුමැති වුවා ය. මුදල් ගෙවා ලැබිය භැකි විනෝදස්වාදයන් මුදල් ඇතියන්ම විසින් සෙවීය යුතුයයි. සිතු ඇ එවැනි විනෝදස්වාදයන් සොයන්නන් උදෙසා කැපුණු ලොරු වල් සිය ගණනින් නොව දහස් ගණනින් මෙහි නගර ජීවිතයෙහි ඇතැයි කිවා ය.

ඇ එවැනි කරුණක් මට පහද දුන් කළ ඇට වඩා දහ වරක් හාඳින් පමණක් නොව විවිධ ලෙස ද සිතාගත භැකි කල්පනා ගන්තියක් හා බුද්ධියක් මට ත්‍රුඛෙන් ය. මා පුදුම වූයේ එවැනි විජන් මට ඉවත නොවැටීම ගැනයි. එවැනි වීජන් හඳුනා ඉව අයිරින් තම පරසුරෙන් ලැබුවක් විය යුතු ය.

මා මහද්‍රුම්‍රත්හකු සේ මෙයේ ලියනු දකින ඔබන් තාත්තාත් සමඟ විට මට කිපෙන්ට ප්‍රථම්වන. මා මේ කරුණු ලියන්නේ මගේ සිත සනසා ගැනීමට කරන පාපාවාරණයක් ලෙසම නොව මගේ ප්‍රියාදර ඇයිරින් වෙනුවෙන් ද කළ යුතු පාපාවාරණයක් ලෙස සලකමිනි.

මා අයිරින් ගැන මෙමතක් ලියුමේ ඔබගේන් තාත්තාගේන් සිනුම අසාධාරණ බව හෙළු කරනු පිළිසෙයි.

අයිරින් මැරි තුන් මයකාට පසු මෙ ලියුම ලියන මට මවුපියන් මතක් වූයේ මා තනි වූ විවිධ ඔබන් තාත්තාත් සිහනු ඇතේ. අයිරින් ගේ මරණය තීයා මම විසි අවුරුද්දක් පිටත විෂමන් ලැබිය යුතු අත්දැකීමක් ලැබුවෙමි. මගේ දුර්වලකම පිළිබඳ හැඳිම මගේ හද තවමින් මගේ සිතට නාගින්ට විය. මගේ වැරදි හා මෝධිකම් මෙන් මවුපියන්ගේ වැරදි ද මට වැටහැන්ට විය.

ඔබ තාත්තා සමහ විවාහ වන්ට පෙර අගහිභවලින් පිඩා ලබ. මින් දැක සේ ජීවන් වූ බව තිස්ස මාමා ඇතැම විට කියනු මා අසා තිබේ. ඒ උච්චිතය ගැන අපට කිසිවක් නොකිවූ ඔබ එය අපෙන් තිබේ. ඒ උච්චිතය ගැන අපට කිසිවක් නොකිවූ ඔබ එය අපෙන් සහවන්ට වැයම් කරන්නාක් මෙන් ජීවන් වූවා ය. අප නිවාඩු සහවන්ට වැයම් කොරෝනාක් මෙන් ජීවන් වූවා ය. අප නිවාඩු කාලයේ කොරෝනාට යනු විශාල ඔබ වැයම් කොලේ කුමක් නිසා ද? වන්දුසේෂ්මන්, නාලිකාත් මමන් නිවාඩු කාලයේ නිසා ද?

තිස්ස මාමා ගම්දි කළ මෝධිකම් පවා සමහර විට අපට කිවේ ය. අම්මා තාත්තා සමහ විවාහ වූවා ද්‍රව්‍යසහි තාත්තාගේ අප්‍රති ගේ ඉදිරියෙහි සාදන ලද තොරණයේ 'VIVELEPAIRE යන ප්‍රත්ස බසින් ලියවුණු වාසගමක් වියයි තිස්ස මාමා කිවේ ය.

'ප්‍රත්ස බාසාව ඉගෙනාගත්තෙන් ගම් උත්තා ද?' යි මම ප්‍රශ්න කොලේම්.

'නෑ! ඒ ගොන්කම කොලේ මම!' යි කියමින් තිස්ස මාමා සිනාපුමෙන් ය. 'ඒ කාලේ ගම් හැම ලොකු ගෙදරක මහුලක් උණුම තොරණක් බන්ද WELCOME ඉංගිරිස් අකුරු පෙන අදිනවා. ඔවුන් ඉක්මවන අදහසින් මම ප්‍රත්ස බසින් යුවුලට දිගාගු පැතුවා!'

"මම තවද්වන් මගේ ජීවීන් සහවන්ට වැයම් කොලේ නෑ" යි නන්ද කොරෝනාගේ තෙපලා ය. "අපේ ගම රට ජීවීන් ගැන ඇසුවා නම් කියනවා. ඇලන් කවිද්වත් මගෙන් ඒ ගැන ආහුවේ නෑ. නිවාඩු කළේ කොරෝනාට යන ඇලන් ගෙහේ ඔරු ප්‍රතින්ටි ගොස් දියෙහි ගිලේවියයි බයෙන් මම එයා කොරෝනාට යන එක විශාලකන්ට වැයම් කළා. දුරුවන්ට සිනැවට වැඩිය ඉගැන්වීමක් අනර්තයක්."

"ඇලන් කියන්නේ අත්ත. ඒකට නන්ද කොරෝනාවන් කුමට ද? ඇලන් නොඳුවන් ඒ තොරතුරු එයාට කියන්න සිනැ" යි තිස්ස කියේ ය.

නන්ද තිස්ස සමහ තරක නොකළා ය. බහු ලියුම කියවුයේ ය.

මා මෙ ලියුම ලියන්නේ ඔබගේන් තාත්තාගේන් උපකාර සොයා ලැකාවට එන අදහසින් නොවේ. ලැකාවට එන අදහස් මා තුළ නැත. යමතම ජීවන්විය හැකි තරම් පඩි ලැබෙන රක්සාවක් මට ලැබේ තිබේ. ලැකාවටහිදී නොලැබිය හැකි වූ උපාධිය ලබනු යදා මම දැන් උත්සාහයන් ඉගෙනා ගනීමි.

මෙතැන් සිට ඔබන් තාත්තාන් අරබයා කොරෝනා විවෙචනය කියවන ඔබ නොකිපෙන්ම සිත්මි. මම මුළුපියන් පමණක් නොව මා ද නිර්දය ලෙස විවෙචනය කරන්නාමි. නාලිකා නාගි ඔබගේ ප්‍රත්තන් දෙදෙනාට වඩා හාද ද්‍රව්‍ය වනු නියැක ය. තිස්ස මාමා ගේන් කිසිවක් උගත්තෙන් නාලිකායයි මම සිත්මි. හැමම්වම

අමේෂ කරන මිශ්‍ර පොදුවේ හැමත්වම අනුකමීනා කරන්නෙක් ද වෙයි. ඔහුගේ බුද්ධියන් වැටහෙන නුවණන් කල්පනා ගක්තියන් ක්‍රියාවෙහි යොදවන්ට අවස්ථාවක් ලැබූණා නම් ඔහු ඉතා ගුර මිනිහෙක් වන්නේ ය.

තාත්තා තමාගේ මවලදාම ඔහුට ඉගැන්වීමට වැයම් කළ නමුත් රීට භුරුකමක් නැති ඔහු වෙලදාම තක්කඩීකමක් ලෙස සලකා රීට සිනාපුලන් ය. අනතුරුව ඔබ නිස්ස මාමා නිතිඥයකු කරන්ව වැයම් කළා ය. අනික් සියලුම කාෂීයන්ට වඩා නිතිඥකම ඔහුගේ සිනාවටන් සරදුම්වන් හාජන වුවකි. තාත්තාගෙනුත් අම්මාගෙනුත් කකා ගෙදර නිකම ඉදින නිසා ඔහු නිතිඥ විභාගය සඳහා උගැන්වීමට ගියේ ය. යහළවන් හා වාද විවාද කරමින් ඔවුන්ට ඇඟුම්පද කියමින් යන්නේ ප්‍රමුණ ඔහු තම සමරපෑකල නිසා විභාග දෙකකින් සමර්ථ වී ය. අනික් විභාගයන් ඔහු සමර්ථ නොවූයේ එයින් සමර්ථව නිතිඥයකු වීමට කිසිම ආශාවක් ඔහු තුළ නොවූ හෙයිනි.

“ඇලන් ඉගෙනීම නැවත්වා ගැනු ලමයෙක් එක්ක එගලන්-ගෙට රියේ අපි එයාට උගන්වන්ට මහන්සී ගත් නිසා වෙන්න ඇත්තියි” කියමින් නන්දු කොපගයන් සිනාපුණා ය.

“ඇලන් එහම කියා නැහැ” දේ තිස්ස කි ය.

“එයා තිසා ගැන ඕවා ලියන්නේ ඒ අදහස තිනේ තියාගෙන අප් වැරදි පෙන්නන්න.”

“මම තින්නේ නැ. නන්දුගේ ශිත දත්තවා ඇලන් අයිරන් ආගුර කරනු විශ්‍රාවීන්ට තදින් ක්‍රියා කළ එක වැරදි බව.”

“අපි කොමළ් වරදක්යයි කටවිද වන් තිතුවෙන් නැ; තිතන්ගෙන් නැ. ඉගෙනාගන්නා ලමයෙක් ගැනීයකුට ආලය කරන්ව කියාම එක වැළැක්වීම වරදක් ද? මම කළේ යුග කාලයක්! තිසා ඔය බණ ඉගෙනාගන්නේ කටවිද ද?”

“මමති ආවාට පස්සයි” දේ තිස්ස තෙපල් ය. “ඇලන් ඉලන්-දිරි වයස්සි තරුණියකට ආලය කිරීම පිද්ද වෙත්ත ඕනෑ අදයක්.”

“එයින් එය වැළැක්වීමන් පිද්ද වෙත්ත ඕනෑ එකක්.”

බලාපූරායන්තු නොවූ අම් පිළිතුර අයා කර බාගන් නිස්ස පැවුත් ඇලන්ගේ පියුම කියවුමයි ය.

සමස්ත ගාස්තු ගාලාවේ උගෙන්නා කාලයෙහි තුන්වන අවුරුදු පටන් ගනින්ම මා මගේ ඉගෙනීම මධ්‍යක් අනපසු කොඹල් අධිරින්ට ආලය බැඳුණ් නියා නොව මගේ යහළේවන් සමඟ මා විකක් සන්නෝජ්ච්චවන්ට සිතු හෙයිනි. ලොකු අම්මා ගමට ගියාට පස්ස ගෙදරදී පාඩම් කිරීම හැර වෙන දෙයක් කරන්ට මට හිතුනේ නෑ. කුඩා වියෙහි පටන් සමස්ත ගාස්තු ගාලාවේ දෙවන අවුරුද්දේ විභාගය තෙක් ගුර ලෙස සමන් වියහැකි සේ මම නොදින් උගෙන් තෙමි. රාජකීය විද්‍යාලයේ උගෙන්නා කාලයේ හැම පන්තියෙහිම පළමු වන නැග්ග මා දිනාගත්තේ වැඩි වෙහෙස-මහන්සියෙහින් උගෙන්මෙනියි මම නොකියමි. උගෙන්මෙහි ගුරකම මා ලැබුවේ ඔබ දෙදෙනාත් ලොකු අම්මාත් ගෙදර ඒවිනයන් නියා විය හැකි ය. මා කුඩාකළ අනු ලොකු අම්මා ගම කතා කිමෙන් හා මා හා කතා-බහ කිරීමෙන් උගෙන්මෙහි ආයාවක් හා ලොව ගැන කුහුලක් ද මා තුළ බහාලි ය.

අම්මාත් තාත්තාත් මහත් ඇල්මකින් මට වුවමනා දේ සපය-මින් මගේ උගෙන්මට අනුබල දුන් සැවී මට කිසි කළක අමතක නොවේ. එහෙන් තුන්වන අවුරුද්දේහි මා උගෙන්ම විකන් අනපසු කළ ඇවස්ථාවෙහි ඔබ දෙදෙනාම මා යන එන තැන් සොයුමින් මට කළ ඇවස්ථාවෙහි ඔබ දෙදෙනාම මා යන එන තැන් සොයුමින් මට දෙස් තහමින් මා වෙහෙස කළ නිසා මම වඩාත් මුරුඩු විමි. ඔබ දෙස් තහමින් මා හික්මවන්ට වැයම් කොඹල් මා අධිරින් සමඟ සංවිග්‍යයන් මා හික්මවන්ට වැයම් කොඹල් මා අධිරින් සමඟ ඇවිදිමට කාලය ගත කරනියි යන හැඟීමෙනි. මා කරන කතාන් කරන ක්‍රියාත් හඳුන්ට වැයම් කොඹල් ඔබ ඔබගේ සිත පිල්ලුවක් කරගෙන එය මගේන් අධිරින්ගේන් සිත කය දෙකට ආවේග කරන්ට වැයම් කිරීමෙනි. එහෙන් බබගේ සිත ඇතුළු වුළය් තරුණ වියෙහි වූ ඔබගේ සිත කය දෙකට ය. ඔබට හැඟුවෙ ඔබ තරුණ වියෙහි සිතු සිතුම් පමණි. එහෙන් ඔබ මගේන් අධිරින්ගේන් සිතුම් පැතුම් දත්තකු ලෙස මා හික්මවන්ට වැයම් කළා ය.

මා ඉගෙනීම හැරදුමා අධිරින් කයෙද බැඳුනීනියි යන හැඟී-මෙන් මධ්‍යනා ලද ඔබ මා කියු කියිවක් විය්වාස තනාකළා ය. තාත්තා මා කියන්නා මොරුයයි සිඩුවේ ය. රු වි ගෙදර ආ හැම ද්‍රව්‍යයෙහිම මමතක් රු වෙන තුරු ගියේ කොහොදු යි ඔබ මගෙන් ප්‍රශ්න කළා ය. අනැතුරුව තාත්තා ද ඒ ප්‍රශ්නයම ඇසුවේ ය.

බලගේන් තාත්තාගේන් මේ ගතානුගතික ක්‍රියා කළාපය නිසා මගේ සිත ප්‍රවෘත්ත වීය. මූලදී මම අයිරින්ට ආලය නොකෙ- ලෙමි. ඇ කාගේ වුව ද සිත්ගත්තා සේ කතාභහ කරන්ට පුරුදු- වුණු තරුණියකි. කාගේ වුව ද සිත් පහදනා පහන් මුහුණක් හා අහුමුවලවල නොසැහැවුණු හැඳිම් හා සිතුම් ද ඇති ඇ හා කතාභහ කිරීමෙන් මම සන්නේෂවීමි. ඇට ආලයක්වත් ඇ කසාද බැඳු- ගත්තා අදහසක්වත් මා තුළ නොවීය. මා ඇ හමුවන්ට ගියේන් ඇ සමඟ කතා කෙලේන් අකපට මිතුරියක ලෙස යලකාය. ඔබ මගේන් ඇගේන් ඒ ආශ්‍රිය ගැනා වැරදි හැඳිම් ආවේග කරගත ඒ අනුව මා නටවන්ටන් වෙහෙසන්ටන් පටන් ගත් නිසා මම ඇ හමුවන්ට සතියකට වරක් වෙනුවට දෙනුන් වරක් යන්ට පටන්- ගත්තෙමි. ඇ හා නිතර කතාභහ කිරීමෙන් මම ඇ කෙරෙහි වඩාත් පැහැදුණෙමි. ඇගේ හොඳ අවංක ගති පිළිබඳව මා තුළ දුඩී හැඳිමක් ඇතිවිය. ඇට මා තුළ ආදරයක් උපන්නේ මේ පසුවයි. ඔබ ඇ කපටි තරුණියක්යයි සිතනා බව ඇසු මම කෝප- වීමි.

අයිරින්ට ආලය කරනු සදහා මා ඇ වෙනට එලවුයේන් ඇගේ වට්නාකම පිළිබඳ දුඩී හැඳිමක් ඇතිකරගනු සදහා මට අවස්ථා සැපයුවෙන් ඔබත් තාත්තාත් කලබල වී කළ කි දේ බව සැලකුව මැනවී.

නාලිකාගෙන් ඇසුවෙන් මා කියන මේ කරුණු සැබු බව සමහර විට ඔබට දැනගත්ට හැකිවෙතියි සිතමි. නාලිකා අයිරින් සමහර විට ඔබට දැනගත්ට හැකිවෙතියි සිතමි. නාලිකා අයිරින් ගැන දියි. අයිරින් හදුනයි. එහෙයින් නාලිකා මා කියන මේ කරුණුවලින් සමහරක් දියිනියි මට හැගේ.

බෙලගේ සිත් රැදුන්ට සිතුණු මම තිනාර අයිරින් හමුවන්ට ගියෙමි. ඇ කමා හමුවන්ට මා නිතර එතු වළකන්ට වැයම් කළ ශියා මම වඩාත් මුරංඩුවීමි. ඇ සිංහල ස්ථ්‍රීයක තොවුව ද සිංහල මිනිසුන් අතර ජ්වත්වීමෙන් ඔවුන්ගේ හොඳ ගති උකහාගත්තක මිවිත්වී ප්‍රස්ථා බව මට හැඳුණෙන් එංගලන්තයෙහි ඇ සමඟ අවුරුදු තුනහතරක් බව මට හැඳුණෙන් එංගලන්තයෙහි ඇසුරු පසුයි.

නගරයෙහි සියලුම ගැහැනුන් ඔබ මනින්නේ ඔබ ඇසුරු කරන කතුන් දැහදෙලාය දෙනාගේ ගති හා අදහස් මිතුමක් කොට විනිශ්චයා තාතාගේ ගැනීමෙන් ඔබගේ ඒ මිතුම වැරදි බව මා මෙහි වෙළසසින් ගැනීමෙනි. ඔබගේ ඒ මිතුම වැරදි බව මා මෙහි වෙළසසින් ගැනීමෙනි. ඔබට වැට්වෙනියි සිතමි. ඔබ ඇසුරු කරන නොකිවන් දැන් ඔබට වැට්වෙනියි සිතමි. ඔබ ඇසුරු කරන නොකිවන් එක කතකවන් තමාගේ දුරුවන් හා පවුල් එවිනය ද කතුන්ගෙන් එක කතකවන් තමාගේ දුරුවන් හා පවුල් එවිනය ද සම්බන්ධයෙන් තමා සිතන්නේත් කරන්නේත් මෙයෙයයි හෙළි ඔවුන්ගෙන් ඔබාහෝ දෙනකුන් තමන්ගේ නෑ මිතුරන්ට පමණක් නොව ගෙන් ඔබාහෝ දෙනකුන් තමන්ගේ නෑ මිතුරන්ට පමණක් නොව දුරුවන්ට පවා හෙළි කරන්නේ ආරුඩ කරගත් හැඳිම් හා සිතුම් දුරුවන්ට පවා හෙළි කරන්නේ ආරුඩ කරගත් හැඳිම් හා සිතුම්

මිය ඔවුන්ගේ හදවත් තුළින් නගිනා අවසාන හැඟීම් භා සිතුම් නොවේ. එය මා මෙසේ කියන්නේ ඔවුන්ට නින්ද කරනු පිණිස නොවේ. එය නගර ජීවිතයෙහි එක් අංගයක් බව ඔබට මතක් කරනු පිණිස ය. භමහර විට ඔබ මට වඩා භාදින් දැන් ඒ කරනු දැනිනියි සිතමි. සමහර විට ඔබ වඩා භාදින් දැන් ඒ කරනු දැනිනියි සිතමි.

විද්‍යාලයෙහි දී මා ඇසුරු කළ මගේ සහලවන්ගෙන් වික ඔවුන්ගේ විසින් වෙශයනු නොලබන්නො වූහ. මුව දෙනෙක් මවුපියන් විසින් වෙශයනු නොලබන්නො වූහ. මුව දෙනෙක් මවුපියන් විසින් ගෙදරින් පන්නනු ලැබූ දෙදෙනෙකුන් ගැන මම දැනිමි. පියන් විසින් ගෙදරින් පන්නනු ලැබූ දෙදෙනෙකුන් ගැන මම දැනිමි. ඔවුන් ඒ මවුපියෝ ජීවිතය ගැන එක්තරා හික්මිමක් ලැබූවෝ ය. ඔවුන් ඒ මවුපියෝ ජීවිතය ගැන වියදම් කෙලේ ඔවුන් භාදින් උගෙන්නා දරුවන්ගේ උගෙන්මට වියදම් කෙලේ ඔවුන් භාදින් උගෙන්නා දැනි මට තෙක් පමණි. ඔවුන් උගෙන්ම නොසලකා මැරකම් කරන බව තෙක් පමණි. ඔවුන් උගෙන්ම නොසලකා මැරකම් කරන බව තෙක් පමණි. විගස අර මවුපියෝ ඔවුන්ගේ උගෙන්ම සයදා රුපියලකුද දැනගත් විගස අර මවුපියෝ ඔවුන්ගේ උගෙන්ම සයදා රුපියලකුද වියදම් නොකළේ ය. අන්හද බැලිමෙන් දන්නා ලද නිතිරිති සමූහයක් දන් ඇදිල්ලට පිටි පසින් ඇත. ජීවිතයට පිටිපසින් ද සමූහයක් දන් ඇදිල්ලට පිටි පසින් ඇත. ජීවිතයට පිටිපසින් ද මිනිසුන් විසින් පසක් කරගත්තා ලද නිතිරිති ඇතැයි සිතනා ඔවුන් ත්‍රියා කරන්නේ ඒ නිතිරිති තරකානුකූලට සලකන්නන් ලෙසිනි.

ඔබත් තාත්තාත් මා නාරක පුතු වෙතියි බිජගත්තේ කුමක් මටත් තාත්තාත් මා නාරක පුතු වෙතියි වූහ. අයිරින්ට ආලය කිරීම හැර නිසාදිය මට නම් දුනුද නොවැටහේ. අයිරින්ට ආලය තිරිම හැර මා කළ අනික් අපරාධයක් මට නම් සිභිකළ හැකි නොවේ. අයිරින් මා වෙමහදානැදින කතාඛ කරන්ට වූ පමණින් ඔබ මට කිම මා වෙමහදානැදින කතාඛ කරන්ට වූ පසුයි මා ඇට ඇත්ත විශයෙන් ආලය කරන්ට පටන්සන්ට වූ පසුයි මා ඇට ඇත්ත විශයෙන් ආලය හටගත්තේ ය. ඒ බිජගත්තේ. මා තනිවෙතියි මා තුළ බිජක් හටගත්තේ ය. ඒ බිජගත්තේ. මා තනිවෙතියි මා තුළ බිජක් හටගත්තේ ය. ඒ බිජගත්තේ. මා ඇට අඩුකරගනු පිණිස මම අයිරින්ට ආලය කෙළම්. මා ඇට අඩුකරගනු පිණිස මම අයිරින්ට ආලය කෙළම්. මා ඇට අඩුකරගනු පිණිස මම අයිරින්ට ආලය කෙළම්.

චනවත් ගැනුන් භා පිරිමින් ද සත්‍යකාට දෙනුන් වරක් ගෙදරට කුදාවාගෙන ඔබන් තාත්තාත් ඔවුන් භා කතාඛ කරමින් සිනා-කුදාවාගෙන ඔබන් තාත්තාත් ඔවුන් භා කතාඛ කරමින් සිනා-සෙමින් කුවිලි ක්මින් තේ බොමින් සමහර විට පිටතින් පැමූණි-යන්ට මන් පැනින් සංග්‍රහ කරමින් සන්නොජ්‍ය වූහ. ඇතැම් ද්‍රව්‍යක තාත්තාත් ඔවුන්ගේ යහැලවෝන් මන්පැන් බොමින් රැඹුවාට තෙක් සන්නොජ්‍ය වූහ.

ඇතැම් ද්‍රව්‍යක ඔබ වේලපහින් අපට කන්ට දී අප නිධ්‍යට යැවුවා ය. වරක් නිෂ්චිදන් අවදිව වන්දුසොම නාන්තලට ලැබූණු රතිස්ස්සූ පෙවිචියක් ගෙන ගොයි, ඔබන් තාත්තාත් අනිත් ගැනුන් භා පිරිමිනුන් කතාඛ කරමින් සිටි සාලයට පිවිසෙන එක් දෙරවුවක් ලහ තබා සිනි තබන්ට සිතුවා ය. මම වන්දුසොම එසින් වැළැක්වුයෙම්.

විස ඇවිරිදි වියෙනිදී මා යහැලවන් භා එක්ව සේ බී වල්පල් දෙඩිමෙන් සන්නොජ්‍ය වී පමා වී ගෙදර එතු යුතු යුතු ඔබන් තාත්තාත්

බුමභාගත් මූහුණු ඇඹුල් කරගෙන තරජයෙන් දෙධින්ට පටන් ගත්හ. ඔබවත් තාත්තාවත් සන්නෝජවත්ට හොඳ නම් අපට නරක්වත්තේ කෙසේ ද?

“ඇලන්ගේ පුදුම කතාවක්” යයි නන්ද කෝපයෙන් කිවා ය. “අපි කසාද් බදින කාලය මතක් යහුවත් හා කා බි සන්නෝජ වෙන්ට ගියේ නැ. අපට එහෙම සන්නෝජවත්ට උච්චනා උණෙන් නැහැ.”

“ඒ ගමධි” යි කියමින් තිස්ස වට්සට බැඳුවේ ය. යැරි පුව මල් බදුන් හා බින්නියෙහි එල්ලී සිටින විසාල පින්තුර රාමු ඔද්ද ද ඔහු බැඳුවේ ය. “ගමේ මෙවාන් තිබුණාද? අර පින්තුරේ.” බලහිර පින්තරකු විසින් අදින ලද සිත්තමක මුදුන පිටපතක් යහිත රාමුවක් ඔද්දට තිස්ස අත දික් කෙලෙ ය.

තිස්සට පටහැඳි වන නමුත් ඇගේ යටි සිතා ඇට දෙස්හඟයි. තම ඉගෙනිම අවසන් කාරන්ට ඇලන්ට නොහැකිවුයේ ඔහු යන එන තැන් සොයමින් තමා හා පියල් ඔහුට හරස්කපන්ට ගිය බැවිනි. ඇලන් රටින් පිටවී ගියේ ඔහුගේ පමණක් නොව තමන්ගේ ද ඇලන් රටින් සිටින් පිටවී එහුගේ පමණක් නොව තමන්ගේ ද ඇලන් රටින් සිටින් උඩට එන්ට වැයම් වරදින්ය. යන හැඟීම නන්දගේ යටි සිතින් උඩට එන්ට වැයම් කරයි. ඇ එය යටපත් කොටගෙන තිස්සට පිළිතුරු දුන්නා ය.

“ගමේ ගෙවිල් නගරයේ නැ. ගමේ තියෙන ලි බහු නගරයේ නැ. නගරයේ විදියට අපි ජීවත්වෙන්න මිනා. වැයදී මොකාද?”

“වැයදීද?” කියමින් තිස්ස සිනාපුළුණු ය.

“මම තරහ තිසාගේ මය සිනාවටයි”

නන්ද ද සිනාපුළුණා ය. තම සහෝදුරියගේ වදන් තොඳුප්පු-තකු මෙන් තිස්ස කතා කෙලෙ ය.

“ඇලන් ජීවත්වෙන්ට මහන්සි ගත්මන්ත් නාගර විදියටයි.”

“ඇලන් ජීවත්වෙන් මහන්සි ගත්මන්ත් නාගර තිබුණා.”

“ඒ ගොල්ලන්න සන්නෝජවත්ත් තා යාලේ තිබුණා.”

“කසාද බැඳුලා දුරුවත් ලැබුණට පස්ස ද සන්නෝජ්ඡ වෙත්ත මිනා?”

තිස්ස යළින් ඇලන්ගේ එළුම කියවුයේ ය:

එබ මා සික්මවත්ට වැයම කෙමල් ඔබ ගම ජීවත්ට සිටිය දී ලත් අත්දුකීම් අනුව මිස තාගරයෙහි ජීවත්ලීමන් ලත් අත්දුකීම් අනුව නොවී. සමයෙහි ගාස්තු ගාලාගැවති උගන්නා කාලයෙහි මගේ නොවී. අනාගතය ගැන මම සිකුවටම්. ඉංජිනේරු එශ්බාගයෙන් මමරුව අනාගතය ගැන මම සිකුවටම්. ඉංජිනේරු එශ්බාගයෙන් නාගරයේ ඉහළ සමාජයේ හොඳ වැටුප් සිමි රක්සාවක් ලබාගෙන නාගරයේ ඉහළ සමාජයේ ගැන විසිනි. එහෙත් මා මගේ අනාගතය ගැනවත් බහාදුරයේ ඔබ විසිනි. එහෙත් මා මගේ අනාගතය ගැනවත් මුහුදුයන් ගැනවත් නොසිනා මගේ යහුවත් කියන කවර දෙයක් මතුපියන් ගැනවත් නොසිනා මගේ යහුවත් කියන කවර දෙයක්

වුව ද කරන මෝඩියොකියි ඔබ නොසිතුව ද එවැනි හැඟීමක් ඇත්තක මෙන් ත්‍රියා කළා ය.

වයසින් පැයිමන් අන්දකිමත් නිසා ඔබත් තාත්තාත් මට තැකි නුවණක් ලබන්ව ඇත. එහෙත් ඉංගිරිසි බස උගැන්මෙනුන් පොත පත කියවීමෙනුත් ඔබ දෙදෙනා නොලත් දූනුමක් මම අවුරුදු දහ අවෙහිදී ලැබුවේමි. යහළවන් ආගුරෙයන් හා දුරියන් හා කතාබහ කිරීමෙන් ද මටත් මගේ උගැන්මටත් මහත් හානියක් කරගනිනියි යන ගැජීමෙන් ඔබ මා හික්මවන්ව තැන් කරතියි සිතුණු හැම විවම මම කොළඹවේමි.

මා රුපියල් දායක් පහලොටක් වියදම් කළමනාත් ඒක කුරුගා ප්‍රශ්න කිරීම ඔබගේ පමණක් නොව තාත්තාගේ ද සිරිත විය. මුදලිකම ලබා ගනු සඳහා තාත්තා කපටි මිනිසුන් උදෙසා මුදල් නාසනි කෙලේ ය. වෙළඳාමෙහිදී කිසිවකුට නොරවවෙන තාත්තා ගරු නමක් ලැබීමෙහි ආසාවන් සල්ලි විසි කරන්නකු මෙන් වියදම් කෙලේ ය. මුදලිකම ලැබුණු පසු පවත්වන ලද මෙන් සන්නේර්-උත්සවය සඳහා මුදල් වියදම් කෙලේ ය. ඔබ ද මහත් සන්නේර්-උත්සවයන් ඒ සඳහා තාත්තාට අනුබල දුන්නා ය. උත්සවයට පැමිණ කා බි සන්නේර්-උත්සවය වී තාත්තාටත් ඔබටත් ඉත් සිතින් සුබ පතා පිටත් වුණු සියගෙනන් මිනිසුන්ගෙන් දෙදෙනාකු කතාබහ කරමින් යන අතර එකකු ‘මෝඩියා!’ කියනු මට ඇසිණු. ‘මට’ යි කියමින් අතිකා සිනාසුමෙන් ය. බවුන් එසේ හැදිනාවුයේ තාත්තා යයි අතිකා සිනාසුමෙන් ය. බවුන් එසේ හැදිනාවුයේ තාත්තා යයි සිතු මම කොළඹ වීමි. සත්‍යකට පසු දවසකා සමස්ත ගාස්තු සිතු මම කොළඹ වීමි. සත්‍යකට පසු දවසකා සමස්ත ගාස්තු ගාලාවෙහිදී මා පසුකොට ගමන් කළ ගිහුයයන් හා ගිහුවන් හතර දෙනෙකුගෙන් එකකු යටුයින් මා දෙස බලා ‘හාමු’ යයි කියනු ඇසු මම යළින් කොළඹවේමි. මා කොළඹවුයේ බවුන් මට ‘හාමු’ යයි කි තිසා නොව අර වැඩිහිටියන් දෙදෙනාගෙන් එකකුගේ කට්ටින් පටවුණු ‘මෝඩියා’ යන විවනය මට සිතිවුණු හෙයිනි.

මම දිවගොස් ‘හාමු’ යයි කිවු ගිහුයාට පහරක් ගැසුවේමි. මහු පහර කා ඉවසාගෙන ගිය තිසා කළහයක් නොවී ය.

සිසියම උත්සවයක් සඳහා මුදලි මූහන්දිරම්වරු රාජියක් රජ වාසලට ගෙන්වනු ලැබුහ. ඒ පෙරහැරට එක්වීමට අකැමැති වු විට තාත්තාගේ යහළ වෙළෙන්දෙක් තාත්තා සමඟ වාද කෙලේ ය.

‘නොගියෙන් ආඩුකාරතුමාත් මහමුදලිතුමාත් අසතුවු වේවි’ සි මහු කිවි ය.

‘නෑ, මම හිතන්නේ නෑ’ යි තාත්තා පිළිතුරු දුන්නේ ය.

‘හාඳයි තරහවෙලා අමේ ගරු නම ආපසු ගන්නොත්’ සි මහු සංවිගයෙන් ඇසුවේ ය.

‘නෑ ආපසු ගන්න එකක් නෑ.’

පෙශෙයනා ආසාවන් පිළිමවල එස් හැරීම වැඩි අපරාධයකිනේ පිනු
නාන්ද කාණු පෙනෙල් ගෝපයයි.

“ඇලන් තුත්තාගේ දුර්විලකම කියලින් සිනාසිම දූෂ්චරිකාලික්”
යි නාන්ද සංවිගයයන් කිරී ය. “මම විදියට දරුවන් මුළුපියන්ගේ
වැරදි ගෙයයා මේ වැරදි මහන් කොට මුළුපියන් ඉදිරියේම කියන්ට
පටන්ගත්තෙන් මුළුපියන්ට මෙමලාඩ තීවිතා රහා වටයි. දරු
වන්ට කිනාවට විඳා ඉග්‍රීයාවීම අපරාධයක්.....”

“දරුවන් මුළුපියන්ගේ වැරදි ලෙඛ කිරීම අපරාධයක් යයි මට
භාග්‍යන්ගත් නා” යි තියේ ආපගල් ය. “දරුවන් වැරදි කියන්ගේ
දැවැජයන් භෞතික; පින් වේදනාමලන්.”

“නිසා දැඟැලාස්ස මටන්ගත් මිනිසුන්ගේ ගොඳ ගති නොවී
බහුත් අතින් කළුභුරකින් සිදුවනා වැරදි ගෙය ගෙය මහන් කොට
ඇලක්මලන්.”

“මුළුපියන්ගේ එරින ජටට ගෙය රහි ඇතුළු අැති ගේ පෙන්වීම
ඡුවන්ගේ දරුවන්ට තරම් ගොඳුන් එවින කිසිවෙකුට කරන්ට බැඳා.
ඇලන් මුළුපියන්ගේ මේ වැරදි ගෙවි කරන්ගත් අයිරින් විභා වෙනු
වෙන් දුක් විද මැරුණු නියා හටගන් කළකිරීමෙන්.”

“රාජා කළකිරෙන්ට එගලුන්ගතාට ගියේ කුමට ද? අපේ එයාට
උග්‍යාවන්ට එහන්සිය ගත්තා. රාජා උන්සි තරුණීයකාට අපුවෙලා
එගලුන්ගතාට යියා. රාජාට යිනා නා අඟ වැරදි අනායන්නා.
අයිරින් මැරුණ් අඟ වැරදුකින් ගොට්. එයාට අතැනිහ ඇති
ලෙස අඟ වැරදුකින් ගොට්. මුළුපියන්ගේ දරු ගෙන්ගෙය
ඇලන් රාජාගේ එකියට ආයුධයක් ලෙස පාවිච්ච කරන්න ගැනාටා.”

නාන්ද යලින් අයුණන් තැංගේ දුඩී ගෝපයයි. කෘෂි පෙන්
ලැබූ දරුවකු මෙන් තියේ වේදනාමලන් කරමාගත්ගත් ය.

“ඇලක් ඉගෙකීම ගොඳලුකා තරුණීයක් භාද කරගන් බේවි
දුනාගන් විට අපට කරන්ට සිදුවෙන් රාජාගේ උගේමට සත්‍යයක් විස්
වියදම් ගොකර තැවිලියි. එහෙම කළා නාම ඇලන් එක විශේ
ඇඟාකාර ලියුම් ලියන්ගත් නා. රාජාට අයිරින් මලාභා උගා.
අයිරින් මැරුණ් රාජාගේ හිතුවිස්කාරකාම තියා.....අයිරින්
ගෙන රාජා දැන්ගත් ගොනාටා ද?.....”

මා මේ කරුණු ලියන්නේ ඔබගෙනුත් තාත්තාගෙනුත් පළිගන්නා අදහසකින් නොවේ. ඔබගේ පමණක් නොව මගේ වුව දැඟුරදී හෙලි කිරීමෙන් පමණි ජීවිතය නිසා කළකිරී සිටින මගේ සිත මදක් සනසා ගත හැක්කේ.

මා කළකිරුණේ මා ඉක්මන්කමින් කළ කි දේවල විජාකයක් වශයෙනි. ඒ විජාක දැඩි සිතින් ඉවසාගන්ට නොහැකි වීම මගේ දුරටත් කමක්යයි ඔබ සිතානු ඇත. මට විදින්ට සිදු වුයේ මා කළ වැරදිවල විජාක බව ඇත්තකි. එහෙත් ඒ වැරදි කරන්ට මා එලපුයේ ඔබත් තාත්තාත් විසිනි.

බෙහෙවින් ධිනය සැපයු තාත්තාත් ඔබත් සිවත් වුයේ ගරවයෙනි. කුවුරුත් ඔබත් තාත්තාත් අපත් හරසරින් පිළිගත්හ. මා ක්‍රූල ද ඒ නිසා එක්තරා ගරවයක් හටගන්නේ ය. අයිරින් සමහල්කාවෙන් පිට වි මෙහි එන්ට මට සිතුණේත් ඒ ගරවයෙන් ලත් අනුබලය නිසා මගේ සිත දැඩි වුණු හෙයිනි.

මෙහිදී ඉහළ පන්තියේ හා මැද පන්තියේ ඉංගිරිසි කාරයන් පමණක් නොව තුළත් කම්කරුවන් පවා පොදුවේ මට සැලකුවේ ඉංගිරිසින් අනුකරණයට වැයම කරන කාපිරි ජාතිකයකු නිසා උපදින කුහුලට වැඩි කුහුලකින් නොවේ. ඉංගිරිසින් ඉතා ගොඳින් අනුකරණය කරන්නන් ලෙස සලකනු ලැබීම මෙහි එන සමහර සිංහල මිනිසුන් සලකන්නේ එය තමන්ට කෙරෙන ප්‍රගාසාවක් ලෙස ය. ඒ ප්‍රගාසාව මගේ සන්නෝජයට හේතු නොවුයේ කුමක් නිසාදැයි මම නොදැනීමි. මෙහි එන අනික් සිංහලයන් මෙන් සාර්ථක ලෙස ඉංගිරිසින් අනුකරණය මට තවම තුහුරු බව මට හැඳුණු නිසා විය හැකි ය මා ඒ ප්‍රගාසාවන් සන්නෝජ නොවුයේ.

ලතුරු ඉන්දියාවේ මිනිසුන්ගේ දිග කළිසමන් කඩායන් හැඳුමැණික් එඩු රිදී තරුවක් වැනි දෙයකින් අලංකරණය වුණු තාලප්පාවකින් හිස වසාගත් තරුණායක් මෙහි සිටියි. ඔහු ලංකාවෙන් පැමිණි සිංහලයකු බව ඇසු මම පුදුම විමි. 'ප්‍රින්ස් විකුමසේන' නමින් මෙහි බොහෝ දෙනා හඳුනන ඕහු තරමක් ගොඳ රස්සාවක් ලැබ සන්නෝජයන් ජීවත් වන්නාකි.

ලංකාවහිදී ජැල්ටන් විකුමසේන නමින් දන්නා ලද ඔහු මෙහි පැමිණි වික දවසකට පසු යුරෝපිය ඇඳුම ඉවත දමා අර ලතුරු ඉන්දියානු ඇඳුම ඇදගෙන 'ප්‍රින්ස් විකුමසේන' යන නම ආරුසි

කරගත්තේ ය. ඔහු අදුනන ඉංගිරිසේ මිනිස්සු ඔහු ලංකාවේ පැරණි තුරු ප්‍රාලක්කින් පැවත එන සිංහලයෙකියි සිහති. ඔවුන් එසේ රජ ප්‍රාලක්කින් පැවත එන සිංහලයෙකියි සිහති. ඔවුන් එත් විකුමසේන කිසි විටක තමා රජ ප්‍රාලපතකින් පැවත එන්නෙකියි මෙහි කිසිවකුට කිසි විටක හඳුන්වා දුන් නිසා තොවේ.

‘මම මගේ නම හා ඇදුම් ද වෙනස් කෙලෙළේ කිසිවකු රවචන අදහසකින් තොවේ’ යයි විකුමසේන මා හමු වූ අවස්ථාවේ කිවේ ය. ‘මගේ ආත්ම විශ්වාසය දැඩි කොටගත්, විට රටින් පැමිණියකු ලෙස මට හිමි පොදු සැලකිල්ල ද ලබන අදහසිනි.’

විකුමසේන මැටරික් විභාගයෙන් සමත් වූ කිමෙහි බිජීමෙහි විකුමසේන මැටරික් විභාගයෙන් සමත් වූ කිමෙහි බිජීමෙහි සුර තරුණයෙකි. සිංහල භෞදින් දත් සිංහල පතක සහරාවක ඇතැම් ලිපි ඉංගිරිසියට නහතු සඳහා ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් විසින් ඇතැම් ලිපි ඉංගිරිසියට නහතු සඳහා ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් විටන් වර කැදවනු ලබන්නෙකි. 1912 යුද්ධ කාලයෙහි ලංකාවේ පරින් වර කැදවනු ලබන්නෙකි. 1912 යුද්ධ කාලයෙහි ලංකාවේ ඇතැම් සිංහල පත්වල පල වූ ලිපි හා පුවත් ඔහු ලෝ ඉංගිරිසියට ඇතැම් සිංහල පත්වල පල වූ ලිපි හා පුවත් ඔහු ලෝ පරිවර්තනය කරන ලදී. ඔහු මෙහි ඉංගිනේරු කර්මාන්ත යාලා-පරිවර්තනය කරන ලදී. ඔහු මෙහි ඉංගිනේරු කර්මාන්ත යාලා-පරිවර්තනය කරන ලදී.

‘අතම්ව හිහ වුවත් බොරු අභජාර කමක් ඇත්ව එංගලන්-තෙට ගිය ඇලන් කළකිලීම පුදුමයක් තොවේ’ දි තිස්සේ තෙපලල් ය.

‘එයාට එංගලන්-තෙට යන්න කිවිවේ කුවුද?’ දි අසමින් නන්ද තම ගෝකාකුල හැඟීම මැඩිනීමට වැයම් කළා ය.

‘කවුරුවත් තොකිවාට ඇලන්ට යන්න හිදේ උණා.’

‘කාගේ වැරද්දෙන් ද?’ දි අසමින් නන්ද තරහයෙන් ඉවත බළාගත්තා ය.

තමා හා තම සැමියා ද තමන්ගේ දරුවත් තිසා උපන් ඇල්-මෙනුත් ඔවුන් භෞදින් ඉගෙන ඉහළම තැනට නගින ආසාවෙනුත් ඔවුන්ගේ සුව දුක් සොයමින් ඔවුන්ට උගෙන්වත්ට වැයම් කළ සැටි සිහි කළ නන්ද ගෙහෙවින් ගෝක වුවා ය. දුක සේ එවත් වූ නන්ද විවාහ ජිවිතයට ඇතුළත් වුයේ තරුණ විය ඉක්මවත්ට ලංචු තැන ය. විවාහ ජිවිතයට ඇතුළත් වුයේ ඉතා අමාරුවත් මුදල් සහය පියල් විවාහ ජිවිතයට ඇතුළත් වුයේ ද ඉතා අමාරුවත් මුදල් සහය ගෙන තරමක දිනවතෙකු වූ පසු ය. ඇලන් විසි හැරිරිදී වියෙහිදීම තරුණීයකට ආලය බැඳෙන්නේ ය. ඔහු එයින් ව්‍යුහන්ට වැයම් කළ විට කිසි රටින් පිට වී ගියේ ය.

‘එහෙනම් අපට කරන්න තිබුණේ අවුරුදු විස්සෙදී වුවත් දරුවත්ට කසාද බැඳෙන්ට ඉඩ දිලා ප්‍රභයන් වගේ තිකම් ඉන්න එකයි’ කියමින් නන්ද තැහිට ගොස් විදුලි පහන දැඳුවා ය.

විදුලි එලියෙන් සාලය එලිය වී ය. තිස්ස කතාවෙන් පල විදුලි එලියෙන් සාලය එලිය වී ය. තිස්ස කතාවෙන් පල විදුලි එලියෙන් සාලය එලිය වී ය. තිස්ස කතාවෙන් පල විදුලි එලියෙන් සාලය එලිය වී ය. තිස්ස කතාවෙන් පල විදුලි එලියෙන් සාලය එලිය වී ය. තිස්ස කතාවෙන් පල විදුලි එලියෙන් සාලය එලිය වී ය.

තුර මූහුණයි. කෙනකු සිතන් සිතුවිලි අනුව ඔහුගේ මූහුණ මද වශයෙන් වුවද වෙනස් වන්නේ තම නිස්සගේ මූහුණින් පළවන්නේ දායානුකම්පාවත් කළකිරීමත් අතර වන හටතින් වෙහෙසුණකුගේ සිත්සතන් විය යුතු ය.

යහළි තරුණීය සමඟ නාලිකා සාලය මැදින් ගමන් කළා ය.

“නිස්ස මාමා තාමත් ලියුම කියවනවාද?” දි අසමින් ඇ ඉස්තෝස්ප්‍රවට පිවිසියා ය.

“මෙක මහා පතරංග ජාතකය වැනි කතාවක්” දි කියමින් නිස්ස සිනාසුණේ ය.

එය තමාට එල්ල කළ සරදමක්සිය නාලිකා සිතුවා ය.

“නිස්ස මාමා ඔවත් ඇතුවිපද කියනවා.”

“නෑ; නාලිකා සිංහල තොදුන්නවාට මේ පැලිකාරයක් ද?”

“මම සිංහල දැන්නේ නැදේද? කිස්ස මාමාන් මේ සිංහල ඉගැන්තුවා. මෙග් සිංහල තොදුන්නාභාම් ගැන එහෙනම් කිස්ස මාමාන් වැරදි කාරයක්.”

“නාලිකා සිංහල දුනාගන්නාට සිංහල පොත් කියවා නෑ. ජාතක පොත් කියවා තිබෙනවා ද?”

“ඩව්—මම උම්මගේ ජාතකය කියවිවා.”

“මහා පතරංග ජාතකයයි කියන්නේ ඒ එමග් දිග කතාවක්”

“එහෙනම් නිස්ස මාමා කිවිවේ ඇතුළුපදයක් නෙවා” දි තෙපලමින් නාලිකා තම යෙහෙලිය සමඟ මිදුලට බැස්සා ය.

නිස්ස යැලින් ලියුම කියවුණේ ය;

තාත්තා ඉගෙනාගන් කුලේ පේවත් වුයේ කෙශයේදි මම තොදුනීම්. තාත්තා මවුපියන්ගෙන් අවසර තොගෙන තරුණීයක භා කතාභා තොකොල් යයි මම දිනම්.

“නන්ද අනුලාත් පියල් සහ බලදයන් බරකරන්තවලින් පරගාඩ විභාරයට ගිය ගමන් ගැන ඇලන් දැන්නේ නැතිව ඇති” දි කියමින් නිස්ස නන්දගේ මූහුණ බැලුවේ ය.

“තිසාගේ අවුවා නැතිව ඔන්නා සය ලියුම කියවන්න” දි නන්ද කේපයෙන් තෙපලා ය.

“අවුවාවක් නැතිව සමහර තැන් භාඳට තේරුම් ගන්න බැරිවේයයි මම හිතුවා.”

“මට තේරුම් ගන්න පූජාවනි.”

මම අම්මා හා සමහර විට තරහ වූ නමුත් අම්මා ගැන තොකල කිරුණෙමි. තාත්තා නිසා මම තොයක් විට කළකිරුණෙමි.

තාත්තාට මගේ සිනෝ හටගන තිබුණු ගොරව ආදරය එයින් දෙදැරුම් කුවේය. තාත්තා මා හික්මවන්ට වැයම් කළ ඇතැම් අවස්ථාවක මා වඩාත් මුරංඩු වුයේ මේ කළකිරීම් නියායයි සිතමි.

‘ ධනවත්කුව සිටියදින් තාත්තා මිනිසුන්ට මුදල් කෘයටදී පොලිය අයකරන සැටි මට දැනගන්ට ලැබුණේ හරමානිස් බාස් අඩමින් කළ කන්නාලවිවක් අභම්බෙන් ඇසිමෙනි. ඔහුගේ ගේත් වත්තන් උකසට ගෙන තාත්තා ඔහුට රුපියල් දහුහක් දී තිබෙන්නේ සියේට විස්ස බැගින් පොලි අයකිරීමෙනි. පොලි ගොඟත නොහැකි වූ විට තාත්තා ඔහුගේ ගේත් වත්තන් වෙන්දේසියේ විකුණා තමා දුන් මුදලටන් පොලියටන් සරිලන ගණනකට මිලට ගන්නේ ය. තාත්තාගේ කිම පිට අනික් කිසිම ධනවත් වෙළෙන්දෙක් ගේත් වත්තන් නොඉල්ලුහ.

දුරුමල්ලන් සමඟ තමාට මහට බසින්ට පිදුවියයි කියමින් හරමානිස් බාස් තාත්තාගන් රුපියල් දහක් ඉල්ලු නාමුත් දුන්නේ රුපියල් විස්සක් පමණි. හරමානිස් බාස්ගේ දුකින් තැවැණු බැඟැ මුහුණත් ඔහු තාත්තාට කළ කන්නාලවිවන් නිසා මා තුළ අනුකම්පාවක් උපන්නේ ය.

අගහිග නිසා අයිරින් හා මා විදි දුක් පිඩාත් අයිරින් දුකින් මිය යාමන් සිහි වන කළ හරමානිස් බාස් මට මතක් වෙයි. මවුපියන් යාමන් සිහි වන කළ හරමානිස් බාස් මට මතක් වෙයි. මවුපියන් කරන ක්‍රියාවල විභාක දුරුවන් විදිතියි කියනු මා නොයෙක් වර අසා නිබේ. ඒ කියුම මා විශ්වාස නොකරන නාමුත් මට මගේ සිතින් බැභැර කළ නොහැකි ය.

හරමානිස්ට සිදු වූ විපන තාත්තාට ඒ වේලාවේ නොවැටහුණේ කුර ගතියක් නිසා නොව ඔහු හා කළ ගනුදෙනුවන් එයින් ඔහුගේ ගොයන් වත්තන් තමා සතු වීමන් සිතිමෙන් ලත් සන්නෝජය නිසා විය යුතු ය.

තාත්තාට මෙලෙසින් දේස් නගන්ට මා පෙළඹවූ කරුණු දෙකක් ඇත: එකක් අයිරින් දුක් විද මිය යනු දැකීමයි; අනික් මෙහිදී උන්හිටි තැන් තැනිවීමෙන් දුක් විදින මිනිසුන් දැකීමයි.

මා කුඩා කළ සොල්දරයෙන් බිමට වැට් නාහෙන් හා සියින් ලද පිට කරමින් වැට් සිරිනු දුටු විගස තාත්තා කුදාල සලමින් හැඩු භැඩුම මට මතක් වෙයි. ඔහු අම්මාට ද අනික් දුරුවන්ට ද මට මෙන් ආදරය කළ බව මම දැනිමි. මිනිසුන් තළා පෙළා වුව ද මුදල් රස් කිරීමේ දැඩි ආශාව තම්බි කටුව තුළ හිරවීමෙන් තාත්තාගේ දායාව හා අනික් නොද ගති නොමේරු බිජුවටක් වියයි මම සිතමි.

දෙපළාස් ඇවිරදි වියෙහි සිටි මා කිසියම් උවමනාවක් සඳහා ද්‍රව්‍යක තාත්තාගේ කාමරයේ මේසය පහට ගියෙමි. බිම තැවැණු ලියුමක් දුටු මම එය අතට ගන්මතමි. ආදර හසුන් ගැන කිසිවක්

නොදත් මම ඒ ලිපුම කියෙටුවේම්. ගැහැනියක විසින් ලියන ලද ඒ ලිපුම අවසන් වූයේ රුපියල් තුන්සියක වැක් පතක් එවන ලෙස ආයාචනා කරමිනි. තාත්තා තවත් ගැහැනියකට ආලය කරන බව මට වැව්වුණු නමුත් මා තුළ සංවේශයක් හට නොගත්තේ ය. ඒ ලිපුම කියෙටු මම ඒ වේලාවේ සිනාසුනෙම්. මා අයිරින් ඇසුරු කරනියි අසා තාත්තා කිපුණු අවස්ථාවෙහි මේ පුවත මගේ සිතට නැංගේ දැඩි කෝපයක් සමහයි. ඇත්ත වශයෙන් මා අයිරින්ට ආලය කරන්ට පටන්ගත් පසු අනික් තරුණියකට ආලය කිරීම අපරාධයක්ද යන හැඟීම මගේ සිතට නැංගේ ය.

“මම දන්නවා” යි නන්ද තරඟයෙන් කිවා ය. “ඒක ගැන ලියා තියෙන අනික් කිසිවක් කියවන්න එපා. ඒකට එයාට මම සමාව දුන්නා. රේට පස්සේ එයා ඒ ගැනී ආස්රය කෙලේ නැ.”

“මේ වගේ පුවත් තවත් තියෙනවා නම ඒවාත් අත්හරින්න ද කියන්නේ” යි තිස්ස ප්‍රශ්න කෙලේ ය.

“මට ඇහෙන්න කියවන්න එපා.” යි නන්ද දැඩි කෝපයෙන් තෙපලා ය.

නන්දගේ සිතෙහි දැඩි කළකිරීමක් හටගත්තේ ය. පියල්ගේ වරිතයෙහි අසේගන තැන් කිහිපයක් ඇගේ සිතට නැංගේ ය. නන්දගේ ඉවසීමත් ප්‍රස්තාවෝවිත ක්‍රියාත් නිසා පියල් වරිතයෙන් හොඳවම කිලිටි නොවී බෙරුණේ ය. කොළඹ හැර දමා පියල් සමහ ගමට ගොස් ජ්‍වල්වන්ට සිතන තරම් වරක් නන්ද කළකිරුණා ය. ඇ ආපසු ගමට නොගියේ දරුවන්ට ඉගැන්විය යුතු ය යන අදහස සිතින් බැහැර කළ නොහැකි වූ බැවිනි.

බොහෝ කළක් යන තෙක් නන්ද කොළඹ ඒවත්වූයේ මහත් සන්නෝජයනි. තමාත් සහෝදරියක් මවත් අගහිඟ වලින් මිරිකෙමින් ඒවත්වූ බව ගැමියෝ දිනිනි. පියල් සමහ විවාහ වූ පසු මුහුගේ නැයන් වන ගැමි ගැහැනුන් ඇසුරු කිරීම ඇට පිය නොවී ය. පිය නොවූයේ බවුන් ඇතැම් විට ඇතුම් පද කියු බැවිනි. කොළඹ නන්ද ඇසුරු කළ කිසිවෙක් ඇගේ පවුල හා එහි අනිතය ගැන නොසේවූවේ ය. පියල්ගේ මුවපියන් ගැන කිසිවෙක් කිසිවක් නොඇසුම්වේ ය. නන්දගේ කුලමානයද හේතු ප්‍රත්‍යා නොලැබී මත් යට යන කරමයක් මමන් යට ගියේ ය.

ඇලන් තම පියාගේ වරිතයෙහි යටහිය අසේගන තැනක් පාද මතු කිරීම නිසා නන්දගේ හද නොයයක් හැඟීම ගැවීමෙන් වංචල වී ය. ඇගේ සිත් වෙදනාව මෙන් කෝපය ද දැඩි වූයෙන් ඇගේ මුහුණට සාහසික වෙශයක් ආරුඩ් වී ය. තම සහෝදරියගේ මුහුණ

ඇ පියල් සමඟ කළහ කළහෙන් ඇලන්ගේ ලියුම කියවත්ට දැඩි කුහුලක් පියල් තුළ හට ගන්නේ ය. ඇලන්ගේ ලියුම කියවත් පියල් කිපයි. ඔවුන් කළහ කළහෙන්

ඇලන් ලියුම එවන ලද්දේ නන්දට නොව තමාට යයි පියල්ට දැන්වීය පුතුයයි නිස්ස කළුපනා කොලේ ය. එවිට පියල් ඇලන්ගේ ලියුමෙහි තොරතුරු අස්ථු මිය ලියුම කියවත්ට නොසිතයි.

“ඇලන්ගේ ඒ වල්පල් මම නොකියවා අත්හරින්නම්” යි තිස්ස කිවේ ය. “මුවපියන්ගේ ජීවිතයෙහි සිදුරු සොයන්ට ඇලන්ට කොහොත්ම උච්චතාවක් නෑ. විපතක් දැකක් පැමිණි විට එය ඉවසා ගෙන හිත සනසා ගන්ට වැයම් නොකොට ඇලන් මේ අනන්මනත් ලියන්නේ ඔහුවට වැඩි නිදහස ඇතිව ඇතිදැඩි උණු නිසා.....”

“පියල් ඒක ඒ ද්වස්වල කිවිවා.” යි නන්ද ගෝකයෙන් තෙපලා ය.

“කරෝලිස් මුදලාලි තම පුතුන් කුඩා කළ පටන් හැඳුවේ කිසිම නිදහසක් නොදීමෙන්. ඔවුන් නාටකයක් බලන්ට ගියේන් පියාගෙන් අවසර අරගෙන යයි පියල් නොයෙක් වර කියනු මා අසා තිබේ” යි තිස්ස නන්ද සනසන අවශ්‍යන් කි ය. “දරුවන් ලෙඛ උණාට පස්සෙන් පියාට කිකරුවම වැඩි කරන්ට පුරුදු උණා. පියාට ඔවුන්ගේ ආදරය අඩු උණෙන් නෑ. ඇලන් නිදහස ඇතිව හැඳුණු නිසා කුඩා කළ තමා කරපු වැරදින් මේ ලියුමේ ලියා තිබෙනවා. නන්දගේ සිත සනසා ගැනීමට හේතුවන තොරතුරු ඇත්තේ ඇලන්ගේ ලියුමේ ඒ කොටසේ ය.”

තිස්ස යුත් ඇලන්ගේ ලියුම කියවුයේ ය.

මා තාත්තාගේත් අම්මාගේත් වැරදි හෙළි කොලේ තරහයෙන්-වන් ද්වේෂයෙන්වන් නොවේ. මගේ වරිතය වෙනස් වීමට ඒ වැරදි ද ගේතු වී යයි මගේ වැටහිම බැවින් මගේ වැරදි හෙළි කරන්නාක් මෙන් ඒ වැරදිද හෙළි කරන්ට මම සිතුවෙමි.

මගේ සමහර ගති වෙනස් වී ය. අයිරන් මළ පසු මම මටම තරගේ දෙස් නහා ගන්මෙමි. මුවපියන් කොපයෙන් නොව ආදරයෙන් වුව ද මගේ වරදක් පෙන්වූ විට මා ඔවුන්ට පිළිතුරු දුන්නේ තරහයෙනි. මුවපියන් මට ආදරය දක්වනු ද මම නොඉවසුවෙමි; මගෙන් ප්‍රග්නයක් අසනු ද නොඉවසුවෙමි. රාජකීය විද්‍යාලයෙහි උගන්නා කාලයෙහි ‘වාර විභාගය පිළිබඳ ප්‍රශ්න පත්‍රයට භාඥින් පිළිතුරු දුන්නාද’ යි ඔබ ප්‍රශ්න කළ විට වුව ද මා පිළිතුරු දුන්නේ යන්නේ පෙන්වායෙන් නොවේ. මා බෙහෙවින් සිනාසු ගෙණෙන් සන්නේෂ වුයේන් ගෙදරදි නොව පිටතදී ය. ගෙදරදි සෙල්ලම් කරන්ට මට පුරුදු නොවේ ය. ගෙදරට පැමුණුණු විගෘ

මා සිහුවේ පොත් පාඩම් කිරීම ගැනය. අම්මාත් තාත්තාත් කළ කි දේ නිසා ඒ හැඟීම මා තුළ ඇති වියයි මම සිතමි.

මා හැම අවුරුද්දෙහීම තැගි ලබන සේ විභාගයෙන් සමත් වුයේ ඇර හැඟීම, උගන්නා විෂයන් දුඩී ලෙස සිතට අරමුණු කර ගැනීමට මා හික්මත් භෙදිනි. අම්මාත් තාත්තාත් මා තුළ ඒ හැඟීම දියුණු කිරීම මගේ උගන්මට ලෙසාකු අනුබලයක් වූ නමුදු මගේ සමඟ ගති වෙනස්වීමට ද හේතුවක් විය. මගේ ගති වෙනස් වුයේ ක්‍රඩා කළ නොව දහ අට ඇවිරිදි වියෙහි පමණය. ඒ වියෙහි දී මා ගෙදර ආවේ යහළිවන් සමඟ කතාබහ කරමින් ඇවිද ඇදිරි වූ පසුයි. ගෙදර මතක් වන විට මගේ සිතට නැංගේ පාඩම් කිරීම පිළිබඳ හැඟීමයි. එහෙයින් පාසුල වැසු පසු හටස් වන තෙක් ගෙදරිනා පිටතදී සත්තෝෂ වන්ට මම සිතුවෙමි.

යවුලකින් අතිනු ලබන කළක මෙන් මගේ හද කකියන්ට පටන්ගත්තේ අයිරින්ට ආලය බැඳගත් කාලයෙහි ඔබටත් තාත්තාත්ත් මා තුළ වූ ආදරය මගේ සිතෙහි යටතම ගිය බව සිහි වන විටයි. ඒ ආදරය යලින් මගේ සිතට වෙශයෙන් නැංගේ අයිරින් සමඟ මෙහි ඇවිත් හත් අට මසක් ජීවත්වූ පසුයි. මේ ලියුමෙන් ඔබටත් තාත්තාත්ත් වෝදානා නාහන්ට සිතුවෙන් මගේ අන්තර්කරණය මට වධයක් වූ භෙදිනි. මා කළ වැරදි මගේ දුෂ්චර කමකින්ම අකෘතඡු කමකින්ම සිදු නොවියයි සිතන්ට මම වැයම් කෙලෙමි. ඔබත් තාත්තාත් කළ කි ඇතැමි දේ මගේ වෙනස් විමට හේතු වියයි මට හැඳුවෙන් ය.

අයිරින්ගේ මරණයෙන් පසු මම මාම නිරද්‍ය ලෙස විවේචනය කරන්ට පටන්ගත්තොමි. ආත්ම විවේචනයෙහි ඒ ආගාව ඔල්මාදයක් වන තරම් දියුණු විය. මේ නාගරයෙහි ජීවත්වන්නන්ගෙන් බොහෝ දෙන ඉමක් ගමක් තැන්තන් වැන්නොය. ඔවුන් ආපදා බොහෝ දෙන ඉමක් ගමක් තැන්තන් වැන්නොය. ඔවුන් ආපදා බොහෝ දෙන ඉමක් ගමක් තැන්තන් වැන්නොය. මේ පුදුමෙන්නේ ඔවුන් මෙන් සිතින් බැහැර කළවුන් ලෙසිනි. මා පුදුමෙන්නේ ඔවුන් මෙන් සිතින් බැහැර කළවුන් ලෙසිනි.

ඉගෙනීම තැරදුමා අයිරින් සමඟ මෙහි එන්ට සිත්වන තරම් මගේ ප්‍රකාන්ගති පුළුදා ලද්දේ ඔබත් තාත්තාත් විසිනියි යන හැඟීම මට මගේ සිතින් බැහැර කළ නොහැකි ය. ඒ ප්‍රකාන්ගති ගති මා තුළ පමණක් නොව කවර තොද තරුණුයකු මෙන් නාරක තරුණුයකු දී තුළ ඇත. අයිරින්ට ආලය බැඳගත් පසු මම ආත්මාර්ථකාමියෙක් තුළ ඇත.

ලවැනි කරුණු වලදී වැරදිකාරියන් විය හැකි ය. අධිරිත් ඇතුළු වින්නේ අනික් විසිපස් දෙනාගේ ගණයටයි.

මුළුපියන්ගේ කෝපයත්, තරවුවුවන් ආයාවනයන් අසා නොකිපි සිටින්ට නොහැකිවිම මගේ දුර්වල කමක් විය. ඒ දුර්වල කම ඉස්මතු වුයේ මුළුපියන් නිසා උපන් ඇඳුම, මගේ සිගෙනති බිංගයක් වැනි යටම තරවුව් බැං අකාන්දකම නමැති අදුරෝගන් වැසියාම නිසා ය. පෙන්න් පතින් භා උගෙන් මිතුරන් ඇසුරෝගන් ද ලේ නිසා ය. පෙන්න් පතින් භා උගෙන් මිතුරන් ඇසුරෝගන් ද ලේ දැනුම නිසා මම අහංකාර විමි. ඉගෙන්ම හැර දමන්ට සිතුණේ මගේ ඒ අහංකාරකම නිසා ය. ඔබන් තාත්තාත් ඇතැම් විට දෙපු මගේ ඒ අහංකාරකම නිසා ය. ඔබන් තාත්තාත් ඇතැම් විට ඉගෙන්ම හැර දමන්ට අනන් මනන් ඉවසන්ට පූරුද වි නම් මගේ ඉගෙන්ම හැර දමන්ට මට නොසිගෙයි.

ශේවට මිනිසුන් දරුවන් තනන සැවේ තාත්තා නොයෙක් වර වර්ණනා කරනු මා අසා තිබේ. මට ද ඇසෙන සේ තාත්තා ඒ වර්ණනා කරන ලද්දේ මා හෙවිටන්ගේ දරුවන් අනුගමනය කරනු ඇකිනා ආයාවෙනි. එහෙන් තාත්තාගේ ඒ වර්ණනා ඇසු මා තුළ ඇකිනා ආයාවෙනි. එහෙන් තාත්තාගේ ඒ වර්ණනා ඇසු මාමා නොදැවම සිනා-වර්ණනා කරනියි මා වරක් කිසු විට තිස්ස මාමා නොදැවම සිනා-වර්ණනා කරනියි මා වරක් කිසු විට තිස්ස මාමා නොදැවම සිනා-වර්ණනා හටගන්නේ අමනාපයකි. හෙවිටන් දරුවන් තනන සැවේ තාත්තා හටගන්නේ අමනාපයකි. 'හෙවිටියා තලගොයකුගේ හම වැනි හමක් ඇති සගෙනි' සැකැසේ ය. 'හෙවිටියා සනයෙන් එකසිය වියේසන් පාගුව ද සේ විහු දීමේ ය. හෙවිටියා සනයෙන් එකසිය වියේසන් පාගුව ද සේ විහු දී බැහැර නොකරයි. හෙට්ටි ගෙදර ගණන් තිල්ල බැලිමෙහි ද බැහැර නොකරයි. හෙට්ටි ගෙදර ගෙනන් දෙනු ලබන මස් කන්ට තිතුණාම ඔවුහු එළුමස් ගැනීමට දෙනුන් දෙනු ලබන මස් විලට සරිලන එළුමස් කොකියට මුදල් දෙනි. ඔවුන් දෙන මුදල් විලට සරිලන එළුමස් කොකියට මුදල් දෙනි. ඔවුන් දෙන මුදල් විලට සරිලන එළුමස් තිවිල බැඳ සිවුන් කුම් කන තැන තබන්නේ කොකිය ය. 'මිටිවිල බැඳ සිවුන් කුම් කන තැන තබන්නේ කොකිය ය. තාත්තාගේ වර්ණනාවට හාජන වූ හෙවිටියා ගැන තිස්ස මාමා කිසු මෙ කනා ඇසු මම ද නොදැවම ම සිනාසුමෙන්ම ඇ.

'හෙට්ටින් ගැන මේ තාරතුරු දුනාගන්නේ කොහොමද' සේ මම තිස්ස මාමාගෙන් ඇසුවෙමි.

'ඒ තාරතුරු මම සහරාවක පළපු ලිපියකින් දෙන ගත්තා'

තාත්තා මසුරකු නොපුවන් මුදල් ගාමිගැසීමේ ආසාව ඇත්තෙකි. එයින් මස් ප්‍රාග්ධනීමේ ප්‍රාග්ධනීමේ තුළන් මිනිසුන් ඇසුවා සිටිමන් නිසා විහු මාසුරෝගියක් අනුකරණය කරන තාරිකායන් ගේ දරුවන් ඇසුරු කරනු නොදැවුම්වා ය.

තිස්ස මාමා තරුණු වියෙහි ද යහාරිවන් සමඟ සෙල්ලම් ගමක් ගියේ ය. වරක් කුරුම්බාවක විතුර බි ලෙඛ කා දවල් වරුව යා සෙල්ල් ය. ගෙන් එගාචිව ඔරුවෙන් ගාස් මධ්‍යයාස්ථා සෙල්ල් ය. ගෙන් එගාචිව ඔරුවෙන් ගාස් මධ්‍යයාස්ථා තම්බා ගෙන පොලුත් සම්බුද්‍රාත් සමඟ කාල්වා ය. විහු කුඩා තම්බා ගෙන පොලුත් සමඟ ගාස් මධ්‍යයාස්ථා සෙල්ල් ය.

කිවගෙන සිටියේ ය. මා මේ පුවත අපූලා ගත්තේ කිස්ස මාමා නොයෙක් වර කියු කතා වලිනි.

මෙවැනි අපිස් ජීවිතයකින් මා කික්මවතු ලැබුවේ අධිරින්ට ආලය බැඳුගත් පසුයි. ඔබන් තාත්තාන් සමහ තරහ වී ගෙයින් පිට වුණු ඇතැම ද්‍රව්‍යක මගේ ආහාරය ව්‍යුයේ පාන්පෙනි දෙකක් හා සිනි සමඟෝලය ද පමණි. එක් ද්‍රව්‍යක අධිරින් සමහ මම නගරයේ ඇවිද්දෙමි. අන තුළුණු මුදල් විදුලිරියටන් සිනිමා සිත්තම් බැලීමටන් වියදුම් කොට ගෙදර ආ මම නිරාහාරව නිදු ගත්තෙමි.

“රට කුම කාලා ආවාය” යි මා එදු ඔබට කිවේ බොරුවකි. එහෙන් ඔබ ‘විකක් හටි කාලා නිදුගන්න’ යයි ආදරයෙන් කීවා ය. ‘මට දැන් කන්න බැහැ’ යි මා තරඟයෙන් පිළිතුරු දැන්නේ කුමක් නිසුදු යි දුනුද මට නොවුවහේ.

ඇලන්ගේ ලියුමේ අවසානය ඇසු නන්දගේ දෙනෙනටට කදු නැංගේ ය. මවුපියන්ගේ සිත්සතන් විභාගකරන්ට වැයම් කරනු ලැබේ නාක් මෙන් ඇලන් මවුන්ගේ වරිත වීමෙනිවනය කරනු ලැබේ නන්දගේ කොරයට ගෝතු වී ය. එහෙන් ඔහු තමා කළ ඉඟ නොසලකන්නාකු මෙන් කළ ශිතුවක්කාරකම් හා සී ශිතුවක්කාර කිහුම් ද තම ලියුමෙහි යදහන් කරනු ලැබීම ගැන සිතා ආ සිං සනසාගත්තා ය.

ඇලන් බලමෝල තරණයකු වෙතියි පියල් සිතුවට ය. අවරුදු ගණනාක් ගෙවෙන තෙක් ඔහු මවුපියන්ට ලියුමකුද තනාජ්‍ය තිසු නන්ද සිත් එවදානාවන් පුව ද පියල්ගේ මතය පිළිගන්නා ය. ඔහු තමන් හැරදමා ගිය නමුදු භෞද මිනිසකු ලෙස තීවන් වන්ට වැයම් කරන බව දැනගන්ට ලැබීම තිසා නන්දගේ සිත් එවදානාවන් ගෝකායන් බෙහෙවින් අඩු වී ය.

නන්දගේ අතිතය පිළිබඳ හැඟීම ඇගේ වර්තමානය වනසනු ගින්නාක් දේ නැංගේ ය. එගෙන් ඇගේ වර්තමානය ඒ ගින්නන් දුටු විනාශ වන්නාක් තොව අතිතය ගිලුගෙන ජීරණ කාට දෙකම් රිකක් කරන්නාකි.

අධිරින් මිය ගිය බැවින් ඇලන් විවාහ බැමූමන් නිදහස් වී ය. ඔහු මවුපියන්ට කොතෙක් දේස් නැගුවන් තීවන් වන්නේ ඔහුගේ අතිතය ගැන කළකිරීමක් ඇතිවයි. ඔහු කෙලස් හරි ලංකාවට ගෙන්වාගත යුතු අවස්ථාව මේ ය. තමා සිටින තැන ඇලන්ගේ ලියුමෙහි යදහන් තොවී ය. ඔහු සිටින තැන ගොයාගන්නේ කොයේදායි සිත්ලින් නන්ද තම සිතට වද ලදන්ට වුවා ය.

“ඇලන් ලේඛන් තුවර නැවති ඉන්න තැන දැනගන්න විදියක නැදුදු?”

“ඇලන් ඉන්න තැන ගොයන්න වෙළඳසීම පිදුරු ගොවක් යටතු තුදිකටුවක් ගොයන්ට වෙහෙසීම වැනි නිෂ්ප්‍ර වැඩක්” කිස්ස සීවි ය.

කිස්ස ද ඇලන් සිති නොලේ ගෝකායනි. ඉගෙනීම අවසාන කරන්ට පෙර ඔහුගේ ඇලය ගොට්ඨිලුකා තාම ඔහු කවර විභාග හින් පුව ද පහසුවෙන් සමත් වන්නේ ය. විකාශනය පුණු වැට් ගොන තුවක් ඇති උගුන්මෙහි ගුර ඇලන්ගේ ඇලය අකාලී පිබුදෙක් අනුමැත්ති.

“පියල් අදානන ඉංගිරිසි වෙළෙන්දේ කිහිප දෙනොක් ඉන්නවා. ඔවුන්ගේ මාරුගයෙන් ඇලන් ඉන්න තැන සොයා ගන්න බැරි වෙන එකක් නැහැ.”

“මම හිතන්නේ නැහැ” යියි තිස්ස නොසිතා ම තෙපලේ ය. මදක් කල්පනා කළ ඔහුගේ සිතට අමුතු අදහසක් නැඟේ ය. තරුණ වියහිදි කියවූ ඇතුම් රහස් පරික්ෂක ඉංගිරිසි තවකතාවක තොරතුරු ඔහුට සිහි වී ය.

“නැතිලාඟු මිතිසුන් හෝ බඩුබාහිරාදිය හෝ සොයා දෙන රහස් පරික්ෂකයන් ඉන්නවා. රක්ෂාව වශයෙන් ඒ කාරිය කරන ඔවුන් පොලිසියට සම්බන්ධ වෙලා නැ. ඔවුන් ලඩ ඇලන් ඉන්න තැන සොයාගන්න පුරුවන් වේය කියා හිතනවා. ඔවුන් එවැනි වැඩ බාරගන්නේ මුදල් සපයන අදහසින්……..නමුත් ඔවුන් බොරුවන් මුදල් කඩාවඩා ගන්නා අදහසින් ක්‍රියාකාරන්නේ නැහැ.”

“ඇලන් ඉන්නා තැන සොයා අපට දැන්තුවෙන් ගාස්තුව විතරක් තෙවී, තැගින් දෙන්න පුරුවනි. තිසා ඒ ගැන සොයන්න.”

ඛිරක්ටරියක් සොයා එහි පිටු පෙරදා, බලනු පිණිස තිස්ස කාමරයට ගියේ ය. නන්ද තමාගේ හෝ පියල්ගේ හෝ අතිතය සිහි කරන්ව කැමැති නොවුවා ය. එහෙන් තමාගේ අතිතය සිහි නොකාට ඇට ඇලන් ගැන සිතිය නොහැකි ය. පියල් හා විවාහ වී දැවුරුද්දකට පසු නන්ද පියල් විසින් මෝදර සාදවන ලද ගෙයක පදින්වියට පැමිණියා ය. සිත කය දෙක වෙළඳාමට අවනත අකාට මුදල් සපයන පියල්ට නිතර ගමට යැමට ඉඩ නොලැබේය. නන්ද අමතක කරවන තරම ඔහුගේ සිත වෙළඳාමට ඇදී ගියේ ය. වරක් අමතක කරවන තරම ඔහුගේ සිත වෙළඳාමට ඇහු ගමට නොයාම ගැන නොව දෙනුන් වරක්ම මසසුට වරක්ටන් ඔහු ගමට නොයාම ගැන බියගත් නන්ද ‘කොළඹ පදින්ට වෙමු’ යයි පියල් කළ යෝජනාව සන්නෝජයන් පිළිගත්තා ය.

ඔවුන් ගම හැර යනු නොමුවසු පියල්ගේ මව නන්දට දෙය් නැහුවා ය:

“උපන් ගම හැර කොළඹ පදින්වියට යන්නේ මොකාට ද? අයාමකදී නොයාමකදී සලකන්න කුවුද එහේ ඉන්නේ?”

“අම්මත් කොළඹ එන්න” යියි නන්ද යෝජනා කළා ය. “ගමට වෙන් පුහක් හොඳයි. එහිදි පාන් පත්තුකරන්න මහන්සි-වෙන්න ඕනෑ නැ. අත්වල තෙල ගැවෙන්නේ නැ. පුතා හැදෙවු ගෙන්න ඕනෑ නැ. අත්වල තෙල ගැවෙන්නේ නැ. පුතා හැදෙවු ගෙන්න විදුලි පහන්වලින්. ලිදෙන් වතුර ගන්න ගේ එලිය කරන්නේ විදුලි පහන්වලින්. ලිදෙන් වතුර ගන්න මහන්සි වෙන්න ඕනෑත් නැ. ගේ අත්වලට වතුර පයිජ්ජ දමා තියෙනවා.”

“අපේ අම්මලට තාත්තලට පින්සිද්ද වෙන්න අපේ අතපය හයියට හද තියෙනවා. ලිදෙන් වතුර ගැනීම මට නම සන්නෝජයක්,

ගමේ කුවුරුත් හමුවෙන්නෙත් ඔවුන් එක්ක කතාකරන්න ලැබේයි
නෙත් පොකුණට තාන්න ගියාම."

පියල්ගේ මව මේ බස් තෙපලේ අවලාදයක් කියන්නක
ලෙසිනි. ඇ සමඟ තරක කරන්ට නොසිතු නන්ද මෙස් කිවාය.

"අම්මා කොළඹ විකක් ද්‍රව්‍ය ඉදලා බලන්න. ගමට එන්න
සිනෙන එකක් නෑ."

"ඒ මට නොවී" යි කියමින් පියල්ගේ මව සිනාසුරු ය.
"තෙහානිස් එයාගේ මාමා කොනෙකුගේ ගම්පල කැඩිට එක්ක
ගිය. ඒ මිනිහා දෙමාසයක් ඉතා අමාරුවෙන් කැඩි ඉදලා ගමට
ආවා. 'ගම ඉදගෙන කොරලි සෙන්තලෙක් අත්‍යාන එක මට නම්
ඛය සිද්ධිවල ගිහිල්ලා වෙළඳාම් කරනාවාට වැඩි සන්නෝජයක්' යයි
ඒ මිනිහා හැමෝටම කියන්න පටන්ගත්තා."

තම නැන්දම්මාගේ සිතුම් පැතුම් අන්නා නන්ද කර බා ගත්තාය.
නැන්දම්මා හා තරක කිරීම නිෂ්ප්‍රය.

ප්‍රතා දැන් හැම කරුණක් ගැන විමසන්නේ අම්මාගෙන්
නොව නන්දගෙනි. අම්මාගේ අදාළස් හා හැඟීම් ඔහු නොසලකයි.
මව බැංක වැදුණත් පියල්මුවෙන් නොබැංක කර බා ගන්නා නමුදු
මව කියන දෙයක් නොපිළිගනියි. මව කොළඹ පදින්වී වුව-
නොත් තමා සමඟ කළහ කරයි. කොළඹිදී ඇගේ මේ දේඩිමල්
කම වැඩිවෙයි. ඇට ගම නවතින්නට අනුබල දිය යුතු යයි නන්ද
කළුපනා කළාය.

"තෙහානිස්ට විතරක් නොවී මටත් පුරුදු උණේ ගමේ ජීවත්
වෙන්ට තමා" යි කියමින් නැන්දම්මා, නන්දගේ මුහුණ බැප්‍රවාය.
"ඉස්සර අපි ජීවත් උණු හැවී අපට මනක නැති කරන්න බැහැ
සිද්ධිවලට ගොහින් ගම මතක නැති කරන්න අපි කැමුති තැහැ."

නන්දගේ මව (මාතරහාමිනේ) කොළඹ පදිංචියලි ආකැමුති නොවූ
නමුත් 'මහ ගෙදර' හැර යුමට කැමුති නොවූවාය. වැදු මවගේ
ඥය බදුගත්නා දුරියක මෙන් ඇ තමාට සුපුරුදු ගෙය සිනින් බදු
ගනියි. වයස්ගත වීමෙන් හා ආපදවන්ට හසු වීමෙන් දිරා යන
ඇගේ මුහුණත් කයන් අනුව මහ ගෙදර ද නොවැළැක්විය හැකි සේ
ගරාවැවෙයි.

කොළඹ පදිංචි එ අවුරුද්දක් ගෙවෙන්ට පෙර නන්ද තාරෙය
ගැහැනියක මෙන් නාගරික සිරිත් විරිත් අනුකාරණය කරන්ද
ලැගත්තාය. ඇල්ල උපන් ද්‍රව්‍යයන් රන්කිරී කට ගා ඔහු සුරතල
කෙලේ සාත්ත්‍යකාරියක විසිනි. දැඩි පුහුණුවක් හා ඉහළ පන්තියේ
වැදුම් ගෙවල සේවය කිරීමෙන් ලත් අන්දකීමක් ද ඇති ඒ සාත්ත්‍ය
කාරිය අනික් කිසිවකුගේ ඇහිලි ගැසීමක් ප්‍රශ්න කිරීමක් නොවැය
මින් තමා සතු හැම කාරියක්ම නොපිරිහෙලා කළාය.

පියල්ගේ මව තම ලේඛින් පුතාන් කෙරෙහි සාත්ත්වකාරිය ප්‍රත්වනා ආධිපත්‍යය නොඉවසුවා අසන්නේෂයෙන් ඇතුම් පද කියන්ට පවත්ගත්තා ය. වැදුම් ගෙයි අධිපතිකම තනි කොට සාත්ත්වකාරියට බාර දෙනු ලැබීම නොඉවසු මාතර හාමින් තම අසන්නේෂය මැඩගැනීමට වැයම් කළා ය.

“මම දරුවන් තුන් දෙනෙක් විදු මොනාම සාත්ත්ව කාරියෙකුගේ වත් උපකාර නැතිව කවා පොවා නාවා හැඳුවා” යි නැන්දම්මා නන්දට ඇසෙන සේ කිවා ය.

සාත්ත්වකාරිය සිංහල වචනයකුද නොද්ත්තක මෙන් තමා නැඩු බිඳිදා සන්නේෂයෙන් තෙත මාත්තු කොට පුයර හැඳුවා ය.

“මෙහිදී ගමදි වගේ වැඩ කරන්න බැ අම්මා” යි නන්ද සෙමින් කියමින් තම නැන්දම්මාගේ දෙඩුම තවත්තන්ට වැයම් කළා ය.

“අතේ අපි නම් දන්නේ” තැ මේ අලුත් පන්නවලින් සිදුවෙන වැඩ අවැඩ. පොඩිම දරුවන් අතපත ගාන්න ඕනෑ අම්මා. පිට ගැනීයෙක් ලබා කිරී කට ගැවීමේ ඇයි. ලොකු උණාම පුතා අම්මාට වැඩිය පිට ගැනුන්ට ඇල්ම කරන්න උණෙන්! බොලා දෙන්නට ඕනෑ විදියෙක් කරගන්න ඇරලා ගමට යන එකයි අපට කරන්න තියෙන්නේ.”

“අම්මා ගමදී හයියෙන් කතාකරලා පුරුදුවෙලා මෙහේදිත් හයියෙන් කතාකරනවා” යි කියමින් නන්ද මද්සිනාවක් පහළ කළා ය.

“කට තියෙන්නේ හයියෙන් කතාකරන්න මිසක් වෙත මොකාට ද?”

“මයි මදින් ලෝ.....” යි කියමින් නන්ද සාත්ත්වකාරියගේ මුහුණ බැලුවා ය. සිනාවකුද නොනාහා ඇ කර බාගෙන තම කාරිය කරන්නේ අසතුවන් ද?

“I know” යි නන්දගේ නැන්දම්මා දෙස නොබලාම සාත්ත්වකාරිය පිළිතුරු දුන්නා ය.

පියල්ගේ මවත් මාතර හාමින්ත් දෙසතියක් කොළඹ ජීවත් වූයේ කුඩාවක සිර කරනු ලැබූ ගිරවියන් ලෙසිනි. ආත්ම සංයම්-යෙන් කට රෙකශන් මාතර හාමින් කතා කෙලේ ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු දෙනු පිළිස පමණි. ගෙදරට ජැම්ණෙන අමුත්තන් නන්ද සමඟ ඉංගිරියෙන්ම කතාබහ කරනු ඇසු පියල්ගේ මවගේ සිතෙහි වේදනාවක් හට ගත්තේ ය.

නන්දගේන් ඇගේ පවුලේන් අතිත නොරතුරු පියල්ගේ යට සිතින් මතුව ජාගර සිතට නගියි. තමාට හිමි සැලකිල්ල ආදරය හා කෘතජ්‍යතාව නොනැයක වන සාත්ත්වකාරියට පුද්‍ර ලදුයි යනා

හැඳිමෙන් හටතේ රිරෝගාව හා සින් වේදනාව ද තීය ඇගේ සිංහ පාතාල ගුරුකායක් විය. පාතාලයෙහි අභ්‍යුත්‍රිතවලින් රැඩිකන් යාතා ඇත්පිතායන් මෙන් සැහැරි සිටි ඇගේ පියවි හැඳිම නැහින්ට වැයුම් කරයි. තාන්දුගේ අතිතය පිළිබඳ අනුරජු ගිනි මල් වැයුමෙක් මෙන් රේ පාතාලය එලිය කරලින් නැහ වහා වහා අභ්‍යුත්‍රිතන් වෙයි.

නාන්දු රැඹුම්‍රව විවාහ පුළුව කුලවින් පැවුලක උපන් නිවිටයනු සමඟ ය. මුද්‍රා නිවිත් පුළු ගරු එළඹුනු ගෙය මද්‍යක් ප්‍රකාශිතින් කර. වන ලද්දේ ඇවන වර නාන්දු යමඟ විවාහ පුණු තම ප්‍රතාග්‍රියා මිදේ සිරිලෙනි. නාන්දුගේ රැඹුම්‍රවනා ගැමියා ඉස්පිරිතාලයක හිහා එළඹුවක මැල් ය.

ඇතුළත් පදිංචි පුළු පසු නාන්දුගේ කුලමානයන් අභ්‍යාකාර කම්ත් අඩුතා ගෙයෙක් ගන්මන් ය. ගම්බි තමාට ගෙඹුවින් සිකරුව තමා බැහැන්නාන් පාර බාගාන ගුවසු නාන්දු, ප්‍රකාශිත් පදිංචි වි අවුරුදුද්‍රේ හෙම්වින්ට ටෝර අමුතුම ගැහැනියක පුළුව ගෙගයේ ද? තම ප්‍රතා නා විවාහ පුළුවයෙහි පටන් නාන්දු තමා රෙවනා අදහසින් ස්ථියා කළා ය. කාපටි මෙර.....

කුලමානය නාමැති දිරු කඩිනුරාවට මුවා පු නාන්දු හා ඇගේ සංග්‍රහීතියන් මටන් සටහනපට කම් සිරිලෙන් තම්බැග් දිලිංගකම් සහවාග්හ. උගෙන් තමාටන් තම ප්‍රතාවන් ගොදුමනා ගේ රේ දිලිංග තම මුද්‍රාව්ට සහවාගන ආනාගැනී විය.කාපටි මෙර.

දැයිසාගේ මෙහෙලට යන්වී ආකාමැති පු නාන්දු 'ලෝගේ මෙහෙල වලට මම යන්නේ නා' දී ගේපිල්පාන් දේහ ය. නාන්දු මුද පිටම ස්ථියා නොලද් තම ප්‍රතා භවාගෙන් පෙන් නොටි ගොන තෙළඹු යොය පදින්වී තමා බැහැර කරනු විතිය ය.....කාපටි මෙර.....

දැ තම ගෝලී ගොජේ පැහැදි දැවි විශ්වාසයෙන් සිටි ප්‍රාලියෙහි තමාගේ කුඩාග් ද අජ්‍යාකර ගනරක ගොල් විජ්‍යාත් ද තැං වේරුපි-සින් ලේලිය තිමි කළා ය. කුඩා දුළුගේ ගිර්ඩා වැනි ගේපාත්‍යත්වී නාන්දුමාගේ තද දැඟලයි. දැවි දැයිසාගේ ගොනෝ ප්‍රාලිය සික්මලත්‍රා පැස් ඇ තම ප්‍රතාගේ ලේලිය සිනින් බැහැර තොටි ප්‍රාදුකාලී තේවන් විම්ප පිතාගන්තා ය.

තම ප්‍රතා තමාගෙන් ගොරුමෙනා තමා මැරදමා පිය නාන්දු කාපටි ගැහැනියෙහි. ගොනායන් ගේපාත්‍ය ප්‍රතාප ඇති ඇල්මිය රැකම ගිනිමැලයක් ගේ ඇවිලුගෙන ඇල්ලේ භද්‍ය දැවියි. උගෙන් ඇ ඇතුර සින්ගෙනී පලකුණකුද ඇගේ අදාළයෙහි ගොවි ය. වුනු ගොනී ද ගොවි ය.

දිලිංග පැවුලක ඉටි දිලිංග ගැමියකු ගැමියා ගොටි ගොනා පිළු දෙදේ පිට සටහන වන තුරු කය වෙළෙඳා වැඩි කරමින් දියෙන් හරු කායුවන් ද කළා ය. ඇ ගොල් ගොටුවයෙන් මැවුණු ගොවු

උඩ පල් උණු පොල් ලෙලි තබා කිතුල් පොල්ලන් ‘වන් කටාන්’ හඳුන් තළා කොහු කොට ලනු ඇඟරිමෙන් මුදල් සැපයුවා ය. අනැතුරුව පොල් ලෙලි පල් කොට විකුණුන්ටන් රත්රන් බඩු උකසට ගන්ටන් පටන් ගත්තා ය. එයින් සපයාගත් මුදල් ඇති ඇ පොල් ඉඩම් බද්දට ගෙන ගස්වලට සාත්තු කොට එහි පලදුව වැඩිකිරිමෙන් ක්‍රමයෙන් දනවත් වුවා ය. ඉතිරි කරගත් මුදල් ඇති ඇ ඉඩම් අක්කරය බාගය බැහින් මිලට ගෙන අක්කර දූයක පමණ පොල් ඉඩම් අයිතිකාරියක් වුවා ය.

ඇ නම අතිතය සිහි කොලේ ලජ්ජාවෙන් වන් නිවට හැඟීමෙන්-වත් නොව ගර්වයෙනි. තම ලේලිගේත් පුතාගේත් වර්තමාන නීවිතය සිහි කරන ඇගේ සිනෙහි හටගන්නා හැඟීම දිවට ද දැනෙන තරම් තිත්ත ය.

මාතර හාමිනෝ තම දුව සමඟ කොළඹ ජීවත්වන්ට නොසින්නේ එවැනි කටුක හැඟීමකින් නොව තම දුවටත් බැනාවත් පිය නීවිතය තමාට තුහුරු බැවිනි. නන්ද ඇපුරු කරන දනවත් ස්ත්‍රීයක ‘අර නාකි ගැහැණිය’දී තමා අනිකකට හැඳින්වූ සැටි මාතර හාමින්ට මතක ය. එහෙත් ඇ ඔවුන් ගැන නොකළකිරුණා ය. නොකිපුණා ය. කොළඹට ඇවිත් එහි සතියක් දෙකක් ගත කරන තාක් ඇ සිතුවේ-බිඳ වැශෙන්ට ලං වන තෙක් ගරා වැපුණු තම මහ ගෙදර ගැන ය. මහ ගෙදර සිහිවන විට ඇ තුළ බිජක් හා හත්තියක් ද හටගනියි. මියගිය තම සැමියා සිහි නො කොට ඇට රුස්ස අඩ ගහ සිහි නොකළ හැකි ය. රතු විදුරු බෝල වැනි ලොවී පොකුරුවලින් බර වුණු ලොවී ගස දුන් දෙදෙනාගේත් පුතාගේත් බාල විය ඇට සිහි කරවියි. සැමියා, අඩ ගහට අරක්ෂත් දේවතා-වකුව ඉහිද ඉන්නේ තමාටත් දරුවන්ටන් උපන් දැඩි ඇල්මෙනි.

ගමන් ගෙදරන් නන්දගේ මහළ උදෙසා ගෙදරට පිවිසි අලුත් මේස, පුවු, කන්නාඩි මේස, පිහන්, බෙසන් ආදියන් පියල්ගේ මව සිහි කරන්නේ සන්නාපයයෙනි. නන්ද තම පුතාගේ බිරිදී වුළේ තමා තියා ය. තමා විරුද්ධ වුණා න්ම පියල් කොතරම නන්ද පැනුවන් ඇවිවාහ කර නොගනියි. නන්ද තම බිරිද කරගැනීමට පෙර පියල් තමා කී හැම කාරියක් කර බාගෙන කොලේ ය. තමා ‘ලපා’ දී කි කිසිවක් කළ හැකි සිතක් ඔහුට නොවේ ය. පියල් කොරහි පැවැත්වූ මේ ආධිපත්‍යය නන්දගේ අතට යන බව නොදැන නොවේ පියල්ගේ මව නන්දට කැමැති වුයේ. මහලු වියෙහි වු ඇ සන්නේ-හයෙන් ජීවත් වනු දකිම ඔවුන් දෙදෙනාගේ ද සන්නේ-හයට හේතු වනු ඇතැයි ඇ විශ්වාස කළා ය. වාතාබාධයෙන් පෙළෙන ඇ මැරෙන තෙක් වත් ඔවුන් දෙදෙනා ගම හැරදමා නොයෙනියි ඇ සිතුවා ය.

මාතර හාමිනෝන් සමඟ ගමට යුමට සූදානම වූ පියල්ගේ මෙතම පුතා සමඟ කතා කෙමල් මේ සිතුම් හා හැඳුම් විසින් අලංකු ලැබූ යද ඇත්තක ලෙසිනි.

“මාතර හාමිනෝන් මමන් හෙට ගමට යනවා පුතා” යි මෙතපලා ය. ඇ කතා කෙමල් ආක්ෂයෙන් නොවේ; කටුක හැඟීමෙන් ද නො වේ. ඇගේ වදන්විලට යටින් වූ ගෝකාකුල හැඟීම පුතාට නොවුමිනි. එහෙන් ඇ අන්තරුව තෙපුදු තෙපුල පුපුරවාගෙන ඒ හැඟීම තුමයෙන් පිට වී ය.

“බොලාගේ මේ අපුන් ගෙදුරදී නොකිය යුතු මොකුන් මගෙන් කියලුණු නම් මට සමා වෙයල්ලා. මෙහේ අපුරුද්දක් උන්නත් මට ගම මතක නැති කරන්න පුරුවන් වෙන්නේ නෑ. වෙළුණු රිට්ස් නවන්න බැහැ. නැවුමෙන් කැමඩනවා. උකිලා ලටා ඒ වැඩි කාරවන්න මම කැමතී නෑ.”

“අම්මා මෙහේ නවනින්න” සි අන්දමන්ද වූ පියල් කිවේ ය. “මෙහේ විකක් කල් ඉන්න කොට අම්මාට පුරුදුවෙවි ඔයිට වෙනස් විදියට හිතන්න.”

“වෙනස් විදියට හිතන්න මට දැන් උණන් පුරුවනි. වෙනස් විදියට හිතවාට මම වෙනස් වෙන්නේ නැහැ නොව. වෙනස් නොවන හැම දේම ඉවත ද්‍රමා ඕවන් වෙන්නකි උකිලාට දන් පිදුවි තියෙන්නේ.”

විද්‍යාගත් දෙනෙන් ඇති මවගේ මුහුණ බැහු පියල් තැනී ගන්නේ ය.

“වයස්ගත විමෙන් විතරක් නොවී: ලෙඩිනුන් අඛලන් වූ මම තව අපුරුදු හත අවකට වඩා ඕවන් වෙන එකක් නෑ” යි ඇ විද්‍යාගත් දේ ඇය නොවසාම කිවා ය. සන්සුන්ව් කතා කරන ඇගේ මුහුණට සන්නාපයන් කොළයන් ආපවිය වී ය. “ශුඹු උකාලඩි පදින්ටි වෙන්ව ආවේ ගමන් මාන් ගෙදුන් හැරදමන අදහසකින්යයි මම සිතුවේ නෑ. උගින් වයස කිය ද? අපුරුදු හතලිහට වැඩි නෑ. උකිට නය්ද අපුරුදු දායක් ගම නාවන්වාගන්න බැරි උණා.....”

“කොළඩ පදින්ටි වෙන්න යෝජනා ගොජල් නය්ද නොවී” යි පියල් කිවේ ය. “කොළඩ පදින්ටි එවන්න යෝජනා ගොජල් මමයි. ඒ යෝජනාව ගොජල් අම්මා හැරදමා යන අදහසකින් නොවේ.

කොළය පිට කරනු පිශිසද් පියල්ගේ මව හඩනයා පින් පුණා ය.

“නය්ද ඒ තරම කපටියි” මව සෞළීන් තෙපලා ය.

මටගේ වෝදනාව අසාධාරණයයි සිතු නමුත් පියල් වචනයකුද තොකීවේ ය. නන්ද තොව තමා වැරදිකාරයයි. ඔහු සිතුවේ වෙළඳාම. ගැන පමණි. ඔහු නන්ද විශ්වාස කළේ ය. මට රිස්වාස කළේ ය. ඔවුනොවුන් ඒවිනාත්තය දක්වා ඔවුනොවුන් කෙරෙහි බැඳී ඒවුන් වෙතියි ඔහු සිතුවේ ය.

නන්ද ක්‍රියා කෙලේ කපටි අදහසිනි. ඒ හැඟීම මෙතෙක් කළේ තම සිතෙහි කුමන අස්සක මුල්ලක සැහැලී සිටියක්දීයි සිතන්ට පියල්ගේ. මට අපොහොසත් වූවා ය. කොළඹට තොපුම්කියා නම් ඒ හැඟීමන් රේර්ජයාවන් ඇ තුළ කිසි කළක හට තොගන්නා බව ඇ තොදුනියි.

නන්ද නැන්දම්මාටන් මටත් ආදර සැලකිලි දැක්වුයේ ගමදී මෙන් තොවේ. නාගරිකයන් හා සාත්ත්‍රකාරිය ද ඉදිරියෙහි දී ගමදී මෙන් කතාකළ තොහැකි ය; ගමෙහි මිනිසුන්ගේ වගනුග යෙවිය තොහැකි ය. වරක් අමුත්තන් සමඟ ර කැමට මාතර හාමින්න් පියල්ගේ මටත් වාඩි වුහ. අතින් කන්ට සිතාගෙන සිටි නැන්දම්මා හැඳි ගැරුප්පවලින් කැවේ නන්ද කි තිසා ය. එහෙත් අවසානයේ ඇ කැම මෙසයෙන් නැගිවෙට් අමතාපයෙනි. තමාට තුහුරු කාරියක් තමා ලවා කරවන්ට නන්ද සිතුවේ කුමට ද? තමා අතින් කැවා නම් මාතර හාමින් ද කැම කන්න් අතින් බව පියල්ගේ මට දතියි. එදට පසු, කොළඹ නැවති සිටි තාක්, පියල්-ගේ මට අමුත්තන් සමඟ කැමට වාඩි තොවුවා ය. මාතර හාමින් ද වාඩි තොවුවා ය. ‘මෙසයට වාඩි වන කවුරුන් කතාකරන්නේ ඉංගිරිසියෙන්-කතා කරන මිනිසුන්ගේ කටවල් දිභාව බලාගෙන ඉන්න මට තම බැහැ’යි මාතර හාමින් ද්වසක පියල්ගේ මටත කිවා ය.

තම මටත් තැන්දම්මාත් තොළඹ තම නිවාසයහි නැවති සිටි කාලය තුළ වූ මෙවැනි අවුල් හා එයින් ඇති වන සින් රිදුම ද නන්ද තම තුවණුයින් දුටුවා ය. එහෙත් අතික් විදියකින් ඔවුන්ගේ සින් තොතළා එය වැළැක්විය හැකි මහක් ඇ තුදුවා ය.

මෙසයට තොකැදවුවාහු නම් මටත් නැන්දම්මාත් අසන්නේ වෙති. ඔවුන්ට අතින් කන්ට අනුබල දීමට නන්දට තොසිතුණේ තමාගේ ගතාතුළුණුන්හාත්වයත් නාගරික සිරින් මහන් කොට සැල්-කීමන් තිසා ය යන හැඟීම ඇ තුළට විවිසයේ සතියකට පමණ පසු රිස්ස ක්‍රියා ඇනුමිපදයක් ඇයිමෙනි. එහෙත් ඒ වරද නැන්දම්-මාගේ සිත ඒ තරම් ගෙදරවන්නාක්යයි නන්ද තොසිතුවා ය.

මැතදි පොහොසත් වූ ගැමියකු—කොරන්ට්ලිස් සිල්වා බාස්— ඔහුගේ ගෙදරට ආ ඉංගිරිසිකාරයකුටන් තොනාටන් අතින් බත් කන්ට සැලැස්සු යැවි පියල්ගේ මට සිහි කළා ය. අවුරුදු විස්සක්

මම සිංහලයා ඉත්තේ ගමට ගොස මෝඩිකම කරන මිනිසුන් සමඟ එවත්වෙන්ට පුරවීන්වන සේ මගේ සිංහ පුරවාගෙන සියෙන අන්ත්මන් රිලියට ඇදලා දමන්නායි."

"සිංහ ගමට ශියාම ගෙස මාර බාන්න යතාථා. ඒක පම් වැඩිණ් තිසු මම නාම ටිරුද්දයි. ඒ වැශයිට භෞතාජින් සිංහ ගම ඉත්තාථා නාම මම බොහෝම කුමනියි. ඔහු නාම මගේ අයිති ඉඩමයි තිංකට ලිය ඇත්තාම්."

"ගොස් ඔහු කරන්නේ කයාද බැඳපු මිනිහෙකුව."

"තිංකට කසුදයක් බැඳගන්න බැරිය" යයි කියලින් පියල්ගේ මව සිංහගේ මුහුණ බලා ගුඩ සිනාවක් නැහුවා ය.

ඇ අමුණු විදියක සිනාවක් නැහුවා නමාගේ ඒවිතයෙහි කිහිපයේ රහගක් දත් තියා ද? පියල්ට නැකමින් ලේලි වන තරුණියක් ද පියල් හා තන්ද සමඟ දැවුරුද්දක් පමණ ආකාලකි වාසය කළා ය. ක්වච්චම ඇති කොස් හා කාගේ වුව ද එහි ගන්නා මුහුණක් ඇති ඇ ගම්මා තොට කුඩා නගරයක—ඇලිගම—ඉපිද වැඩුණකි. ඇ ගම්මා තොට කුඩා නගරයක—ඇලිගම—ඉපිද වැඩුණකි. ඇදෙනා තොනාකු වුවද තොනාහුනන තොනාකු වුව ද අදය බලන කළ ඇතේ කට ගොනට සිනාවක් නගියි. බහු ඇ අදුනන්නෙක් නම් ඇතේ සිනාව මුහුණ පුරු පැනිරෙයි. කවරකු පමණ වුව ද ඇ කතා බහ කරයි. වර්ස් ඇ සමඟ කතා බහ කළ තොනාක් යලින් ක්වච්චම ක්විමට ආයා කරනි. සෝමාගේ මේ උත්තිය තොයක් විට ඇතේ නැයන්ගේ දෙප දරුණයට හාජන වී ය. ඇට නැකම් ඇති තරුණයෝ ඇතේ මව බලන්ට යන්නෙක් මෙන් ඇතේ ගෙදරට ගොස් ඇ හා කතා බය් කරන්ට පූරුදු විහ. එහෙන් ඇ විවුන්ගෙන් රැකකුවින් ආලය තොකළා ය. මුළුමියත් ඇ තොකළකිට යවන රැකකුවින් ආලය තොකළා ය. මුළුමියත් ඇ තොකළකිට යවන උගින් උගින් ඇතේ ඇතේ තරම් උඩිනර තොවා ය.

ඇ හා කතාබහ සිරිමෙන් සන්නේවී මූ තරුණයන්ගෙන් එකකු දෙන්නාකු ජොව හතර පස් දෙනාකුපාම් ඇට ආලය කරන්ට ඇති රැහෙන් විවුන්ගෙන් රැකකුදු තමා ඇට ආලය කරන බව ඇ ඉදිරියෙහි සිල්ල තරම් උඩිනර තොවා ය.

සෝමා, පියල් නා තන්ද සමඟ තොකි තිවත්මු ප්‍රාගලුයේ ඇගේ දැකුද ගතිය දියුණු වී ය. තන්ද දැයුරු තුළ තාගරිකා ඇත්තේ සා පිටිලින් ද සමඟ සෝමා ද කතාබහ සිරිමෙන් සන්නේවී වුවා ය. ඉ-ගිරියිජ්‍යන් කතාබහ සිරිමෙන් උත් පුරු කමිස් තැනි ඇ විවුන් සමඟ බොහෝටිට කතාබහ තොගල් සි-හලුයෙහි. මුළුන් ඉ-ගිරියිජ්‍යන් ඇසු උයුණායකට ඇ ඇම්විට පිළිඳුරු යුත්තේ පි-හලුයෙහි අනුතුරුව සි-හලු කතාව තුළුරු තාගරිකා රවා ඇ සමඟ විවුන් සන්නේවීගෙන් සි-හලුයෙහි කතා තොගල් ය.

සෝමා නොයෙක් විට තිස්ස කතාවට අල්ලා ගත්තා ය. ඔහු මූලදී ඇ භා කතා බහ කොලේ වැඩි කැමුත්තකින් නොවේ. ක්‍රමයෙන් ඇ කෙරෙහි පහන් වූ ඔහු ඇගේ කතා බහත් ඇත් ප්‍රියකරන්නට වූයේ ය. ඇ තිස්සට ඇතැම් විට සරදු කරන්ව ද පවත් ගත්තා ය.

“තිස්ස කසාද බදින්නේ නැද්ද” යි ඇ ඇතැම් විට තිස්සගෙන් ඇසුවා ය.

පුහද ගතිය නිසා ඇ කටට ආවක් කියයි. බොහෝ කලක් තිස්ස ඇසුරු කිරීම නිසා ඇ එවැනි ප්‍රශ්න ඔහුගෙන් ඇසිමෙන් සිනාසෙන්ට පුරුණ වූවා ය.

“තිස්ස තරුණියකට ආලය කරලාම නැද්ද” යි ඇ තවත් විවක තිස්සගෙන් ඇසුවා ය. ඇගේ එවැනි ප්‍රශ්නවලට තිස්ස පිළිතුරු දුන්නේ කලාතුරකිනි. වරක් ඇ ඒ ප්‍රශ්නය ඇසු විට තිස්සට මතක් වූයේ කොළඹ රක්ෂාව කළ කාලයේ වරක් දකු තතාබහ කළ තරුණු ගණිකාවක දකින අදහසින් රෝගි මුහුක්තුවක් ඔස්සේ ගිය ගමනායි.

ආයාවෙන් ගණිකාව සොයා ගිය සැටි සිහිකළ තිස්සගේ සිතෙහි හටගන්නේ සන්නේෂයක් නොවේ; උර්ජාවක් ද නොවේ. සෝමා ඒ වග දැනගත්තනාත් තමා ගැන කුමක් සිතයි ද? යන ප්‍රශ්නය පමණි ඔහුගේ සිතට නැංගේ. ගණිකාව දකින ආයාවෙන් ගිය ගමනා ගැර තරුණියක දකින ආයාවෙන් අතික් ගමනක් නොගිය බව තිස්සට නිසැක ය. තමා එක තරුණියකට පමණක් නොව කිහිප දෙනාකුට ද විවාහවූ ගැහැනුන් කිහිප දෙනාකුට ද ආසා කළ බව ඔහු දතියි. විවාහවූ ගැහැනුන් දෙදෙනාකුන් නිසා සිතෙහි උපන් ආයාවෙන් ඔහු සිතින් ඒ ගැනුන් සිහි වැළද ගැනීමෙන් තීවු ආස්ථාදයක් ලැබුවේ ය. ඇතැම් තරුණියක නිසා ඔහු තුළ හටගන්නේ විරාග රාගයකි. සමහර විවාහක ගැහැනුන් නිසා ඔහු තුළ හට ගන්නේ ආසාවක් පමණි. අවුරුද්දක් පමණ යන තෙක් තිස්ස සෝමා දැකිමෙනුන් ඇ භා කතාබහ කිරීමෙනුන් සන්නේෂය වූයේ ය. ඇ භා පුද්කලාව කතාබහ කිරීමට ඔහුගේ ආසාව විකින් විකා දියුණු වි ය. ඔහු භා කතාබහ කළ සෝමා වෙන ද මෙන් ඔහුට සරදු කොට සිනාපුණා ය. ඔහු ඇ භා පුද්කලාව කතාබහ කරන්ව වැයම් කළ ඇතැම් විවක ඇ ඔහු යාලයට කැදුවුවා ය. නොප්ප භාම් පිටත ඇ ඔහුට සරදු ගොට ගොයි ‘එන්න තිස්ස’ යි. ඔහුට හඳ ගැවා ය.

වෙන ද මෙන් සෝමා දැකිමෙන් භා කතාබහ කිරීමෙන්ම තෘප්තියට තනාපැමිණිය හැකි අවස්ථාවකට තමා ලහාවීයයි තිස්සට වැටහිනු. ඔහු සෝමා භා කතාබහ කරන්වත් ඇගේ මුහුණ දැකිමෙන් ආයා කළ අවස්ථාවේ යුතින් සිටගෙන ඇට ඇල්ල

කිරීමෙන් තමාට තාර්තවිය හැකියයි සිභුලේ ය. කාධික ස්පර්ශයෙන් මොරට ගැහැනියක ආසුරු කිරීමෙන් හා ගැහැනියකට ආලය කිරීමෙන් සැහිමට පත්විය හැකියයි මෙතෙක් කළ සිතු සිටි නිස්සගේ ඒ හැඳිම ඔහුට ද තොදුනෙන දේ වෙනස් වේ ය. සිටි නිස්සගේ ඒ හැඳිම සකස් කොට ගැනීමට ඔහු කළ වැයම නිෂ්පර්ල පලිදුවූ ඒ හැඳිම සකස් කොට ගැනීමට ඔහු කළ වැයම නිෂ්පර්ල වේ ය. ඔහු සෝමා හා මුහුදු වේරලෙහි ඇවිධින්ට ගිය කිහිප අවස්ථාවකදී ඇගේ අත අල්ල ගත්තේ ය. ඇතැම විටක ඔහු අවස්ථාවකදී ඇගේ අත අල්ල ගත්තේ ය. එම ඇගේ අත මදක් ද අනෘතුව දැඩිකොට ද මේරිකුවේ ය. ඒ හැම විට ඔහුගේ මුහුණ බලා සිනාසුණු ඇවවනායකුදු තොගනපලා ය.

ඔහු වරණ් සෝමාගේ මුහුණ සිතින්ට වැයම් කළ විට ඇ ඔහුගෙන් බෙරි පලා ගියා ය. එහෙන් ඇ පසුදු වෙනඳ මෙන් නිස්ස තුළුගෙන් බෙරි පලා ගියා ය. තුන්වන වාරයෙහි හා කනාබහ කළා ය. ඔහුට සරදම් කළා ය. තුන්වන වාරයෙහි නිස්ස පෙරබැඳීමෙන් පසු ඇගේ මුහුණ සිප ගත්තේ ය.

ඇගේ මුහුණ සිපගැනීමෙන් පසු ඇ තමාගේ උකුලෙහි වාචි කරවා ගැනීමට නිස්ස ආසා කොලේ ය. ඇගේ මුහුණ සිපගේ තුරවා ගැනීමට නිස්ස ආසා කොලේ ය. ඇගේ මුහුණ සිපගේ තුරවා ගැනීමට ඔහු බැව්ත් ඇ අල්ල උකුලෙහි වාචිකරවා භැම විට ඇ විරුද්ධවූ බැව්ත් ඇ අල්ල උකුලෙහි වාචිකරවා ගැනීමට ඔහු බැව්ත් ඇ තමාගේ උකුලෙහි වාචිකරවාගෙන මුහුණ සිපිමෙන් ආස්ථාදයක් ලබන්ට උකුලෙහි වාචිකරවාගෙන මුහුණ සිපිමෙන් ආස්ථාදයක් දැඩි තොවී ය. පුරුදුවීම නිසා කාධික ස්පර්ශය පිළිබඳ ඔහුගේ ආසාව දැඩි තොවී ය.

ද්‍රව්‍යක කාමරයෙන් එලියට ආ නන්දු, නිස්ස සෝමාගේ මුහුණ සිපිනු දැක කිහි ඔහුට බැඟ වැදුණා ය.

“මේ යෝදායට යෝදනා කියක් කරාද? භැම යෝදනාවටම කිවේ ‘මම කසාද බදින්නේ නැත’ කියා..... කසාද බදින්නේ නැති ලිනිහා.....”

නිස්ස කර බාගෙන සාලයෙන් පිටවී මිදුලට බැය මුදු වේරල බලා ගමන් කොලේ ය.

දෙසනියකට පසු තන්ද තා පියල් සෝමා ගෙන ගොස් ඇගේ මවට බාර කෙලේ ය.

ඇ නිසා පිවිදුණු ඔහුගේ ආදරය ගැනීයකගේ කාධික ස්පර්ශය පතන රාගයක් වේ ය. මේට අපුරුදු හත අවකට පෙර දුටු ගණිකාව නිස්සට පිහි වේ ය. ඇ දකින ආගාමින් ඇ වේරයන විදියට යන්ට ඔහු තුළ දැඩි ආසාවක් හට ගත්තේ ය. ගණිකාවන් අවයන ඒ විදිය පෙරට විඛා ගෙනෙවින් මෙනස් මුවක් බව ඔහුට වැටහිණ. මේට අපුරුදු හත අවකට පෙර ඒ විදියෙහි ගමන් කළ ඔහුට දැනුණු බැඳෙන මධින් නික්මෙනා ප්‍රාථමික ගැන දැන්, මෙදින ඔහුගේ නාසයට මාදුනිණ. එක් ගෙයකින් නික්මුණු රෝස් පරෝස් බස්, ඉටු බැටු තබ ඔහුගේ දකානෙහි තොවැකිණ. එක් ගෙයක දෙරවුවෙහි සිටි ගැහැනියක් ඔහු දැක සිනාවක් පහළ කළා ය.

දැඩි ආසාව නිසා තිස්ස ඇ තමා පෙර හදුනාගත් ගණකාව යයි සිතම්තිනි ඇගේ ගෙට ඇතුළු වූයේ.....

තමාගේ වරදින් සෝමා ගමට යවත්තු ලැබීම ගැන කනගාටු වූ තිස්ස ඇ බැලීමට වැළිගමට ගියේ කනගාටුවෙනි. එහෙත් ඇ තිස්ස ගිය විට පුරුදු පරිදි සිනාසේමින් තිස්ස හා කතා කුලා ය. තමාගේ වරදින් ඇට කොළඹින් එන්ට සිදුවීම ගැන තිස්ස කනගාටුව ප්‍රකාශ කොට තන්දට දෙස් නැහුවේ ය. ඒ කිසිවක් නැසුණක මෙන් සෝමා තිස්සගෙන් කොළඹ තොරතුරු ඇසුවා ය; නාලිකා-ගේත් ඇලන්ගේත් තොරතුරු ඇසුවා ය; මාමාගේත් නැත්දගේත් සුවදුක් විවාදා ය.

සෝමා හා කතාඛහ කළ තිස්සගේ ගෝකය දුරු වී ය. තමා නිසා ‘ආදරයක්’ හෝ අමතාපයක් හෝ ඇ තුළ හට නොගත් බව දැනගත් බහුගේ සිත සැහැල්ලු වී ය.

සෝමා ගමට යවත්තු ලැබු පසු තමා ගණකාව වෙත ගිය බව සිහිකළ බහුගේ සිතෙහි ගෝකයක් හා කළකිරීමක් හට ගත්තේ ය. ගණකාවක සොයා යුමෙන් සිත කය දෙකම කිලිවුකර ගත් තමා සෝමා හා ආසාවෙන් කතාඛහ කිරීමට සුදුසු කමක් කැඳි කුත්සිත-යෙකියි යන හැඟීම බහුට තම සිතින් බැහැර කළ නොහැකි ය.

සෝමා තිස්ස හා කතා කොළේ, ඔහු තමාගේ විරැද්ධත්වය නොතකා මුහුණ සිංම සම්පූර්ණයෙන් අමතක කළ එකක ලෙසිනි. ඒ නිසා හටගෙන සැහැල්ලු තරජක් හෝ සිත්වේනාවක් ඇ තුළ ඇතැයි සිතන්ට අනුබල දෙන වචනයකුද ඇගේ කටින් පිට නොවී ය.

පියල්ගේ මව කසාදයක් බැදැන්නායයි ගෝපනා කළ අවස්-රාවේ සෝමා පිළිබඳ පුවත තිස්සට සිහි වූයේ ඇ තවමත් අව්‍යාහකව සන්නේෂයෙන් ජීවත්වන බව දන්නා හෙයිනි. තිස්ස හා ඇ පිළිබඳ පුවත නන්ද හා පියල් පමණක් නොව පියල්ගේ මව ද දනියි. ඇ ‘තිස්සට කසාදයක් බැදැන්නා බැරිය’ යි කිවේ සෝමා පිළිබඳ පුවත දන්නා හෙයිනි. සෝමා පියල්ගේ මවගේ ලෙසම නැයකුගේ දුවකි. ඇ ඇගේ ගෙයත් ඉඩමත් තමාගේ නමට ලියන්ට ගෝපනා කොළේ සෝමාන් තමාන් ඔවුනොවුන් කොරෙහි ඇල්මෙන් බැඳී අමු සැමියන් ලෙස ජීවතවතු දකින ආගාවෙන් වියයුතුයයි සිතු තිස්ස පිළිතුරු දෙන්ට පමා වූයේ ය.

මෙතෙක් කළේ තමාගේ මතක පටින් මැකි ගියේ යයි සිතු සෝමාගේ ස්වරුපය වලාපවලයක් බැදැනෙන මතුවන්ට වැයම් කරන සඳ මබලක් මෙන් මතුවන්ට වැයම් කරයි. වැළිගම කොග්ගලින් මධිල හතකට වඩා ඇත් නොඩු කුඩා නගරයක් විශෙන යන තියම් ගමකි.

සිස්සගේ ගමට යන ආගාව දැඩි වී ය.

“මම පුත්‍රින් ඉක්මනින් ගමට එනවා.....” සි තිස්ස තෙපලේ ය.

කවරකු වුවද මීට පෙර විවාහ යෝජනාවක් කළ විට ‘කසාද බදින අදහසක් නැහැ’ සි තිස්ස පිළිතුරු දැන්නේ ය. මෙදින තු පිළිතුරු තමාගේ කටින් පිට නොවීමට හේතුව කුමක් ද? කසාද බදින අදහසක් දුනුද තමා තුළ නැති බව ඔහු දිනියි. සෝමාගේ මුහුණ දැකීමටත් ඇ හා කතාබහ කිරීමටත් මෙතෙක් යට්පත්ව තුබුණ ඔහුගේ ආයාව යළින් මතු වී ය.

වරක් ඇ ඔහුගේ තිස්සහි වූ පුළු තුවාලයක බෙහෙත් බදිදි ඇගේ ලය ඔහුගේ පිටට තබා තද කළ සැට් මතක් කළ තිස්සගේ සරාගි හැඟීම් පිනිදුණේ ය.

තිස්ස ද්විසක යතුරු කටුවක් ඉල්ලා ගනු පිණිස සෝමාගේ කාමරයට ගියේ ය. ගමනාක් යනු සඳහා ඇඳුම් මාරු කළ ඇ වෝලියෙන් අඩක් වැසුනු ලය ඇතිව සිටියා ය. ඇ තිස්ස කාමරයට ඇතුළු විනු දක වහාම හැටිවය ගෙන ලයට තබා එක් අතකින් අල්ලාගෙන සිනාසේමින් බිම බලා ගන්නා ය.

“මම පස්සේ එන්නාම්” කියමින් තිස්ස ආපසු යන්ව තුරුණා ය.

“තිසාට මොනව ද ඔහු?”

“යතුරු කටුවක්”

ඇ අනික් අතින් යතුරු කටුවක් ගෙන තිස්ස අතට දැන්නා ය. ඇගේ අඩක් වැසුනු උඩු කය දේස යළින් වරක් බලනු සඳහා උපන් ආයාව මැධිගෙන ඔහු කාමරයෙන් පිට වී ය.

තිස්සගේ පිළිතුර පියල්ගේ මටගේ සන්නේෂයට හේතු වී ය. ‘කසාද බදින අදහසක් නැ’ සි තිස්ස නොකිවේ තමා කළ යෝජනාවට දැඩි අකුමැත්තක් නැති නිසා විය යුතු ය. නන්ද හා පියල් පමණක් නොව මාතර හාමිනේ ද මීට පෙර කළ විවාහ යෝජනා තිස්ස බැහැර කළ සැට් දක්නා පියල්ගේ මට තමා කරනා යෝජනා වකට ඔහු කැමැති වෙති සි සිතුවා ය.

තම නැන්දමා ඇගේ ගෙයන් ඉඩමත් තිස්සට තැගි කරන්ව යෝජනා කළ බව ඇඩිම තන්දගේ සන්නේෂයට හේතු තොවී ය. මුළුපියන්ගේ පරණ ගෙය විශාල මොට තැනැවුයේ පියල් ය. දුව වට්කෙට බදිනු ලැබූ තාප්පය සඳහා ඔහු රුපියල් දහසකට වඩා එයදාම ඇඟල් ය.

සෝමා හා තිස්ස පිළිබඳ ප්‍රවත මේ අවස්ථාවේ පාන්දගේ සිති නැංගේ කොස්දු සි ඇටම නොවැටහිණ. සෝමා ගමට පිටත් කළ පසු නන්දහා පියල් ඇ බැලීමට එක් වරකුද නොගියේ ය. පාන්දයේ

සිත වංචල ප්‍රියේ තම නැත්දම්මා ගෙයත් වත්තන් තිස්සට කුගි කරන්ව අදහස් කළ නිසා තොට්ටි. සෝමා තිස්සට කායාද බන්ද දී ඔවුන් කොරුගල නවත්තා ගනිනියි යන හැඟීම නිසා ය.

පියල්ගේ මවත් මාතර හාමිනෝන් පසු ද උදය වරුවේ පටකාවුවේ දුම්රිය පලෙන් දුම්රියෙහි නැඟී වටපිට බලමින් ගම බලා ගමන් කළේ ය.

“මම කනාගාවුවෙන් ඉන්නේ නිසා ගැන” යි කියමින් වටපිට බැඳු මාතර හාමිනෝ මුහුදෙන් එක පිට එක නාහිමින් බිඳවුටුවෙන රළ පෙළ දුටුවා ය. රිය මැදිරියෙහි අනික් කිසිවකු තොසිටි නිසා ඔවුන් දෙදෙනාට රිසි සේ කතාබහ කරන්ව ඉඩ ලැබේ. මුහුදු වෙරළ දෙස බලා සිටි පියල්ගේ මව වහා කතා තොකළා ය. ගල්කිස්සේ හෝටලය අසළ වෙරෙනි, නාන ඇඳුම් ඇදගත් සුදු මිනිස්සුත් ගැහැනුත් සක්මන් කරති. සමහරු වෙරෙනි වැනිර අව්‍යව තපිති. සමහරු මුහුදු බොක්කෙහි පිනති.

ඔවුන් දෙදෙනාම ගම බලා පිටත්වූයේ සුපුරුදු වාචිපලෙන් ඉවත් කරනු ලැබේ අකුමැත්තෙන් ද්‍රවස් ගණනක් හෝටලයක සිවත් වුවන් ලෙසිනි. තමන්ගේ ද්‍රවත් පුතාත් සමඟ ගමදී මෙන් තතිව සතුවූ සාම්බි කතාබහක් කිරීමට ඔවුන් දෙදෙනාටම ඉඩ තොලැබේ. අමුන්තන් තොපුමිණෙන වේලාවෙහි සාත්තුකාරිය නන්ද සමඟ කතාබහ කරයි. අම්මාත් නැත්දම්මාත් සමඟ කතා බහ කිරීමෙන් ලබන සන්නේයෝගට වැඩි සන්නේයෝගක් නන්ද සාත්තුකාරිය හා කතාබහ කිරීමෙන් ලබයි. වෙළඳාම ගැන සිතන පියල් සන්නේය වන්නේ රැයෙහි තමන්ගේ යහළවන් කිහිප දෙනකු හා කතාබහ කිරීමෙනි. ඔහු, තම මවත් නැත්දම්මාත් සමඟ ද්‍රවසකට වට්ටන හතු ඇටකට වඩා කතා තොකලේ ය.

“තිස්ස ඉකා භෞද ලමුයෙක්,” යි පියල්ගේ මව කිවා ය.
“තිස්ස මේගේ පුතා වයේ මනස්සාතා ඉවසන්නේ නා.”

“මම කනාගාවු වෙන්නේ තිස්ස කායාද තොබදින නිසා. තිස්සට කොළඹ ඉන්නන් බැහැ. ගම ඉන්නන් බැහැ; කොළඹදී අක්කන් අයියන් එකක සංඩු වෙනවා. ගමදී ගමම මිනිස්සු එක්ක සංඩු වෙනවා.”

“සංඩු වෙනවා?”

“සංඩු වෙනවා තොටි. දෙයේ කියා මිනිස්සු අයන්නේ සාරනවා තිස්ස මිනිස්න්ගේ ඇදකුද කටවුවත් යොයන්නේ නැහැ. නමුත් එයාගේ සිතට අපුවන්නේ මිනිස්න්ගේ ඇදකුදමයි.”

“තිස්ස පිට මිනිස්න්ගේ විනරක් තොටි අක්කාගේත් අයියා-
ගේත් දෙයේ කියන එක භෞදි තොටි; වැරද්ද දුටු තැන දෙස්

කියන්නේ නිස්ස විතරයි. නිස්සට එහෙම දෙස් කියන්න පුළුවන් වී තියන්නේ කිසිම දේකට ආසා නොකරන නිසා වෙන්න ඇති.”

“නිස්ස ගමදී තීවත් උණේ දැන් වගේ තොටී. ගමදී එයා හොඳ දේට ආසා කරා; නරක දේට පිළිකළේ කරා; විරැද්ද උණා. රඩුලේ පිරිමියා එයා විතරයි. එයා කසාද තොබැන්දෙන් අපේ පරම්පරාවේ නමන් නැති වෙනවා” යි කියමින් මාතර භාමින් ගෝක්‍රිවා ය.

නිස්ස භා සෝමා අමු සැමියන් ලෙස තීවත්වනු දැකීමට පියල්-ගේ මවගේ ආසාව දැඩිවි ය.

බෙමිතාට පාලම පසු කළ ඔවුනු කොළඹන් ගමන් සසදන්ට වූහ. භම ගසන උද හරකුන්ගේන් එළවන්ගේන් එල්ලන මල කැඳන් ඇති මස් කඩ සිහි කළ ඔවුන්ගේ සිතට තැංගේ අමුසාහොන පිළිබඳ හැඟීමකි. කොළඹදී ද්වසක් පාසා උදය වරුවේ ඇසු කපුවු-වන්ගේ ගොරහැඩි නාදය හැම විටම ඔවුන් තුළ ඇති කෙළේ පාඨ පෙදෙසක් පිළිබඳ හැඟීමකි. ගමේ කපුවුවෝ කළ මැදිරිය මෙන් දිලෙන කඩ පාට ඇත්තෙයා ය. කොළඹ කපුවුවෝ දුෂ්‍රිරු පාටට හුරු කඩවෝ ය. පියල්ගේ මවගේ මේ කියුම් මාතර භාමින් අනුමත කළා ය.

මාතර භාමින්න් පියල්ගේ මවන් ඇදිරි වැටිගෙන එද්දී ඔවුන්ගේ ගෙවලට ගොඩවැදුමෙන් සැනසුම් සුසුම් පිටකරමිනි. දෙල්ගස් පොල්ගස් මුදුන් භා කැලු. රෝදවිල් ද පිසගගන එන වාතය පියල්ගේ මව ආසාවන් ආය්චාස කළා ය. විදියෙහි දැල්වෙන ගැස් ලාම්පු එළියෙන් භා ගෙයි ප්‍රාන්වලින් නික්මෙන විදුලි එළි-යෙන්ද වෙහෙසුණු තෙත් සින් ඇති ඇ පොල්තෙල් පහනෙහි තිර තුනෙන් නික්මෙන මුද එළියෙන් ලැබුවේ සැනසිමකි. මුදුන් වහලට ලං කොට තැහැණු කුඩා කවුලුවක් ඇති කාමරයක කුඩා කඩ පටන් විසි තුන් ඇවිරිදී විය විකුතක් නිදිමෙන් ලන් පුරුද්ද ඇති ඇ පොල්තෙල් පහන් එළියෙන් තුනී වුණු අඩ අදුර පිය කළා ය. ඇගේ ගෙමිදුල භා පාර ද දෙල්ගස් හිසින් භා පොල්ගස් හිසින් සෙවන කරනු ලැබීම නිසා පිහියෙන් දෙදුල් කපන්නාක් මෙන් කැපිය හැකි දැඩි අදුරෙන් වැඩි ඇත.

ගැමී ගෙදරක මඩුවක් තුළ සිරකරනු ලැබු වස්සකුගේ උණි තඩ ඇසු ඇ තමාගේ බාල විය සිහි කළා ය. ඇගේ මවගේ එළදෙනාගේ පැටියා හැම ද හවස් වරුවේ මඩුවෙහි දමා පොල්පිති හරස් කිරී-මෙන් දෙරවුව වසන උද්දේත් උදය වරුවේ වැස්ස පැමිණි විට ඇගෙන් කිරී දෙවාගන පැටියා මුදන උද්දේත් ඇ විසිනි. තරුණ වියෙහි සිට අන් පා වෙහෙසා වැඩ කිරීමෙන් දැඩි වුණු කයක් භා සිතක් ඇති ඇගේ හිසින් එඩිතර සිතුම්දුරු. කොවී ය. වාතාබාධයට ගොදුරුවන්ට ගිය ඇ ඒ ආබාධය පිළිබඳ හැඟීම සිතින් පැලුවෙයි.

නය වෙශයෙකා වැඩ කිරීමෙනි. එයින් මැඩූනු රෝගය නායා ගිලින පෙළඳඟකු මෙන් ඇ විසින් දැඩි පිතින් ගොදුරු කොට ගත්තා ලදී. ලෙඩිව ගොදුරු වන්ට සිටි ඇ ලෙඩි ගොදුරු කොට ගත්තා ය. කොළඹ දී ඇගේ සිතට පිවිසි මුසල හැඟීම බරින් මැඩි යට බැඟ සිටි ඇගේ ආයා යලින් නැංගේය.

මැද විය ඉක්මවු ඇ ජීවන් විමමන් ලැබිය හැකි ආස්ථාදය තොකල්කිරුණ සිතින් සිහි කළා ය. ‘මාතර භාමිගත්ට මෙන් අවිචාරක ද පුතුන් නැති මා තාන්ත්‍රවා වන්න් කුමටදු?’ දේ ඇ කළුපනා කළා ය; මා ඉනිට කරගත් මුදල් වියදම් කොට අවසාන කළ හැකි තාක් මට ජීවන් විය නොහැකි ය. පුතාගත් වුව ද මුදලින්-හදිලින් මට උපකාරයක් තුවුවමනා ය. මා වැටු පොල් සයින් දේල්ගසින් කොස්ගසින් ලැබෙන පොල්, දේල්, කොස් දිලිං ගැමියන්ට ද දී අනුහට කිරීමන් වැඩි ප්‍රිතියක් ලැබේ. හැකි තාක් කළේ ජීවන් වී හදිසි ලෙඩිකින් මියයන්ට ලැබුණෙන් වාසනා-විකි.

පුතාගත් භා ලේලිගත් වෙන්ට ජීවන් වන්ට ඉටාගත් ඇ, රෝගාතුර වී දදයනියකුද ඇඟදාති වැතිර කිසිවකුගත් සත්කාර ලෙන්ට කැමැති නොවුවා ය.

ඇලන්ට පසු නන්ද දුවක ද පුතකු ද ලැබුවා ය. ඇදුව ලැබූ අවසරාවෙහි මාතර හාමිනේ පැමිණ දෙසතියක් කොළඹ නැවත් සිටි නමුත් පියල්ගේ මව නොපැමිණියා ය.

මාස හත අවකට වරක් නන්ද සහ පියල් තමන්ගේ මැණියන් බැලීමට ගමට ගිය නමුත් අවුරුදු හත අවකට පසු නන්දගේ ගමන තැවතිණ.

පියල් තමාගේ මව බලන්ට ගියේ නන්ද ඇගේ මවගේ සුවදුක් සොයාගෙන එන්නායයි යෝජනා කළ විට පමණි. දෙලොස අවුරුද්දක් පමණ තමා සමඟ විසු අනුලා ගමට යන්ට සිතීම නන්ද-ගේ සංවේගයට ඩේතු වි ය. තමාගේ පුතුන් දෙදෙනාගේත් දුව-ගේත් සුවදුක් සොයාමින් මෙතෙක් කළ තමාටත් වඩා වෙහෙසුණේ අනුලා බව නන්ද දනියි. අනුලා ගමට ගියහොත් දරුවන් සොයාබලා ගැනීමේ කාරිය තමාගේ කරපිටම වැවෙයි.

ඉහළ පන්තියේ තාගරික ස්ත්‍රීන් හා පිරිමින් ද ඇසුරෙන් වැඩි සන්නෝජයක් තොලැබූ අනුලා මහත්ම සන්නෝජය ලැබුවේ නන්දගේ දරුවන්ට ආදර සැලකිලි දැක්වීමෙනි. ඔවුන්ට ගම කතා කිමෙන් හා ඔවුන් අයන අනන්මනන්වලට පිළිතුරු දීමෙන් සන්නෝජවීමෙනි. ඇලන් හා නාලිකා තමන්ගේ මවට මෙන්. අනුලාට ද ඇල්ම කළහ. කුඩා කළ පටන් දහකාරයකු ලෙස වැඩුණු වන්දුසේය්ම මධුපියන්ට අකිකරු වූ නමුත් අනුලාට ලදී වුයේ ය.

වන්දුසේය්ම කුඩා කළ මධුපියන් කියන දේ නොකෙලේ ය. සෙල්ලම් බෙඩුවක් අතට හසු වූ විට ඔහු සන්නෝජ වුයේ එය කඩා බිඳුම්මෙනි. දඩුවම් කරනු ලැබූ විට වඩාත් මුරංඩු වූ ඔහු තිස්ස පමණක් කෝප කරන්ට බියගන්නේ ය. වන්දුසේය්ම තිස්ස ගුර්තු මනුෂ්‍යයකු ලෙස යැලකුමේ ය; සැහමුණු කිසියම් නපුරු ගතියක් ඔහු කෙරෙහි ඇතැයි දිනු වන්දුසේය්ම තුළ. නපුරු ඇස් මදකක් ඇති තවුසකු දුටු කිපිවු තුළ හටගන්නා හැඳිම් වැනි අනියත බියක් හටගන්නේ ය.

ඇලන් උගැන්මෙහි ගුරයකු එහි නමුත් වන්දුසේය්ම උගැන්මෙහි අසමරථයක් විය. රාජකීය විද්‍යාලයට ඇතුළු වුණු මධුපියන් දෙදෙනාගේන් ඇලන් හැම පන්තියෙහිදීම තැගි දෙක තුන බැගින් දිනාගන්නේ ය. උගැන්මෙහි අසමරථයකු වූ වන්දුසේය්මට රාජකීය විද්‍යාලයෙන් අස්ව අනික් පාසැලකට යන්ට සිදු වි ය.

පියාගේ මතාවෝරීයෙහි යතුරු ප්‍රවරුවේ යතුරු ඇදිමන් හා කරකැවීමෙන් සන්නෝජ් වූ ඔහු ඇතැම් විට යතුරක් කැඩුවේය. රිසකරු හා යාල් එසි පැදිලිමට වැයම් කොලේ ය. ඔහු ඇලන් හා කළහ කොලේ ය. ද්‍රව්‍යක බෙහෙවින් කිපුණු ඇලන් තම මලයාට ගැසුම්වා ය. වන්දුයෝම කරබාගතන පසු බැය්සේ ය.

වන්දුයෝම කළහ නොකොලේ අනුලා යමහ පමණි. දහ කළන්, භමාට ඇතැම් විට බැන්නන් අනුලා ඒ කිසිවක් නොතකා ඔහු භැවුවා ය; ඇතැම් විට ඔහුට බන් කැඩුවා ය. අනන මෙනන විපුරුවන ලද පොන් එකකු කොට ඔහුගේ කුඩා මේයය උඩ තැවුවා ය. වියල් විසින් දුව්‍යම් කරනු ලැබූ ඇතැම් ද්‍රව්‍යක කොළඹයෙන් මුම්මාගෙන පිටි ඔහු අනුලා තම කාමරයට කැළවාගතන ගොස් භමාගේ ඇගේ නිදි කළා ය.

අනුලා දරුවන් බලාස්‍යාගැනීම නියා නන්ද වැඩි නිදහසක් විශ්‍රාමයක් හා යැහැසිමක් ද ලැබුවා ය. ඇ වඩ වඩාන් ඉහළ සමාජයේ ගැනුන් හා පිරිමින් ඇසුරු කිරීමෙන් සන්නෝජ් විම එහි එක් ප්‍රතිච්ඡලයක් වි ය. ඔවුන් හා කතාබහෙන් ඔවුන්ගේ උත්සව වලට යැමෙන් නන්ද ලබන ආස්ථාදය කිසිවකු මත්පැන් බිමෙන් ලබන ආස්ථාදයට අස්ථාන නොවී ය.

නන්ද සමහ කොළඩි පදිංචියට ආ අනුලා අවුරුදු තුන ගතරක් ගෙවෙන තොක් නගර ජීවිතයට ආකා කළා ය. නගරයේ අලංකාර ගෙවල් ඉහළ පන්තියේ ගැනුන්ගේ විසිතුරු ඇදුම් පැලදුම්, ඔවුන්ගේ විනිනාවාර සමාවාර විධ හා ගෙවල ඇද ප්‍රමු මේස ආදියෙහි පූන්දරත්වය හා විරිසිදු බව ද දකින ඇ ලේසන දෙයින් සන්නෝජ් වින කුඩා දුරියන මේන් සන්නෝජ් වූවා ය.

ඒ භැමි දෙයෙහි විසිතුරුවෙන් ඇ දන් සන්නෝජ් නොවේ. තම මවන් ගැමි පරිසරයන් පිති පු විට ඇ තුළ ගටගන්නේ ටෙදානා-විඩි. අවුරුදු ගතයේ අවක් ගෙවුනු තැන ය තමාගේ කායින දුරුවලන්-විය ගැන ගැනීමික් ඇ තුළ ගටගන්නේ. ඒ දුරුවලන්විය කැලීන් ඇට ගොදුනු ගැනීමේ ඇ ගෙ අවුරුදු තුන ගතරක යිට තමාට ගොදුනාන සේ විකින් වින ගෙනාස් වූ ගෙයිනි. ගොළඩි ඇට එපා ප්‍රාග් ඇ පිතා කය දෙයින් ගෙවෙන් ගුරුල වූ තීකායයේ කිසිවකු ක් විට අනුලා තරහයෙන් ඒ සිම බැහැරකළා ය.

විදුලි කෙටුමෙන් එලිය මූණු ඇතුරුම් සැහැයුණු විභාග් දෙයක සලකුණු දකින්නාක් මෙන් ඇ තාගරයෙහි විවිතයේ එයට, එපයට හා බැබුමට යටින් ඇති කුත්සින ගෝකයක් යුතුවා ය. එයින් උපන් තුහුල ඇති ඇ, නිතර දකින විසිතුරු ඇයින් වෙළඳුකා මෙන් අර ඇදුරු ගෝකය දකිනු පිළිය වැයම් කරන් ට යුවා ය.

නන්ද හා පියල් ඇසුරු කරන නාගරිකයන්ගේ ගෙදරවලට ඉදිනිට යන අනුලා ඒ ගෙවල විවිත්ත්වයට යටින් කැන ලොවක් ඇතැයි සැක කළා ය. විදුලි එළියෙන් බැබලෙන ඔප ඇති මේස එහන් පිරිසි හා අතික් බදුන් දැකීමෙන් හා ඒ බදුන් පුරා පිටින ප්‍රණීත ආභාර වර්ග අනුහවයෙන් ද යන්තෝත් වී හදින් උදන් ඇතු අනුලා වරක් තොට කිහිප වරක් ඇතැම් නාගරිකයන්ගේ ගෙවල කුස්සින් රේට ලංචි පිහිටි කානුත් දුටුවා ය.

ගෘහීයන් වැඩකාරයන්ට බැණුවදිනු ඇ නොයෙක්වර අසා ඇත. අයු සැමියන් පොරකනු, ඔවුනොවුන්ට වෝදනා නගනු ඇ දැක ඇත; අසා ඇත. නගරය ගැන කළකිරුණු ඇ ඇසු දුටු මෙවැනි දේ සිතින් අතිරෝය්ක්තියට නැඟුවා ය.

පියල් වරක් නන්ද සැක කෙලේ ය. ඔහු අතික් ගැහැනුන් සොයා යනියි යන සැකයෙන් නන්ද යෝක වුයේ, ඔහු හා කළහ කෙලේ, වරක් දෙවරක් තොටි. අනුලා ඒ සියල්ල දිනිතත් මෙනෙක් කළේ ජීවන් වුයේ ඒ කිහිවක් තොන්නක: ලෙසිනි. නගරයේ අතික් දිනවත් පවුල්වල අකුසැමියන්ගේ ජීවිතය මේ වඩා වෙනස් විය තොහැකි ය.

අනුලා, පියල් හා නන්ද ද වරක් වාසල මුදලිතුමකු, ඔහුගේ අකුව හා දරුවන් ද සමඟ සෙල්ලම් ගමනක් ගියෝ ය. රිය නවත්වා ගස් සෙවණුට වී කා බි සැනසුණු ඔවුන්ගෙන් දෙදෙනකු හැර අනායන් පූළුනින් සිහිල් කරනු ලබන වියන් පටක් වැනි සර්මය යටින් මදක් ඇතින් වූ වැවක් කරා ගියෝ ය. වෙහෙස දැනෙන්ට වුයෙන් අනුලා මොලට්ටියෙහි පිටිපස අසුනෙහි හාන්සි දුටුවා ය. ගස් සෙවණත් පූළුහන් නිසා රිය ඇතුළත උත්තුය අඩු විය.

ආ පසු පැමිණී තම රියකරුගෙන් වාසල මුදලිතුමා මෙසේ අසුවේ ය.

“මක් ඉතුරු සල්ලි?”

“හාමුදුරුවන් රුපියල්ලම කැවා. ඩුහක් බඩිනිවෙලා තිලුණා.”

වටපිට බැඳු මුදලිතුමා පියල්ගේ රියකරු අසලක තැනී බව දැනගත්තේ ය. ඔහු රියකරුට බැණුවදුනුණේ ය.

“ලැබට රුපියල දැන්තේ මාරු කරපු සල්ලි තොතිබුණු නියා. උබට කුම කන්ට සත පනාහක් මහාදැම ඇති. අතික් සත පනාහ උසී පඩියෙන් අඩු කරනවා.” රි කියමිනි ඔහු බැණුම අවයාන කෙලේ. ඔහු රියකරුට යලින් තර්පන කොට මුහුණෙහි බාදිය පියදමින් වැවකරා ගමන් කළ මුදලිතුමා දෙය බැඳුවා ය. පූළුනින් සිහිල් කරනු ලබන අවශ්‍ය ගමන්කළ ඔහු බාදිය නායන්නේ කුමක් නිසා ද?

එහු ලේන්සුවෙන් නැවත නැවතන් මූහුණ පිසදුමන්නේ බාධිය උණන නිසා විය නොහැකි ය. එය මූහු කිපුණු විට කරන ගතානුගතික ක්‍රියාවක් විය යුතුයයි අනුලා සිතුවා ය. වැංචන් එගාඩ් වෙළඳී ගොවියෝ දෙදෙනෙක් හිරු රසින් සිදෙන තෙතමනය ඇති පස්, උස් මිටි ඇති උදාළවලින් ගස ගසා පෙරෙනි. වැස්ස උහා එතියි සලකවන සලකුණු මෙන් කුඩා කළුවලා බටහිරින් නැහි තිරු රසට හසුව අතුරුදාහන් වෙයි. සියදහස් මකුරු දුල් පටවල් සේ බසින හිරු රසින් දියකද පලින් පල රිදී පටක් සේ බබලයි.

පළමුව තමාගේ සින් ගත් කොළඹ වටහිටාව දැන් අනුලාගේ සින වෙහෙසන්නකි. වැහි කාලයෙහි තෙතමනය, නියං කාලයෙහි කපුවුවන්ගේ ප්‍රතිත්වා ය. වතුර නැති නිසා ගිනියම් වූ මහා කල්දේරමකින් ඇසට පෙනෙන සේ පිට වන උප්පය වැනි කොටසැඩි තිරු රසින් කකාරවන වාතය හා තමාගේ කාධික දුර්ව්ල්න්වය ද සිහි කළ ඇ කොළඹ හැරයාමට සිතුවා ය.

තමා සයරෝගයෙන් පෙළෙන්නකයි සිතු ඇගේ හද පමණක් නොව ගත ද කම්පනය විය. තමාට කොළඹ තිත්ත වූයේ සයරෝගයෙන් පෙළෙන නිසා ද නොඟේ නම් කොළඹ තිත්ත වීම නිසා තමාට සය රෝගය වැළදින් දැයි යන ප්‍රග්‍රනය අනුලාගේ සිතට නැහියේ. ගමෙහිදී නොඇසු විරු එවැනි රෝගයකට ඇ ගොදුරු වුයේ කොජේ ද?

කිසියම් රෝගයකින් පෙළෙන්නේ සිතවන බාහිර ලකුණක් ඇ කොරහි නොවිය. ඇ උගුර පාදන නාමින්, මනාකුහියි. වරක් ඇ වැරෙන් උගුර පැදු අවස්ථාවක ලේ බින්දුවක් පිටවීමෙන් දිවට ලේ රස දැනිනු. ඇ සුදු රෙදි කඩක් ගෙන මකළ පිඩ එහි තැබුවා ය. ලේ පාට වූණු කෙල පිඩ දුටු ඇ තැනිගත්තා ය. ඇ කිසිවකුට නොදැන්වා පියල්ගේ පවුලේ දෙස්තර හමුවී කතාබහ කළා ය. ඇ නොදින් පරික්ෂා කළ දෙස්තර ඇට කිසිම අසනීපයක් නැතැයි කිවේ ය. උගුර පැදිම නිසා සිවිකාවක් පිහිරීමෙන් ලේ බින්දුවක් නිකුත්වන්ට ඇත.

අනුලා වෙන ද මෙන් ගෙදර වැඩිපළ කළා ය. එහෙත් ඇගේ ගමට යන ආසාව දැඩි වේ ය.

“අනු-ගමට යන්නේ මොකාට ද?” දි නන්ද විවාලා ය. අනුලා කොළඹ ගැන කළකිරී කිපු කිපුම් නන්ද අයා ඇත. එහෙත් ‘ගමට යන්ට ඕනෑ’ දි ඇ යෝජනා කළ පළමු වන ව්‍යාව මේ ය.

“ගමට යන්න ඕනෑනම් ගොහින් ද්වස් දෙකක් තුනක් නැවතිලා අපට ආපසු එන්න බැරිය. ඇලන් කොග්ගල ඔයේ මරු පදින්ට හරියට ආයයි.”

“මම යන්නේ ගම නැවතින්න” දි අනුලා දැඩි සිනින් තෙපලා ය.

“මොකාට ද අනු ගම නවතින්නේ? විකක් දච්ච ඉන්න කොට අනුට ගම එපා වෙවි.”

අනුලාගේ සිතෙහි හට ගත්තේ වේදනාවකි. තමා කයින් පිරිපුණේ විකින් වික වුව ද නන්දාට ඒ පිරිහීම දැනුද නොදැන්නේ කුමක් නිසා ද? ඇ බලාපොරොත්තු වූයේ ‘අනු ගමට යන්නේ මොකාටද?’ යන ප්‍රශ්නය නොව ‘අනුට සනීප නැදේද’ යි නන්දා ප්‍රශ්න කරනු ඇසීමට ය.

නගරයේ දැලින්දෝ ජීවනය සපයනු සඳහා උදේ සිට සචස් වන තෙක් වැරවුයමින් වැඩ කරනි. ධනවත්තු ඔවුනාවුන්ට භුරු පුරුදු සමාජ ජීවිතයට අනුකූලවනු පිෂ්ස උදේ සිට හවස් වන තෙක් වැඩ කොට අනතුරුව රු වන තෙක් විනෝදය සඳහා වෙහෙස වැඩ කොට අනතුරුව රු වන තෙක් විනෝදය සඳහා වෙහෙස මහන්සි වෙති. දු දරුවන් කෙටවු වනු මවුපියෝ නොදැකිති. කෙටවුවනු දරුවකු ගෙන දේස්තරකු වෙතට යන මවට ඔහු කියන්නේ මෙය: “දරුවාගේ අම්මාත් තාත්තාත් දෙන්නම කෙටවු තම ඒ දෙදෙනාට වඩා දරුවා තරවෙන්නේ කොහොම ද?”

නාලිකා උපතින්ම ලත් සිහින් කයක් ඇත්තකි. අලේ කෙටවු වුණු කයක් ඇත්තකි. නොතිවෙන කුසගින්න ඇත්තකු මෙන් කන බොන වන්දුසේය්ම භාඛ කඩවසම ඇති කයක් ඇත්තෙකි.

පියල් උදේ වෙළඳ සැලට ගොස් ගෙදර එන්නේ රු හතට පෙර නොවේ. දරුවෝ උදය වරුවේ පාසැලට ගොස් සචස් ගෙදරිවිත් මද වෙළාවක් හති ඇර කැම කන තෙක් පාඩම් කරනි. නන්දන් අනුලාත් රු වන තෙක් වෙහෙසෙනි. නන්ද හා පියල් සත්‍යකට දෙතුන් දච්චක් රෝහි ගෙදරට එනා අමුත්තන් හා කතාබහ කරමින් සන්නේෂුපවෙනි.

අනුලා තම සින් වේදනාව මැඩිගත්තා ය. එහෙත් ඇගේ කළකිරීමත් කොපයත් අඩු නොවී ය. ඇ කොප වූයේ තමා ගැන නොව නන්දගේ අනාගතය ගැන සිනිමෙනි.

“මට කොළඹ එපා වෙලා; මම ගමට යන්නේ ඒ නිසා” යි කියමින් අනුලා, නන්දගේ මුහුණ බැලුවා ය.

“මම හිතා හිටියේ අනුට කාවදවත් ගමට යන්න හිනෙන එකක් තැ කියා.”

“ගමට යන්න හින්ය කියා මම හිතුවෙන් නෑ.”

අනුලාගේ කටකොනට නැගුණේ අනාදර සිතාවකි.

“කොළඹ එපා වෙන්න ගේතුව?”

“මට සනීප නෑ” යි කිසු අනුලා, දෙනෙතට කුදාල නහන තරම් දුඩී ගෝකය සහවතු පිෂ්ස බිම බලාගත්තා ය.

මෙ වදන් ඇසු විගස අනුලාගේ දිරුණු කයන් දුරවලත්වයන් නන්දගේ තොතටන් පිතවත් හසු වී ය. ලේ අඩු විමෙන් සුදුමැලි පුණු ඇගේ මුහුණන් ඇස් දෙකන් හඳුනාගන් නන්ද මධ්‍යක් තැනි ගෙන්තා ය. තම දරුවන් බලාසොයාගනු පිශීස අනුලා බෙහෙවින් වෙහෙසුණා ය. නාගරික ගැහැනුන් හා පිරිමින් ඇසුරු කරමින් විනෝදවීමට තමාටන් පියල්ටන් විශ්‍රාමයක් ලැබුණේ අනුලා නිසා ය. අනුලාගේ අසනිපය ගැන නන්ද ද වග කිව යුතු ය. දරුවන් බලා සොයාගනු පිශීස වෙහෙසුණු අනුලාගේ සුවදක් මෙතෙක් තොසො සා හැඳිම වරදකි.

“අසනිපයක් කියෙනවා නම් කියන්න එපා ය. උමයින් බලාසොයාගන්න අනු පුහක් මහන්පි උණු. දැන්නවා නම් තව ආයා කෙහෙක් ගෙන්පාගන්නවා.”

“මම යන්නෝ උණු උමයින් බලාසොයා ගැනීමෙන්” සි අනුලා පිළිකුරු දුන්නා ය. “ඇලන් ඉගෙනීමට හැඳුම පමරනයා. උමයින් මට භෞද්‍ය ආදරයි. ඇලන්ගෙන් වෙන්ව යන එක මට ඉවසන්න බැංශ දුකක්.....මට සනීප නැ.....යන්නේ ඒ නිසා.”

“අසනිප භෞද්‍යකරගන්න ගමට යන්නේ මොකාට ද? ඕනෑ අසනිපයක් භෞද්‍ය කර ගන්න පූර්වනි මෙතිදී. ගමට ගොහින් වෙද්‍යකම් ගන්නේ කාගෙන් ද? ගම දැන් භෞද වේද්‍ය නැඟැ.”

නන්ද මෙන් දෙස්තරදන් හා නාගරිකයන් ද උම ඇසුරු කිරීමෙන් ලන් දුනුමක් නැති අනුලා ගැමී වෙද්‍යන්ගේ ගුලී, කල්ක හා කෘෂිය මහත්කොට සලකයි. කොළඹම නැවැති දෙස්තරදන් ලවා වෙද්‍යකම් කරවාගැනීමට ඇ ආයා තොකලා ය. කුඩා කල පටන් තිස් ඇවිරිදි විය ඉක්මවන තොක් ගමෙහි තීවිත් වූ ඇ ලෙඩ වූ හැම අවස්ථාවේහිම ඇලි වෙද්‍යන් හා යකුදරන් රිසින් සුව කරනු ලැබුවා ය. නන්දට වැළදුණු මුද්‍රාවා රෝගය යුති කොජ් ගැමී යකුදරකි.

“නැ, මම ගමට ගොහින් වෙද්‍යකම් ගන්නවා.”

“ගමට ගොහින් කාගෙන් ද බෙහෙසී ගන්නේ?” සි නන් යලින් ප්‍රාග්‍රහ කළා ය.

අනුලා අසන්නෝ මුවා ය.

“ගමදී බෙහෙත් තොගන්තන් මගේ ලෙඩි භෞද වේවි.”

“අනුට එහෙනම් කොළඹ එපා වෙලා!”

“බව” සි අනුලා සාපුරුම පිළිකුරු දුන්නා ය.

කොළඹ එපාවීමට හේතු වූ කරුණු නන්දට කිව යුතු ද? තොකිව භෞත් එය සහාදර කමට පටහැඳි ආන්මාර්පකාමින්-වියක් වෙයි. එහෙත් ඒ කරුණු අසන නන්ද අසන්නෝ වෙයි. ඇ

අසන්නෝද්‍ය වන නිසා මගේ අවංක හැඟීම නොකිවහොත් මා ඇගේ සහෞද්‍රිය නොව පිටතර ගැනීයකි.

“නන්ද තරහ වෙන්න එපා මා මේ කරුණු කියන්නේ තරහ-යෙන් නොවේ” යි කියමින් ඇතම සහෞද්‍රියයේ මූහුණ බැලුවා ය.

වේදනාවෙන් තැවුණු ඇගේ දිරාගිය මූහුණත් නිල්පැල්ලම සහිත සුදු පිහන් බෝල දෙකක් වැනි දේ ඇයත් දුටු නන්ද තුළ යොකියක් හා වේදනාවක් ද හටගන්නේ ය. අනුලා තමාට වේදනා කරන්ට යන්නී ද? තමාත්.....දෙස්තරත් පිළිබඳ කරුණ ඇ දනියි ද? රහස් පට කළ ගැහැනියක මෙන් නන්ද ලේජාවෙන් හා බියෙන් කරබා ගත්තා ය.

“මම මෙහි නැවත් වෙදකම් ගත්තත් මගේ ලෙයෙහි සනීප වෙන්නේ නෑ” යි අනුලා කිවා ය. “අපට එක ද්විසකවත් රු එකොලහ දෙළඟ වන තුරු නිදගන්ට ලැබෙන්නේ නෑ. සෙනසුරාද රු එක වන තෙක් කවුරුත් අවදියෙන් ඉන්න ඕනෑ. එක දෙක වන තුරු අපි කාටවත් එදට නිදගන්ට වෙන්නේ නැහැ. කලින් ආදන්වල වැට් නිදන්ට යන ඇලුනුත් වන්දුයෝමත් නිදගන්නවා. නමුත් නාලිකා සමහර දට අවදියෙන් ඉන්නවා. සුමානෙකට සැරයක් සමහර විට දෙවරක් රු කැමට මිනිසුන් එනාවා.....”

නන්ද සැනසුම් සුසුමක් පිට කළා ය.

“මේ කරදර ගැන සමහර විට මාත් කළේපනා කළා. නමුත් මොනවා කරන්න ද? ඒ මිනිසුන් ආස්රය නොකාට නගරේ වැදගත් විදියට ජීවත් වෙන්න බැහැ. එක්කාස් ගමට යන්න ඕනෑ නැති නම් නගරේ මිනිසුන් ජීවත්මවන විදියට ජීවත් වෙන්න ඕනෑ.....”

“නගරේ ඇරලා ගමට යන්න ඕනෑ නෑ නාගි. ඕවා අඩු කරගෙන නගරේ ජීවත් වෙන්න බැරි ද? සමහර විට මගේ අසනීප නිසා මට නගර ජීවීමත එපා වෙන්න ඇති. මම වශයේ නන්දත්...”

අනික් වවන අනුමා ගිලැගත්තා ය.

“මම පියල් එක්කත් කනාකරලා මෙවා අඩු කරන්නම්. දෙස්තර ලඟට එක්ක ගොස් අනුට බෙහෙත් අරන් දෙන්නම්.....”

තමාගේ අසනීපය කුමක්දයි නන්දට හෙළි කළ යුතු ද? යන පශ්චාය අනුලාගේ සිතට තැංගේ ය. අනුලා අවුරුදු දහයකට වැඩි කාලයක් කුඩා දරුවන්ගේ ඇගේ ද්විවෙන්නාක් මෙන් ජීවත් වූවා ය. ඇ සය රෝගයෙන් පෙළෙන බව දැනගත්තොත් නන්ද බිජා ගනියි. නන්ද තම දරුවන් ඇගෙන් වෙන් කරනු නිසැක ය. සය රෝගය බෝ කරගත්තායයි පියල් ඇට කිපයි. ‘නෑ—මගේ රෝගය කුමක් දයි මම නන්දට නොකියම්’ යි අනුලා සිතාගත්තා ය.

“මම ගමට යන්න තිනෑ. එහේ විකක් කළේ ඉන්න කොට මගේ ලෙඛෙයි නොදා වේවි. විකක් කළේ ගම ඉදාලා ආයිත් මෙහි රන්න බැරිය.”

අනුලා මෙසේ කිවේ යලිත් කොළඹට එන අදහසින් නොවේ; නන්දගේ සිත යනායනු පිෂිය ය. තමාගේ රෝගය යුව වෙනියි යන හැඳිමක් ඇගේ සිතට නොපිවියියේ ය.

අනුලා ගමට යන්ට තිරණය කරන ලද්දේ අයනීපය තිසාම නොව තමා ගෙගරහි හටගත් අමතාපයකිනියි නන්ද සිතුවා ය. තරුණ විය ඉක්මෙන තෙක් අනුලාට විවාහ ජීවිතයට ඇතුළු විය නොහැකි වුයේ මවුපියන්ගේ දිලිඹුකම නියා බව නන්ද සිහි කළා ය. කොළඹට පැමිණ හත් අට මසකට පසු, බිරිදී මිය ගිය ලිපිකරවිකුට අනුලා විවාහ කර දීමට නාන්ද හා පියල් යෝජනා කළදා ය. ඒ යෝජනාව අනුලා බැහැර කොළු කොපයෙනි. ගෙදරට එන අමුත්තන් හා කතාබහ කරනු පිෂිය අනුලා නොකැදවු බව සිහි කළ නන්දගේ සිතෙහි තියුණු වේදනාවක් හටගත්තේ ය. ඉගිරිසි කතාව නුහුරු ඇ ඔවුන් හා කතාබහ කරන්ට නොලදි. එහෙත් නන්ද ඇ නොකැදවුයේ දැරුවන්ට ආදර සැලකිලි දක්වීමෙන් හා ඔවුන් හා දෙඩිමෙන් ඇ වැඩි සන්නේෂයක් ලබනියි යන හැඳිමමනි.

අනුලා ගමට යන බව ඇසු ඇලන් ඇ වෙතට ගියේ යෝජයන් මැලුවුණු මුහුණීනි. නාලිකා ගඩන්ට වුවා ය.

“ලොකු අම්මා ගමට යන්නේ මොකොද? මාගේ වැරද්දක් තිසාදු” යි කුඩා වන්දුසේම මදක් ලුත්තාවෙන් ඇසුවේ ය.

“නෑ, මගේ පුතා” යි කියළීන් අනුලා වන්දුසේමගේ තිස සිම්බා ය.

ඇලන් මවට ඇල්ම කළ නමුදු ඇගේ සමහර ගති නොදුවසු-වේ ය. “මම් ගෙදර එන මිනියුන් එක්ක කතා කරකර තිනාවෙමින් සන්නේස වෙනවා; ලොකු අම්මා ඒ ගොල්ලන් එක්ක කතා කරන්න යන්නේ තැන්නේ ඇයි?” යි ඇලන් කිප වරක් අනුලාගේන් ඇසුවේ ය. ‘මම පුතාලා එක්ක දෙඩිමෙන් සන්නේස වෙනවා’ යි ඇතැම් විට අනුලා දිනායෙමින් පිළිතුරු දුන්නා ය.

දෙනුන් මසකට වඩා මවගේ තනපුවුවෙන් කිරී තාවත්‍ය ඇලන්, රබර තන පුඩුවෙන් කිරී පොටා, තාවා ඇතිදුධි කරන දේදේ සාත්තුකාරිය වියිනි. යාත්තුකාරිය ගිය පසු ඇලන් වැඩුණෙ විවශේ ලයට වඩා අනුලාගේ ලයට උවයි. කුඩා කළ අනුලාගේ ඇරුල්ලනී තිබුන්ට ද පුරුදු වුණු ඇලන්ගේ හැඳිම, ඉව අල්ලන සිවුපා සතුගෙන් නොව මෙන්, ඇගේ කායික ය්පරියය තියා, තියුණු විය. අනුලාගේ කයින් තික්මනා පුස්ස දැනුණු විගය බහුගේ පික

මෙලෙක් වේයි. ලොකු අම්ම: විසින් තුරුල කරගනු ලැබීමට ඔහු ආයා කරයි; හැටවයෙන් නොවැසුණු ඇතේ ගෙල සිංහලටත් අතැමැමත් ආයා කරයි.

ඉතා කුඩා වියෙහි පටන් තම: දෙපු අන්මන්වලට කන් දැ ලොකු අම්මා සිහාසුණු සැටින් ඇසු අමන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දුන් සැටින් අපුරුව ස්මරණ ගක්තියක් ඇති ඇලන්ට සිහි කළ හැකි ය. පාසැලට යන්වත් පෙර, රියෙහි නිදන්ට පෙර, අනුලා කිසු ගමකතා නොවරදා දැනුද කිය හැකි තරම් ඇලන්ට මතක ය. ඒ ගමකතාවලින් විනුණය කරනු ලැබූ ගැමි ලොව සිහි කරන ඔහු දැනුද ආස්ථාදයක් ලබයි. ඒ ගැමි ලොව ඔහුගේ සිතෙහි ඇලුණු සින්තමක් වන්න. ඒ සින්තම තම තම මතක පටට නාඟාගැනීමෙන් ඔහු විසිතුරු ලොවක් දැක්වෙන සින්තමක් දේඇසින් බැලීමෙන් ලබන සන්නෝජය ලබයි. කුඩා කළ අවුරුද්දකට දෙතුන් වරක් මුළුපියන්ගේ ගමට ගොස් සතිය දෙක බැගින් එහි ජීවත් වූ ඇලන්, ගැමි පරිසරයෙහි එකක් අපු දහසක් රුපාදී අරපුණුවල රස වින්දේ ය. ගමකතාවලින් විනුණය කෙරෙන ලොව ඔහුට වඩාත් සුහද ලොවක් වේ ය.

වරක් ඇලන්ට උණ ගැනුණු අවස්ථාවක අනුලා ඔහුගේ ඇදෙහිම වාචිව ඔහුගේ අතක් අල්ලා උකුලෙහි තබාගෙන කොග්ගල තොරතුරු කිවා ය. ඇලන්ගේ සියා මුහන්දිරම් කෙනෙකි. ඔහු දුවරුන්ට හා පුතාටන් බෙහෙවින් ඇල්ම කෙලෙළේ ය. දුවැන්ත ගොස් උත්වහු, ජන්ල, පරාල, යටිලි හා අභල් දහ හතරක් පමණ ගන බේත්ති ඇති මහ ගෙදර ව්‍යක්ලි ඇලන්ගේ සියාගේ මුළුපියන් විසින් තනවන ලද ලොකු ගෙයකි. මාරන්ස් ගා නිතර අප්‍රත්වැඩියා කරනු ලැබීම නිසා කුලිනා මැදුරක් සේ ගේවයෙන් නැඟී සිටි මහ ගෙදර ඇලන්ගේ සියා කෙමෙන් දිලිං වීම නිසා කළකදී ගරුවැටෙන්ට වී ය.

සියා වඩාත් දිලිං වූයේ ඇලන්ගේ අම්මාට හැයුණු අමුණු ලෙඛික් උගේසා බෙහෙවින් වියදීම් කළ බැවිනි. මෙදුන් දෙස්තරුන් ලවා වෙදකම් කරවා එයින් නන්ද සුව නොලැබූ විට සියාගේ දුර්ඝායකු ‘සාය්තරයක්’ අසුනු පිණිස හීනටිගල ‘සාය්තරකාරයා’ වෙත යවන ලදී. කිසිවකු විසින් කවන ලද අදුනක් නිසා නන්ද ලෙඛි වියයි සාය්තරකාරයා කි ය. රිට පසු සියා තුන් මාසයක් පමණ තොටිල් හා යකුදුරුකම් කරවීමෙන් අම්මාගේ රෝගය සුව කෙලෙළේ ය.

‘අදුනය කියන්නේ’ මොකක්ද?’ දි ඇලන් ප්‍රශ්න කෙලෙළේ ය.

නන්ද අන්දමන්දව කල්පනා කළා ය. ගමේ ඉහිද වැඩුණු කුඩා පමයා ද අදුනාය කියන්නේ කුමක්ද දනියි. දෙලාස් ඇටිරිදී ඇලන් එය නොදනියි. ඔහුට එය විස්තර කරන්නේ කෙසේ ද?

“බෙතක්” යි ඇ පිළිතුරු දුන්නා ය.

“බෙතට අදුනාය කියන්නේ මන්ද?”

“එක ලෙඛට දෙන බෙතක් නොවන නිසා”

“එහෙනම් එක ඇග සනිප වෙන්න දෙන බෙතක් ද?”

“තැ.....” කියුමින් ඇ කට කොනාට සිනාවක් නැඳුවා ය.

ඇලන්ගේ කුහුල වැඩින.

“එහෙනම් ඒ බෙහෙත කටන්නේ මොකක් නිසා ද?”

“අදුන නන්දගේ සිත් ගනු පිශීස කැඩු බෙතක්” යි කිවද එය ඇලන්ට නොතේරයි. ගැනුන්ගේ සිත් ගැනීමට බෙත් ඇතැයි කිමෙන් ඇලන්ගේ සිත් කිලිටි කිරීම නොමතා ය.

අනුලා ඇලන්ගේ කුහුල අන් අතකට හරවන අවියන් තොවිල්පවිල් ගැන කිවා ය. දහඅට පාලිය අරඹන යකුදුරා වැදි සන්නි නැවුම නටනු පිශීස වෙස් මාරු කරන සැටි ඇ මහත් ආයාසයෙන් විසිතුරු කොට වර්ණනා කළා ය.

කකුල්වල ඇලි සිටින කළ මෙස් කළිසමක් භැඳ ගෙජ්සි බැඳ ගන්නා යකුදුරා බුරුල්ල කොළ ඉඟැදියක් ඉණ වටා බැඳගනියි. බේල්ල වටා බැඳ බුරුල්ල කොළ මාලයෙන් යකුදුරාගේ සෙලු දයෙහිත් පිටෙහිත් අඩක් වැශයයි. වළදෙහි දුල පොල්-තෙලෙන් දිය කොට ගැනු ලබන මුහුණ, සිජපියෙන් තනන ලද කොට දත් වැනි දත් දැන්දෙහි සුදත් ඇස්වල සුදත් බෙලවයි. ඔහුගේ මුහුණ බෙලන උමයි බයවෙති; ඇතැම් විට එම්ස්සියක් බියෙන් සැලි මූර්චා වෙයි.

වෙස්වලාගත් යකුදුරා, අතින්ගත් බුරුල්ල කොළ මිටි දෙකින් මුහුණ වසාගෙන නටයි. එක වර බුරුල්ල කොළ මිටි දෙක ඉවත් කරමින් ඔරවාගත් ඇස් භා විරින්තුණු දත් ඇති රකුසු මුහුණ පෙන්නයි. අනතුරුව ඔහු ඇස් ඔරවමින් තරජනාත්මක නැවුමක් නටයි. පත්තු වන පන්දම කට ඇතුළේ දමා එළියට ගන්නේ නිවුණු පසුයි.

“වැදි සන්නිය නටන යකුදුරා සැරෙන් පත්තු වෙද්දි ද පන්දම කට ඇතුළට දමාගන්නේ” යි ඇලන් විස්මයෙන් ප්‍රශ්න කෙළේ ය.

“ඔව්.....ගිනි සිහිල් කරන මන්තරෙන් පන්දම්වලට මතුරනවා”

“මම හිටු ගැන අපට කවද්වන් කිවවේ නෑ. කොග්ගලට ගිය ද්‍රව්‍යක මම තොවිලයක් බලන්න යන්න හැඳුවාම මම කිවවා ‘නිදු මරාගෙන ඔය විකාර බලන්න යන්න එපා’ කියා.”

අනුලා දැන් යකුදුරු කම හා තොවිල් උදිසිනත්වයන් සලකන්වීමෙන් බැහැර තොකරයි. එහෙන් ඒවා කුඩා ලමයින් විසින් තොබැලිය යුතු ය.

“තොවිල් නැවුම් විකාර කොලම් තමා. අම්මා ඒවා ගැන ඇලන්ට කිසිවක් තොකියන්නේ ඒ නියා, නමුත් උණන් හිස රැදෙන් හැඳුණාම මම තෙල් මතුරවාගෙන තියෙනවා. අම්මන් තෙල් මතුරවාගෙන තියෙනවා.”

“තෙල් මතුරවාගන්නාම ඉස්සරදේ නොද උණාද?”

“මධ්‍යින්.”

“මට උණට වැඩිය ඉස්සරදේ අමාරුව තමයි දැනෙන්නේ. තෙල් මතුරන්නේ කොහොමද?”

තමා තවන් අමාරුවක වැටිණැයි අනුලා සිතුවා ය. තෙල් මතුරන සැටි ඇලන්ට හඳුන්වන්නේ කොසේ ද?

“කොස්පෙට තෙල් ටිකක් වික්කරගෙන යකුදුරු මතුරා මතුරා පිශිනවා. රී ලහට යකුදුරු මැදුහිලි තුනට තෙල් ටිකක් අරගෙන ලෙඩාගේ නළලේ ගා සෙමින් මතුර මතුරා පිශිනවා.”

“මගේ ඉස්සරදේ නොද වෙනවා ද බලන්න තෙල් විකක් ගා මතුරන්න.”

“මම මන්තර දන්නේ නෑ” දි කියමින් අනුලා සිතාපුණා ය.

“මන්තර තොකිවිවට කමක් නෑ. තෙල් විකක් මගේ නළලේ ගා පිශින්න.

හිරු බැස යුම නියා පැනිරෙන අලුරන් වැසෙන මූහුද්, හරින ලද කුවුරුවන් පෙනෙයි. වරායේ නැව් කුඩාස් මුදුන්වල දැල්වන පහන් අභයින් පාත්වුණු තරු මෙන් පැහින්පල බෙලනු කුටි අනුලාට සිහිවුයේ මහගැදර මිදුලේ තොවිල් පල හතර කොන තබනු ලැබේ පිම්දහිවල රිලක්කුවලින් තැඹුණු එළියයි.

“මට බැ” දි කියමින් අනුලා යුත් සිතාපුණා ය. “දන් කරුවල වෙගන එනවා. විදුලි පාන පත්තු කරන්න ද?”

“එය; ඉස්සරදේ වැඩිවෙනවා. ලොකු අම්මා මගේ නළලේ තෙල් විකක් ගා පිශින්න. අන් තෙල් විකක් ගෙන්න.”

අනුලා අතිකක් ගැන කතා කරන නමුත් ඇලන් ‘අන්’ තෙල් විකක් යේන්නා’ යි කියයි. ඇලන්ගේ විදෙන් ගැලවිය නොහැකි වූ අනුලා කුඩා කේප්පයකට පොල් තෙල් විකක් වත්කාට ගෙන ඇවිත් ඇලන්ගේ නාලන්දහී ගා සෙමින් නාලල පිරිමදිමින් තැල් විදෙන් කටින් පිළින්ට වූවාය.

“යකුදරා තෙල් මතුරන විට තව එකක් කරනවායි කියමින් අනුලා සිනාසුණා ය.

“ඒ මොකක් දු?”

අනුලා මාපටැලිල්ල මදුහිලි තුබෙහි වද්ද ඇගිලි දකා ගස්සා මැන් කළා ය.

“මට ඒක හරියට කරන්න බැහැ. යකුදරා ඒක කරාම ‘වික්’ හඩ නාලිනවා” යි කියමින් අනුල යළින් සිනාසුණා ය.

ඇලන් මාපටැලිල්ල මදුහිලි තුබෙහි වද්ද ගස්සා මැන් කෙලෙළා ය. හඩ නොනැගිණි. තන් වන වාරයෙහි හඩ නැගෙන සේ ඇගිලි තුළු ගැස්සු මහු සන්නෝෂ වී ය. ඇලන් ඉතා ගුර උමයෙකියි කල්පනා කළ අනුලා බෙහෙවින් සන්නෝෂ වූවා ය.

අනුලා ඉතා සෙමින් ඇලන්ගේ නාලල පිරිමදිමින් නාලලට පිකියි. පිට අන ගානු ලැබූ බෙලකු මෙන් රික වේලාවකින් ඇලන් දෙදැස අධිවන් කරගෙන සැනැසිලි සුසුම් හරින්නාක් මෙන් සෙමින් ඩුස්ම ගන්වන් පිටකරන්වත් වී ය. මිනින්තු දායකින් ඇලන් නීඳු දුටු අනුලා පුදුමයෙන් සන්නෝෂවූවා ය. ඇ පාන් වී ලෙඛාට නොදුනෙන සේ ඔහුගේ නාලල්තලය සිඟ තෙල් කේප්පය මේසය උඩ තබනු සඳහා ඇත්ත ගියා ය. අධි නින්දන් අවදිවුණු ඇලන් පිටු පා යන ලෙළාකු අම්මා දැස බෙලා යළින් ඇස්වසා ගත්තන් ය.

අනුලා ඇවිත් ඔහුගේ ඇදෙහි වාචීයේ යළින් සෙමින් නාලල අත්තන්ට වූවා ය. ඇගේ කයින් නික්මෙන පුපුරුදු පුස්ඩ ඔහුගේ ඇල්මන් ආසාවන් පුඩුදු ගෙලෙල් ය. අධි නින්දට ලංච සිටි ඔහු ලෙළාකු අම්මා ත්‍රුට දක්වන ආදර සැලකිලි සිති කිරීමෙන් ආස්ථායක් ලැබුවේ ය.

වරක් ඇලන් කළ වරදක් නියා මව ඔහුට දුඩුවම කරන අදහසින් තරජන කළා ය. ඇලන් මක්පලයන් මව අදය රවා බෙලා මුම්මා ගත්තන් ය. තොකිපී සිටින විට ඇලන්ගේ දෙනෙන කරුණාවන් හා ඇල්මන් එලිය වෙයි. ඔහු කිපී රවා බෙලන විට ඔහුගේ දදායෙට ආරුද වන නපුරු ගතිය දුටු අනුලා ඇතැම විට බියගන්තා ය. මුදු මොලුක් හදක් ඇති ඇලන්ගේ දෙනෙන රෝද වෙයයක් ගත්තන් කෙළයේදැයි ඇ පුදුම වූවා ය.

අනුලා ඇලන් අතින් අල්ලාගෙන මිදුලට බැස වරායේ නවතන ලද නැව් හමුබන් පෙන්නමින් ඔහු හා කතාභහ කළා ය. කෝපය සිතින් මෝවනය කළ ඇලන් සිනාපුණේ ය.

“අම්ම බැන්නට ඇලන් තරඟ උණා ද? අම්ම බැන්නේ ආද-රේට. අම්මට රවා බලන්න හොඳ නැහැ. අම්මා දිහාට රවා බලන්න එපා. බොහොම පවි.”

ලොකු අම්මාගේ මේ බණ දෙසුම ඇලන්ට හොඳින් නොවැට-පුණු නමුත් නොමැකිය හැකි සේ ඔහුගේ සිත් සනන් පටෙහි දියවිණ.

ඇලන් හැර යැම අනුලාගේ දූධි ගෝකයට හේතුවකි. එහෙත් ඇලන් හැර යැම අනුලාගේ දූධි ගෝකයට ඔහු ය. සය රෝගයෙන් පෙළෙන ඇ කුඩා දරුවන් ඇසුරා නොකළ යුතු ය. සය රෝගයෙන් පෙළෙන ඇ කුඩා දරුවන් ඇසුරා නොකළ යුතු ය. ඇලන් හා අනික් දරුවන් දෙදෙනාගෙන් ද වෙන්වීමෙන් ඇති වන ඇලන් හා අනික් දරුවන් දෙදෙනාගෙන් ද වෙන්වීමෙන් ඇති වන දුකු ඉවසීම ඇගේ සිතට සැනාසීමක් වෙයි. ඔවුන්ගේ අනාගතය සලකා ඔවුන්ගෙන් වෙන්වීම ඇත්ම පරිත්‍යාගයකි.

“මම ගමට යන්න ඕනෑ ඇලන්; නොගොහින් බ්‍ර. මට විකක් සනිප නැ. ගමට ගොහින් මාස හතා. අටක් ඉන්න කොට මට සනිප වේවි” සි අනුලා තෙපලා ය.

“සනිප නැත් නම් මෙහේ හොඳ දෙස්නරෙකුගෙන් බෙහෙත් ගන්න පුළුවනි” සි ඇලන් ගෝජනා කොළේ ය. “ගමට යන්නේ මොක්කාට ද? අමාරු ලෙඛවලට වෙදාකම් ගන්න ගමචිල මිනිස්සුත් එන්නේ කොළඹට.”

ඉස්තෝස්පුලේ දූල්වුණේ සැර එලියක් පතුරුවන විදුලි පහනකි අනුලාත් ඇලනුත් ඩිගෙත්තේ ඇත්ම නොකළවර්ධිත්ති මුල්ල අසල වූ පුවු දෙකක ය. හද එලියක් නැවුවලින් පැනිරෙන එලියක් පාර අයිනේ පහන් කනුවෙන් පැනිරෙන එලියක් නිසා වරායේ දිය කද කැටපත් තලයක් සේ අභසට නැඹුණු දේ පිළිබැඳු කරමින් බෙලයි. බඩු පටවන ලද ගැල්වල පුණුගෙවුණු රෝදහැඳුපෙන හඩ ද එක් හරකකුගේ බුරුල්වුණු ලාඩම් තාර පාරෙහි වැශීමෙන් නාගින හඩ ද අනුලාට ඇසයයි. ගමට යන අදහස නිසා උපන් සන්තෝෂයන් අයනිපය පිළිබඳ හැඟීමන් නිසා පිළිඳුණු ඇගේ සිතා, සියුම් හඩ ඇසීමට වූයම් කරන සතුකුගේ උඩුකුරු කොට ගන් දෙකන් වැන්න.

“බෙහෙත් නැතිව ලෙඛ හොඳ වෙන්නේ නැ. ලොකු අම්මා මෙහේ නැවත්තිලා ඉදෙගන බෙහෙත් ගන්න. ලෙඛෙහි හොඳ උණාට පස්සේ ගමට ගොහින් එන්න පුළුවනි” සි ඇලන් ආයාවනා කොළේ ය.

“මට එහෙමකට අයනිපයක් නැ. ඇග කොටවූ වෙනවා. ඇහට පණ නැ.....”

ඇලේ ලොකු අම්මාගේ මුහුණත් කයන් දෙතුන් වරක් බැලුවේය. ඇගේ මැලවුණු මුහුණත් දිරුණු කයන් මතුවුණු ඇට භන්දී හා නහර සහිත සින් දැනත් හඳුනාගත් ඇලේ තැනිගත්තේ ය.

ලොකු අම්මාගේ කයෙහි මේ සලකුණු මිට කළින් මගේ ඇසට හසු නොවූයේ කුමක් නිසා ද? යන්තම උණුගැනීමෙන් මගේ මුහුණ මදක් වෙනස් වූ අවස්ථාවෙහි පවා ලොකු අම්මා ඒ වෙනස පුවුවා ය.

“ලොකු අම්මා විකක් කල් ගමට ගොහින් ඉන්න” යි ඇලේ මැඩගත් ගෝකයෙන් කිවේ ය; “කොළඹ කරදර වැඩියි. ලොකු අම්මා නිදගන්න යන්නේන්ත් පුහක් රැබේ උණාට පස්සේ. විකක් ද්‍රවස් ගම ඉන්න එක හොඳයි. එහේ කොළඹ වගේ කරදර තැ.”

“ප්‍රතාගේ කිම හරි” යි කියමින් අනුලා පුවුවෙන් තැංගා ය.

ඇලේ පුවුවෙන් නැහි ලොකු අම්මාගේ දෙකකුල් බදගෙන ඇග මුහුණ බැලුවේය. තමා කුඩා කල සිනින් මවාගත් ආදර-වන්තයා තමා වැලදුගත් කලක මෙන් අනුලාගේ සිත පිනා ගියේ ය.

ගෙදර සමහර වැඩ ද කරමින් උමයින් බලාමසායාගනු පිළිසු අනුලා ලකාතොක් වෙහෙසයන්ට ඇද්දයි නන්දට හොඳින් වැටුණුනේ ඇ ගමට ගොයි යනීයක් ඉකත්තු පසුයි. අනුලා ගෙස දෙයනීයක් ගෙවෙන්ට පර නන්ද වැඩි වැටුප් ගෙවා ඉංගිරිස් උගෙන්මක් ද ලැබූ ගැහැනීයක ගෙන්වාගන්තා ය.

ඇලන් වෙන ද මෙන් උනන්දුවෙන් පාඩම් තොකල නමුදු හැම සතියෙහිම පන්තියේ පළමු වැනියා වෙයි. ඔහු ගෙදර සිටින අනාසයන්ට දක්වන්නේ යන්තෝෂයෙන් පිරිදුණු මුහුණක් ලොවී. මෙ තරවු කළ විට ඔහු වෙනද්ට වඩා කිපයි; එහෙත් මව දැස රවා තොබැලයි.

ඇලන් ආය ඔහු හා ඉංගිරිසියෙන් කතාකරනු ඇයන විට ඔහු කිපයි; ඇතැම විට සිනාසි ඇට සරදම් කරයි. ලොකු අම්මා තමා හා හැම විට කතා කොලේ-සිංහලයෙනි. මව කතා කරන්නේ ඉංගිරිසියෙනි. ලොකු අම්මා සමහ සිංහලයෙන් හා අම්මා සමහ ඉංගිරිසියෙන් ද කතාකිරීම ඇලන්ගේ ගතානුගතික පුරුද්දක් විය. ඉංගිරිසි හොඳින් කතාකරන්ට තොදත් ආයා තමා හා ඉංගිරිසියෙන් කතාකල හැම විවම ඇලන් අමතාප වූයේ ය. ඇ ඉංගිරිසියෙන් කතාකරන්ට වැයම් කරන්නේ මවගේ තැන ගන්නා ඇදහසින් කතාකරන්ට වැයම් කරන්නේ මවගේ තැන ගන්නා ඇදහසින් දැයි ඇලන් ඇතැම විවක සිතුවේ ය. ලොකු අම්මා තමා බිල ගොයා ගත්තේත් තමාට ආදර සැලකිලි දක්වූයේත් ඉතාම පූජා ගැඹුමෙනි. ඇ කිප විවක කිසිවක් කරන්ට තමාට දහ තොකලා ය; ‘ඒගම කරන්න එපා’ දේ ඇ තමාට කිවේ ඉතා කළාතුරකිනි. ආය මෙන් හැම දෙයක් නියමිත වේලාවෙන් නිනියක් රිනියක් අනුවත් තමා ලවා කරවන්ට ලොකු අම්මා වැයම් තොකලා ය.

ද්‍රිජක රියෙහි ඇලන් තොනිද වාල්ස් ටිකන්ස්ස්ලේෂ් Edwin Drood නමැති තව කට්ටව කියවූයේ ය. කාමරයට පැමිණි ආය.

“It is time for you to sleep” කියමින් විදුලි පහන තිව්වා ය. දැඩි කොරෝයන් පූජාවෙන් නැඟුණු ඇලන්.

“Get out” දේ ගුදුරමින් යළින් පහන දැල්වූයේ රුහු ‘bitch’ යන වචනය කටින් පිට තොකුවට ආය දෙය රඩි බැඳුවේ ය.

කුර්ජනු ලැබූ සිංහ පැටවිභුමග් ගෙරවුම වැනි හඩන් විද්‍යාමය ඇඟ දෙකාති විශාලත්වයන් දුටු ආය අන්දමන්දට කාමරයෙන්

පටවුවා ය. කිපුණු විට මෙතරම විශාල වන ඇස් ලොඩි සහිත දෙදැයක් ඔහුට ඇතැයි ආයා හිතෙනුද නොසිතුවා ය.

තම, පමණක් නොව අනික් කවරකු වුව ද කියන්නාක් කර බාගෙන කරතියි සිතවන මුදු ගුණ ඇලන් කෙරෙහි ඇතැයි ආයා සිතා සිටිය ය. ඔහුගේ මුහුණ, කපන ලද තොංචිය ඇති තරුණීයකගේ පුන්දර මුහුණ මෙන් ආයාගේ සිත් ගත්තේ ය. තරුණීයකගේ මෙන් ඔහුගේ අත්ගොඩ වටකුරු ය. නිතර අධිවන් වූ දෙදැයන් දෙබැමත් නිසා ඔහු තරුණීයකගේ මුහුණුවර ලැබියයි ඇසිතුවා ය.

ආයා තුළ වුව ද ඇලන් නිසා හටගත්තේ අනුලා තුළ හටගත් ඇල්ම වැනි ඇල්මකි. නගරයෙහි පුද්දකුගේ ගෙදර ද අනතුරුව බනවත් සිංහලයකුගේ ගෙදර ද ආයාකම කිරීමෙන් ගතානුගතික ශික්ෂණයක් ඇස් ලැබුවා ය. නගරයට සක්මන් කළ ගැමි ගැහැනියක වන ඇට තම හදින් නගින අවක හැඳීම යට කරගෙන සිතන්ටත් ක්‍රියා කරන්ටත් අනුබල දෙන්නකි ඒ ශික්ෂණය. එය ඇගේ පියවි ගති වසන පුලුව විසිතුරු වෙස් මුහුණක් විය. ඇලන් අකින්නේ ඇගේ ඒ වෙස් මුහුණ පමණි.

අනුලා තම ගැමි ගති හා දුබල කම් ද සහවාගැනීමට කිසීම වැය මක් නොකොට තම ඇල්ම හෙලි වන සේ හැම විට කාතාකළා ය; ක්‍රියා කළාය. ඇගේ සුහද ගති නිසා පිබිදුණු ඇලන් තමාගේ හද විදාහා පාන්නාක් මෙන් ඇ හා කතා කෙලේ ය; හිතුණු දෙයක් කෙලේ ය. ආරුස් කරගත් විනිතකම්වලින් පියවි ගති සහවාගන්ට පුරුදු වුණු ගැනු වුව ද පරම් මුව ද ඔහුට ප්‍රිය නොවුහ. ඔහුගේ ඒ ගතිය තම ලොකු අම්මා නිසා පිබිදුණුකි. අලුත් ආයාට ඔහු නොපැහැදුමෙන් ය. ඔහු කටින් හා දෙනෙනින් පිට කෙලේ ඒ වේලේ සිතට නැගුණු කෝපයක් නොව හද තුළ හටගෙන කෙමෙන් වැඩුණු අමතාපය නිසා උපන් කෝපයකි.

අනුලා සිටියදී ඇලන් තම ඇලුම් උනා දෙපලක දැමුවේ ය; සපන්තු දෙක දෙපලක තැබුවේ ය. පොත පත එක තැනක නොතැබුවේ ය. ඒ ඇලුම් තමා තැබිය යුතු තැනත් සපන්තු දෙක සපන්තු රාක්කයේන් තබන ලද්දේ අනුලා විසිනි. පිබිදෙන සියුම් හැඹුම් කෙතක් ඇති ඇලන්, අලන් ආයා පැමිණ දෙසතියක් ගත වන්ට පෙර තමාගේ එවැනි ඇබඳැසිකම මැඩිගන්ට වැයම කෙලේ ය. ලොකු අම්මා මෙන් නොව ආයා තමා සික්මවනු පිළිය ඒ ඇබඳැසිකම අවියක් කොට ගනිතියි ඇලන් සිතුවේ ය.

වන ද මෙන් නොව දැන් ඇලන් මවුහියන් කරන කියන දද් සිතින් විවේචනය කරන්ට වැයම කරයි. පොත් පාඨම කිරීමෙන් පසු ඇලන් සැවුයේ ලොකු අම්වාගේ සමාගමයි. කුම කා නිද්‍යාව

යන තෙක් ඔහු අනුලා හා අනන්මනන් දේඩිමෙන් මහත් සන්නෝස් යක් ලැබේ ය. ඒ සන්නෝස් අප්‍රති ආයාගෙන් ඔහු තොලැබේ ය. පියාන් මවත් ගෙදරට එන අමුත්තන් හා රු බෝ වන තෙක් කතා බහ කිරීමෙන් සන්නෝස් වනු දකින ඔහු තුළ හටගන්නේ මද කළකිරීමකි.

පියා ඇලන් සමහ වැඩිපුර කතා නොකරයි. “ඇලන් මේ සුමානේ පන්තියේ කිවෙනියා ද?” යි පියා සතියක් පාසා ඇලන් ගෙන් ප්‍රශ්න කරයි. ඇලන්ට ඔහු දකින්ට ලැබෙන්නේ රෙයෙහි පමණි. ඔහු ඇතැම ද්‍රව්‍යක වොක්ලේට ගෙනැවිත් පුතුන් දෙදෙනාවත් දුවටත් බෙද දෙයි.

ලොකු අම්මාගෙන් වියෝ වූණු පසු වරක් ඇලන් උණ ගැනී තුන් ද්‍රව්‍යක් ඇදෙහි වැනිර උන්නා ය. ඒ තුන් ද්‍රව්‍ය තුළ මව ද්‍රව්‍යකට හත් අට වර බැගින් කාමරයට ඇවිත් ඔහුගේ සුව දුක් සෙවුවා ය. පියා ද්‍රව්‍යක් තමාගේ කන්නෝරුවට නොගොස් පුතාගේ ලෙංඩ් ගැන සෞයමින් ගෙදර නැවතුණේ ය. අනික් දෙද්වසෙහි ද්‍රව්‍යකට හතර වර බැගින් ඇලන්ගේ සුව දුක් සෞයනු පිළිස ඔහු ගෙදර ආවේ ය.

අනුලා ගමට ගොස් දේමසක් ගත වන්ට පෙර ඇලන් වෙනදුට වඩා හටස් එම ගෙදර එන්ට පටන් ගත්තේ ය. පාසැල වැසු පසු ඔහු වෙන දට වැඩි කාලයක් යහළවන් සමහ සෙල්ලම් කරන්ටත් අනන් මනන් දේඩිමෙන් සන්නෝස් වන්ටත් පුරුදු වී ය. ඔහු ගෙදරවිත් කේක් කුල්ලක් හෝ බටර් හා ජුම් ගාහා ලද පාන් පෙති දෙකක් හෝ කා තේ කොළඳපය බි අනාතුරුව ඇදා වී ඉංගිරිසි නවකථාවක් කියවයි. ලොකු අම්මාගෙන් වියෝ වූ පසු ඔහු වඩාත් දුඩි ආයා-වෙන් පොත් කියවන්ට පටන් ගත්තේ ය. විසි ඇවිරිදි වියෙහි වූ ශිෂ්‍යයන් විසින් කියවිය යුතු දුෂ්කර ඉංගිරිසි නවකථා හා නිබන්ධ ද කියවන්ට වූ ඔහුගේ ඉංගිරිසි දැනුම බෙහෙවින් දියුණු වී ය. අවුරුද්ද අවසානයෙහි විභාගයෙන් සමරථ වූ ඔහු ලැබූ තැගි අතර ඉංගිරිසි හාඡාව හා සාහිත්‍යය පිළිබඳ තැග්ග දිනා ගැනීම මවගේත් පියාගේත් අපමණ සන්නෝස් අප්‍රති හේතු වී ය. මවත් පියාන් එක්ව ඇලන්ට වටනා ඇදුමක් මස්වා දී රුපියල් පනහක ඉංගිරිසි පොත් මිලට ගෙන තැගි කළදේ ය. පොත් තොරන ලද්දේ තිස්ස විසිනි. ඉංගිරිසි සාහිත්‍යය පිළිබඳ ඇලන්ගේ දනුම ගැන පැහැදුණු තිස්ස ජෝරජ් එලියටගේ නවකථා දෙකකුත් Matyrdom of Man නමැති පොතත් මිලට ගෙන ඇලන්ට තැග්ගක් වශයෙන් දුන්නේ ය.

ඇලන් ඉංගිරිසි හාඡා සාහිත්‍යය පිළිබඳ තැග්ග දිනා ගැනීම මවගේත් පියාගේත් අපමණ සන්නෝස් අප්‍රති හේතු වී ය. මවත් පියාන් එක්ව ඇලන්ට වටනා ඇදුමක් මස්වා දී රුපියල් පනහක ඉංගිරිසි පොත් මිලට ගෙන තැගි කළදේ ය. පොත් තොරන ලද්දේ තිස්ස විසිනි. ඉංගිරිසි සාහිත්‍යය පිළිබඳ ඇලන්ගේ දනුම ගැන පැහැදුණු තිස්ස ජෝරජ් එලියටගේ නවකථා දෙකකුත් Matyrdom of Man නමැති පොතත් මිලට ගෙන ඇලන්ට තැග්ගක් වශයෙන් දුන්නේ ය.

ඇලන් ඉංගිරිසි හාසා සාහිත්‍යය පිළිබඳ තැගැ දිනුවේ අප්‍රත් ආයා ඉංගිරිසි උගැන්මට ඔහු උනාන්දු කළ නිසායයි නන්ද හා පියල් කළේනා කෙලේය. අනුලා ඇසුරු කළ කාලයේ ඉංගිරිසි පොත් කියවන්ට ඇලන් තුළ දැන් තරම් දැඩි ආසාවක් තොටී ය. ඔහු වඩා ආසා කෙලේ ගම තොරතුරු හා ගැමී කතා අසනු පිළිස ය. ගැමී කතා ඇසිමෙහි ආසාව නිසා ඇලන් ඉංගිරිසි පොත් කියවන්ට දැන් තරම් කාලයක් ගත තොකෙලේ ය. නන්ද, පියල්ගේ අදහස් ද විමසා අප්‍රත් ආයාගේ පඩිය රුපියල් දහයකින් වැඩි කළා ය. ආයා, වෙන ද මෙන් ඇලන් වේලාවට කැම කනු, පාඩම් කරනු, නිදන්ට යනු, මොදින් අදිනු දකින ආසාවෙන් තොම්බිනු ලැබුවා ය. ඇලන්ට රිසි සේ පොත් කියවන්ටත්, තමාගේ කටයුතු කරගන්ටත් ඇ අනුබල දුන්නා ය. ඇ නිසා හටගන් අමතාපයන් කොපයන් කෙමෙන් ඇලන්ගේ සිතින් තුනී වි ය. එහෙත් ලොකු අම්මාට උපන් ඇල්ම තවත් දැඩිවිම නිසා ආයා ඔහුට පිය තොටී ය. තමාගේ වැටහෙන තුවණත් කියවීමේ ආසාවන් පූඩු කෙලේ ලොකු අම්මා බව ඇලන් අනියි.

ඇලන් පාඩම් කොට වෙන දට වඩා කළින් බත් කා නිදන්ට යයි. එහෙත් ඔහු නිදනු වෙනුවට බොහෝ වේලාවක් යන තුරු තොනිද ඉංගිරිසි තැවකරා කියවන්ට පටන්ගත්තේ ය. තමා තොත් සිත්, තමාගේ ඇතුළු කයට හැරවුවකු හාවනා කරන්නාක් මෙන් ඇලන් වැඩි ආසාවකින් පොත් කියවන්ට පටන් ගැනීම නිසා නාලිකා වෙන දට වඩා කළින් නිදන්ට පුරුදු වුවා ය. ර කැම කැමෙන් පසු ඇලන්, අනුලා කියන ගැමී කතා හා තොරතුරු අසන්ට පුරුදු වුයේ ය. නාලිකා ද ඔවුන්ට එක්ව ගැඩිවෙළින් සන්නේෂ වුවා ය. ලොකු අම්මාගේ ගැමී කතා මල්ල කටයුත් හිස්තොට්නාක් ලෙස සැලකු ඇලන් පුදුම වුයේ ය. ඇගෙන් වියෝ වූ පසු ඇලන්ට හා නාලිකාට වෙන ද තරම් ඔවුනාවුන් හා කතාභා කිරීමෙන් සන්නේෂවන්ට අවස්ථා තොලුබේ. නාලිකා ගැමී කතාවක් කියන ලෙස ආයාට ආරාධනා කළ හැම විට ඇ “මම ගමකතා දැන්නේ තොයි කිවා ය.

ඇ සිංහල කතා කරන්නේ නාගරික ස්ත්‍රීයක මෙනි. සුද්දකුගේ ගෙදරත් අනතුරුව ඉහළ පන්තියේ සිංහලයකුගේ ගෙදරත් ආයා කම කළ ඇට ඒ කතාව නිතුතින් පුරුදු වුවකි.

“ආයා උපන්නේ කොළඹ ද?” ද ද්වසක් නාලිකා ප්‍රශ්න කළා ය.

“මව්”

ඇලන් නිසා දැන් ආයා තුළ හටගන්නේ බියකි. ඇලන් ඇට විරුද්ධ වුවසාත් ඇට අස්වන්ට සිදු වෙතියි යන හැඟීම ද ඇගේ

වියට එක් හේතුවකි. හිතුණු දෙයක් කරන දහකාරයකු වන විස්දු. සෝම හික්මවන්ට ආයා කියී විටක වැයම නොකළා ය. තමාගේ කතාවට කන්දෙමින් තමා කියන දෙයක් කර බාගෙන කරන නාලිකා කෙරෙහි තම ආධිපත්‍යය පැවැත්වීමෙන් ආයා මහත් සන්නේෂයක් ලැබුවා ය. ආයා නාලිකාන් යමඟ මූහුදු වෙරළෙහි ඇවිදින්ට යයි; ඇු කුඩා දුරියට වරායෙහි තනායෙක් දේ පෙන්නාමින් විස්තර කරයි; වෙරළෙහි ඇවිදින්ට එන ඉංගිරිසිකාරයන් හඳුනන් නක මෙන් ඇු ඔවුන්ගේ නම් කියයි. ඉංගිරිසිකාරයකු හමු වූ විවෘත මද සිනාවක් පා හිස පාත් කරයි; ඉංගිරිසි කාරයා ද සිනාසි ඇට ආචාර මකාව යයි.

ඇු ද්විසක වරායෙහි නවත්වන ලද තැව් පෙන්නාමින් ඒ තැව් නාලිකාට හඳුන්වා දුන්නා ය.

“අර පෙනෙන්නේ ජේරුමන් තැවක්”යි කියමින් ඇු තැවක් දෙසට අත් දික් කළා ය.

“මෙක ඉංගිසි තැවක්” යි කියමින් ඇු පුදු පාටින් බැබිලෙන ඉතා විශාල තවත් තැවක් පෙන්නුවා ය. කළ කුඩාස් හා කළ, සුදු, දෙපාටින් අලංකරණය වුණු දුම් තාල දෙකක් ද සහිත ඒ තැවේ කෙළෙහි පින්තාරු කරන ලද අකුරු පෙළ කියවන්ට නාලිකා වැයම් කළා ය. ඒ අකුරු ඉංගිරිසි හේඛියේ අකුරු තනාවෙතියි නාලිකා කළ්පනා කළා ය.

“ඒ තැවේ තම ලිය තීයෙන්නේ ඉංගිරිසි අකුරුන් තෙවී.”

“තැවෙල නම් ලියංඩ් වෙනස් වර්ගයක ඉංගිරිසි අකුරුවලින්” යි ආයා වහා පිළිතුරු දුන්නා ය. නාලිකා ඇශේ කියුම විශ්වාස කළා ය. ආයා තමාගේ ප්‍රස්ථාවාචාරිත නුවණ මහත් තොට්සලකා සන්නේෂ වූවා ය.

“මම ඒ තැවට ගොහින් තීබෙනවා”යි ආයා කිවා ය. “ඒ තැවේ ඇතුළ හරියට පැලස්ථිකක් වගයි. මම තැවට යංඩ ගියේ පුදු නොනාත් එක්ක. තැවේ කප්පිත්තන් මහත්මයා මම එක්කත් කතාකරා. ‘Beautiful Cingalese Ayah’ කියමින් එයා බිම විදුරුවක් බොංඩ මට කතාකරා.....”

“ආයා බිම බොනවා ද?”යි නාලිකා විස්මයෙන් ඇසුවා ය. ඇු සිනාසුණා ය.

“ඉංගිසි මහත්මයලගේ ගෙදර ඉංඩ කාලේ මහත්මයා වරද්‍යකා මට බරන්සි බොංඩ පුරුදු කරා.”

වෙරළෙහි ගමන් කළ තනාවැසුණු කැම උඩු කය ඇති මිනිහෙක් දැඩි ආයාවන් ආයා දෙස බැලුවේ ය. ඇු රවා බලු පිළිකළෙන් මෙන් හිස අතික් අතට හැරවුවා ය. මද වේලාවක්

පෙර කළ දුම් කොහොත් නාහුලින් වරායෙන් පිටත්ව ක්ෂිතිජය බලා යාප්‍රාකරන කළ කදක් ඇති නැවක් දේස බලා නාලිකා ‘ඒ නැව යෙන්නේ කොහාට ද?’ යි අසුවා ය.

“රාගලන්තෙට යන බඩු නැවක්” යි ආයා පිළිතරුදෙන්නා ය.

අනුලාගෙන් වියෝ වූණු තම දරුවන් තිශේෂාගෙන් ඇලන් එංඩි ආසාවකින් පෙන් කියවන්ට විම පමණි නන්දගේ මහත්ම සැලකීල්ලට ගසු වූයේ. අදට වි රෝ කාමරයෙහි පුවුවක හිදා ගෙන හෝ පෙන් කියවන්ට වූයේ ඇලන්ගේ සිතුම පැතුම මදක් වෙනස් වූ නිසා ය යන හැඟීම නන්දගේ සිත්ව නොනැංගේය. හැම විෂයක් සඳහා ඇලන් වෙනා දට වඩා ලකුණු ලබයි. ගණිතය හා ඉංගිරියි බස උදෙසා ඔහු හැම යතියෙහි ම සියේට අනුපහක් ලකුණු ලබයි. එහෙන් ඔහු වෙනත් මෙන් ගෙදරදී සන්නෝජ් නොවේයි; වැඩිපුර කතා නොකරයි; මව හෝ පියා හෝ අයන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දෙයි. ඇලන්ගේ මේ වෙනස්වීම පියල් පමණක් නොව නන්ද ද නුදුවුවෝ ය.

පෙර ගෙදරදී කතාබහ කිරීමෙන්, සිතායිමෙන්, ලත් සන්නෝජ් ය දන් ඔහු ලබන්නේ ගෙදරින් පිටතදී තම යහළවන් ඇසුරෙනි. ඔහු ඇතැම් විට ගෙදර එන්නේ ඇදිරිවැවත්ට ලංඩු පසු ය. එහෙන් උගෙන්නා විෂයන් උදෙසා වැඩි ම ලකුණු ලබන නිසා නන්ද, ඔහු පමා වි ගෙදර එන්නේ කුමක් නිසාදුයි අයන්නේ ඉතා කළුතුරු කිනි.

නන්ද හා පියල් සිතන්නේන් දොයන්නේන් ඇලන්ගේ උගෙන්ම ගැන මිස ඔහු සිත කය දෙකින් වැඩෙන සැටි ලනාවේ. ඔවුන්ගේ දැඩි ආසාව වූකලි උගෙන්මෙහි ගුර ඇලන් හැම විභාගය-කින් උසස් උදස සමත් වී ආඩුවේ ඉහළම රක්ෂාවක් ලබනු දැකිමට ය. පියල් තම දරුවන්ගේ උගෙන්ම උදෙසා දක්වන උනන්දුවන් දූහෙන් එංගුවකුද අනික් කරුණක් සඳහා නොදක්වයි.

තමාගේ වෙළඳාමහි අනාගතය ගැන ඔහු සිතට වධ තුදුන්-නේ ය. වෙළඳාමන් මියාල ආදයමක් ලබන ඔහු තමාගේ දරුවකු වෙළඳාම උදෙසා පුහුණු කිරීම ආත්ම ලාභය තැකීමක් යයි සිතුවේ ය. සමාජයයේ මහන් කොටසලකන ඔහු දරුවන්ට ඉහළම උගෙන්මක් ලබාදීමට වැයම් කරන්නේ එය දරුවන් උදෙසා තමා විසින් කළ යුතු උසස්ම සේවයය යන අව්‍යා හැඟීමනි.

ඔහු දිනවතකු වූව ද උසස් උගෙන්මක් ලනාලැබේමන්, කුලින ප්‍රවිල්ල කුලමානයන් නිසා පියා ටින්ජේකි ; නන්ද ඉවුසුලවකි. නන්ද තමා හා පළමුව විවාහ වීමට අකැමැති වූයේ තමාගේ මේ ඇමුහාඩු නිසා ය යන හැඟීම දහු ඔහු ඔහුගේ යටි සිතෙහි සැහැලි සිටියි. කොළඹ පමණක් නොව ගම ද ඉහළ සමාජයේ ගැනුන් හා පිරිමින්

‘මුදලාලි’ නමින් වෙළඳන්ද හඳුන්වන්නේ සුහද හැඟීමකින් තොවේ. තමන්ගේ කුලිනත්වය සිභිකරමින් පහළ පන්තියේ මිනිසකුගේ මහුල් ගෙදරකට යන විට නහින හැඟීම වැනි හැඟීමක් යටි සිතෙහි ඇතිවයි. තම දරුවන්ට වෙළඳාම ඉගැන්වීම ඔවුන්ගේ අනාගතය තම වෙළඳාමෙහි අනාගතය උදෙසා කැපකිරීමකි.

අනුලා ගිය පසු වන්දුසේය්ම වඩාත් දහ කරන්ට වූයේ ය. මව පියන්ට පවා පටහැණි වන වන්දුසේය්ම හික්මවන්ට අප්‍රත් ආයා වැයම් තොකලා ය. ද්වියක වන්දුසේය්මගේ මුර-ඩුකම නිසා කුණු පියල් ඔහුට වේවැලකින් තැඹවේ ය. වේදනාවෙන් මිරි-කිපුණු පියල් ඔහුට වේවැලකින් තැඹවේ ය. මිහු වන්දුසේය්මගේ හිස අතා දුබුවම ගැන ගෝක වූයේ ය. ඔහු වන්දුසේය්මගේ හිස අතා අතින් අල්ලා තම කාමරයට කැදවාගෙන යන්ට වැයම් කෙලෙළේ ය. නුමුරා සපාකන බල්ලකු මෙන් වන්දුසේය්ම පියාගේ අත විකුවේ ය. එයින් සන්සිදුණු කෝපය හා වේදනාව ඇති ඔහු රෝහි වෙනාද මෙන් පියා සමඟ කතාබහ කෙලෙළේ ය.

හමසක් ඇතුළත දෙවරක් අනුලා බැලීමට නන්ද තම දරුවනුත් සමඟ කොග්ගලට ගියා ය. තුන්වන වාරයෙහි නන්ද තම සහෝ-සමඟ බැලීමට ගියේ දරුවන් සමඟ තොවේ. ඇලන් හා නාලිකා ලොකු අම්මා බලන්ට යනු පිශීස මව සමඟ කලහ කළේ ය.

“ලොකු අම්මාට සනීප තැහැ. පොඩී උමධින් යන එක හොඳ තැ” යි නන්ද කිවා ය.

“සනීප තැති නිසා තොවෙන්නාම ලොකු අම්මා බලන්න යන්න ඔහා.”

“ලොකු අම්මාට හැදි තීයෙන්නේ බෝවෙන ලෙඩක්. පොඩී උමධින් එක්ක යන්න එපායයි ලොකු අම්මා කවදවත් තොකියති. ලොකු අම්මා දැකිම ඔවුන්ට මහන් සන්නෝජයකි. කොග්ගලට යන හැම වාරයෙහිම ඔවුහු නදියෙහි ඔරු පදින්ට යති. නදියෙහි පෙදකැටී ඉස්සු විට එහි තිරවී සිටින කුනිස්සන් දියට පනිනු දැකිමෙන් ඔවුහු සන්නෝජ වූහ. තනපට බැදිගත් ගැහැනු කොහුකළන් අයල ඇනාතිබාගෙන පල් වූණු පොල් ලෙලි තලති. පොල්ලෙලි මදක් තැමෙන තෙක් නහින්නේ බොල් හඩකි. අනතුරුව නහින ‘කටාන් කටාන්’ හඩ අසන්නන්ට සිහි වන්නේ ලි කෙළියෙහිදී කිතුල් ලි කැලි එකිනෙක හැඳිමෙන් නහින හඩකි. ඔයන් ගිය අයල තොවුපළන් කොළඹදී නුදුවූ විරු නහින හඩකි. ඔයන් ගිය අයල තොවුපළන් කොළඹදී නුදුවූ විරු කොරවකුන්, කබරගොයින්, ගොඩ බඩ ගා අවිව තපින කිහිලන් ආදි ආදිකාලීන සතුන්ට තිෂ්පලක් වන කිරල ගස් හා කැඩ්බාල්, කැරන්

පදුරුත් සහිත ගං ඉවුරු ඇලන්ට හා නාලිකාට අපුරුව සූන්දර ලෝකයකි. අයනි සරවයා, වෘහත් සරවයා යන නම්වලින් හැඳින්-වෙන ද්‍රිවීන්ත කබරගොයින් සහිත ආදිකල්පික මහා මධ්‍යගුරු සහිත අතිත ලෝකයට නැකම් ඇත්තකි මේ නදී තීරය. පුරු ගණනාක් තිස්සේ සත්ව සන්තතිය අතරින් නොකැඩි දිවෙන ඉවෙන් ඒ නැකම් හැඳින්ට වැයම් කරන්නන් මෙන් කුඩා දරුවෝ නදී තීරය යුතු කරති.

තමන්ගේ මුළුපියන්ගේ ගම ද, සුහද ලෙඛා අම්මා ද දැකිමෙන් ඔවුන් ලබන්නේ මහත් සන්නේෂයකි. තම මව බිජෙන් හා ගෝකයෙන් තැවෙනු ඇලන් හා නාලිකා නොදැනිනි. අනුලාට වැළදි තිබෙන්නේ සයරෝගය බව නන්ද දුනාගත්තේ ඇ කැහින විට ලේ බින්දු පිට වන බව දුනාගත් ද්‍රිවයෙහි ය.

ඉතා කුඩා වියෙහි පටන් තම දරුවන්ගේ ඇගේ ද්‍රිවටෙන්නාක් මෙන් අනුලා ඔවුන් ඇසුරු කළා ය. අනුලාගේ රෝගය ඇසු නන්ද ගේ ප්‍රවූලේ දෙස්තර බියගත්තේ ය. නන්ද තැනිගත්තේ දෙස්තර බියගත් පසුයි. සයරෝග බිජ දරුවන්ගේ ඇහට ඇතුළුව එහි සැහැවි ඇත. අවස්ථාවක් ලත් විට ඒ රෝග බිජ මතු වීමෙන් ලමයින් රෝගාතුර විය හැකි ය. පරෙස්සමින් ලමයින් රැකගත යුතු ය. ලෙඛා බලන්ට ලමයින් සමඟ නොයා යුතු ය.

දෙස්තරගේ මේ උච්චයේ ඇසු නන්ද බෙහෙවින් තැනි ගත්තා ය. එහෙත් දෙස්තර ඒ කරුණු තෙපලේ නන්ද තැනිගත්වන අදහසින් නොවේ.

අනුලාගේ රෝගය ඇසු පියල් නාන්දවන් වඩා බියගත්තේ ය. අනුලා මෙමත් කළේ රෝගය සහභාගීන සිටියායයි සිතු පියල් කොප ව්‍යුහයේ ය.

“ලෙඛා ගැන අනු දත්තෙන් තැහැ. අපේ දෙස්තරට ඇගේ අමාරුව ගැන කිවිවාම එයා අනු ගෝදියි කරලා බලා කිසිම ලෙඛක් තැනෙයි කියා තියෙනවා. අනු හිතාගෙන තියෙන්නේ ලකාලඹිදී කරදර වැඩි නියා කෙටවු වෙනවාය කියා.”

“දෙස්තර මොන වෙදක්දු” දි පියල් කොපයෙන් කිවේ ය. දෙස්තරට එවැනි ලෙඛක්වන් හඳුනාගත්ට බැරි වී ය. දන් ඔහු වහදානමුන්තෙකු මෙන් අවවාද කරයි.

“අපි වෙනින් දෙස්තර මකානනක් අල්ලාගනිමු” දි පියල් යෝජනා කෙලෙළු ය.

නන්ද පමණක් නොව පියල් ද සයරෝගය ගැන අසා ඇත්ත් ඒ රෝගය ගැන කිසිවක් නොදැනිනි. නොදැන්නාකම නියා වැඩි වුණු විය ඇති ඔවුනු තමන් ඇසුරු කරන නගරයේ නැ මිතුරන් ලාඹුරු

රෝගීන් ලෙස සලකා තමන්ගෙන් ඇත් වෙතියි පිතුහ; අනුලාජු රෝගය කියිවකුට තොකිහ.

පියල් තවත් දෙස්තරුන් දෙදෙනකු ලබා තමාගේ දරුවන් පරික්ෂා කරවුයේ ය. එකක් ඔවුන් තිදෙනාටම ගක්නි ජැක ඕනෑම අභියක් නියම කොට නැවත ඔවුන් තමා වෙතට ගෙනෙන්ටයුතු කියේ ය. දරුවන් තිදෙනා පරික්ෂා කළ දෙවන දෙස්තර ඔවුන් නොදු සනීපලයන් සිටිනි යි කි ය.

“බයවත්න කරුණක් නෑ”යි ඔහු කිවේ ය. “අමයි තුන දෙනාගේම ඇහවල් නොදැයි. සින් කයක් ඇතන් නාලිකා තිරෝදු දුරියකි. කොළඹ ලිවන් වන මිනිපුන්ගෙන් සියේට හැට දෙනකුගේ ඇහවල සයරෝග බිජ තියෙනවා. නමුත් ලෙඛේ හැඳුන්නේ ඔවුන් ගෙන් ඉතාම වික දෙනෙකුට පමණයි. මහන්මයාගේ ගෙන්නාගේ පවුල් කාවචන් සයරෝගේ හැඳිලා තියෙනවා දී?”

පියල්ගේ මූහුණ බැඳු දෙස්තර ඔහු තිරෝගි කයක් ඇති පුද්ගලයෙකියි සිභුවේ ය.

“නැහැ” යි පියල් පිළිතුරු දුන්නේ ය. “නොනාගේ අක්-කාට ලෙඛේ බෝලුණේ කොළඹයි.”

ලෙකු අම්මා සයරෝගයෙන් පෙළෙනියි ඇලන් අනුමානයෙන් සිභුගත්තේ ය. එහෙත් පියාත් මවත් බිය රැඳු දෙනෙන්තින් අනුල ගැන කනාකරන්නේ කුමක් තිසාදුයි තොදුනියි. ලෙකු අම්මාට වැළදි තිබෙන්තේ සයරෝගයයි මව කිසි ද්වසක නොකිවාය. ලෙකු අම්මාගේ රෝගය කුමක්දුයි අනායන් ද්‍රානාග්‍රෑහනු මව නොඉවසන්නේ කුමක් තිසා ද? අකාලයේ පැයුණු තිසක් ඩැක්මිම කෙනක් ද ඇතන් ඇලන් ලෙඛිව බියගත්තෙක් නොවේ. මුළුයන් තමාත් නාලිකාත් වන්දුයෝග්මන් දෙස්තරුන් ලබා මෙතරම් පරික්ෂා කරවන්නේ කුමක් තිසා ද?

තම දරුවන්ට හෙමිබිස්සාව හැඳුණු විට පවා නන්ද ඔවුන් දෙස්තර වෙතට කැඳවාගෙන යන්ට පටන්ගත්තා ය.

“දෙස්තර ලහට යන්න ඕනෑ නෑ මම්-මට හෙමිබිස්සාව. මට හෙමිබිස්සාව හැඳුණාම අලුකු අම්මා දුන්නේ සිනි ණුහක් දමා එය ඉහුරු කොත්තමල්ලි කෝර්පයක්”යි ඇලන් ද්වසක කිවාය.

“ඉසර වගේ නොවි; දුන් ලෙඛි ගැඹුණාම විකාක් පළරස්සා වෙන්න ඕනෑයයි දෙස්තර මහන්තයා කියනවා. මට රැව් මිනිපුන් බොම්මා එන තිසා තැනී ලෙඛි මොළඹිට බෝලුණු තියෙනවා.”

තම මවත් පියාත් තමාට පුත් අසනීපයක් භැඳුණු විට පවා මෙතරම් බියගත්තේ ලෙකු අම්මාගේ රෝගය තිසා බව ඇලන්

දැනියි. ඒ බය තියා ඔවුහු තමන් කරන හැම එකක්ම දෙස්තර පිට පටවනි.

භෞත්‍ය ඉහලම පන්තියේ දෙස්තරන් තිබෙනාගෙන් එකකු තමන්ගේ පවුල්ල වෛද්‍ය මෙන් යලකාගෙන ඔහුගෙන් උච්චය් ලබාගන්ව ගැනී වීම පියල්ගෙන් නන්දිගෙන් බිය අඩු වීමට කාරණයක් විය.

නන්දි, තම සංඝය්දරියගේ අයනිපය කුමක්දැයි තිස්ස දැනගනු වැළක්වීමට මූලධී වැයම කළා ය. තිස්ස දැනගන්නාත් අනුලාගේ රෝගය පිළිබඳ පුවන තවත් බොහෝ දෙනාකුන් අතර පැනිරෙයි. එහෙත් තිස්සට නොදුන්නුවහාන් ඔහු කිහිපයි. කිපි ඇතුම්පද කියයි. අනුලාගේ රෝගය යුව වන ලකුණු තුදුව් තියා බියගන් නන්දි මහන් ගෝකායෙන් ඇගේ රෝගය ගැන තිස්සට කිවා ය.

“අනු ගමට ගියේ අයනිපන්දි” දි තිස්ස ප්‍රශ්න කෙමල් ය.

“ගමට යද්දී අනුගේ ඇගේ අයනිප තියෙන්න ඇති. නමුත් අසනිපයක් ඇතැයි අනු තිතුවෙන් නෑ. අපි තිතුවෙන් නෑ. ගමට ගොස් මාස දහයකට දෙළඟකට පස්සේ අයනිප වැඩි වෙලා තිස්සාව.

අනුලාගේ පුවදුක් සොයන්ව තිතර නොයුම ගැන තිස්ස ගොකු දුෂ්‍යයේ ය. ඇගේ අයනිපය නන්දි මෙනෙක් තමාගෙන් සහවන්ව වැයම් කළ බව තිස්සට වහා වැටහිණ.

“අනුගේ අසනිපය ගැන මට කළින් නොකිවිලේ ඇයි?”

“අනු ගමට ගොතින් මාස ගෙනකකට පස්සෙයි අපටත් එයාගේ අසනිප දැනගන්න ලැබුමෙන්.”

“සය රෝගය ලොකු මිනිසුන්ව නොහැදෙන ලෙඛක් නොවී” දි තිස්ස තෙපලල් ය. “හඳුනු ගැටීය නම් ගෙම්බිරිස්සාව ගොඳකර ගන්නා වාගේ නොදු කරගන්න පුළුවනි. අනුව ලෙඛ් යයිලා පුහුන් කළේ වෙනවා ඇති.”

“අනු දෙස්තර බෙහෙන් ගන්න කැමැති තැහැ.”

“දුන් කොයි බෙහෙන් ගන්නත් එකයි” තිස්ස තරුගයෙන් විවිධ. “බෙහෙන්වලින් ලෙඛ මොදු වෙන්න්න් නෑ.”

“එහෙනාම තියා ගමදී ලෙඛ උණාම බෙහෙන් බිවුවා?”

“මගේ ලෙඛ ගොදු උණා බෙහෙන් තියා ගොවී.”

“දැබෙට!”

“දැබෙට කියන ව්‍යවහාර මට ග්‍රැරන්න්නෑ. ලෙඛ ගොදු වෙන්න්න් සිත කාඩු දදුන තියා.”

“ලැංඡනාම් ලෙඩි හැඳුන්නේ කොඩාමදු” දේ අයුතින් තන්දු නිපේහැන් මූලුණ බැපුවා ය. නිස්ස පිළිතුරු තුදුන්න් ය.

අතුලා ගමට ශිය පසු ගැන්මෙන් පිරිහුණෙන්න් වන්දුසේයෝමයි. එහු රන්තියේ අන්තිමයා ය. ඔහු, අතට හසුවිනා මිදල් ගෙන ගෙය යහළවින් යම්හ රසකැවිලි කයි. ද්‍රියක ඔහු ටොක්ලේට් වින් අදකක් මිලට ගෙන යහළවින්ට සාගුහ ගොල් ය; ඉතුරුපිළු ටොක්ලේට් යනින් රින් එක ගොවීන් මවට දුන්න්න් ය. තන්දු සන්තත්සයන් ටොක්ලේට් බව්ස්ලයක් කුවා ය.

“පුත්‍ර සල්ලි කොයින් ද?”

වන්දුසේයිම සිතාපුණෝ ය. තන්දු යලින් ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළා ය. ඔහුගත් මෙයින් දහකාර බැල්මක් ආරුද් වි ය. ඔහු මවගේ මූලුණ බලා යලින් සිතාසයමින් කාමරයට දිවුමටි ය.

තන්දු ඇල සැකයක් ද යැකය නිසා මක්ස්පයක් ද හට ගන්නේ ය. දැ මේ පෙරන් වන්දුසේයිමගේ ආදර සැලකිලි නිසා රව්වුණා ය. ඔහු වර්ත් දෙබුයේ කිහුල් හකුරු මුලක් මවට ගොවීන් දුන්න්න් ය.

“නිස්ස මාමාගේ කොග්ගල යාප්‍රවක් යය හකුරු මුල දුන්නා.”

“උයා භමිබ උනේ කොජේදිදු” දේ තන්දු ඇපුවා ය.

“මම ඉස්සෙක්ලේ ඉදලා එදීදී මහදී භමිබ උණා.”

හකුරු මුල් වින්නිය බොරුවක් බව පසුව දැනගත් තන්දු වන්දුසේයිමට දඩුවම කළා ය. ඔහු මවගේ අල්මාරියෙන් සොරුගන් මුදල් ගෙවා හකුරු මුල් දෙකක් ගන්නේ ය; යහළවින් ගොරුගන් මුදල් ගෙවා හකුරු මුල් දෙකක් ගන්නේ ය; යහළවින් ගොරුගන් කා අනික ගෙදර ගොනාලේ ය. ගෙදරට පිවිසුපු විගස සම්භ එකක් කා අනික ගෙදර ගොනාලේ ය. ගෙදරට පිවිසුපු විගස මව ගෙවු බැවින් ඔහු ඉතිරි හකුරු මුල ඇ අතට දුන්න්න් ය.

ඔහු හකුරු මුල් දෙකම යහළවින්ටත් ලබාදී කන්ට පොසිඩා වේ නම් පියා අරපිරිමයන හැරි මතක් වු බැවිති. විරක් තම විය ගොනා ගොස් කැලී දෙලගන් එකක් අඩු වි ය. එ ගැන පොයා ගොනා ගොස් කැලී දෙලගන් එකක් අඩු වි ය. එකක් කැල්ල එ වැඩි බැඳු ඔහු වැඩි කොරයනු යැක ගොල් ය. ගොල් තැල්ල එ වැඩි බැඳු වැඩි සැකුරු ගොනා දැනු දැනාගන් ඔහු එහි මිල වැඩිභාර්කාරයා විසින් කන ලදු දැනු සැකුරු ගැර දැනාගන් ඔහු එහි මිල වැඩිභාර්කාරයා යාගේ ප්‍රධිමයන් අඩු සැකුල් ය. මම පුවත පිහි කළ වන්දුසේයිම, යාගේ ප්‍රධිමයන් අඩු සැකුල් ය. මම පුවත පිහි කළ වන්දුසේයිම, අනික් හකුරු මුල කන්ට වැයම කළ යහළවින් අතට අනුදී එය ගෙදර ගොනාලේ ය.

පොනින් පතින් ගැනීතය තුළක් භාවිතිය ගැනීතිතුව පවා පාර පොලී ගණන් බැලිමට දැනියි. ගැනීතය වැඩිදුර තුළක් පියල් ගණන් සිල්වි බැලිමෙහි ගුරුමයකි. දැනින්දන් මලය තේවින් වු ඔහුගත් මිටිපියෝ ගත බාගයක් ඉතුරු කරගනු පිළිය මහා පාඨ ලට්ඛ පිහිය හෝ වෙළෙදුන් භා පා බාගයක් වුව ද මහවු කරන්ට පුරුදේ වුවටෝ ය. පියා රමණක් මකාව මට ද අවුරුදු දෙක ඇතා පාලය

තුළ විකින් වික එකතු කරන ලද මුදල මෙපමණයයි කියන්ට දැන සිටියේ පොතක පතක ගණන් ලියු නිසා තොවේ. දැඩි දිලිංග කම නිසා ඔවුන් මුදල් සැපයුවේ වහලුන් මෙන් කය වෙහෙසා. වැඩ කිරීමෙනි; වියදම් කොලේ දැඩි මසුරන් ලෙසිනි; මුදල් එකතු කොලේ තුඩිස් බදින වේයන් ලෙසිනි.

පියල් අත මිට දිග හැර මුදල් වියදම් කරන්න මුදල් එකතු කරන්නේ තම මවුහියන් සිහි කරන්නකු ලෙසිනි.

“රීයේ මගේ සාක්කවෙන් රුපියල් පහක් අඩු වෙලා තියෙනා වා” යි හටස ගෙදර ආ පියල් නන්දට කිවේය.

නන්දගේ සිත යළිත් තොසන්සුන් වී ය. ඇ වන්දෝසෝම පිළිබඳ ප්‍රවත් පියල්ට තොකියන්ට සිතා ගත්තා ය. ඔහු කිපි කිටින්නේ වන්දෝසෝම මුදල් නාස්තිකරන නිසා තොවේ; උගැන්මට කිසිම උත්සාහයක් තොකරන බැවිනි. උගැන්මහි ඉතා අස-මර්ථයකු නිසා ඔහු රාජකීය විද්‍යාලයෙන් පිට දමනු ලැබුවෙන්! පියල් එහෙම සිතා බියගන්නේ තමාට ඉතා ලදී ඇලන්ගේ ගුරු-වරයා කියු කියුමක් නිසා ය.

“කාවචත් දිපු මුදලක් ලියාගන්ට මතක නැති වෙන්න ඇති” යි නන්ද කිවා ය.

“නැහැ” යි පියල් දැඩි සිතින් කි ය. “කාවචත් සත පහක් දුන්නත් ඒක මට මතක නැතිවෙන්නේ නැහැ.”

නන්ද එදින නිද්‍යාට ගොස් සිතුවේ වන්දෝසෝම හා අනුලා ද ගැන ය. අනුලා සිටිදි වන්දෝසෝම මෙතරම් මැරකම තොකෙ-ලේ ය. කොතරම මැර කම් කළත් අනුලාගේ ඔවදන් ඔහු ඉවසුවේ ය.

අනුලා පෙළෙන්නේ සය රෝගයෙන් ද තොවීසේ නම් හෙමිනිරස්සාව නරක්වීමෙන් හැඳුණු කැස්සෝන් ද? තම පවුලේ කිසිවකුට මිට පෙර සය රෝගය තොවැලදිණ. ගමේ කිසිවකු සය රෝගයෙන් මියගිය බවක් නන්ද තොද්‍යියි. සය රෝගයට බියගන්නේ නගරයේ මිනිසුන් පමණි. අනුලාට වැළඳුණේ සය රෝගය තොවතියි සිත්මින් නන්ද තම සිත සනසාගන්ට වැයම් කළා ය.

අනුලා ගැමී පරිසරයට අනුරුප ව්‍යෝගී කුඩාවෙන් නිඳහස් කරනු ලැබූ ගිරවියක රැහැණුට එක්වන්නාක් මෙති. විදුලි පහන් එම්-යෙන් බැබලෙන විසිතුරු මුමුතුරුනෙන් වැසුණු සාලය, සුව පහසු දෙන කොට්ටේ, මෙට්ට හා ඇතිරිල්ලෙන් වැසුණු ඇදන් සහිත කාමර ඇති කොළඹ ගෙධින් අනුලා පිටවුයේ තමාගේ සිතුම් පැනුම් වලටත් ක්‍රියාවන්ටත් අනුවත් පරිසරයක් හැර යන්නක ලෙසිනි. ඇ කොළඹ නගරය ගැන කළකිරුණේ සිත කය දෙක ප්‍රාදුෂනා ජ්‍යෙෂ්ඨ කොමොන් ක්ෂේර කරවන සය රෝගයට ගොදුරු විමෙන් පසු ය.

තමාට වැළදුණෙන් ගැමීයකු කිසි කළක නොඇසු විරු රෝගය-කියි අනුලා කල්පනා කළා ය. ගැමීයේ කහිනි; කොටු වෙති; උණෙන් පෙළෙනි. එහෙන් ඔවුහු වික ද්‍රව්‍යකින් සුව ලබනි. නගරයෙහිදී එවැනි ලෙඛකට ගොදුරුවන්නා ක්ෂේර රෝගියකු වන්නේ නගර පරිසරයෙහි වරදිනි. උණ හෙම්බිරිස්සාව වැන්නක් ක්ෂේර රෝගය වන්නේ නගරයෙහිදී මිය ගමෙහිදී නොවේ.

දෙනුන් ද්‍රව්‍යක් යන තෙක් අනුලා මහ ගෙදර ජ්‍යෙන් ව්‍යෝගී තාන්ත්‍රවාවෙති. පොල්තොල් පහනින් හා එල්ලෙන ලාම්පුනෙල් පහනින් එම්ය කරනු ලබන මහ ගෙදර පාණ්ච අනුලාට වඩාත් දැනුණෙන් රෝගී ය. මදුරු ලේ පැල්ලම් සහිත කිලිට් බිත්ති, මෙතෙක් කල් වසා තබන ලද කාමර වලින් නහින ප්‍රස්ථ ගද, අදුර හා පාණ්ච අකැමීත්තෙන් වුව ද යළින් තමා කොළඹට එලවන තර්ජනයක් ලෙස අනුලාට හැඳිණ. ගිරවියක මෙන් දෙඩ්වන වැඩිකාර ගැහැනිය ගැමී ජීවිතයෙහි පියාකර පක්ෂය අනුලාට මතක් කළා ය. සාද වෙනස් නොවන මිනිසේකියි සිතවන තරම් වෙනස් නොවුවෙකි. පියල් සමහ සිංහල අවුරුදු උලෙල නිමිත්-තෙන් පංචි කෙළිය ද්‍රව්‍යයෙහි දුටු සාදගේ ස්වරුපය ඇඟිත්තකිනිදු වෙනස් නොවියයි අනුලා සිත්තා ය. පැසුණු කෙස් අනුලාගේ හිසෙහි අතරින් පතර ඇතත් සාදගේ හිසෙහි කෙස් කපුවූ පිහාවු මෙන් කළ ය. මුලන් නොකන ඔහු සිනාසෙන විට ඔහුගේ දත් දැන්ද කිරී පාටින් බැබලෙදි. බදින ලද කොංචිය ඇතාත් ඔහුගේ වෙනස් නොවූ මුහුණ ගැහැණු මුහුණක් ද නොවේ. පිරිම් මුහුණක් ද නොවේ; නපු-සකයකුගේ මුහුණකි. ”එහෙන් සාද තපු-සකයක් නොවේ. මිට අවුරුදු විස්සකට පමණ පෙර ගාල්ලෙහිදී වෙසඟනාකට හසුවූ ඔහු කාමරෝග්‍යකට ගොදුරු වි ය. ගමෙහි වෙදුගෙන් වෙදකම් ගැනීමෙන් ඔහු ඒ රෝගය සුවකරගත්

බව අනුලා දැනගත්තේ වරක් තම මවත් කත්තිරිනාත් කළ කතාඛන ඇයිමෙහි.

“ලෙකු නෝනා ගමට ආ එක භාද්‍යී” සාද මහත් සන්නෝජ්-යෙන් කිවේ ය. “ඉද හිට කහින්නේ හෙම්බිරිස්සාව නරක් කරගත් නිසා වෙන්න ඇති. ඩුල් නොගැනී සුමානයක් හිටියෙන් නිකම්ම භාද වේවි.”

දෙසතියක් ගෙවෙන්නට පෙර අනුලාගේ සිනෙහි හටගත් දෙමිනාසට හේතුවුණු පාලිහැඳිම අතුරුදෙහන් වේ ය. අඟ ගසින්, ලිද ලහ ලෙවී ගසින්, පැලඹුණි වැවෙහි ගදුපාන පළුරුවලින් උදය වරුවේ නතිනා කුරුලි ගිතය දෙමිනයින් හැකුලුණු ඇගේ සිත පුහුණු කෙලේ ය. උදය වරුවේ හිරුයසින් පිළිදෙන ගස් කොළන් පිය-ගෙන එනා උණුසුම් සුළහ ස්පර්ශ කරන අනුලාට සිතිවන්නේ තමා කුඩා දුරියක මෙන් කළ කි දේ ය.

නන්දු හා තවත් ගැමි දුරියන් ද සමහ කැලු රෝදවලට වැදි බලුදන් පොකුරු හා පේර ගැට කැ සැටි සිහිකළ අනුලා සන්නෝජ් තුවා ය. ඉදීමෙන් පැලුණු බෝවිටියා ගෙඩි කැමෙන් තොපුත් දිවත් නිල්පාට කරගත් සැටි සිහිකළ ඇට මතක් වුයේ රතු සායමිකුරු ඇතිල්ලිමෙන් තොල් රතු කරගත්නා කොළඹ ගැහැනුන් පිළිබඳ තොරතුරු ය. නගරයේ සිරිත අනුව නන්දු තොල් රතු කළ නමුත් අනුලා තොල් රතු නොකළා ය.

෋දය වරුවේ තොටි පළට රස්වන ගැහැනුන්, පල්කරන ලද පෙල්ලෙලි තළන හඩ අනුලා හැම දු අසයි. නන්දු හා තවත් දුරියන් ද පියල් ද සමහ ගිනි වැල්ලේ විභාරය වැදිමට තමා බන්තලෙන් කළ යානාව සිහිකළ අනුලාගේ සිත පිනාගියේ ය. බලදස ද්වෘසක ගෙහේ මසුන් අල්ලන්නන්ගෙන් රුපියලක මාල්ගෙන මහ ගෙදරට එවුයේ ය. මහු නන්දු කෝපකරනු පිණිස පියල් ගැන කෙළිකවට තෙපුල් තෙපලේ ය. නන්දු කෝප විභාගීසි පුවුවෙහි තුවුණු කොටටය ගෙන බලදසගේ මුහුණට දමාගසා ගෙය තුළට ගියා ය.

තමාගේ ලමා කාලයන් තරුණ වියන් සිහිකළ අනුලාගේ සිත යැංැල්ල විය. දෙමිනාස යට කරගෙන නැමහන සොම්නයින් ඇගේ ඇතුළු හද එලිය විය. ඇගේ රෝගය ඇට අමතක විය. මවගේ උය බදාගත්නා බිලිදක මෙන් ඇ පැරණි ගැමි උචිනයෙන් ඇස්වාදයක් ලැබුවා ය.

තමාට සයගරෝගය වැළදුමන් කරම විපාකයක් වශයෙනියි යන අවස්ථාක හැඳිම අනුලාගේ හිසට නැංගේ ය. මව ගම සිටියදි අනුලා ඇමෙළාය් අවුරුදුකට වැඩි කළක් කොළඹ වාසය කළා ය. කොළඹ වාසය ඇට එහා වුයේ සයගරෝගය වැළදුණු පසු ය.

හදිසියේ හැමු පුළුහක් දුවිලි හා වියලි කැලු මල්වල රෝණු ද අහසට නැඟී ය. අනුලා දෙවරක් පිට පිටම කිවිස අනතුරුව කහින්ට වුවා ය. කැස්ස නැවතුණේ ඇ ඇදීම අදින්නක මෙන් අමාරුවන් පුස්ම ගන්වත් පිට කරන්වත් වූ විට ය. ඇගේ සොමිනස යලින් දෙමිනස ව ගොදුරු විය. අවසානවර කැහිමෙන් පසු පිට දුම් සේම පිබෙහි රතු තිතක් දුටු ඇ පාත් වි බලා ආ පසු ගෙට ගියා ය. උගුර මදක් පාද සේම විකක් යුද ලේන්සුවකට ගත්තා ය. සේම උරාගත් ලේන්සුවෙහි රතු පැල්ලම් කිහිපයක් දුටු ඇ කාමරයට ඇතුළු වි ඇඟෙනි වැනුරුණා ය.

“වෙද මහත්තයාගේ බෙත්වලින් වැඩි ගුණයක් නෑ” යි කාමරයට ඇතුළු වුණු මවගේ මුහුණ බැලු අනුලා කිවා ය.

“අද හවසට වෙදමහත්තයා ඒවී. ආවාම ඇහ සේදිසි කරලා බලා වෙනින් කසායකුන් බෙතකුන් දේවී. ඉතා හෙමින් හොඳ කරන්න ඕනෑ ලෙඩක්යයි වෙදමහත්තයා කිවිවා.”

ගමට ඇවින් තුන්හාර මසකට පසු අනුලා මදක් තර වූ නමුත් කහින විට ලේ පිට විම වැඩි විය. ලේ පැල්ලම සහිත සේම දැකින විට අනුලා කාමරයට වි ඇඟෙනි වැනිර තුන් ගතර ද්වසක් යන තෙක් කාමරයෙන් එළියට තොයයි. එවැනි අවස්ථාවල දී පියල්ගේ මව ඇ සන්නේප කරන්ව වැයම් කරයි.

මාතර භාමිනේ කන්නේ බොන්නේ අනුලාගේ කොෂ්පේ වල තොවේ. එය බියක් නිසා තොව නගරවල ජීවිත් වන තමන්ගේ පොහොසත් නැයන් අනුකරණයෙන් කරන්නකි. අනුලා ද තමාගේ පිහන් කොෂ්ප වෙනම තබන්නයයි මවට අවවාද කාලා ය. සිද්ධිවල මිනිසුන්ගේ සිරින්වලට අවඳා කරන පියල්ගේ මව අනුලාගේ කොෂ්පයෙහිම වජ්කාල තේ බොයි; ඇ වතුර බොන විදුරුවෙහිම වතුර බොයි. ඇතැම් ද්වසක අනුලාගේ පිහානම සේදු එහි ම බන්කයි.

“නැන්ද මගේ පිහන් කොෂ්ප පාවිචි කරන්න එපා” යි අනුලා කිහිප වරක් කිවා ය.

“අපි කවද්වත් අප් දුදුරුවන්ගේ පිහන් කොෂ්පවෙනම වෙන් කොට තිවිවේ නෑ” යි මාතර භාමිනේටන් ඇසෙන සේ පියල්ගේ මව හඩනහා කිවා ය. “මිට ඉස්සර අප් නැයන්ට ලෙඩ හයුණේ නැදුද? ඔය මතාස්ගාත පුරුදු උණේ මැනුදී: ලෙඩ හැඳෙන්නෙන් බොෂ්වෙන්නෙන් සිද්ධිවල මිනිසුන්ට තමයි. ලේලි හොඳට කාලා වෙන ද වගේ සන්නේපයෙන් ඉන්න. ලෙඩේ හිතින් මතක නැති කරන්න. ඕක හිතේ ලෙඩක්. ලේලිට ලෙඩක් නෑ.”

ඇ තම ප්‍රතාවත් ලේලිටන් සරදුම් කරමින් සිනාසුණා ය. ‘ඒ ගොල්ලන්න සිද්ධි ලෙඩ බොවලා’ යි කියමින් ඇ අනුලා දස් බැලුවා ය.

“මමත් සිද්ධීවල මිනිසුන් කියන කරන දේ බාරගත්තේ නෑ, නැත්ද. මගේ හිතේ ලෙඩික් නෑ. නමුත් මට විකක් සහිප නැති බව මට දැනෙනවා.....”

“අනුලාට සහිප මදිකමක් නෑ” යි කියමින් නැත්ද යලිත් සිනාසුණා ය. “කහින්තේ නැත්තේ කවුද? කැස්සන් ලෙඩික් ය. කොටුව විමත් ලෙඩික් ය. පියල්ගේ තාත්තා මැරුණෙක් අවුරුදු හැටපහක් පමණ ජ්‍වල්වෙලා ඉදාලා. විකක් වයසට ගියාට පස්සේ එයා ඉදාහිට කහින්නටත් නිතර උගුර පාදන්නටත් පටන්ගත්තා. කැස්ස නිකමම හොඳ උණා. උගුර පාදනා එක පුරුද්දක් උණා.”

“මාමා ලෙඩ උණෙක් ගමදී. මම ලෙඩ උණෙක් කොළඹයි. බෝවෙන ලෙඩ තියෙන්තේ කොළඹ; ගමේ නොවී.”

“ගම්වල නැති ලෙඩක් කොළඹ තියෙන්තේ කොහාම දී? අනුලා ඇඟේ හාන්සිවෙලා හිතහිතා ඉන්න කොට නැති ලෙඩ හැඳෙනවා. එන්න අපේ ගෙදරට යන්න. හොඳට කකා දෙමා-සයක් එහේ ඉන්න කොට ඔක්කොම අයනිප හොඳ වේවි.”

පියල්ගේ මව කොළඹ සිට ගමට ආවේ පුතාත් ලේලිත් නිසා හටගත් දුඩී අමනාපයෙනි. නැත්ද මෙතෙක් නන්දට දැක්වූ ආදර සැලකිලි තමාට දැක්වීම අනුලාගේ සන්නෝපයට මෙන් යෝකයට ද ගේතුවකි. අනුලා ගමට ආවේ කොළඹ ගැන කළකිරීමෙනි. නන්ද සහ පියල් තමන්ගේ දරුවන් ද නාගරික ජ්‍වලනයට අනුරුද වින සේ උගන්වා ඇතිදුඩී කරනු සඳහා කරන වැයම අනුලාගේ සන්නෝපයට ගේතු නොවේ ය. පාසුල් නිවාඩු කාලයෙහි පවා දරුවන් තමන්ගේ මුතුන් මින්නන්ගේ ගමට යනු මුවුණිය දෙදෙනාම දැන් නොඉවසනි. අනුලාගේ මෙන් පියල්ගේ මව ද නන්ද තමන් ගේ දරුවන්ට ගම අමනකා කරවන්ට කරන වැයම නොඉවසයි. එහෙත් නන්දගේ අක්කා නැත්දම්මාට ඇසෙන සේ නන්දට දෙස් නොකියයි; නිවාඩු කාලයෙහි දරුවන් කොග්ගලට එනු ව්‍යුහන්තේ ඔවුන්ගේ උගැන්මට බාධා වන බැවිතියි කියමින් අනුලා නන්ද නිදෙස් කරන අදහසින් නැත්දම්මාට පටහැංශ වෙයි. ඇල්නෑ විසින් උගන යුතු විෂය රාජියක් ඇත. පායලෙහිදී උගත් පාඩම් නිවාඩු කාලයෙහි ඔහු යලිත් උගන යුතු ය. එසේ මානාකළහාත් උගත් පාඩම් අමතක වෙයි. නන්දට දෙස් කිම වැඩි යි.

නන්දට දෙස් කිවහාත් නන්දම්මා වධාත් කළකිරෙයි. නන්දට කළකිරෙන නැත්දම්මා තමාට වැඩි ආදර සැලකිලි දැක්-වතියි පිතු අනුලා බිය ගත්තා ය. පියල්ගේ මව තමාට අයිති ඉඩම් පිස්සට ප්‍රියා ගෙන්ට වරක් යෝජනා කළා ය. එවැන්නක් සිදු වුවමාත් නන්ද හා පියල් තමාටත් තියේයටත් කිපෙනි.

නැත්දම්මාගේ යෝජනාවට තියේය සරදම් කොඳු ය.

“සල්ලිවලටත් දේපලවලටත් මගේ ආසාවක් නෑ නැත්ද. ආසාවක් නැත්තේ මම ලෝකයත් ජීවිතයත් තොදන්නා මෝඩයකු නිසා විය ගැකියි. එහෙත් මම මගේ මෝඩකම් දැන්නා මෝඩයක්. නැත්ද දේපල මට ලියා දෙන්ට යෝජනා කරන්නේ පූතාත් ලේලිත් නිසා කළකිරීමෙන් විය ගැකි යි.”

“නෑ” යි නැත්දම්මා පිළිතුරු දුන්නා ය. “ඒ ගොල්ලන්න දෙන්න ගන්න තිළුණ දේ දුන්නා. තිස්සට ලියන්නේ මම හම්බකර සල්ලිවලින් ගත් දේපල. තිස්ස ගම පදින්ටි වෙනවාට මම කැමතියි. කොළඹ ජ්වන් වන පූතාටත් දුවටත් ගම ඉඩම්වලින් වැඩක් නෑ. ඒ ගොල්ලන්න වතු තියෙනවා; ආදයම ලැබෙනවා. මම නැතිකාලෙකම් ඉඩම් ඒගොල්ල තුටුවට දෙකට විකුණාවි.”

“දේපලවලට ආසා කිරීමන් තොකිරීමන් දෙකම එකයි. නැත්දගේ පූතා සල්ලි හම්බකිරීමෙන් සන්නෝස වෙනවා. මම සල්ලි හම්බකරන්න වෙහෙසෙන්නේ නැතිව සල්ලි හම්බ කරන මිනිසුන්ට තින්ද කිරීමෙන් සන්නෝස වෙනවා. මම අනුත්ගෙන් කනවා. මම ඉදින් හම්බකරන සල්ලි වික ඉල්ලන කවරකුට උණන් දෙනවා. මගෙන් උපකාර ඉල්ලන්නන්ගෙන් වැඩි දෙනා තක්කඩියන් කම්මුලියන් බව මම දැන්නවා. ඔවුන් තක්කඩියන් ලෙස සිනන්නේන් තක්කඩිකම් කරන්නේන් මා රවවන අදහසින් තොවේ. සමාජයන් පළිගන්නා අදහසින්.”

නැත්ද අමනාප වෙතියි හැඳුණු නිසා තිස්ස අනත්මනන් දෙඩිම නැවැත්වුම්යේ ය.

“මගේ දේපල තිස්සට ප්‍රිඩිවාම ඒවායින් ලැබෙන ආදයම තක්කඩින්ට තොවේ නම් භෞතින්ට දුන්නාත් මට කමක් නෑ” යි නැත්දම්මා කිවා ය. “මම කැමැතියි ගම දේපල තිස්සට ලිය දෙන්න. තිස්ස ගම පදිංචි වෙන්න. මහ ගෙදර බැරි තම් මගේ ගෙදර ඉන්න. තිස්ස කයාදයක් බැඳෙන්න.....”

“මට එක තැනක ඉන්න බැහැ නැත්ද. කොළඹට ගියාම ගමට එන්න ජිතනවා. ගමට ආවාම ලකාලභිට යන්න තිළනනවා

“කයාද බැන්දම ඒ ගතිය වෙනස් මට්ටි.”

නැත්ද තමාට සොමා කයාද බන්ද මදන අදහසින් කතාකරනියි තිස්ස සිතුවෙයි. ඇ ලකාලභි තමා භා කතා ගොලේ ඒ අදහස ඇතිව විය යුතු ය. නැත්ද සොමා ගමට එවුයේ ඇ; තිස්සගේ සින් ගතිභියි යන සැකයෙනියි නැත්ද සිතන්ට ඇත. නැත්ද ඇගේ ඉඩම් තමාට ලියා දෙන්ට සිනන්නේ පූතාත් දුවන් නිසා උපන් අමනාපයකින්ම තොවේ; මධ්‍යමය් කාලයකට පෙර සිතු සිතුමක්

ඉදෑන් පමුණුවනා අදහසින් විය යුතු ය. ප්‍රතාත් දුවත් නිසා හටගත් අම්තාපය ඇ ඒ යදා උනන්ද කෙමල් ය.

යෝමා නැන්දගේ ලහ නැයෙකි. ඇ රෝගාතුර ව්‍යවහාත් ප්‍රතාලගනුත් දුවගෙනුත් සාත්තු යැලකිලි ලබන්ට සිනීම නිෂ්ප්‍රල ය. යෝමා කසාද බන්ද දී මාත් ගම තැවතා ගතහොත් එවැනි ආපද්‍යක දී ඇ නැන්දට මහත් සැහැයිල්ලක් මෙන්තියි නිස්සක්‍රේපනා කෙමල් ය.

යෝමා පිළිබඳ හැඟීම, දේපල බැහැර කරන්නාක් මෙන් නොයිනා සිනින් බැහැර කළ මොහැකි වීම නිස්සගේ පුදුවියට හේතුවිය. විවාහ පිවිතයට ඇතුළන් වන අදහස් තමාට මොදු-නොන ගස් තමාගේ යටි සිතෙහි යැහැවී සිටිතියි කිසිවෙක් කිලවී නම් නිස්ස එය අවශ්‍යාවෙන් බැහැර කරයි. එහෙත් යෝමා දැකිමටත් ඇ භා කතාධා කිරීමටත් ඔහු ආසා කරයි. තමා මෙන් යෝමා ද විවාහ පිවිතය පිළිබඳ අදහස් භා හැඟීම සිනින් බැහැර කරන ලද ගැහැනියක් යයි නිස්ස හහියි. එසේ හහින්නේ කුමක් නිසාදියි ඔහු ගොදුනියි.

තමා පිළිබඳ කරුණකදී තීරණයකට බැස එහි පිහිටා ක්‍රියා කිරීමට කුඩා කළ නිස්ස සමර්ථ විය. ඒ ගක්තිය කුමයෙන් දුර්වල බඳ හේතු සොයනු පිණිය ඔහු තමාගේ අතිතය සිනින් විශ්වාසය කෙමල් ය. උගෙන්මෙන්, අන් දැකිමෙන්, තැන්පත් තුවකීන් වැඩින්ම මහුගේ අරුදුර්වලකමත් දියුණු වූ බව ඔහු අනියි. ඔහු ප්‍රාගම ගක්තියන් තොටිතින් නම් ඒ දුර්වලකම විරාගයටත් උග් ශික්ෂණයටත් හැරෙනියි යන හැඟීම ඔහුගේ සිතට නැහියි.

තමාගේ අදහස් භා ක්‍රියා කුඩා කළ පටන් වෙනස් වුණු යැවි කිස්ස සිහි කෙමල් ය. දියෙහි වැටුණු සකුරා දිය වන්නාක් මෙන් ඔහුගේ මටත්වය වැශිලුරු එකින් වැළකිණ.

ආගම උතුම්කාවන විශේෂයක් ලෙස ද ගුණාලම් කාලය භා දේ ගෙ අනුව වෙනස් වන සිරින් විරින් ලෙස ද යලකන ඔහුගේ වර්තමාන සිත කය ලදා ලෙස්කයටවත් යමාප්‍රයටවත් අනුරුප විමට තැන් සිරිමෙහි ප්‍රතිරූපයක් වශයෙන් ඇතිවූ විහු මොයිනායි. සිත කය දෙකින් ඔහු ඒ විදියෙන් වෙනස් වුයේ තමා කියවූ පොන පොන තීයාවන් තමා ඇතුළව කළ ආහාරප්‍රාන් තීයාවන් ගොජවී. තමා කියවන පොන පත කියවන තමා කතාමැනා ආහාරප්‍රාන් කතාමැනා මිනිසුන් තමාට භාත්‍රයින් වෙනයේ සිත කය ඇත්තන් වූයේ තෙනස් ඇ? මිනිසු උරුදින්මන් ඔහුටම විශේෂ ප්‍ර මටත්වයක් ඇතිවයි. එය ඔහුගේ ආත්මය ද ගොජවී; ආත්ම්මය ද ගොජවී. මේ මටත්වය ගසක මකාලයක ඇ ඇත. ගසක එක සොලයක් අනිකට අසමාන ය. එහෙත් මුල්විලින් භා හිරු රැසින් උබන්න් යමාන ආහාර වෙයි.

අට ඇවිරිදි වියෙහි වූ තිස්ස ද්‍රව්‍යක මුහුදු වෙරළට ගොස් ආපසු ගෙදර එදාදී රේල් ගේටටුව අසල වූ මුර පැල පසු කෙලෙය; එහි මිදුලෙහි රතු මල් පොකුරු සහිත රාජ පොහොටුවූ පුරුදුක නැවත් මදවේලාවක් බලා සිටියේය. රතු මල් පොකුරු සහිත එයින් මදවේලාවක් බලා සිටියේය. රාජ පොහොටුවූ ගස්කින් මල් සහිත කිතිත්-තක් මුරකාරයාගෙන් ඉල්ලා දීමට ඔහු තැන් කළ විට තිස්ස එය තක් මුරකාරයාගෙන් ඉල්ලා දීමට ඔහු තැන් කළ විට තිස්ස එය 'උපාය' කියමින් කළහ කෙලෙය. වැඩිහිටියකු තිස්ස හඩව හඩවා 'උපාය' කියමින් කළහ කෙලෙය. එහෙන් ඔහු රාජපොහොටුවූ මල් උස්සා ගෙනගෙදර ගියේය. එහෙන් ඔහු රාජපොහොටුවූ මල් පොකුරු සහිත පැලයක් ඉල්ලමින් ගෙදර ඉස්තෝප්පුවේ පෙරලි පෙරලි හඩන්ට විය. මල් පොකුරු සහිත ඉත්තක් ගෙන්නා දැන් නමුත් ඔහු එය ඉවත දුමුවේය. කෝප වූ මව ඔහුට ඉරවු තුනකින් තැල් නමුත් ඔහු වෙහෙසෙන තොක් හැඩිම නොනැවැත්වූයේය.

මල් පොකුරු සහිත මල් පැලයක් වුවමනා කෙලෙ එය සිටුවූ විට පැලුවී එසේම සිටිතියි යන හැඟීමෙන් මධ්‍යා ලද හෙයිනි. මල් පැලය මැරි වියලෙනියි වැඩිහිටියන් කි නමුත් කුඩා තිස්ස එය නොපිළි ගත්තේය.

කුඩා වියෙහිදීම යකුන් පෙරේතයන් නොඇදහු ඔහු වැඩිහිටියන් හා වාද කෙලේය. එහෙත් රියෙහි කැලු රෙදක් අතරින් වැටුණු අධි පාරක ගමන් කළ තරුණ වියෙහි වූ ඔහුට සිතින් බිය දුරු කළ නොහැකි විය. ඔහු රියෙහි සොහොන් පදන් පසු කොට ගමන් කෙලෙ ඇස් දෙක වසාගෙන මන්තරයක් මතුරන්නාක් මෙන් 'ඉතිහිසෝ' ගාරාව කියමිනි.

අනුලාගේ රෝගය නරක අතට භැඳී ඇතැයි සිතු තිස්ස ගෝක වූයේය. ඔහු නන්දට සිතින් දෙස් නැඹුවේය. නගර ජීවිතයට අනුරුප වීමට වැයම් කරන නන්දායා පියල් ඒ වැයමින් ආස්වාදයක් ලබයි. ඔවුන් තම දරුවන්ට උසස් උගැන්මක් ලබාදීමට කරන ආයාසය ද එහිම අංගයකි. අතිතය ඔවුන්ගේ සිතෙහි එල්ලි සිටින බරක් නොවීය.

අනුලා තමාගේ රෝගය නරක් කරගත්තේ නන්දගේ හෝ පියල්ගේ හෝ වරදකින් නොවේ. නගර ජීවිතයෙන් වැඩි සන්-තෝපයක් නොලැබිය ගැකිවූ අනුලා නන්දගේ දරුවන්ගේ ඇල්ම දිනා ගැනීමෙන් සන්තෝප වූවාය. අනුලා රෝගාතුර වූ ඇලන්ට සාත්තු කෙලෙ ඔහුගේ අයනීපය තමාගේ හිසට ගත්තක ලෙසිනි.

පියල් සහ නන්ද, අනුලා බැලීමට පැමිණි එක් අවස්ථාවක පියල්ගේ මව සිටියේ මහ ගෙදර ය. අනුලාට සාත්තු කරමින් සන්තෝප වන ඇ තම පුතාන් දුවන් පිළිගත්තේ ආගන්තුකයන් දෙදනාකු පිළිගත්නාක් මෙනි.

“අපි එද්දී අම්මලයි ගෙදර දෙර වහලා තිවුණ නිසා එහි බැස්සේ නැ. අපි දැන් එහාට යනවා. එන්න අපිත් එක්ක යන්න” දි තන්ද යෝජනා කළා ය.

“මම දැන් ගෙදර යන්නේ ද්‍රව්‍ය ගණනකට සැරයක්.”

“තැන්ද හරියට මහන්සි වෙනවා” දි අනුලා කිවා ය. “මහන්සි වෙන්න එපාය කිවිවට තැන්ද අහන්නේ නැ. නිදශන්නේත් මගේ කාමරේමයි. අතිත් කාමරේ නිදශන්නායයි කොට්ටෙ කිවිවත් අහන්නේ නැ.”

“ලෙඩා ඉන්න කාමරේ නිදශන්න හොඳ තැන්තම් ලෙඩාට සාත්තු කරන්නත් හොඳ නැ තෙව. කැස්ස හැදෙන්නේ මේ දිරිවිට විතරක්ය. මට දහ දෙලොස් සැරයක් කැස්ස හැඳුනා. කාටවත් බෝ උණේ තැහැ.”

“හැම කැස්සම එක වගේ තෙවී” දි පියල් සිනාසේමින් කිවේ ය.

“කොළඹදී හැදෙන්නේ අමුතු කැස්සක්!”

තම තැන්දම්මා පුරුද්දක් වශයෙන් කතා කරන්නේ ඇතුම් පද්ධතියන්නාක් මෙනියි දැන්නා තන්ද වෙන ද මෙන් සිනාසුණා ය. ඒ සිනාට දැන් තැන්දම්මා කුඩාපන්නකි. තන්දගේ සෙවණැල්ල ද දැන් තැන්දම්මා ද්‍රිකින්නේ ඇද කුද ඇත්තක් ලෙසිනි.

තන්ද, තම පුතා තමාගෙන් සොරාගෙන කොළඹට ගියා ය. ඇ පියල් සමඟ විවාහ වන්ට පළමුව අකැමිති වූයේ මහු සමඟ ගම වාසය කරනු ලැබුවසු බැවිනි.

පියල්ගේ ලභ තැයකු වන කත්තිරිනාගේ දුවගේ මහුලට යැමට තන්ද කැමැති තොටුවා ය.

“දන්ගේ මහුල්වලට අපි කටද්වත් ගියේ නැ.”

තන්දගේ මේ අභංකාර වදන් සිහි කළ පියල්ගේ මට තින්ත කසායක් කටට ගත්තක මෙන් සිතින් මක්කාරය කළා ය. තම ලේල් කළ කි හැම දෙයක් දැන් ඇට පෙනෙන්නේ රේරාජාව හා සැකය අතරිනි.

තන්ද වැඩි ලදී කාමකින් සමන් සමරවිර දෙස්තර හා කතාඩහ කරනු, ඇමුණු හැලෙන තරම ඔවුනාවුන් ලංචුනු කොළඹදී දුටු පියල්ගේ මට ඔවුන් ගැන සිනන්නේ අමුතු යැභායැකිනි. ඇ ගුණුන්ගේත් පිරිමින්ගේත් ආග්‍රාය හැම විට යලකන්නේ සැකයෙනි, රේරාජාව හා කුකුස විසින් කුඩාපනු ලැබේ ඇ තම ලේලින් සමරවිරත් අතර තොමනා හාදකමක් ඇතැයි සිතයි. ඇගේ සිත ඒ හැඟීම් තමැති හෙළුගරවුන්ගේ තැවුම් පළක් විය.

සමරවීර හැම විට නන්දුව ලංච සිටීමට වැයම් කෙලේය; ඇ කියන්ට පෙර ඇට වුවමනා දෙය සැපයුවේය. ඇගේ ගමන බිමන කතාබහ හා ඇදුම් පැලදුම් ගැන සමරවීර තරම කුහුලක් දක්වන අනිකකු නොවුහයි පියල්ගේ මව සිතයි. ඔවුන් නිසා වැටුණු කුහුල ඇති ඇ ඔවුන් කියන දේ අසන්ට ඇරුණු කන් ද කරන දේ දකිනු පිණිස තියුණු වුණු ඇස් ද ඇත්තක් වුවාය. එය තමා සතු යුතුකමකි. ලේඛ මධ්‍යෙහි වැට් එරෙන්තට පෙර බේරා නොගත්තොත් එයින් ප්‍රතාගේත් දරුවන්ගේත් පිරිසීමට මහ පැදේයි.

පියා තම දුව සමඟ කැලයෙහි අඩි පාරක් ඔස්සේ ගමන් කෙලේය. ඔහු සරාගි වේතනාවෙන් තම දුවගේ අත අල්ලා ගත්තේය. දුව අඩන්ට වුවාය. “මම අත ඇල්ප්‍රේවේ උණ විමසනු පිණිස ය” යි-පියා කිවේය.

ජාතක කරාවක එන මේ ප්‍රවත සිහි කළ පියල්ගේ මව එය වටහාගත්තේ ගැමි ජ්විතයෙන් උත් තම අන්දකීම අනුවයි.

මෝදුවාමද පන්තියේ ගැමියා.....
අනියම් බිරිදිගේදුවනියම බිරිදි වස කා මලා.....
හේතුව ගැමියේ දනිතිල් සෙල්ලම හොඳ නැ.....
මගේ ප්‍රතාඅනුලා දන්නවාවහන්න හද-
නවා. අනුලා ලෙඩ උණෙන් එකෙන් හිත තරක් වෙලා. හිතේ
ලෙඩක්කැස්ස. මොන කැස්සක් ද? හිතේ
ලෙඩක්නන්දු කපටි හෙරජිනදස නැති
කළා. ප්‍රතාත් නැති කරනවා.

නැන්දගේ මූහුණ බලා සිටී අනුලා පුදුම වුවාය. ඇ සිතන්-
නේ නන්ද හා පියල් ගැන විය යුතුය. නැන්ද තම දේපල තිස්සට
ලියා දෙන්ට යෝජනා කෙලේ නන්ද කෙරෙහි හටගත් අමනාප-
යත් කෝපයන් දැඩිවූ හෙයිනි.

“අර කොළඹ දෙස්තර කොහො මිනිහෙක්ද? ” යි පියල්ගේ
මව ප්‍රශ්න කළාය.

“මොන දෙස්තර දු? ” යි අනුලා ඇසුවාය.

‘කොළඹ ප්‍රතාලයි ගෙදරට නිතර එන දෙස්තර.....
සමරවීර.’’

‘අර දෙස්තර’යන පදයෙන් නැන්දම්මා සමරවීර හඳුන්වන්ට
වැයම් කෙලේ කුමක් නිසා ද? දිය බිඳක් වැටුණු උණු තෙලක්
මෙන්, සමරවීරගේත් නන්දගේත් හාදකම පිළිබඳ තොරතුරු
කැකුරෙමින් අනුලාගේ සිතට තැංියි.

“ල් දෙස්තර කොහො මිනිහෙක් ද කිය මම දන්නේ නැ” යි
අනුලා මදක් අසන්තොෂයෙන් පිළිතුරු දුන්නාය.

හැම දෙයක් කුරුගාමීන් අඩුසේන පිතකුන් හැම දයක් බිජාලා විපරම අයකුන් ඇති නැත්ද, නන්දත් සමරවිර දෙයනරත් තීසා උපන් සැක ඇත්තාක විම අනුලාගේ පුදුමයට හේතු ගොවී ය. නැත්ද සමඟ කතා බහ කළ සමඟර පිරිමින් හා ගැනුන් කිසු කිපුම්-වල අරුන් දූනාග්‍රහ්නා අධ්‍යක්ෂන් පියල්ගේ මව ඇතැම් විටක තීස්සාග්‍රහන් වටින් පිටින් ප්‍රශ්න අසු බව නන්ද දනියි. “ඒ ගොන්තු කතා කරන ඒවාට මම කන්දෙන්න් නෑ නැත්ද” දි තීස්ස වරක් පිළිතුරු දුන්නා ය.

“මම තිනන්නේ නැත්ද ඒ මිනිහා මිරිස්සයන් ගොස් ගොලඹ පදි-වි උණු පථුලක උපන්නෙක්ස කියා. වෙන කළුපනාවකින් පිටි තීසා එයා ගොන් මිනිහෙක් ද දන්නේ නැයි මට කියවුණා.”

අනුලා සිනාසෙන්ට වැයම් කළ නමුන් ඇගේ කටට සිනාවක් ආරුය ගොවී ය.

“දකුණු පලාතනන් ගිය පථුලක මිනිහෙක් වෙන්න ඇතැයි මමන් එහුමා.”

පියල්ගේ මව අනුලාගේ මුහුණ බැඳුවේ යටුසිනි. නන්ද-ගේන් දෙයනරගේන් හාදකම අනුලා දනිනියි ඇ සිතුවා ය.

“එයා දුක්ක ද්‍රව්‍යම මට තිතට ඇල්ලුවේ නෑ” දි අනුලා දෙවිවන අවියෙන් නැත්දම්මා තිවා ය. “එයා ලංසි මිනිහෙක් ටේන්න හඳුන සිංහල මිනිහෙක් ය කියා මට තිතුණා.”

“එයා ඉංගිටිසි කාරයෙක් වෙන්න භද්‍ර කළ මිනිහෙක්.”

නැත්දම්මා සන්නෝසයන් සිනාසුණා ය. තමා සිතන සැවි-යෙන්ම සමරවිර ගැන අනුලා ද සිතයි. නා-ගිලග හැඳිලිය භුණු යොඩ්ඩිය් ඇති බව අක්කා දනියි. අක්කා ඒක වහන්ට වැයම් කරයි. නා-ගි ගොලඹට ගියේ ඔය නැවුම් නටන්න. තීනදසට ද්‍රව්‍ය උපන් උමයා මියුරියා.....අප්‍රත් කතුර.....අඩ්‍රිල්ල සඩින කනාපුවි.....හා කතුර.....පෙක්-සිය.....ගෙර. අනුලා ගොදුයි. නමුන් කපටියි. තීස්ස ගොද ලිතින. නන්ද අම්මාගේ දු.....රිනාය මැරුණා. පුත්‍රාගේ ඇඟේ එල්දුණා.

තාන්න මැරෙන්ට ඉස්සර පුතා ගොන්තුවා. කදුර් වැඳුරුවා. ගොල් සෙලවුණා. ඉස්ම ඇද්ද ; එපම්ලයි. තාත්ත්ව මැරුණු හැරියේ කුලවී විඛුරාල. ගොස්ලැලි ඉරු කරා ගතු ගා පුරුද්ද ලිරියෙන් යකඩ ඇතා ගහන හඩ්.....මට අ-වියෙන. මාර්-තීස් ගා රිදි තහඹි සවි කිරීමෙන් අලු-කරුණය කරා ලද ඔප ඇති පෙටවිය. මුහන්දිරම් වල දමන ලද්දැම් එරමණ ගොද පෙටවියක බහා ගනාවී.

“දව්‍යකා මට උවට බණින්න එහුණා” දි පියල්ගේ මට සෑස්-යෙන් කිවා ය. ඇමග මදානු සෙස්-යෙන් සිවා ය. ඇමග මදානු සෙස්-යෙන් සිවා ය.

දුවෙනියි ඇගේ මුහුණ බැසු අනුලා සිතුවා ය. නැන්ද හිටි
හැටියේ කිපුණේ කුමක් තිසා ද?

“ද්වසක මට උගට බණින්න හිතුණු” සි නැන්ද නොසිතාම
යලිත් තෙපලා ය.

“උගට ? කාවද ?”

“සමරවිරට”

කෝපයෙන් හා ගොකයෙන් ගිනි ගත් ඇගේ ඔදෑශය හඳුනා-
ගත් අනුලා සමරවිර පිළිබඳ ප්‍රවත ඇගෙන් සහවත්ව වැයම් කිරීම
නිෂ්චිත යයි සිතුවා ය. එහෙත් අනුලා අසන්නේෂයෙන් මෙසේ
කිවා ය.

“නොබැන්න එක භෞදියි. සමරවිරට බණින්නේ කුමට
ද? තිසා තිනන්නේ එයා බුරුවෙක්ය කියා. නන්ද ඒ මිනිභා
මෝඩයෙක් ලෙස යලකනවා.....”

අනුලා කාමරයෙන් පිටවී සාලයට පිවිසියා ය. මට මිදුලේ
පාන්තියෙහි හෙන්දිරික්කා මල් පැලවලින් මල් කඩා කුඩා
වට්ටියක දමයි. පියල්ගේ මට ද මිදුලට බැස මල් කඩා වට්ටි-
යෙහි දමයි. මටත් නැන්දත් සමග මලයුන් ගෙට පිවිස බුදුන්
වදින්ට අනුලාට ද සිතිණ.

මාතර භාමිනේ හැම ද උදේ සවස මල් පුද බුදුන් වදියි. උදේ
වරුවේ බුදුන් පුදනු පිණිස ඇ අරලිය, පිටිව, පස්සේපති, ආදි මල්
හෙන්දිරික්කා මල් පැල සිටුවා වවන්-
නොලාගනියි. ඇ මිදුලේ හෙන්දිරික්කා මල් පැල සිටුවා වවන්-
නේ හවස බුදුන් පුදනු පිණිස නොපරවුණු මල් ලබාගනු පිණිස ය.

මහ ගෙදර පිට කාමරයක් මාතර භාමිනේගේ මලයුන් ගෙයයි.
එහි එක් මුල්ලක වන මෙසයක් උඩ බොමුල වැඩ සිටින බුදුන්
පරාජය කරනු යදා සාහසික වෙස්ගෙන පැමිණි මාරයේනාව
දැක්වෙන පාට පින්තුරයක් ද, පින්තල බුදුරුවක් ද, ප්‍රවාත්ති පත්‍ර-
යකින් කපාගෙන රාමුවක දමන ලද සමාධි ප්‍රතිමාවක ජායා-
යකින් කපාගෙන රාමුවක දමන ලද සමාධි ප්‍රතිමාවක ජායා-
යකින් රුපයක් ද වි ය. මාතර භාමිනේ උදේ සවස දැක්හි පුදනා මලින්
නගින සුවදින් ඒ කුඩා කාමරය දහවල් කාලයෙහි පමණක් නොව
රයෙහි ද සුවද වෙයි.

අනුලා ද මිදුලට බැස හෙන්දිරික්කා මල් දෙක තුනක් කඩා
මට අනෙහි වූ වට්ටියෙහි දැමුවා ය.

උදය වරුවේ ඉදෙලන් අතුරාන ලද තෙත පොලොව දැන්
වියලි ඇත. එකිනෙකට ඇඹුණු පොල් අතුවල හැඩ භුරුකම
දැක්වෙන ඉරවු පාරවල් තවම දැක්ක හැකි ය. මිදුල වියලි ඇතන්
අතුපතරින් සේවණ වුණු වත්ත තවම තෙත ය. තෙත් බැහුණු
වාතය අනුලාට ප්‍රිය නොවේ. තෙත වාතය ඇගේ නැහැයත්
පෙණහරිත් පොහවතියි ඇ සිතයි.

පියල්ගේ මව නන්දගේත් සමරවීරගේත් හාදකම පිළිබඳ කිසිවක් නිසැකව දිනිනියි අනුලා කල්පනා තොකලා ය. ප්‍රතාත් දුවන් කෙරෙහි කළකිරුණු ඇගේ සිතෙහි සමරවීර ගැන කුහුලක් ඇති වන්ට ඇත. ඇ ඔහු ගැන යැක කරන්නේ ඔවුන්ගේ හාදකම ගැන කිසිවක් දන්නා නිසා විය තොහැකි ය. නැන්ද සමරවීර ගැන ප්‍රශ්න කෙලේ තමාගෙන් කිසිවක් දැනගෙන්නා අදහසින් බව අනුලාට නිසැක ය.

නන්ද හා සමරවීර වැඩි සන්නෝජයකින් ඔවුනොවුන් ඇසුරු කරන බව පියල් පමණක් තොව අනුලා ද දිනියි. ඔවුන් අතර තොමනා හාදකමක් ඇතැයි අනුලා සිනෙනුද තොසිතුවා ය. ඔවුන් දෙදෙනාගේ ආග්‍රාය සදේස් එකක් බව අනුලා දැනගත්තේ අභ්‍යාවත්තෙනි. ඔවුන් දෙදෙනා තුදෙකාලාව කතාබහ කරමින් සිටි අවස්ථාවක නන්දගෙන් කිසිවක් දැනගතු පිණිස අනුලා ඔවුන් අතරට ගියා ය. සමරවීර නන්දගේ මූහුණ සිංහින්ට වැයම් කෙලේ ය. නන්ද මහු ඉවතට තල්ලුකරදමා කෝපයෙන් ඔහු දෙස බැඳුවා ය. අනුලා තම කෝපයන් සංවේගයන් මැඩගත්තේ නන්දගේ හැසිරීම සිහි කිරීමෙනි.

අනුලා අනික් පසට හැරි ආපසු ගියා ය. නන්ද තමා දක්නා ලදියි අනුලා නිසැකව තොදනියි. නන්ද සමරවීර ඉවතට තල්ලු කොට ඔහුගෙන් ඇත් වුයේ තමා එතු ඉවතුවුණ නිසාද? තොපසේ නම් සමරවීරගේ ක්‍රියාව ඇත්ත වශයෙන් ඇ තො ඉවසු නිසාද? මේ ගැන විනිශ්චයකට බැසගත තොහැකි වූ අනුලා තොසන්සුන් වුවා ය.

තම සමාජය යැක කිරීම තොමනායයි සිතන්ට වැයම් කළ තමුදු අනුලා තමාගේ බිජ සැක සිතින් පළවන්ට අසමත් වුවා ය. අක්මුත්තෙන් වුව ද අනුලා, සමරවීරන් නන්දන් කියන කරු දේට අමුත් අරුත් දෙන්ට පටන් ගත්තා ය.

සමරවීර කඩවසම් ඇති කයක් හා යොම්නසින් එමිය වුණු සුන්දර මූහුණක් ද ඇති තරුණ විය ඉක්මවූ අව්‍යාහකයකි. සරාගි බැල්මෙන් තොර පුව ද ඔහුගේ දෙනෙන කටර ගැහැනියක-ගේ වුව ද සිත් අදින්නකි. පියල්ගේ ගෙදරට පැමිණෙන හැම ගැහැනියකම සමරවීර හා කතාබහ කරන්නේ ආයාවත්ති. ඔහු නන්ද හා වැඩි ආසාවකින් කතාබහ කරන්නේ අනික් ගැනුන්ගේ ද සිත්ගෙන්නා අදහසින් කෙළු කටට තෙප්ල් තෙපලයි.

පොනක් පතක්, පැරණි දෙයක්, සමාජ ප්‍රශ්නයක් ගැන කිහිපි විවික ව්‍යවහාරයකුද කතා තොකරන ඔහු ඇතැම් විට තිස්සගේ උප-භාසයට හසු වූයේ ය. ඔහු ඒ භාම විට කතා කෙමල්න් හැසුරු-කෝන් තිස්සගේ උපභාසය තොල්දෝරන්නාභා මළය ය. තිස්සගේ ඉංගිරිය බසන් සිංහල බයන් තොවුවහෙන්නකු මළය ඔහු වටපිට බලා අනිකුතු හා කතා කරයි.

“තියා ඔහාම අනුමපද කියන ගොට සමරවීර තරහ ටෙවි” යි ද්‍රව්‍යක අනුලා කිවා ය.

“ලි මිනිහා බුරුවා; බුරුවා තරහ මවන්නේ නෑ, තොවුව-හෙන නිසා.”

“එහෙනාම එයා තිනාවෙන්නේ ? බුරුවෙකුට හිනාවෙන්න පුරුවනා.”

“තිසා සමරවීර කිමපන්නේ ඔහුන්ද සමහ පමණ ඉක්මවා කතාකරන නිසා ද ?”

“සමරවීර කතාකරන්නේ ගැනුන් එක්ක විනයි. මම කියන එකක් එයාට වැට්වහන්නේ නෑ.”

“ලි මිනිහා නාරක මිනිහෙක්” යි කියමින් අනුලා තිස්සගේ මුහුණ බැඳුවා ය.

“ලි මිනිහා තරක මිනිහෙක්න් තෙවි; ගොද මිනිහෙක්න් තෙවි” යි තිස්ස පිළිතුරු දැන්නේ ය. “මිනිහෙක් එක්කා තරක මිනිහෙක් වෙන්න ඩිනා; නැති නම ගොද මිනිහෙක් වෙන්න යිනා. සමරවීර ඒ ලද්වර්ගයටම අයිති නැති මිනිහෙක්. සමරවීරට ගොද දේත් ගොදයි; නාරක දේන් ගොදයි.”

වරන් නඟ්දට උණ ගැනීණ. ඇ ඇගෙදත් විශ්ටිර සිවි ඒ ස්වභාවියි ගෙදර කටයුතු කළ අනුලාගේ අතට සමරවීරගේ ලියුම්ක් භසු වි ය. තැන්දට වුවමනා කළ යට ගුවුමක් ගොයනු වියිස ඇගේ අල්මාරියෙහි ඇදුම් අතපත ගාන විට විද්‍යාන ලද ලියුම්ක් අනුලා යුතු ය. ‘My dearest Nanda’ යන ඇමුණුම සියලු අනුලා තුළ මහන් කහුලක් භටත්න්නේ ය. වියල් තැන්දට ලියුම ලිපුවින් ලියන්න්න්න් ඩි-තලයන් බෙවි අනුලා දේ දි. ඉංගිරිය ගොදන් තැන්දට ඉංගිරියෙන් ලියුම් දැන්න් ගොයේ ද ? එය ගොදු සිපිවු විසින් එදා ලද ලියුමන් විය යුතු ය. අතාතුරුව අනුලාගේ මදමාතට භසු වූයේ ලියුම්මේ අත්සනයි. ඒ අත්සන එක වර් තද්‍යනාගත ගානයියේ වූ ඇ පැරණි ගිලා ලිපියක් සියවින්ට වූයම් කරන පැවැතියකු මෙන් අත්සන සියවින්ට වූයම් කළා ය. ඇ අමාරුවන් ‘Weera’ යන අකුරු පහ ගද්‍යනාගතන්නා ය. ‘S-M’ යන අකුරු ලදක ගද්‍යනා ගත් ඇට තිත්තින්ම සියලුම ‘සමරවීර’ යන තමයි.

කූල වියුවුමයන් ඇ ආකැමික්සන් හා අමාරුවෙන් උයුම් කියවුවා ය.

‘එද මිත මහ ගේටලයකිදී මා ගමුවූ නමුන් මෙහේ කාමරයට රුපීට ආකැමික් වුවා ය. මා ඉටුසුම් තැංචිට දේහින් වියුණකු පැහැ කළ ආයවනය ඇපු මිතගේ ගත සැමලන්ට වි ය..... ඔබගේ ලදුනාතට කදාල උනාඩා දුටු මම බිජ ගන්නාමි.....’

‘මිත ගේටලයන් විවිධ උයුමයන් ද ? ගෝක-
යන් ද ?’

සමරපිරිමෙන් උයුම් කාටයක් අනුලා පිහළයට තහා
ඕවාන්සේන් මෙහෙයුමිනි. ඇළේ තැංචිට දුනුමෙහි අඩු පාඩු
ඇත් උයුම් විවිධ මේ කාටය ඇ දුවටින් මෙන් විවිධ ගන්නා ය.
අනුලා ටෙටිං බලා උයුම් නකුදා හැඳු නැගෙන මේ අල්මාරිය
වියුවා ය.

‘අනු..... ඇපුම සොයාගන්න බැවේ නම් කමක් නෑ’
යි ලැබි ඇශදේ උන් නන්දි සිටිය ය.

අනුලා සන්සුන්ට යලින් අල්මාරිය ඇර යට ඇපුම වසුවා ය.
නන්දි උව අඩුවෙන් ගැ..... මියල් නන්දුමෙන් සින දිනා-
න්න් සොයා වෛහෙයුතා ද ? තිනාදය මැල්යයි ආරුවියුණු
පු මියල් රවු තැනි පටා නන්දි මාමිලිගන්නා ය. ලැබි ඇශදේහි
නන්දි මියල් රවු මෝල්රය තිය විය කොමළ් ද්‍රවී කෝප-
යන් නන්දි මියල් රවු මෝල්රය තිය විය සොයා ද්‍රවී කෝප-
යන් ය. මා බැං විදුතාමි. ඇ උස පැලන වෙශ්‍යය කටින්
විශාලා පිළිකළිමට කොට්ටීයෙහි මුහුණ සිඛාමන කාටය
විශාලා ය.....’

නන්දි යමරවීයට ඇතුළුවන් නෑ..... ඉගිරියි
දැයාන්නා නාලය ඇ යට සිනින් මියල්ට ඇපුම කළා ය. අවිමාන්
දැයාන්නා නාලය ඇ යට සිනින් මියල්ට ඇපුම කළා ය. අවිමාන්
නාලය ඇ යට සිනින් මියල්ට ඇපුම කළා ය. අවිමාන් නාලය ඇ යට
ඇතිම, පන්නායකු සපැන්තුවෙන් පාඨ තැන්තාය් මෙන් තැනා
දැම්මාය.

තිනාදය මිරි කළකට එසු මියල් මිලිට් නන්දුමෙන් තැන්ම
යලින් මිනු වි ය. අමිත්, ටරර ඇමන් මියල්ට අවිමාන් හායකළ
නාලුන් නන්දි ඇතුළුම්නාගෙයා ඒ තැනීම මැඟ ගත්තා ය.....
සමරවීයට අඩුවෙන් නෑ.....’

නන්දුමෙන් ඇපුම ගසාය එලියට ගත් අනුලාගේ පැලනාතට
රිගි මු ඇඟින් පැල්ලමක් භුපුවා ය. එය රෙකායා විසින් තාබා
ලද ඒහෙයි. අනුලා ඇපුම ගෙන ගොය් නායාට දි වාම කාමරයට
ලද ඒහෙයි. අනුලා ඇපුම ගෙන ගොය් නායාට දි වාම කාමරයට
ලියා ය. විදුලී පහන දැල්වා ඇශදේහි භාජ්සිටු ඇ යමරවීපගේ
ලියා යලින් කියවුමය සන්සුන් සිනින්. ඇශදේ සංවිගය අමුවකු
වියුම යලින් කියවුමය සන්සුන් සිනින්. ඇශදේ සංවිගය අමුවකු

වෙනුවට වැඩි වී ය. කාමරයෙහි නිස්සලය ඇට සිත්ත්ට අනු-බල දෙයි.

සමරලීරත් නන්දත් අතර භාද්‍යමක් ඇත. තොජේස් නම් ඔහු මෙවැනි ලියුමක් ඇට තොලියයි. සලෙලුවකුට තමාගේ අත අල්ලාගන්ට පමණක් වුව ද ඉඩ දෙන කවර ගැහැනියක් වුව ද ඔහුගේ පායයෙහි බැඳෙයි. සමරලීර සලෙලුවක් වී නම් ඔහු හමුවන්ට ගිය නන්ද ගෙදර එන්නේ අවංක ගැහැනියක ලෙස තොට විංක ගැහැනියක ලෙසිනි.

පියල් ඔහුගේ රබර වත්තට ගොස් තුන් ද්‍රව්‍යක් යන තුරු ආපසු ගෙදරට තොපුම්භියේ ය. තුන් වන ද්‍රව්‍යයෙහි රියෙහි පොද වැස්සකින් තෙමෙන මිදුලට බැස්ස අනුලා මහපාර දැපැන්ත ලෙනුන් වරක් බැලුවා ය. මොටෝරිය දෙකක් විදුලි ලාම්පු එලියෙන් පාර දෙපැන්තේ ගස් කොළන් එලිය කරමින් වේග-යෙන් ගමන් කෙලේ ය. පියල්ගේ මොටෝරිය එන ලකුණකුදු නැත. යම්තම තෙමුණු පොලොවෙන් නඩින නවම් ප්‍රස්ථ අනුලාට දැනිණ. වාතය මදක් සිත ය. ඇ නන්දගේ කාමරයට ගොස් පියල් තුන් ද්‍රව්‍යකින් ආපසු ගෙදරට තොපුම්භියේ කුමක් නිසාදායි ප්‍රශ්න කළා ය.

“වත්තේ වැඩ ඇති: ‘කොන්දේස්තර රබර රාත්තල් දහක් විතර තොරෙන් විකුණුලා තියෙනවාය, ඒ ගැන සොයන්න ඕනෑ’ සි පියල් වත්තට යන්න පිටත්වේද්දී කිවිවා.....”

“පියල් වත්තට ගියෙ නාගී එක්ක අසතුවකින් තොවී.....”

“තැ” සි නන්ද කිවා ය. “අක්ක එහෙම ඇහුවේ කුමක් නිසාදා?”

“සමරවිර දෙස්තර ගැන පියල් ද්‍රව්‍යක නාගී එක්ක තරහෙන් කතාකරනවා මට ඇහුණා. එයා එක්ක ඕනෑවට වැඩිය කතාවට යන්න එපා.....”

නන්ද අනුලාගේ මුහුණ බැලුවේ තරහයෙනි.

“සමරවිර එක්ක ඕනෑවට වැඩිය කතා කරනවා.”

“සමරවිර එක්ක ඕනෑවට වැඩිය කතා කරනවා.....”

“නන්ද සමරවිර එක්ක ඇවිදින්න යනවා.....”

“අනු සොයන්නේ මම කතාකරන මිනිසුන් ගැනත් යන එන තැන් ගැනත්.....අනුට වෙන වැඩක් නැදේ?.....”

අනුලා කෝපයෙන් අතික් අතට හැරී කාමරයේ දෙරවුව දෙසට පා නැහුවා ය. පියල්ගේ මොටෝරිය එද්දායි දුනාගෙනු පිණිස ඇෂ්කන් දෙක ඇරගන්තා ය. මහපාරෙන් රියක ගෝසාවක් තොඟීයේ. මූහුදෙන් නැහෙන ගෝසාව පමණි ඇශේන්නේ. ඇ ආපසු නන්දී වෙතට ගිය ය.

“මම ඒ එකක්වන් සොයන්නෙන් නෑ; සේවුවෙන් නෑ” යි
අනුලා දැඩි කෝපයෙන් කිවා ය.

තම සහෝදරියගේ මූහුණ බැලු නන්දෙගේ කෝපය මැඩගෙනා බිජ සැක නැංගේ ය. අනු මෙතරම් කෝප වුයේ කුමක් නිසා ද? සමරවීර ගැන පියල් ඇගෙන් කිසිවක් ඇසුවේ ද? පියල් වත්තට ගියේ මා සමඟ අමතාපයෙන්දිය අනුලා ප්‍රශ්න කෙලේ කුමක් ගෙයින් ද? පිපිරෙන තරම් කෝපයකින් හා සංවිගයකින් අනු-ලාගේ හද පිම්බෙතියි යුත් ඇගේ මූහුණ බැලු නන්ද සිතුවා ය. නගර පරිසරය අනුව මෙතෙක් කළ හික්මුණු ඇගේ අදහස් හා සිතුම් කාරම් දියට භයු වුණු දිය සායම් සේ සේදී ගියේ ය.

අනුලා තම වෝලියටන් ලයටන් අතරින් ගත් කඩ්සියක් නන්ද දෙසට වේසි කළා ය. නළාවෙන් දමුණු සැපින්න නයිනාවෙන්නා නිසල වන විට නිසල වන්නාක් මෙන් නන්ද තම සහෝදරියගේ මූහුණෙහි රැඳවු දෙනෙන් ඇතිව නිසල වුවා ය.

“එක ලියුමක්; කියවල බලාපන්.”

යකුදුරා කියන දේ කරන ආවේශ වූ ස්ත්‍රීයක මෙන් නන්ද පාත්වී ලියුම අතට ගෙන යුත් අනුලාගේ මූහුණ බැලුවා ය.

“කියවාපන්”

ලියුම කියවූ නන්දගේ දෙනෙත, ඇස්ලාඛී පිට පන්නන තරම් විදුහිණු. ඒ ලියුමෙන් පසු පවා තමා සමරවීරගෙන් ඇත්වන්ට තොසිතු බව සිහි කළ නන්දගේ මූහුණට බැංශ වෙසක් ආරුඩ් වි ය. ඔහු මහා තෝටලයෙහිදී කළ තොමනා යෝජනාව ඇසු නන්ද ඔහුගෙන් පලාතියේ අමාරුවෙනි. පලායද්දී පවා ඇට සිහි වුයේ ඔහුගේ ආලිංගනයෙන් ලැබිය හැකි ආස්ථාදයයි. දෙතුන් ද්වෙසකට පසු නන්ද වෙනදු මෙන් ඔහු ඇසුරු කළා ය. තුන් හතර වරක් ඔහු හමුවීමට ද ගියා ය. ඇගේ කය සමරවීර කෙරෙහි ඇමලයි; ඇගේ ඇතුළු ගද තමාගේ සිනින් හා කයින් කෙරෙන පැතුම පිළිකුල් කරයි. එහෙන් ඒ පැතුම බැහැර කරන හැම විටම බිජුවට රකින කිකිලියක මෙන් නැවත නැවතන් ඇගේ සිතට පිවිසෙයයි.

ගමදී නන්ද හැම දෙයක් කෙලේ තමාගේ විනිශ්චයෙහිම පිහිවා ය. තමා සිතු සිතුමෙහි පිහිවා කතා කළා ය. දැන් ඇ ආත්ම විශ්චයෙන් තොරවුවකි. එහෙන් අනුලා කතා කරන්නේන්ත් ක්‍රියා කරන්නේන්ත් දැඩි ආත්ම විශ්චයක් හා සිතක් ඇත්තකා ලෙසිනි.

පුවච හිඳගත් තන්දගේ බැංශ වෙසට හේතුව ඇ සිත කිය
දෙකින්ම බේදවැවීම විය යුතු ය. අනුලාගේ කෝපය තුනි විය.
තම නහාට අනුකම්පා කළ නමුත් අනුලා කතා කෙලේ පතිඳම්
බිඳිනු ලැබූ ගැහැනියකට, පිහියෙන් අනින්ට ගැමී තරුණයකු
එලවින අභ්‍යන්තර හැඟීම වැනි හැඟීමක් ඇත්තක ලෙසිනි.

“මම උඩ කරන කතා ගැන සෙවුවෙන් නෑ” දි අනුලා තෙපලා ය.
“උඩ යන එන තැන් සෙවුවෙන් නෑ. උඩත් සමරවීරත් ගැන මගේ
සිත ගිනි ඇවිලුණේ ඔය ලියුම අතට අඩුලැණු ද්‍රවයේ.”

“කලින් සැක නොකළා නම් අනු මගේ ලියුම ඇවිස්සුවේ
කුමට ද?”

“මම උඩේ ලියුම ඇවිස්සුවේ නෑ” දි අනුලා කෝපයෙන්
තෙපලා ය. “උණගැනී උඩ ඇදට වෙලා සිටි ද්‍රවස් වල උඩේ
අල්මාරියේ ඇදුම් ජැලදුම් අතපතගාන්ට සිද්ධ උණේ මට. ඒ
වැශ්‍ය මට කරන්න සිද්ධ නුත් නම් වඩා තොදෘතයි මම ඒ වෙලාවේ
සිතුවා. නමුත් අල්මාරිය අතපත ගාන්න සිද්ධ උණේ උඩින්
අපේන් වාසනාවකට යයි මට දැන් හැඡහනවා. උඩේ යට ඇදුම්
මයේ විට ඔය ලියුම මගේ ඇසට අඩුලැණු. ලියුම දිග ඇරිලා-
සොයන විට ඔය ලියුම මගේ ඇසට අඩුලැණු. මට සැක
මයේ තිලිණේ. එහි ඇමතුම ඉගෙටම මට කියවුතු. මට පැක
හිතුණේ රීට පස්සේ. ටියල් උඩට ඉංගිරිසියෙන් නොලියන බව
මම දැන්නව..... ඒ ලියුම කියෙවුවට පස්සේ තමයි උඩින්
සමරවීරගේන් ආග්‍රයන් කතාබහත් අමුත විදියකින් මට පෙනෙන්ට
පටන්ගත්තේ.....”

“මේ ලියුම අල්මාරියේ තිලිණ බෙක්වන් මම දැන සිටියේ නෑ.
මම හිතා හිටියේ ඒ ලියුම ඉරා විසි කළාය කියා” දි තන්ද ගෝක
යෙන් කිවා ය.

“උඩ ලියුම ඉරා විසි කළා නම් නැවතන් සමරවීර ආග්‍රයෙන්
සන්නොෂ වෙන්න යනවා? එයාට මේ ගෙදරට එන්න අනුබල
දෙනවා ද?”

නන්ද කතා නොකළා ය. අනුලා තුනි තොවූ කෝපයෙන්ම
කතා කළා ය.

“උඩ උඩ හමුවෙන්න රීට පස්සේන් ගියා?”

“ගියා”

“උඩ උඩ අඩුලැණු.”

“නෑ” දි තන්ද කෝපයෙන් පිළිතුරු දුන්නා ය. අනු එහෙම
හිතාය කියා මම හිතුවේ නෑ.”

“රීට පස්සේ උඩ බලන්න ගියේ කුමට ද?”

“මම සමරවීරට ලියුම් දෙකක් ලියා කිඳුණා. ඒ ලියුම් ගත්ත කිතායෙන ගියේ.”

“ඒ ලියුම් ලැබුණා දී?”

නන්දු පිළිතුරු නුදුන්නා ය.

“උඩ කියන්නේ ඇත්තද?”

“අනුට මම කටයුත් බොරු කිවිලේ නෑ.”

නන්දගේ කාමරය හැර ගෙයි අනික් තැන් අදුරෙන් වැසි ඇත. කන්නාචි මේසයන් කයින් අඩකට වඩා පිළිබැඩු කරන කන්නාචියන් විදුලි පහන් එලියට හසුව බෙබැඳී. නන්ද හා පියල් නිදන ඇදන් එහි වාචිවේ උන් නන්දගේ ගෝකාතුර බැඟූ මුහුණන් කන්නාචියෙහි පිළිබැඩු වෙයි. පුයර වින්, හිස තොමනා සුවද පැන් බෝතල, තොල් රතු කරන සායම් හෝපු කෝපවූ අනුලාගේ දෙනෙනට හසුවේ ය. ඇ තම නහාගේ මුහුණ සේවිල්ලෙන් බැඳුවා ය. නන්ද තවමත් තොපිරුහුණු රු සපුව ඇත්තකි. දරුවන් කිදෙනාකු ලත් ඇ ඇගේ තරුණ වියන් රු සපුවත් පිරිහෙන්ට තොදි යකගනු සඳහා සායම් සුවද සුහුණු, සුවද පැන් ආදියෙහි වහල ලබනු පිණිස මෙතරම වැයම් කරන්නේ කුමක් නිසාදුයි අනුලාට තොවැටහේ.

අනික් කාමරයෙහි නිදන නාලිකා පුස්ම ගනීමින් පිට කරන හඩ අනුලාට ඇසෙයි. ගෝකායෙන් හා කෝපයෙන් අවුල් වුණු හිස ඇති ඇ කාමරයෙන් එලියට පිටිස ආලින්දයට ගියා ය. එහි විදුලි පහන මාසය පෝයන් සමඟ එන දැඩි අදුර පළවමින් බැබැලැඳී. පහන මාසය පෝයන් සමඟ එන දැඩි අදුර පළවමින් බැබැලැඳී. විදියෙහි හන්දිය අසල ගැස් ලාම්පුවෙහි දුබල එලිය, අදුර අතරින් දුවු අනුලාට, පියල් සහ බලදෙස දී සමඟ පරශේච් විහාරය වදින්ට එලිය වැවෙන්ට පෙර පිටත්ව යදිදී තමා නැඹි ගිය ගැලෙහි පැද්දෙදී එලිය වැවෙන්ට පෙර පිටත්ව යදිදී තමා නැඹි ගිය ගැලෙහි පැද්දෙදී මින් පත්තුවුණු ලන්තැරුම සිහිවි ය. තමාගේ හා නන්දගේ මින් පත්තුවුණු ලන්තැරුම සිහිවි ය. තමාගේ හා නන්දගේ මින් පත්තුවුණු ලන්තැරුම සිහිවි ය. මව තනිකොට දමා කොළඹ මහ ගෙදර ජ්වත්වන මව සිහිවි ය. මව තනිකොට දමා කොළඹ මෙතෙක් කළේ ජ්වත්වීම වරදක් ලෙස ඇට වැටහිණු.

දැඩි අදුරෙන් වැසුණු වරායෙහි නවතන ලද නැව්වල කුඩා ගස් මුදුන්වල එල්ලි සිටින පහන් කුඩා තරු මෙන් බෙබැඳී. කනාමැදිරියන් සේ අදුරෙහි බැබැලෙන පහන් දුවු අනුලාට රෙයෙහි කුඩ්පිලාම්පුවෙන් පමණක් එලිය කරනු ලැබූ මහ ගෙදර දුකා සේ ජ්වත්වූ කාලය සිහිවි ය. විෂම තැන් හා වෙනස් කම් නසා ලොව හැම දේට අද්වය ස්වරුපයක් දෙන දැඩි අදුර, අනුලාගේ කැලුණුණු සිනත් කයන් මදක් නිසන්සල කෙලේ ය.

වැඩකාරයන් පහන් හා ලිපගිනි නිවා නිදතියි සිතු අනුලා ආලින්දයෙහි විදුලි පහන නිවා සාලයෙහි දෙර වසා තම කාමරයට ඇතුළුව එහි විදුලි පහන දැල්වුවා ය. තමාගේ ඇද එහම ඇගේ ඇතුළුව එහි විදුලි පහන දැල්වුවා ය.

නාලිකා නිදයි. නින්ද විසින් ඉදුරන් හා සිත ද කය ද අකර්මණුව කරනු ලැබූ නාලිකාගේ අභිජන මුහුණ සිපින්නට අනුලාට සිතිණ. අනුලා ඇදෙහි එයින් නාලිකාගේ හිස අතැවා ය. ඇ දැඩි නින්දෙන් නිදයි. අනුලා හිස පාත් කොට නාලිකාගේ කම්මුලක් සිප යුතින් නැහි පහන නිවා ඇදෙහි හාන්සි වුවා ය.

කාමරයෙහි දෙර තොටසාම ඇමදහි හාන්සිවූ නන්දගේ සංවිගය වැඩි වී ය. ‘සමරවීර හමුවීමට මා ගියේ මගේ ලියුම දෙක ඉල්ලාගනු පිශිසමද්’ යි ඇ තමාගෙන් ප්‍රශ්න කළා ය. සමරවීර දැක්මට හා ඔහු හා කතාභහ කිරීමට කොමන් වැඩුණ ආභාව මැඩ ගැනීමට ඇ අසමන් වුවා ය. ගැමි පරිසරය විසින් හික්මවනු ලැබූ ඇගේ ගතානුගතික හැඟීම හා අදහස් ඇට පටහැඹිව නැංගේය. සමරවීර හමුවීමට ගියේ තමා ලියු ලියුම ඉල්ලා ගැනීමේ අදහසින් ය, යන හැඟීම ගැමි පරිසරය විසින් හික්මවනු ලැබූ ඇගේ හදින් නහින අවලාද මධිනු පිශිස ගෙවෙන අත්ලසකට සමාන වී ය.

ඇ සමරවීර හමු වී කතා බහ කළ දෙතුන් වාරයෙහි ම හෝටලයෙන් පිට වුයේ ‘මගේ ලියුම මට දෙන්න ඕනෑ’ යි කියමිනි. ඒ ලියුම ලබා ගැනීමට ඇ වැයම් තොකළා ය. නන්ද අනුලාට කිවේ බොරුවක් ද තොවේ; ඇත්ත ද තොවේ. තමා හා සමරවීර අතර ඇති හාදකම නගරයෙහි කවරකු දන ගත්තන් එය නන්දගේ සංවිගයට හේතු තොට්ටි. නන්ද සංවිගයෙන් සිහි කරන්නේ සමරවීරගේ ලියුම අනුලාගේ අතට හසුවීම පමණි. පියල් තමා කොරහි දැඩි විශ්වාසය ඇත්තකු බව ඇ දැනියි. පියල් ඇතැම ද්‍රව්‍යක යහළවන් හා එක්ව මත්තුන් බි සන්නෝජ වී ගෙදර එන්නේ ර බෝටු පසුයි. මා සමරවීර හා කතාභහ කිරීමෙන් සන්නෝජ වීම.....

තැංගුරම් තොසිදිනු ලැබූ යානාව කුණාවුවට හසුව හැල හැජ්පුණ ද සිටි තැනින් තොසෙල්වී යුතින් නිසන්සල වෙයි. අනුලා, නන්ද ඉක්මවා සංවිගයෙන් ඇලදුණු නමුදු යුතින් සන්සුන් වී ය. ඇ අනික් කාමරයෙහි සුව ගස් නිදයි.

නන්ද අනුවාරයෙහි හැසුරුණේ සිතින් මිය කයින් තොවේ. අනුලා, සංවිගයන් කොපයන් තම සහෝදිය ඉදිරියෙහි වැමුරිමෙන් හද සහැල්දු තොට ගත්තා ය. නන්ද මින් මතු සමරවීර තම සිතින් බැහැර කරනු නියැකය යනු අනුලාගේ හැඟීම වී ය. ඇ සුව සේ නිදගත්තා ය.

නන්දගේ සිත වඩාන් වංචල වී ය. එක අරමුණක රඳවා සිත ගසුරුවන්ට ඇ අසමන් වුවා ය. අලුරහි අතපත ගාන්නක ලෙසිනි ඇ අතිනය සිහි කොලේ.

විදුලි පහන තොනිවා ඇඟෙන් වැනිර නන්ද නිදන්ට වැයම තොකළා ය. උලුමකු මෙන් නැව නළාවක් හැඳු කරකළ භඩ දෙකනොත් වැකිමෙන් පූරුණු සිත කය ඇති ඇ ඇඟෙන් නැඹී දෝරුවට ගොස් එන් යාලය දෙය බැලුවා ය. අනික් කාමරයෙහි දෝරුවට ගොස් එන් යාලය දෙය බැලුවා ය. අනික් කාමරයෙහි පුව සේ නිදන නාලිකාත් අනුලාත් ප්‍රස්ථම අදිමන් පිට කරනු නන්දට ඇසේයි. අනුලා ඇඟෙන් වැනුරුණු විගය නිදන්නේ කොස් ද? ඇසේයි. අනුලා ඇඟෙන් වැනුරුණු විගය නිදන්නේ කොස් ද? නන්ද යාලයෙහි විදුලි පහන දළුවා කාමරය තුළට එන් බැලුවා ය. නාලිකාත් අනුලාත් දුවිම දුබේ නින්දෙන් නිදයි.

පියල් වත්තට ගොස් ද්‍රව්‍ය තුනාක් ගන වී ය. ගෙදර තොපැමි- හියේ කුමක් නිසා ද? පියල් අකින්ටත් ඔහුගේ ඇඟෙන් හැපෙන ගොක් ලංච ඔහු හා කතාබහ කරන්ටත් නන්ද ආසා කළා ය. ඇට ඇගේ තහිකම දැනෙයි. ඇ යාලයෙහි දෙර ඇර ආලින්දයට පිවිස මහ දෙපය දෙවරක් බැලුවා ය.

මුහුදෙන් එන මන්ද මාරුතය ඇගේ හිසත් ගතත් මදක් සිතිල් කොලේ ය. තිත්ත අදුරෙන් අද වුණු තුවන් ඇති ඇගේ දෙකන් තිශුණු වී ය. අනික් අතට හැරුණු ඇට මෙතෙක් අදුරෙන් විශුණු හන්දියට ලභාවන මොටෝරියක එලිය පෙනිණ; ඇන්ටිමෙන් රෝස් පරෝස් ගෝසාව ඇසිණ. එය තම සැමියාගේ මොටෝරිය ලෙස ඇ අදුනා ගත්තා ය. දිගු කළක් සැමියාගෙන් වියෝරුවික ලෙස ඇ මිදුලට බැස පියල් පිළිගත්තා ය.

“මම ගෙදර නා තිසා නන්ද බයෙන් ඉන්නවා ඇතැයි හිතුවා” පියල් සිනාසේමින් කිවා ය. “නන්ද මෙතරම් රු වනතුරු අවධියෙන් උත්තේ ඇයි?”

“මම ඇද අනුලා එක්ක කතා කරකර උත්තා” යි ඇ ඉරුපුවම පිළිතුරු දුන්නා ය. “මට තිකම් ඉස්තෝස්පුවට එත්ත හිතුණා; ඉස්තෝස්පුවට ආ හැටියේ ඇද පියල් එතියි හිතුණා.”

නැවුත්තාහඩ ඇසුනුවිගය යාලයේ දෙර ඇරගෙන ආලින්දයට යන්ට ඇට ඩිතුලෙන් කුමක් නිසාදුයි ඇ තොදුනියි. ආලින්දයට පිවිසි විගය පියල් එතියි ඇට හැගුලෙන් මොටෝරියෙහි එලිය ඇකින්ට පෙර ය.

“බන් කාලා ද?”

“බව. තානායම් පළට ගොස් කුවා.....”

මෙ සිනාව තිසා ඔහුගේ මුහුදාත් මදමත උතුරුවන දෙඟායන රහන් වි ය.

“කුවා විතරක් තෙවී.....” කුයමින් නන්ද ද සිංහසුණා ය.

“බිලාත් තියෙනවා!”

“බරන්යි විකක් බේවා.....අගට අමාරු තිසා. ගකාන්- දෙස්තර රබර රාත්තල් හයසීයක් විකුණා තියෙනවා. මම එයා- ගෙන් ඒ මුදල ගත්තා.”

“අදි අස් තොකලේ? ඒ මිනිහා මීට පස්සේ දැනගත්ත ඉඩ තොතියා හොරකම් කරාවි.”

“නෑ. එයාට මට තොදුනෙන්න හොරකම් කරන්න බැහැ” යි
කියමින් පියල් නන්දුගේ අත අල්ලා ගෙන කාමරයට ඇතුළු
වුයේ ය.

හැඟු ඇදුම් උතා ඉවත තබා අලුත් සරමකුත් බැනීයමකුත්
හැද ගත්තේ ය.

“මූණ හෝද ගත්තා; වතුරු නිවේචි” යි තාන කාමරයෙන්
ඡ්‍රීයට ආ නන්දු කිවා ය.

“මම තානායම් පලේදී හොඳට මූණ සෝද ගත්තා, ආයිත්
සෝදන්න යිනැ නෑ.”

“ඒ කොන්දෙස්තරම නවත්තාගත්තාට මම නම් කැමැති නෑ.
හොරකම් කරලා පුරුදු මිනිහා ආයිත් හොරකම් කරාවි.”

“මට තොදුනෙන්න එයාට හොරකම් කරන්න බැ. මිනිහා
හොද වැඩිකාරයා, හරි සුරයා. එයා වත්තේ වැඩි කරන්තේ දැඩි
ආයාවකින්; පඩිය සලකාගෙන නොවී. එයා වගේ වත්තේ වැඩිට
ආදරේ ඇති මිනිහක් ලැබෙන්නේ කළාතුරකින්.”

“එයා අහු තොවෙන්න හොරකම් කළාත්?.....”

“අහු තොවෙන්න පුහක් හොරකම් කරන්න බැහැ. ඒ
මිනිහා ටිකක් හොරකම් කරගත්තත් මට අලාබයක් නෑ. එයාට
ගෙවන පඩිය වගේ හතර ගුණයක් ගෙවාලත් එයා වගේ සමර්ථ-
යෙක් සොයා ගත්තා බැහැ.

අඩු පඩි ගෙවා මිනිසුන්ගෙන් වැඩි වැඩ ගන්නා පියල් ඔවුන්
කරන සුළු සොරකම් ඉවසන්ට ද පුරුදු වුයේ ය. තමාගේ සියලුම
සේවකයන් ඉඩ ලැබුණෙන් සොරකම් කරතියි යන හැඟීම ඇත්-
තෙකි ඔහු. එහයින් ඔහු හොරකම් මනාකරන සේවකයන් සොයනු
වෙනුවට තමාගේ සේවකයන් සොරකම් කරනු වැළැක්වීමට උප-
කුම නිපදවීම සඳහා වෙහෙසුන් ය. පියල් වෙළඳාම් උගත්තා
කාලයේ කපටිකම් පමණක් තොට තක්කඩිකම් ද කෙලේ ය.

“සල්ලි ගම්බකරන්න දැන් ඔවුවර වෙහෙසයන්නේ කුමටදු” යි
ඇඳෙනි වැනිරි නන්දු තම සැමියාගේ බද වටා අත යවමින් ඇපුවා ය.

නන්දුගේ හිසින් ද සුවද සුනු ඇතුල්ලුණු මුහුණුන් ද තිකුත්
සුවදින් පිබිදුණු ආයාට ඇති පියල් නන්දු අල්ලා වධාන් ලං කර
ගත්තේ ය.

“සල්ලි තැනි නම් නගර මිනිසුන් අපට මෙවුවර සලකන්නේ
නෑ. තාලිකා කසාද බන්ද දෙන්නේ සිවිල් නිලධාරියෙකුට.”

අනුලා කහින විට සෙමත් සමඟ ලේ බිඳු නිකුත් වන බව දැනගත් පසු නන්ද දරුවන් කොය්ගලට කැඳවාගෙන තොරියාය. දරුවන්-විශේෂයෙන් ඇලන්-දකින්ට තො ලැබීම නිසා අනුලා යෝක වන බව නන්ද දනියි. ඇ වෙතට දරුවන් එක්ක යතු දැකීමට පියල් කොහොත්ම කැමැති නැත.

“මම දැන් නිතර කහින්නේ නෑ. කැස්සන් දැන් ලේ යන්නේ නෑ” යි අනුලා මේ වර ඇ බලන්ට ගිය නන්දට කිවාය. ඇ එස් කිවේ ඇලන් දකින ආසාවෙනි. එහෙත් ‘ඇලන්’ එක්ක එන්නය’යි ඇ යෝජනා නොකළාය.

“ලොකු අම්මා බලන්න යන්න ඕනෑ” යි කියමින් ඇලන් දෙවරක් තම මට සමඟ කළහ කළේය.

“ලෙබේක් බලන්න ගියහැටියේ ඒ ලෙබේ, ලෙබ බලන්න යන කෙනෙකුට බෝලෙන්නේ නෑ මම්” යි තම මටගේ අදහසට පටහැණි වූ ඇලන් තෙපලේය. “ලොකු අම්මා අපට කොවිවර ආදරන් හිටියාද? රට නිදගත්න ගියම මට ලොකු අම්මා මතක් වෙනවා. ලොකු අම්මා බලන්න ද්වසක අපි එක්ක යන්න.”

අනුලාගේ කයන් මුහුණත් පෙර මෙන් දැන් බිය තො එල්වන බව නන්ද සිහි කළාය. එහෙත් ඇගේ සුවදුක් සොයන්ට මීට පෙර වරක් කොය්ගලට ගිය අවස්ථාවෙහි භට්‍යන් බිය ඇට සිහින් බැහැර කළ තොහැකිය. කොමෙන් වැඩුණු සයරෝගය විසින් විනාශ කළ කය, මුහුණ භා සන්තුෂ්ථිය ද ඇති තම සහෝදරියගේ මුහුණ දුටු නන්ද තුළ භට්‍යන්තේ මරණය සිහි කරවන බියකි. අනුලා ලේ බිඳු සමඟ සෙම නිකුත් කරමින් කහිතියි ඇසු ඇ තම දරුවන් කැඳවාගෙන ඒම විපතකට හේතු විය හැකියයි සිතුවාය.

මේ වර කොය්ගලට ගිය නත්ද තුළ තම සහෝදරිය දුටු විසස හටගත්තේ බිය තොව යන්තොශයකි. අනුලා කොමෙන් සුව ලබයි. ‘මම දැන් නිතර කහින්නේ නෑ. කැස්සන් ලේ යන්නේ නෑ’ යි ඇ තෙපලේ ද රෝගය සුව වෙතියි යන විශ්වාසයයෙනි. එහෙත් දරුවන් සමඟ යැමට සිනන විට යටිය බිය නන්දගේ සිතට නගියි.

“ලොකු අම්මා දකින්න ඕයහැටි ආසා තම ඇලන් එක්ක යන්නම්” යි නන්ද කිවාය.

වුවාක් මෙන් සෞඛ්‍යී පාත් වි ය. අනුලා නන්ද ගේ මූහුණ බැඳුවා ය.

තමා ගෝවන ලෙඩිකින් පෙළෙනියි යන හැඟීම අනුලාගේ ගෝකායටන් කෝපයටන් හේතු වෙයි. ඒ හැඟීම ඇ තුළ බහා-දුයේ තාගරයේ දේශතරුන් ද, පියල් හා නන්ද ද විසිනි. ඒ හැඟීම අනුලාගේ සිතින් පැලුවීමට වැයම් කරන්නේ පියල්ගේ මව පමණි. තම දුරුවකු සහෝදරියක කටයුතු ලෙඩිකින් පෙළෙන ද ලෙඩා වෙන් කොට තබා අනායන් ලෙඩාගේ අහලකට තොයුම ගැමියන්ගේ සිරිත තොවන බව සිති කළ අනුලා උදහස් වුවා ය.

ගමෙහි ඇතිදාඩි වුණු අනුලා නාගරික සිරිතට අවනත වුයේ අමතාපයෙන් තොවේ. එහෙන් දත් ඇ ඇගේ ඒ ක්‍රියාව සිති කරන්නේ අමතාපයෙනි. තමාගේ පිහන් කෝපපවලම කන ගොන පියල්ගේ මව සිති කරන අනුලා යටි සිතින් යන්තෝෂ වෙයි.

ඇලන් තම මව කුප්පමින් ලොකු අම්මාගේ කරවටා අතක් දමාගෙන ඇගේ ගෙලන් කම්මුලත් සිමිලේ ය.

“ඩය මදු” කියමින් නන්ද තම මූහුණට නාහින අසන්තෝෂය මැබගන්නට වැයම් කළා ය. නාලිකා හා වන්දුසේම ද ඇලන් අනුකරණය කළේ ය.

“ලොකු අම්මා මහන්සි කරන්න එපා” දේ කියමින් නන්ද මේ වර සිනාසේන්ට වැයම් කළා ය. පියල්ගේ මව තම ලේලිය දෙස බැඳුවේ අසන්තෝෂයෙනි.

“ලොකු අම්මාට මහන්සියක් නෑ. ප්‍රතාලාන් දුවන් ආදරේ කිරීම ලොකු අම්මා වෙහෙසීමක් වෙන්නේ කොහොමද ?”

“ආව්වී එහෙම කිරීමට ගමාකොද ලොකු අම්ම ලෙස අපි යනවට මේ වැඩිය කැමැති නෑ” දේ නාලිකා තොපලා ය.

තැන්දන් ලේලින් අතර කටගැහුමක් වෙතියි බියගත් අනුලා තැහි කිසියම් වුවමනාවකට යන්නාක් මෙන් අනික් කාමරයට ගිය ය. දෙනෙනට ඉනු කදුම් පිසදමා ඇ රුකුඩ මුව ඔවුනක් දැනීන් ගෙන කාමරයෙන් පිට වුවා ය.

“ලොකු අම්මට ගික උයන්න හොද නෑ; බර වැඩියි” කියමින් ඇලන් රුකුඩ හිස අතට ගන්නේ ය.

“බරක් නෑ; කදුරු ලියෙන් කහපු මුව ඔවුනක්” දේ කියමින් අනුලා යුතින් ඇලන් වායි වුවා ය.

සැංචි ආ තටුවට තිසා ලි මුව ඔවුන, ඇලන් සිභුවාට වඩා මද්දක් බර ය. මුව ඇ තටුවට වද්ද ඉටියෙන් වසා සායම යා

තීන් ද තබන ලද ඒ මුව හිස දකින කට්ටලක් වුව ද බෙහෙන් කවා පුරුන් සිංහ යකාස් කරන ලද මුව ඔවුන් යයි යවටෙයි.

“මම අදුන් මුව ඔවුන් නොයින් ද ?” දේ නන්ද පූදුමයෙන් තිබාලා ය. “අං ගැලවීගිය පරණ මුව ඔවුන් මම අවුරුදු ගණනාත්මක් දැක්වන්නා.”

“මම පරණ මුව ඔවුන් තමයි” හියමින් අනුලා සිනායුණා ය. “මෙහාත්තුරිය අප්පු තිටි කාලේ එයා නාන්තාට තැඟි කළ මුව ඔවුන් ඔවුන් තුවුව ගැලවීලා යායමන් මැකි ගොහින් තිවුණු ඒ මුව ඔවුන් ඔවුන්ට දැන්නෙන අවුරුදු පශෙලාවකට පමණ උඩිදි. මිට සුමානා තුනාගතරකට උඩිදි මට මතක් උණා, මුව ඔවුන් රුන්නෙන තොනාරිය් අප්පු මැරුණාට පස්ස පුතා රුකුඩී කපන්න පටන් ගත්තා. තොනාරිය් අප්පු තරම් භෞදින් රුකුඩී කපන්න එයා දැන්නෙන තැහැ. තමුන් රුකුඩී පින්තාරු කරන්න එයා හරි සමර්තයක් උණා”

“මෙවිවර කළේ මේක තිලුණේ තොනාරිය් අප්පුගේ පුතා ලහද” දේ පුෂ්න කළ නන්ද හරින ලද කවුල්වෙන් පෙනෙන කොරුගල ඔය දෙස බැඳුවා ය. බිඳ වැටුණු ගෙයක ගරා වැටුණු බින්තියකින් කැබැල්ලක් ඔයට යන පාරෙහි දකුණු පැන්නේ තොවිටියා පුදුරක් අනරින් නන්දගේ දෙනෙනටට හසු වේ ය. තොනාරිය් අප්පුගේ රුකුඩී මධුව සිහි කරවන සොජාන් කොතක් සේ අභ්‍යව තැහැණු තුබ ඇති බින්ති කැබැල්ල නන්ද ගැඹුනා ගත්තා ය. අදුර වැශෙන්ට පෙර, දර සැයන් තික්ම පැනිරෙන එලිය වැනි පැදු එලියෙන් කොළඹට ගත්තා අභ්‍යව නන්දගේ දෙමුනය දියුණු කරයි. අභ්‍යව එලිවිඩූ කරන වානේ පටක් සේ තිසල වු ගහ දිය තැනින් තැන පැදු එලියෙන් රත් පැහැ ගනියි, ගහින් එශේධ න්‍යායි න්‍යායිතයෙන් වළන් දැලී පැහැගන් ගස් කොළන් නන්ද වළඩන්න තරම්, ගෝකාතුර කරයි.

‘එයා මේක අදුන්වැඩියා කරලා පින්තාරු කරලා තීලයන්නේ ලහදී; හදියියේ මෙක්වලා මම එයාට පණිවිධියක් යැවුවා. මිනින ඇත්ත නිවිවා. අවුරුදු ගණනක් සුන්මුත් ගොවේ තිලුණු මුව ඔවුන් මිනින අදුන්වැඩියා කොට පින්තාරු කරලා විකුණන්න විභන්සි අරගෙන තීයෙනවා. රුපියල් පහකටවත් ඒක ගත්තා කොනක් තොයිටි තිඛා මිනිහා ඒක රුපියල් දෙකකට උක්ස් සිවිවා. මම රුපියල් අදකයි මපාලියයි ගෙවා ගෙන්නාගත්තා’’

අදුන්, නාලිකා හා වින්දුයෝම දී, මේය උඩි තබන ලද මුව ඔවුන් බලා සන්නේෂ වෙති. නැත්දමුතාත් ලේලිත් ගොජු-මිටි හරස් කරගනු වළකන්ට උඩිම අනුලාගේ සන්නේෂයට සේතුවයි. අනුලා මුව ඔවුන් කාමරයෙන් එලියට ගත්මන් දරු-වත් සන්නේෂ කරන අදහසිනි.

“නොතාරිස් අප්පුය කිවිවේ කාට ද ?” සි ඇල්න් පූජ්‍ය කෙලේ ය.

“ගමේ කෝපි කඩයක් දමාගෙන හිටි මිනිහෙක්” සි තන්ද ගෙපලා ය. “ල් මිනිහා රුකඩි කපන්න කාගෙන්වන් ඉගෙන-ගන්නේ නෑ. සෙල්ලමට රුකඩි කපන්න පටන් යන්නා තුන්-හාර මාසයක් යන්න ඉස්සර එයාගේ රුකඩි දුටු දුටු මිනිහා ගන්න උණු. මිනිහා රීට පස්සේ සතුන්ගේ රුකඩි කපා පින්තාරු කරලා ගාල්ලට අරගෙන ගොස් වැඩි ගණන්වලට විකුණුවා.”

“අප්‍රත් දේ නිපදවන්න පුළුවන් මිනිහෙක් වෙන්න ඔහු” සි කියමින් ඇල්න් මුව අං දෙක අල්ලා බැලුවේ ය. “හැබේ මුව අං තටටුවක් මේ ලි ඔවුවට අල්ලන්න හැමෝටම හිතෙන්නේ නෑ. මෙවුවර බර අං තටටුවක් කදුරු ලියේ ගෙය කෙලේ කොහොම ද ?”

“ඉස්කුරුප්ප ඇනවලින්” සි අනුලා කිවා ය.

“බත්තියේ සවිකරලා තොප්පි තියන්න පුළුවන් විදියට මේක ගමේ මිනිහෙක් හැඳු එක පුදුමයක්.”

“බේකාල හැඳේව කපාපු ලැඳී කැඳිවල සවි කළ මුව අං තටටු, තොප්පි තියනු සදා පිදියේ මිනිස්සු පාවිචිලි කළා. තටටු මුව අංතටටු එසේ පාවිචිලි කෙලේ නොතාරිස් අප්පු මුව ඔවුන් මුව අංතටටු එසේ පාවිචිලි කෙලේ නොතාරිස් අප්පු මුව ඔවුන් ඔස්සර. මුව අං තටටු හැබේ මුවකුගේ ඔවුන් වැනි කපන්න ඉස්සර. මුව අං තටටු හැබේ මුවකුගේ ඔවුන් රුකඩියට සවිකරන්න පඹමුව ගිතුවේ නොතාරිස් අප්පු වෙන්න පුළුවනි.”

“ඉස්සර ගාල්ල පොහොසත් මිනිස්සුන්ගේ ගෙවල්වල ඉස්තෝප්ප බිත්තිවල මුව ඔවුන් ගහලා තිවිනා” සි තන්දගේ නැන්දමා, සිනාසයමින් කිවා ය. “කාලෝකදී ඒ පන්නෙ තැති උණු. අමත්තා පිරිස්සු ඉස්තෝප්පවේ තියන්න පටන් ගන්නා. රීට පස්සේ කිරිස්සු ඉස්තෝප්පවේ තියන්න පටන් ගන්නා. නොතාරිස් අප්පු මුව ඔවුන් කැපීම අත්තැරියා.”

“මම මේක කොළඹට ගෙනියනවා” සි ඇල්න් කිවා ය.

“අමතා කුමතිවෙන එකක් නෑ.”

අනුලා මෙසයට ලංච පිත්තල පහනෙහි වැටිය මදක් දික් කොට පත්තු කළා ය. මුදු එලියෙන් වඩාත් එලිය වුයේ මුව ඔවුන් බලමින් සිටි ඇල්න්ගේන් නාලිකාගේන් මුහුණුයි.

අනුලාගේ මුහුණින් හා දෙනෙනින් උතුරන්නේ සොම-නසකි-දරුවෝ ගමට පමණක් නොව මහගෙදරට ද ප්‍රිය කරනි. නසකි-දරුවෝ ගමට පමණක් නොව මහගෙදරින් ද ප්‍රිය කරනි. තමා පමණක් මහගෙදරින් පමණක් නොව ගමින් ද පිටවන්ට නොව දෙමිනසින් ඉන්නේ කුමක් නිසාදයි තන්දට නොවී. නොව දෙමිනසින් ඉන්නේ කුමක් නිසාදයි තන්දට නොවී. තහෙයි : කුඩා කළ පටන් මා ජ්‍වන් වුයේ පොල් තෙල් පහනින් වහෙයි :

ඩිය කරනු ලැබූ කාමරයක ය; පොත් කියවුයේ පොල් තෙල් එහුන් එළියෙනි. අනුලාගේ කාමරය හැර අනික් කාමරවලින් දැන් නැහින්නේ ඇතුළුවුවකු කිවිස්සන මුඩු ප්‍රස්ඝකි. අම්මා තම කාමරයට පිවිසෙන්නේ රෙයහි නිදහු පිණිස ය. එදු පාල කාමරයක් වැන්ත. අනික් කාමරවල තෙත් බැහුණු කොටට මෙට්ට භා කබල් ඇතිරිලි මගේ සිත ද තෙත් බස්සයි.

තමාගේ උපන් ගමන් ගෙදරත් නිසා නහින සුභද හැඟීම අවශ්‍යල් ගෙයකට පිවිසියකගේ දෙමිනස් හැඟීම වලට හැරෙනු දත් නන්ද කනාගාටු වුවා ය. අව්‍යාහකට සිටි කාලයේ ඇ කටර දෙයක් ගැන වුව ද වහා තීරණයට බැස්සා ය. එහි එල්බ නිරහයට තමා රිසින් කළපුතු දේ කළා ය. දැන් ඇට තමා භරියයි සිතන අදහසෙහි ම පිහිටා ක්‍රියා කළ නොහැකි ය. ගම මතක නැති කොට නගරයේ ඉහළම පන්තියට නහිනු පිණිස වුවමනා උසස්ම උගැන්ම තම දුරුවන්ට ලබාදීමට තන්ද ආයා කරයි. මවන් සහෝදරියන් නිසා ගැමී පරිසරය පිළිබඳ හැඟීම ඇට සිතින් ඉවත් කළ නොහැකි ය. මවන් අක්කාටත් කළපුතු සත්කාර හා කායනීයන් නොපිරිහෙලා කරනත් නන්දට එයින්ම තාප්ත විය නොහැකි ය. මව කරන් ගෙන සයුර තරණය කළ බෝධිසත්වයන් පිළිබඳ කාඩාව ඇට සිතින් බැහැර කළ නොහැකි ය.

පරපුමර අතීතය විසින් අරක් ගන්නා ලද තැනකි මහගෙදර. මහගෙදරට එන හැම අවස්ථාවෙහිම නන්දගේ ගෝකය වැඩෙයි. ඇ තුළ අනියන බියක් හටගනියි. තම පරපුමර අතීතය මහගෙදර ඉතා සෙමින් කාබායිතියා කරනියි නන්ද හඩියි. පියා ද තම පරපුර නමුති අතීතයට එක් වි ය. ඒ අතීතයෙහි කායික ස්වරුපය මහගෙදරයි. මව, මියගිය තම සැමියා පමණක් නොව පරපුර ද බදෙන්නාක් මෙන් මහගෙදර බදෙනියි. ඇ සිත කය දෙකින් කෙමෙන් දිරන්නේ මහ ගෙදර දිරන්නාක් මෙනි. අනුලා සිත කය දෙකින් දිරවන්නේ ද පරපුමර අතීතය විසිනි. ඇ යලින් මහ ගෙදරට කැදුවුයේ ද අතීතය විසිනි. සිත කය දෙක දෙදරවන තරම අභ්‍යන්තක බියක් නන්ද තුළ හටගන්නේ ය. ‘උපන් ගම අත්හැරිම වැදු මව හැර දැමීම වැන්න’යි නැන්දම්මා තමාට දැස් නගන බව ගන්ද අයා ඇති.

අනුලාගේ ඇද අහ කනාප්පූව උඩ සුදු වැලියෙන් පිරුණු උණ පුරුක් අධිය මැද ගැසුණු හඳුන් කුරෙන් නැහින සුවද නන්දගේ සිතෙහි එකිනෙකට පටහැනි හැසුම නගන අරමුණක් වි ය.

ගැමියන් හඳුන්කුරු පත්තු කෙලේ පන්සලෙහිදී පමණි. අනුලා රෙයහි හඳුන්කුරු පත්තු කරන්නේ කොළඹ ජීවන්වන ගන්ද අනුකරණය කරන්නක ලෙසිනි.

හඳුන් දුම් සුවද ඇසු නන්දට පළමුව සිති වුයේ තරුණ වියෙහිදී වැශුම් පිශුම් කරන්ට ගිය පන්සල ය; අනැතරුව සිති වුයේ තමාගේන් පියල්ගේ විෂයාසක්ත ජේවිතයයි. කොළඹදී තමා විභාරස්ථානයට යන්නේ වෙසක් පොහෝ ද පමණක් බව සිති කළ නන්ද තමාටම දෙස් නහා ගත්තා ය. හැම පසලාස්වක පෝය ද්විසෙහි නන්ද තොදින් ඇද පැලදැගෙන හඳුන්කුරු ඉටිපන්දම් හා මල් විටියක් ද වැඩකාරියක ලබා ගෙන්වාගෙන තම සහෝදරියන් මවත් සමඟ ගමේ පන්සලට ගියා ය. විවාහවූ පසු ද ඒ සිරිත කඩ නොකළා ය. ඇලන් ඉපිද අට මසකට පස්සේ නන්ද තම බේලිදා ගමේහි විභාරස්ථානයට ගෙනා යනු පිෂ්ඨ ගමට ආවා ය. කොළඹින් ගෙනා විපන්දම් හඳුන්කුරු කපුරු හා උඩ රටින් ගෙන්වාගත් සුදු මල් ද ගෙනා ඇ අනුලාත් මවත් නැන්දන් සමඟ ඇලන් විඩාගෙන ගමේ පන්සලට ගොස මල් පහන් පුද කිරී බෝතලයකින් බෝරුක නාවා තම දරුවා තිසරණ සරණීන් හා ද්විසහ්ගේ පිහිටෙන් නිරෝගිව තිවත් වෙමින් තොදින් ඉගෙන ගනිවායි පැළුවා ය. නන්ද ගමේහි පන්සලට ගෙනාවේ ඇලන් පමණි. නාලිකා උපදින්ට පෙර ඒ ආගමික සිරිත නන්දගේ සිතින් ගිලිහිණ. ඒ සිරිත තමා ඇසුරු කරන නගරයේ උගත් ගැනුන්ගේ සිනාවට ඉලක්කය වෙතියි ඇ සිනුවා ය.

හඳුන් දුම් සුවද ඇලන්ට නොව නාලිකාට ප්‍රිය වී ය; වන්දසෙය්ම ම්දුලට බැස අදුර නොතකා ලොවී ගසට ගල් ගසමින් ඉදුණු ලොවී පොකුරු කඩා බිම දමයි. ඇලන්ගේ නොත් ඇයුමෙන් හඳුන්කුරු තුඩින් නැහි ලියවැලක් මෙන් ලෙලෙමින් අතුරුදහන් වන සිතිදු දුම් කොහොළි වලට ය. ඉරවු තුඩින් සේ පටන් ගන්නා දුම්පට, සුළහින් ගත් සියුම් පට රෝද පටියක් මෙන් ලෙලෙමින් නැහි සුළි තහා යළින් කුණ්ඩලිවල ස්වරුප ගනියි. අනැතරුව දුම් පට සැලෙන සයමෙර වලග මෙන් විසිර අතුරුදහන් වෙයි. හඳුන් කුරෙන් නොනැවති නොබැඳී තාගින දුම්පටෙහි තෙත් රදවාගත් ඇලන්, ඇසින් ඇසිය හැකි සංගිතයක් ඇසුවකු මෙන් සන්නේෂ වෙයි. ‘නාගි බලන්න’යි කියමින් ඇලන් නාලිකාගේ අත අල්ල ගත්තේ ය. මද වේලාවක් සඳහන් දුම් කොහොළි දෙස බලා සිටි නාලිකා ගුඩ ලොවකට පිටිසියක මෙන් මෝහනය වුවා ය.

“අව්විලයි ගෙදරට ගොහින් බන් කාලා නිදගන්නේ එහේ”යි කියමින් නන්ද අපුනෙන් නැංගා ය.

“අව්වි ඉන්නේ මෙහේ නොව”යි නාලිකා කිවා ය.

“අව්වි දැන් ගෙදර යනවා. ආව්වි මෙහේට ආවේ බත් උයන්න පංගාඩම් කරලා”

“මුතුපුරුලන් මිනිපිටින් අපේ ගෙදරට යන්න යිනැ. අද රට කැම කන්නේ එහෙන්” කියමින් පියල්ගේ මව ද අසුනෙන් තැංගා ය.

“ප්‍රතාලාන් දුවත් ගොහින් බත් කාලා ඒ ආවිචිලයි ගෙදර බුදීය යන්න. මෙහේ ඇද්වල් පමණයි; කුලිවිවන් තෙත් බැහැලා” හි කියමින් මාතරභාමින් පළමුව නාලිකාගේ මුහුණ සිම්බා ය. අනතුරුව ඇලන්ගේත් වන්දුසෝමගේත් මුහුණ සිඟ හිස අත ගැවා ය.

ඇලන් තම මවත් සමහ ගමන් කෙලේ සන්නේෂයෙන් නොවේ. ලොකු අම්මා ලහින් වාචිවී ඇ සමහ කතා කරනු මව නොඉවසු බව ඇලන් දනියි. ලොකු අම්මාගේ රෝගය ගැන මව මෙතරම් බියගන්නේ කුමක් නිසා ද?

“ර කැම කා නිදන්ට ගිය ඇලන් සිහි කෙලේ තම ලොකු අම්මා ය. ලොකු අම්මා ලෙඛෙන් මියෙතියි ඉව වැටුණකු මෙන් ඇලන් ගෝක්වූයේ ය. ඇගේ ඇගහන් හා ඇදුම්වලින් පෙර නිකුත්වූ පුස්ස ඇලන්ට පුරුදු ය. ඔහු ඒ පුස්සට ප්‍රිය කෙලේ ය. මේ වර ලොකු අම්මා වැළදගත් ඇලන්ට දැනුණේ අර සුපුරුදු පුස්සට වෙනස් පුස්සකි. ඒ පුස්ස දැනුදු ඔහුට දැනෙයි. ඔහු තමාගේ කමිසය අල්ලා ඉඩ බැලුවේ ය; අත් දෙක ද ඉඩ බැලුවේ ය. ඔහුට ලොකු අම්මානේ ඇගහන් අද නිකුත් පුස්සම දැනුණේ ය. සදුන් කුරු දුමෙහි සුවද ප්‍රිය නොවූයේ තමා ටෙලාගත් අර පුස්ස නිසායයි ඇලන් සිතුවේ ය.

වරක් තම මව කොළඹ නාගරයේ ගෙදරක ලෙඛිකු බලන්ට යන විට ඇලන් ඇගේ තනියට ගියේ ය. ඒ ලෙඩාගෙන් නොවේ නම් කාමරයෙන් නිකුත් පුස්ස ඇලන්ට මතක ය. ඒ ලෙඩා තුන් අවුරුද්දක් ඇඳෙහි වැනිර සිට මිය ගියේ ය.

ඒ ලෙඩා බලන්ට ගිය අවස්ථාවහි තම මව තමා නිසා බිය නොගත්තා ය. ඔහුගේ ලෙඛි බෝ නොවන්නක් වන්ට ඇත. එහෙන් මව, ලොකු අම්මාගේ ලෙඛි බෝවතියි මෙතරම් බිය ගන්නේ කුමක් නිසාදු සි ඇලන්ට සිතාගත නොහැකි ය. තමා ලෙඛිවතියි මැරටනියි ඇලන් නොසිනයි. කවර ලෙඛික් වුව ද ඔහුගේ බියට හේතු නොවේ.

ඇඳෙහි වැනුරුණු නන්දට නිදිමතක් නොදැනී. තමා සමහ ර කැම කා නැන්දම්මා අනුලාගේ කාමරයෙහි නිදනු පිළිස මහ ගෙදරට ගියා ය. “අන් ඒ දරිවී තනියම නොව කාමරේ නිදන්නේ” හි මහගෙදරට යන්ට සිතු නැන්දම්මා කිවා ය. “අනුලා තනියම් ඉන්දදදී මට මෙහි තවතින්න හිතෙන්නේ නැ.”

අනුලාගේ රෝගය අරබයා ඇතැමි ගැමී ගැහැනුන් කියන කතාවක් තම නැත්දීම්මා අදහන බව නන්දට දුනගන්ට ලැබුණේ රීකුම කන්ට පෙර ය. අනුලාට රයෙහි තනියම තිඳන්ට හැරීම වරදක්යයි නැත්දීම්මා සිතන්නේ ඒ ඇදහීම නිසා ය. විවාහ විය යුතු වයස ඉක්මවා සිටින අනුලා මධ්‍ය යකින්නගේ දිස්ටීයට හසු වූවකි. ඇ කෙටුව වන්නේ එහෙයිනි. ඇට වෙදකම් කරවීම නිෂ්ප්‍ර ය. නන්ද එරක් ලෙඩ වූයේ මධ්‍ය යකින්නගේ දිස්ටීයට හසුවීමෙනි. තොවිලයෙන් භා යකුදුරු කමින් සුව වූ පසු ඇ නිනාදයට විවාහ කොට දෙන ලදී. ඇ තැවත ඒ යකින්නගේ දිස්ටීයට ගොදුරු තොවූයේ එහෙයිනි.

ගැමී ගැහැනුන්ගේ මේ කතාව තම නැත්දීම්මා කියනු ඇසා සිටි නන්ද විවනයකුද තොතෙපලා ය. ඇට පටහැණි වූවහොත් ඇ වඩාත් දුඩිව ඒ කතාව අදහන්නට පටන් ගනියි. අනුලාට යකුදුරු වඩාත් කරවිය යුතුයයි නැත්දීම්මා යෝජනා කළ විට නන්ද එය අනු-කම් කරවිය යුතුයයි නැත්දීම්මා යෝජනා කළ විට නන්ද එය අනු-මත කළා ය. එහෙත් අනුලා කිපෙනියි ඇ සිතුවා ය. අනුලා මත කළා ය. එහෙත් අනුලා කිපෙනියි ඇ සිතුවා ය. අනුලා තෙල් මතුරවා තුළේ බන්දවාගත් තැවුන් තොවිල්වලට තරුණ වියෙහි සිටම විරුද්ධ වන්තක බව නන්ද ඇනියි.

“අම්මා අනුලා කැමැති කරවාගෙන යකුදුරුකම් කරවන්න.”

“අනුලා කැමැති ගෙවී” සි නැත්දීම්මා දුඩී විශ්වාසයෙන් තෙපලා ය.

බාල කළ පටන් ගැමී පරිසරයන් අපිස් ජීවිතයන් කුලමානයන් විසින් හික්මවතු ලැබූ අනුලා අවුරුදු හයක් පමණ තමාගේ සිත කය දෙක ලෙවිකන රෝගය හා සටන් කළා ය. ඇගේ හටන සාර්ථක වෙතියි මව හා නැත්ද පමණක් නොව නැත්ද ද සිතුවා ය. තම රෝගය සුව නොවතියි යන හැඟීම අනුලාගේ සිතින් නම් කිසිම අවස්ථාවක තුරන් නොවා ය.

ල් හය අවුරුද්දෙහිම මැදින්, බක්, වෙසක් තෙමස අනුලා ගත කෙළේ රෝගය ජය ගත්තක ලෙසිනි. වැස්සෙන් හා කුණාපුවෙන් තොර ඒ තෙමසින් වැඩි කාලයක් ඇ එළිමහනෙහි ජීවන් වූවා ය. වියලිණු පොලොවෙහි කෙළ ගණන් කුපයන්ගෙන් පිටවන වායුවන් වියලි සුලහත් ආය්චයයෙන් අනුලාගේ සෙමෙන් පෙහුණු පෙණුහැරි ද වියලිමෙන් සැහැල්ලු වෙයි. වැළ වරකා අඩ හා කුණු පුහුලන් සුලහවීම නිසා ගැමීයන්ගේ සන්තුෂ්ථිය ද ඒ කාලය තුළ වැඩියි. මහගෙදර විසාල ගල් වැට අයලින් දිවෙන ගම්සඩා පාරෙන් ඔබ පිහිටි සුදු වැළ තලාවෙහි වූ සෙල්ලම් පිටියෙන් උදය වරුවේ සිට කෙළි සෙල්ලමින් ප්‍රිති වන දරුවන් නළන ඔල්වර හඩ හවස් වන තෙක් නොනවතියි. බුහු කෙළියෙන් පැරදුණුවුන් බිම වාචිකරවා, දිනුවන්, ඔවුන් වටා යමින් කියන ජල්ලි කවි අසන අනුලා ද සිනා-සේයි. ගම්සඩා පාර මැද වළකුණු කෙළින ගැමී දරුවෝ තමන්ගේ සෙයි. ගම්සඩා පාර මැද වළකුණු කෙළින ගැමී දරුවෝ තමන්ගේ කෙළිය අවසාන වන තෙක් පාර දද්පැන්තෙන් ඒන කරන්ත තවත්වති. කරන්තකාරයෝ ද කරන්ත තවතා දරුවන් වළකුණු ගසනු ආයාවෙන් බලා සිටිනි.

වෙසක් පෝය ද්වාසහි හවස් වරුවේ අනුලා, තම මව, සාද හා වූඩිකාර ගැහැනිය ද හා, එක්ව මහ ගෙදර ඉස්තෙස්පුවේ ගරාදිවැට උඩ පෙදුව තබන ලද මැටි පහන්වල තෙල් වත්කාට තිර තබා දුල්වීමෙන් සන්තෝෂ වෙයි. පියල්ගේ මව ද උතුරා යන තරම් දුල්වීමෙන් සන්තෝෂයෙන් ඔවුන් හා එක්ව මැටි පහන් දැල්වයි. මැටි පහනින් සන්තෝෂයෙන් ඔවුන් හා එක්ව මැටි පහන් දැල්වයි. මැටි පහනින් එළිය වුණු මලපුන් ගෙයින් නික්මෙන මල් සුවදින් ඉස්තෝස්පුවෙහි මිදුලෙහින් වාතය සුවද වෙයි. පුරසද මබදින් එළිය වුණු අහසෙහි තිරමලන්වය දකින අනුලා සුරුගනා ලෝකයකට පිටිසෙක මෙන් සන්තෝෂ වෙයි. නිල් වියනක සුලහින් විසුරුවනු ලබන පුළන් ගොඩවල් මෙන් සුදු වලා අහස පුරා පැනිරෝයි. අනුලාට රෝගය අමතක වෙයි. අහස, තෙතටත් සිතටත් අවිෂය වූ

සුඩ ලෝකයක් නොව පොලොවට ලං කොට ඇදා ලද විසිනු සිත්තම් සහිත මහා වියන්පටක් සේ අනුලාගේ නොත් සිත් පිනවයි.

හත් වන අවුරුද්දේ බක්වෙසක් දෙමස කුල අනුලා ගෙයින් එළියට බැස්සේ කළාකුරකිනි. තමාගේ රෝගය තරක අතට හැරෙන බව අනුලාට හැඟිණ. කෙමෙන් දියුණු ව්‍යුණු හතිය ඇති ඇට වෙහෙසන් දුබලකමන් දැනෙයි.

ඇලන් උගැන්ම හැරදමා ලන්සි තරුණියක සමඟ ලංකාව හැර ගිය බව අසු අනුලා කාලය ගෙවුයේ තාන්ත්‍රවාවෙනි. සමස්ත ගාස්තු ගාලාවේ උගැන්නා ඇලන් අවසාන විභාගයෙන් උසස්ම ලෙස සමර්ථවනු දකිමට ඔහුගේ මුළුපියන් මෙන් ම අනුලා ද දැඩි ආයාවකින් බලා සිටියා ය. තරුණ වියෙහිදී විවාහ විය නොහැකි වූ අනුලාගේ සියලු ආසා හා ආදරය ද ඇලන් නිසා දරු සිනොහයක වෙශය ගන්නේ ය. ඇලන් නිතර දකින්ට නොලැබේමෙන් ඇ කෙමෙන් යෝංකාතුර වුවා ය.

අනුලා වැඩි උගැන්මක් නොලබා ගමෙහි ම වැඩිණක තමුදු නොද වැටහෙන තුවණක් ඇති ස්ත්‍රීයකි. මුහුණුවරින් හා මනසස්හි තියුණුව ද විසින් අනුලා ඇලන්ට සමානයයි පියල් පමණක් නොව නන්ද ඇසුරු කළ එක් ගැහැනියක් ද කියනු අනුලා ආසා ඇත. ඇලන් වයසට වඩා පැසුණු හිසක් ඇත්තකු බව අනුලාට හැඳුණේ රෙයෙහි ඔහු තම උකුලෙහි හෝ තමා ලැහින් හෝ වාඩි කරවාගෙන ගම කතා කිසු ඇතැම් අවස්ථාවලදී ය.

ගම කතා ඇසීමෙන් ඇලන් හැකුලිණු මනසක් ලබනියි සිතු නන්ද ඇතැම් විටක අනුලාට දෙස නැහුවා ය. ඒ දේශාරෝපණය සාධාරණයයි සිතු අනුලා ඇලන්ගේ ආයාව නැති කරන්ට වැයම් කළා ය. සමහර විට ඇ ගම කතාවකින් උප්‍රටාගත් මෝඩ පුවතක් වස්තු තොට ගෙන තමාම නිපදවූ අනන්මනන් කතාවක් කිවා ය. ඇ එසේ කෙමල් ඇලන්ට ගම කතා එපා කරවන අවියනි. ඇලන් වැඩි ආසාවන් හා සිනාවන් ඒ අනන්-මනන් වලට කන් දැන්නේ ය. ඔහු එවැනි කතා අසම්න් විවාල ප්‍රශ්න අනුලාගේ පුදුමයට ගෙනු විය. පොතින් පතින් වැඩි උගැන්මක් තොලුම් ඇ ඇලන්ගේ වැටහෙන තුවණීන් විස්මයට පැමිණියා ය. අනතුරුව ඇ මතක් තොට ඒ පරුණී ගම කතා මෙනය තොකාට කියන්ට පටන් ගන්නා ය.

මුවන්තිස්ස කුමාරයාගේ කතාව මහත් ආසාවන් ආසාගෙන උන් ඇලන් දෙතුන් වරක් කට ගොනට සිනා නැහුවේ ය. මුවන්-තිස්ස කුමාරයා කැලුයට වැදි මුවන් දහසකට තායක මුවා අල්ල-ගෙන උගේ පිටින් ගිහින් එතරට පතියි. මේ පුවත අසන විට ඇලන්ගේ කට ගොනට නැහුණේ සිනාවකි. ඇලන්තිස්ස කුමාරයා

ආමට අලියකුන් බේලිපිත්තට කිතුල් ගසකුන් ගෙන මාඟ බැංචිය . . . සේ පුවිත ඇපු විට ඇලන් සිනාපුණෝ ය. යකඩතිස්ස කුමාරයා යකඩ බෝල උඩ විසි කොට, අල්ලමින් යනු දුටු මුවන්තිස්ස සූමාරයා ඔහු තවතා ඔහුගේ නම හා වගකුග ද ඇපුවේ ය. ඇලන් තේ කට ගොනාට සිනාව්ස් තොනාගැනී ය.

තමා කියන කතා ඇසිමෙන් ඇලන් තුළ ඇති වන හැඳිම දෙන ගැනීමට අනුලා මහත් උන්දුවකින් වැයම් කළා ය. ගම කතා ඇසාන විට ඔහු පෙළී කළ හැඳිම හා වැටුහන තුවන්ද දුටු අනුලාගේ විවාර පුද්ධිය පිළිදිනි. ගම කතා කියන්ට පුරුදු එහු අනුලා කතා-වල එනා පුවිත් කිහි විටක සිනින්වත් විවේචනය තොකළා ය. ඇලන් ඇතැම් පුවිත් අයා සිනායෝනු දුටු ඇ සමහර විට ලැංඡ වුවාය. ඇලන් සිනායෝන්නේ ඒ පුවිත්වලට ද තොටයේ නම ඒ පුවිත් විලින් උබන ආස්ථාදය නිසා ද? ඔහු මා මෝඩ ගම මහගෙන කොට ! සිනින්නේ ද?

ඇ වින්පිවින් විවාල ප්‍රශ්නවලට ඇලන් පිළිතුරු දුන්නේ ය. තමා කියන කතාවලින් ඔහු වින්දයක් පමණක් තොව උගැන්මක් ද උබන බව අනුලාට නියැක ය.

තමා රෝගානුර තොවී නම ඇලන් තරුණීයකට ආලය බැඳු ගෙන තවාගේ ඉගෙනීම හැර තොදමනියි අනුලා තිරණය කළා ය. ඔහු උ-කාට හැර ගියේ නන්දුගේන් පියල්ගේන් වරදිනි. ඔවුන් ගෙදෙනා ඇලන්, තමන්ගේ දරුවකු පමණක් තොව රේස් අස්වයකු ලෙස ද සැලකුහ. පමණ ඉක්මවා ඇලන්ට ඇල්ම කළ ඔවුහු, ඔහු ඉගෙනීම අවසාන කොට ආ-සුළුවේ ඉගෙනුම රක්සාවක් උබනියි යන හැඳිමෙන් ද මධ්‍යා ලද්දෙස් වූය.

අනුලා මැගරන්ට තුන් මසකට පරර තන්ද කොග්ගල මහ ගෙදරට ගියා ය. ඒ අවස්ථාවති ඇ තන්දට දෙස් තැහුම් සැස්පැයෙනි.

“ඇලන් වයසට වඩා පැයුණු සිහාක් ඇති දරුවෙක් බව මම තන්දට කිහිප වනාවක් කිවිවා.....තැපුත් තන්ද තගමර සමහර ගැනුන් අනුව යමින් ඇලන් තික්මවෙන්න වැයම් කළා.....”

දුඩි යෙකුයෙන් තැපුණු තම සාහෝදරියෙන් මුහුණට ආරුඩ් සිඹු බැගැ බව දුටු අනුලා තම අක්සරය මැඩිගෙන්නා ය.

“පියල් උගේ වෙළඳ කටයුතු යදහා කන්ලතාරුවට ගියාම ගෙදර එන්නේ ද හතට පමණ. එයා දරුවින් එක්ක දවයකට විවන හත අවකට වඩා කතා මකෘල් තා.....ඇලන් ගැන සොයන්ට තන්දට ඉස්පාසු ඇති උග්.....”

“මම ඇලන් කිසු හැම එකක් කළා. එයාට සිනා කළ මද අරගෙනා දුන්නා.”

"වොරන් සර්කස් එක ආ කාලේ අමමාන් තාත්තාන් එයා සර්කස් බලන්න එක්ක යාචියයි තිතාගෙන උත්තා. නමුත් දදන්තාම ගියේ නැහැ. ඇලන් ඉස්කෝලේ පමිඳින් දදදෙනෙක් සමඟ සර්කස් බලන්න ගියා."

"එයා වැඩියෙන් කැමැති උණේ ඉස්කෝලේ පමිඳින් එක්ක යන්න."

"අමමන් තාත්තාන් මදන්නම නොගිය නියා, ගෙදරදී ඇලන් එක්ක ඉංගිරියෙන් කතා කරන්න පටන්ගත්තේ මොජකාට ද?"

"ඇලන්ගේ ගුරුවරයා සී නියා. සිංහලන් ගෙදරදී කතා කිරීම එයාගේ ඉංගිරියි උගුන්මට බාධුවක්යයි ගුරුවරයා කිවි බව අනුලා දන්නවා."

"ගුරුවරයාට වඩා හොඳින් ඇලන් හඳුනන්නේ අහි. ගමේ මිනිහෙක් කොළඹට ආ ද්‍රව්‍යක ඇලන් ඔහු එක්ක කතා කරමින් ගම තොරතුරු අහනවාට නන්ද කැමැති උණේ තැහැ."

"මිවුන් එක්ක කතාවට ගියාම ගමේ මිනිසුන්ගේ නරක ගති පුරුදුවෙනවා.....අනුලාත් ඒ කාලේ එහෙම තිතුවා."

"ඇලන්ට අපට වඩා මොලේ තිලුණා" යි කියමින් අනුලා සිනාසුණා ය. ඇ සිනාසුණේ ඇගේ කෝපය පිට කිරීමෙන් තම සංඛෝරියගේ සිත තළන්ට තොසිතු බැවිනි. "ඇලන් තිවාසු කාලේ ගමට ගියාම ගතේ ඕරු පදින්ට ගියා. කුඩා කඩින්න ගමේ කොලේලන් සමඟ කැමැලේ වැදුණා. එයා ගමට යන්න ආසා කොලේ ඒ තිසා; එයා ගම මිනිසුන් එක්ක කතා කරමින් ගම තොරතුරු ඔවුන්ගෙන් ඇසුවෙනිවාඩු කාලේ ගමටයන ආසාවෙන්."

"ඉගෙනිමට බාද ඇති වෙත තිසා එයාට වැඩිපුර ගමට යන්න මම අනුබල දුන්නේ නෑ."

"නන්ද උපන්ත්තේන් ගමේ; වැඩුණෙන් ගමේ නගර මිනිසුන්-ගේ ඕපාදුප කතාවලට අසු තොටී ඉන්න පුළුවන් උණා."

"දැන් ඔය පසුගිය දේවල් ගැන කතා කිරීමෙන් පලක් නා" යි නන්ද ශේෂයෙන් හා අයන්තේ අයෙන් කිවා ය.

"ඇලන් අපට ආයිත් දකින්න ලැබෙන්නේ නා" යි කියමින් ඇ දැඩි ගෙෂකයෙන් හැඳුවා ය.

"මම එහෙම තිතන්නේ නා තාගි" යි අනුලා දැඩි විශ්වාසය ඇත්තක ලෙස මතපලා ය. ඇලන් මකාලතක් අකිකාපු කම් කළන් හොඳ මිනිසකු වෙතියි අනුලාට තියැක ය; ඇලන් තිතුවක්කාරයකු වූ ය මුවියන්ගේ සිත තළනා අදහසිනි. ඔහු තිතුවක්කාරයක් තොටි. ඔහුගේ සිතුම් පැතුම් හා හැඳුම් වැඩුණේ මුවිය පරු පුරහි පිහිටි මුල් ඇතිව වැඩක පැලැවියක් ලෙසිනි. ඔහු තු මට ඇලමක උපන්නේ එහෙයිනි.

“එයා ලංකාවට ඒවියයි හිතන විට මගේ හඟීම් ඒකට පටුණුණ් වෙනවා.”

“නෑ නාගි” ඇලන්ට අපි කවුරුන් මතක නැති වෙන්නේ නෑ. එයා කනාගාපුවෙවි; දුක්වෙවි. එවිට එයා තොතාට උණන් කිකරු වෙන්නේ නෑ. නමුත් පියල්ගේ අම්මා කිහි කිහිමක් ඇත්තක්ය කියා මට හිතනවා.”

“ඒ මොකක්ද අනු” දි තන්ද දූඩි කුහුලකින් හා බියකින් ද ප්‍රයෝග කළා ය.

“‘ඇලන්ට පය ගැහු අත්තන් නැති උණා; ඇල්ලු අත්තන් නැති උණා’යි ද්‍රව්‍යක් නැත්ද කිවිවා. නගරේ ඉපිද ඉගෙන ඇතිදියි උණු නමුත් ඇලන් නගරේ මිනිහෙක් උණෙන් නෑ. ගමට ආසා කළ නමුත් ගමේ මිනිහෙක් උණෙන් නෑ. ඇලන් පන්සලට ගියෙන් නෑ; පල්ලියට ගියෙන් නෑ.”

“නගරේ හැදෙන ලමයින් පන්සල් යන්නෙන් නෑ; පල්ලියන්නෙන් නෑ” දි තන්ද තෙපලා ය.

“නගරේ ලමයින්ගේ මවුපියන් පල්ලි යනවා.”

“අපින් පන්සල් යනවා” .

“මම, අවුරුද්දකට සැරයක්; වෙසක් පෝය දට විතරක්.”

තමාගේ කොළඹ ජීවිතය සිහි කළ අනුලා තම නඟාට දෙස් නැගීම කුහක කමින් සන්තෝෂවන්ට වූයම් කිරීමක්යයි සිතුවා ය. ඇ කොළඹ දි පන්සලට ගියේ අවුරුද්දකට වරකි; නැති තම දෙවෑ-ඇ කොළඹ දි පන්සලට ගියේ අවුරුද්දකට වරකි; නැති තම දෙවෑ-ඇ ආගම ඇදුහුයේ තන්දට වෙනස් විදියෙන් හෝ හැඳිමෙන් රකි. ඇ ආගම ඇදුහුයේ තන්දට වෙනස් විදියෙන් හෝ හැඳිමෙන් නොවේ. අනුලාට ඇගේ පැරණි ආගමික ජීවිතය මතක්වුයේ ගමට පැමිණි පසුයි. ඇගේ සැදුහැ බැතිපෙම් යළින් මතුවුයේ ගමට පන්සලට ගිය අවස්ථාවහි ය. කොළඹදී වෙසක්, ගමේ පන්සලට ගිය අවස්ථාවහි ය. කොළඹදී වෙසක්, පොශ්‍යාන්, පොම්බාය ද්‍රව්‍යවල විහාරස්ථානයට ගිය එකම අවස්ථා-පොශ්‍යාන්, පොම්බාය ද්‍රව්‍යවල විහාරස්ථානයට ගිය එකම අවස්ථා-පොශ්‍යාන් වකැදිවත් ඇගේ පැරණි ආගම සක්තිය හා ආගමික ජීවිතය සිහි වකැදිවත් ඇගේ පැරණි ආගම සක්තිය හා ආගමික ජීවිතය සිහි වකැදිවත් ඇගේ පැරණි ආගම සක්තිය හා ආගමික සිටි කුලයේ පවා සයල තොකරනු ලැබූ දිය බුද්‍යනක් සේ කොළඹ සිටි කුලයේ තිසල විය. තන්දට දෙස් නැගීම වරදකි.

“තන්ද තරඟ වෙන්න එපා. එක තන්දට පමණක් තොට මගේ භදින් මටත් නැගුණු චට්දනාවක්. මම කොළඹ සිටිදී පන්සලට ගියෙන් අවුරුද්දට සැරයයි; නැති නම් දෙයැරයයි.”

“පියල් කොළඹ වෙළඳාම කරදීම මම විතරක් ලමයිනුන් එක්ක ගම ඉන්නේ කොඩාමද? ගමේ කොළඹන් එක්ක යෙල්ලමට වැටුණාම උමයි තොදටම තරක් වෙනවා. තිසාට ඉගෙන ගන්න බැරි උණෙ ගමේ ගැටයන් ආස්රය කරන්න පටන් ගත්තට පස්සෙ.”

"නෑ" දේ අනුලා පිළිතුරු දැන්නා ය. "තිසාගේ ඉගෙනීම කඩා කජපල් උගේ අපට වියදම් කරන්න බැරි උණු තිසා. තිසා ගම්මූ ඉලන්දින් ආස්ථා කරන්න පටන් ගත්තේ ඉගෙනීමට බාද ඇති උණාට පස්සෙ. ගාල්ලේ හැර ගම්මවත් ගමට තුදුරු තියම් ගමක-වත් හොඳ ඉස්කෝලයක් තිලුගේ නෑ. තිසා ඇලන් වෙශේ ඉගෙනීමට හොඳටම සමරත ලුමයෙක්. එයා ගාල්ලේ නවත්තා උගෙන්නන්ට අපට වියදම් කරන්න බැරි උණා. නන්ද හත් අට අවුරුද්දක් ගම සිටියා නම් ඊට පස්සෙ සොළඹ පදින්වියට ගොස් ලුමයින්ට උගෙන්නන්න තිලුණා. එහෙම කරා නම් පය ගැහු අත්තත් ඇල්දු අත්තත් යන දෙකම ඇලන්ට නැති වෙන්න් නෑ."

"එහෙම කළා නම් පය ගහගත් අත්තත් කඩාගෙන බිම වැටී ඇලන් අතපය කඩා ගන්නවා" දේ නන්ද තෙපලා ය.

අනුලා කරබාගෙන කල්පනා කළා ය. ඇලන් වෙනස් වුයේ තරුණ වියෙහි කවරකුට වුව ද මුහුණ පාන්ට වන දුෂ්කර අවස්ථාවකදී ය. ගම සිටියන් නගරයෙහි සිටියන් ඔහු ඒ අවස්ථා-වෙහි වෙනස් වෙයි. ගම සිටියා නම් ඔහු ඇතුම් විට වෙනස් වන්න් වඩාත් නරක මහක් ගැනීමෙනියි නොසිතන්ට කාරණයක් නැත. ඇලන්ගේ වියෝගයෙන් පෙළෙන තන්දට පිඩා කිරීම නොමතායයි අනුලා සිතුවා ය.

"ඇලන් දකින්න ලැබෙන්න් නැයි නාගි කණාවු වෙන්න එහා" දේ අනුලා යෝගයෙන් හා දායාවෙන් තෙපලා ය. "වික කළකින් ඇලන් වෙනස් මිනිහෙක් වෙනවාට සැක නෑ. එයා තාන්තාත් අම්මාත් කවද්වත් මතක නැති කරන්නේ නෑ. ඇලන් ගැන ඒ හැඟීම එන්නේ මගේ හද පත්‍රලෙන්. තිසා පොඩි කාලේ හිතුවක්කාර කම් කළා. තරහ උණාම තුර කම් කළා. තිසා පොඩි කාලේ ද්‍රවයක තරහයෙන් අම්මාට බැණු වැදුණා. එහා බාගයක් යන්න ඉස්සර එයා අධින්න පටන් ගත්තා. ඇඩුවේ අම්මාට බැන්න තිසා භටගත් කණාවුවෙන් යයි තිසාම මා එක්ක කිවිවා."

පියල් නිවසට එන ගැනුන් හා පිරිමින් හා වෙනදු මෙන් කතාවට නොයයි. නන්ද ද ඔවුන් තිතර පැමිණීම කන්දෙස් කිරියාවක් ලෙස සලකයි. තමන්ට ලැදිකම දුක්වමින් තමන් ආශ්‍ය කළ ගැනුන් හා පිරිමින්, ඇලන් තරුණියක හා රට හැර යුම ගැන යටි පිතින් සන්මත් සෙවනියි පියල් සිතයි. ඉතා දැව තමන් ඇසුරු කළ නාගරික ගැහැනුන් හා පිරිමින් ගැන කුකුස උපද්‍රවන්ට පටන්ගත් ඔහු, ඔවුන් පෙර කළ කි ගැම දෙයක් ම අලුත් පොහොසතකු වන තමාට නින්ද කරන යටි අදහස ඇතිව කළ කි දේ ලෙස සැලකුවට ය. පියල්ගේ මෙතෙක් යටත් විසින් සිතදිනා හැඟීම ඉස්මතු වි ය.

“මූදලාලිලා දන්නේ අනුත්ගේ ඉණ ඉහ අතර ගන්නාක් මෙන් යල්ලිහම්බ කරන්න විතරයි” සර සිරිමල් අලවතුකිස්ස වරක් කිවේ පියල්ගේ ගෙදර පවත්වන ලද උත්සවයකදී පියල් භා කතාබහ කරන අතර ය. පියල් එය තමාට පසසම්න් අනික් වෙළඳන්දන්ට නින්ද කරන අදහසින් කියුවක් ලෙස සලකා සන්නෝජ වූයේ ය. දන් ඔහු සිතන්නේ එය තමාටම එල්ල කරන ලද ඇතුම්පදයක් ලෙස ය. අනික් ගැහැනුන් හා පිරිමින් ඉතු සිතින් කියු තෙපුල් පවා, පියල් තමාටන් තන්දටන් එල්ල කරන ලද ඇතුම්පද ලෙස සලකා ඒ තෙපුල්වලට අලුත් අරුන් දෙන්ට වැයම් කරයි. තමා ඇසුරු කළ සියලු දෙනාම යටි සිතින් තමාට සිනාසේමින් ඉව්වා බස් තෙපුල්වන් ලෙස සලකන්ට පටන් ගත් පියල්, කුකුසින් ආවෙය වූවකු ලෙස, දෙඩවන්ට වූයේ ය. ඒ කුකුස ඔහුගේ සිනා එකම කළ සායම් බදුනක් කෙලේ ය. එහි පිවිසෙන සිතුම් හා ගැහැම් කළ පැහැ ගත්තේ ය.

නන්ද පියල්ගේ සිත සතසන්ට වැයම් කළා ය. එයින් කිපුණු ඔහු නන්ද ද සැකකරන්ට වි ය.

“අපි කොළඹ පදින්වී වූයේ අම්මා කෝප කරමිනි.” සි පියල් තරුණයන් කිවේ ය.

‘කොළඹ වාසයෙන්, උඩිලට හොඳක් වෙන්නේ නෑ’දී අම්මා කියු කියුම පියල්ට මතක් වෙයි. කොළඹ පදිංචි විමට පළමුව යෝජනා ලෙසේ නන්ද නොව පියල් ය. එහෙන් පියල් දෙසතිය-කින්වන් ගමට නාවාත් නන්ද ඔහුට දෙස් නැහුවා ය. ‘කොළඹ පදින්වීයට යම්’සි යෝජනා කළ විගස නන්ද ඒ යෝජනාව දැනින් බදු ගත්තක ලෙසිනි කැමැති වූයේ. ඇ කොළඹට පැමිණ හමසක් ගතවන්ට පෙර පුරුන් ගෝනියක් දිය උරා ගන්නාක් මෙන් නාගරික සිරින් විරින් උකහා ගත්තා ය. පියල් නගරයේ ගැහැනුන් හා පිරිමින් ඇපුරෙන් යන්නෝජ වන්ට උගත්තන් නන්ද තියා ය.

නන්ද පමණක් නොව පියල් ද වෙනදට වඩා ලැදිකමින් හා යෝජනෙන් තිස්සගෙන් අදහස් විමසයි. එහෙන් තිස්ස ඇතැම් විට කියන කියුම් ඉවසිය නොහැකි තරම් කවුක ය. ඔහුගේ කුවුක කියුම්වලට යටින් ඇති ඇත්ත වහා වටහා ගන්නේ නන්ද නොව පියල් ය.

“ගෙදරදී අම්මාටන් තාත්තාටන් ඇලන් එක්ක ඉංගිරියෙන් කතා කරන්න හොඳ නම් ඇලන් ලන්යි තරුණියක් විවාහකර ගන්න සිතිම වැරදි වන්නේ ලෙසේ ද?”

තිස්ස නන්දට ද අයෙන ගේ ද්‍රව්‍යක තාලිකාගෙන් ඇසු ප්‍රශ්නයකි මත. ඇලන් තරුණියක හා හාද්වීමන් අනුතුරුව ඇ තියා බැඳුනීමන් තිස්සගෙන් ගෝපයට හේතු නොවා ය. ඇලන්

ලංකාවෙන් පිට වී යුම තිස්සගේ කොපයට හේතු වී ය. ‘එක ඇලන්ගේ ගොන් කමක්’ දි තිස්ස තරහයෙන් තෙපලේ ය. ඇලන් ඒ ගොන්කමට එලවූයේ අම්මාත් තාත්තාත් විසිනි.

“තිස්ස මාමා කියන්නේ ඇනුම පද” දි නාලිකා සිත්‍යාසයෙහින් කිවා ය. “ඉගෙනීමට ඉස්සර වෙලා ඇලන් අය්යා කසාද බැඳීදේ මොකාට ද? ඇලන් අය්යාට කසාද බැඳින්න වයසක් ද? ම්‍යෙලා විරුද්ධ උණේ ඒ නිසා ය.”

“ඇලන් කසාද බැඳින්න හිතා හිටියේ ඉගෙනීම ඉවර උණාට පස්සෙ. අම්මාත් තාත්තාත් තරහයෙන් තරවු කරන්නත් සංඩ්-වෙන්නත් පටන් ගත් නිසා ඇලන් ඒ ගැනු ලමයා කසාද බැඳී ගත්තා. තාත්තා තරජනය කරන්න පටන් ගත්තා, ඇලන්ට කිසි වක් අයිති වෙන්න ඉඩ තියන්නේ නෑ කියා.”

“තරහ ගිය නිසා බැඩී එහෙම කියන්න ඇති. කිවිවට එහෙම කරනවාය.....”

“ලන්සි ගැනුය කියන්නේ ගැනුන්ට. ලන්සි ගැනුන් සිංහල ගැනු වගේම කනාවා, හිතනවා, ආදරය කරනවා, තරහවෙනවා. ඇලන් ලන්සි තරුණියක් කසාද බැඳින්න හිත්වාම ඕකට මුළුපියන් පණ ඇරගන්න ගැදුවේ මොකාට ද?.....”

“නාලිකා කතා නොකර නිකම් ඉත්ත” දි කාමරයෙහි ඇලදහි භාන්සි වී උන් නන්දු කිවා ය. “කණුපිටට කතා කරක මිනිපුන් එක්ක කතාවට යන්න ඕනෑ නෑ.”

“තිස්ස මාමා කියන්නේ ඇලන් අය්යා බාල වයසහිදීම කසාද බැඳුගෙන ලංකාව හැර යුම හරිය කියා දු?” දි නාලිකා සෙමින් ඇපුවා ය.

“පියල් එයාගේ අම්මා අසන්තෝස කරලා කොළඹට ඇවිත් පදින්වී උණා. ඇලන් කසාද බැඳින්න අදහස් කරගෙන උන්නේ විඛාගෙන් සමරිත වෙලා රක්සාවක් කරන්න පටන් ගත්තාට පස්සෙ.”

“මගේ ප්‍රශ්නයට ඒක පිළිතුරක් නොවී. තිස්ස මාමා හදන්කෙ මම වාදේකට අල්ලා ගන්න!”

“ගම හැරදමා ගොළඹ පදින්වියට ආ එක ගොන්කාමක්ය කියා දුන් අම්මාත් තාත්තාත් දෙන්නාම හිතනවා. ඇලන් ලංකාව හැරදමා එංගලන්තයට ගිය එකත් මහ ගොන් කමක් ලෙස ඇලන්ට හිතන අවස්ථාවක් ඒවි.”

“මම එහෙම හිතන්නේ නෑ. ඇලන් අය්යා වරදක් කෙලේ නැඟී ඔප්පු කරන්න තිස්ස මාමා කරක කරන්නේ සිතිමෙන් ඉඩ-ගාන් යන්නෙකු වාගේ.”

“සිතීම ඉභාගාන් යුමක්. තරකය පිහිට වන්නේ කෙනෙ-
කුට උවමනා හැරියට සිත ඉභාගාන් යවන්න විතරයි.”

නිස්ස හා කතාබහ කිරීමෙන් ලත් පුරදේද ඇති නාලිකා තමා
පළමුව ඇසු ප්‍රශ්නයම යළිත් ඇසුවා ය.

“හරිත් නෑ වැරදිත් නෑ” දි නිස්ස පිළිතුරු දුන්නේ ය. “ගොන්
කම හරි වැරදි දෙකින් තොර වුවකි. ඉදත්ටලාවන් ගොන් කමක්
කරන්නා තොද මිනිහෙක් විතරයි.....”

සාහසික වේගයකින් වන්දුසේෂ්ම සාලයට ඇතුළු වුයේ ය.

“මම් අන්න මල්ලි ගැන සොය සොය ඉන්නවා!” දි නාලිකා
කිවා ය.

වන්දුසේෂ්ම නැවැති නාලිකා දෙසත් නිස්ස දෙසත් බැලුවේ ය.
අපුල් වුණු කොස් වැටිය හා බාධියෙන් සේදුණු දුවිලි ද යහිත මූහුණ
ඇති වන්දුසේෂ්ම මං පැහැරීමකින් පසු සැහැවන තැන් සොයන්නාකු
වැන්නයි නිස්ස සිතුවේ ය. ඇත්ත වගයෙන් නිස්ස බියගත්තේ ය.
වන්දුසේෂ්මගේ මූහුණ යළිත් වරක් බැලු නිස්ස ඔහු කිසියම සාහසික
අපරාධයක් කොට පළා යන්නෙකියි සැක කෙලේ ය. නිස්සගේ
සිතට නැංගේ කේපයක් නොව අනුකම්පාවකි.

“මම් මම සොයන්නේ මොකටදු” දි වන්දුසේෂ්ම ප්‍රශ්න
කෙලේ ය.

“මම දැන්නේ නැහැ. මල්ලි දච් දෙකකින් ගෙදර නා නිසා
වෙන්න ඇති.”

“නිස්ස මාමා, මම එක්ක තරහ ද? මම ගැන සැක කරන්නාක්
මෙන් බලන්නේ” දි වන්දුසේෂ්ම වීවාලේ ය.

“තරහෙන් ඉන්නේ මම නොවී අම්ම..... වන්දුසේෂ්ම
මගේඩි ගමනාක් ගිය බව මම දන්නාවා. මම ටිකක් බය උන්
මොකුත් පවලැවිල්ලක් කරගෙන ආවාදුයි සැක හිතුණ නිසා.”

“නැහැ” දි කියමින් වන්දුසේෂ්ම සිනාසුණේ ය. කළියන්
සාක්ෂුවට අත යැවු පරණ පත්තර කැබැල්ලක් දව්වන ලද කුඩා
පොදුයක් එළියට ගෙන නිස්සට පෙන්වුවේ ය.

“මොකක් ද?”

“කියන්නේ නෑ.”

එහු ගෙදරට පැමිණියේ කිලිවි ඇදුම් උනා දමා අප්‍රත් ඇදුම්
ඇදාගෙනා, පියා එන්ට පෙර ගෙයින් පිට වන අදහසිනි. එහු පියාට
නොදන්වා කුඩා මොමට්ටිය ගෙන යහැවුන් දෙදෙනාකු යමහ තුවර
එළියට ගියේ ය. පසු ද උදා වරුමේ තුවර එළියෙන් පිටත්වී
එද්දී රමිබඳි තවත් රියක හැඳිමෙන් වන්දුසේෂ්මගේ රිගෙහි

මධිපෝරුව තැලිණ. ඔහු යහාවන් දදනුත් සමඟ කොළඹට පැමිණ තම මොවැටිය, කම්මලකට බාර කෙමෙන් ය.

“වන්දුසේය්ම”

අනිකක් සිතන වන්දුසේය්මට ඒ හඩගුම නොඇයිණ. ඔහු කළුපතා කරන්නේ ඔහුන් යහාවන් දදනුත් බෙරුණු බෙරිල්ල ගැනයි. එගයෙන් පදුඩු ඔහුන්ගේ රිය පල්ලමක වැටෙන්ට ගියේ ය. අඩි පියකට වැඩි ඒ පල්ලමහි වැටිනි තම ඔහුන් සමඟ රිය සුන්ඩන් වෙයි. ඒ අන්තරායන් ඔහුන් බෙරුණේ සමඟ රිය සුන්ඩන් වෙයි. ඒ අන්තරායන් ඔහුන් බෙරුණේ වන්දුසේය්මගේ ගුරකමන් මහා ගදපාන පදුරකුන් තියා ය. රියෙහි මධිපෝරුව තැලීමෙන් මේ අන්තරායන් බෙරුණු පසු ය.

තමාලේ ගුරකම සිහි කිරීමෙන් උපන් ගරවය ඇති වන්දුසේය්ම තියෙය සමඟ මද මව්‍යාචක් කතාබහ කරන්ව සිතුවා ය.

“වන්දුසේය්මට අම්මා කතා කරනවා ඇඟන්නේ තැද්ද” යි
තියෙය මදක් අසන්නෝෂයෙන් ප්‍රශ්න කෙමෙන් ය.

වන්දුසේය්ම මවගේ කාමරයට ගියේ කැමිත්තෙන් නොවේ. ඔහුගේ ගොරෝසු මුහුණ බැඳු නන්දුගේ කෝපය යට ගියේ ය. එන්දුසේය්ම ඉගෙනිම හැරදමා මැරකම් කරන්ව වි දැවුරුදේදක් පමණ වෙයි; පියාගේ වේලද සැලෙනි අවුරුද්දක් පමණ සේවය කළ ඔහු පියා සමඟ කළහ කොට එතැනින් අස්ථ්‍යායේ ය.

ඇලන්ගෙන් වියෝ වූ නන්ද වන්දුසේය්ම කෙරෙහි තම ඇල්ම දුඩි කාරුතැනීමෙන් සැනැස්ඩන්ට වැයම් කාලා ය. එහන් වන්දු-සේය්ම තියා නන්ද දුන් කාලය ගෙවන්නේ බියෙනි; ගෝකායෙනි. උගෙන්මට අසමන් මුණු යම්හර ගැමි දරුවන් මැරකම් මැව පිරෙනු ගිය සැවි නන්ද අනියි; ඇතුළුණු යතුරකුගේ වෙයි පහරින් තිය ගිල්ව ය. බලදසගේ සහේදරයෙක් උගෙන්මට ආයා නැත්තේ නාරුණයන් හාද ගොටුගෙන මැරකම් නොමෙන් ය. හත්තට අවුරුද්දකට පසු ඔහුගේ කාංඩයෙහිම එළකකුගේ වෙයි පහරින් ඔහු මෙදේ ය. ඔහුගේ අවමහුලට තියා යම් නන්ද ද පියා ය. පසුව වැදුණු වෙයි පහර උරහිස අනරින් පිට්ටිම තියා ඔහු එව්-ලේම මෙද් නාහෙන් කටින් ලේ පිට කරලිනි දී ගැලීයන් හිසු සියුම, ඔහුගේ ගෝක ජනක මරණය සිහි කළ තාත්දට තම සිතින් බැහුර කළ තොහැනි ය. ඔහුන් දදනුතා ඔවුන්පුන් නොමෙනි වෙර බැඳ ගත්තේ එකම ගැමි තරුණීයකට ආයා කිරීමේ ප්‍රතිච්‍රියාකාරී වෙයි.

නන්ද වන්දුසේය්මගේ අනාගතය ගැන තැකීගන්තා ය. ඇල්ම තේ වියෝගයෙන් පසු නන්ද තමාලේගේ සැවියාගේගේ දරුවන්ගේ වෙශය අසුඩ ලකුණුම දකින්ව පුරුදු වුවා ය. උගෙන්ම ගැරදමා ප්‍රාග්ධන කළ ගැමි තරුණීයයෙකට ආයා කිරීමේ ප්‍රතිච්‍රියාකාරී වෙයි.

යෙදරට තුළුරින් විසාල අලුත් ගෙවල් සාද්‍යාගෙන සන්තුෂ්ටියෙන් වෙයෙනි. ඔවුන්ගෙන් එකකුගේ ද්‍රවක විසාල දැඩ්දකුත් සමඟ අද්වකාත් කෙනකුට ලහදී සරණ කර දුන් බව නන්දට පිහි කළ නොහැකි ය.

“උඩ පෙරදිදු ගියේ කොහො ද?” සි නන්ද තරජයෙන් ප්‍රශ්න කළා ය.

“මම තුවරත්මයට ගියා” සි ඔහු සාහසික ලෙස පිළිතුරු දුන්නේ ය.

“තාත්තාගෙන් අහලද උඩ කාර එක ගෙනිවෙවි?”

“නැහැ.”

වන්දසෝමගේ සාහසික වෙශය නිසා නන්ද කෝප වුවා ය.

“තාත්තාගේ කන්තොරුවෙන් උඩ සල්ලි කොපමණ පැහැරුගන්ත ද?”

“මම සල්ලි පැහැරුගන්තේ නැහැ. මගේ පඩිය වෙනුවෙන් රුපියල් දෙයියක් ගන්තා.”

“කැපියර්ට තරවටු කරලා උඩ ඒ සල්ලි ගන්තේ තාත්තාට නොකියා.”

“හොරකමට තෙවි. හොරකම කරනවා නම් මට රුපියල් දෙනුන් දුහක් මොරකම් කරගෙන යන්න තිළණා.”

“තාත්තා පඩියට හරි යන්න සල්ලි දිලා තියෙනවා තෙව ද?”

“තාත්තා රුපියල් දුහය පහල්ලාව බැගින් මට දිලා තියෙනවා. පඩියක් තියම කරලා මට මාසෙ අන්තිම්දී ගෙවුවේ නැ.

“තාත්තාගේ සල්ලි උඩින් අපෙන් සල්ලි. මාසෙන් මාසෙට පඩි ගෙවන්න උඩ පිට මිනිහේස් ද?”

“මම කන්තොරුවේ වැඩ කෙලේ පිට මිනිහේස් වගේ. කන්තොරුවේ ඉහළම වැඩ කරන්නේ පිට මිනිස්සු. මම ඔවුන් යටතේ වැඩ කළා. තාත්තාගේ කන්තොරුවය කියා මට අමුත් සැලකිල්ලක් කෙලේ නෑ.”

“වැඩ ඉගෙන ගන්තාට පස්සේ උඩිට වෙළඳාම බාර දෙන්න තෙව තාත්තා උඩිට වෙළඳාම උගෙන්වන්න හැයුවේ.”

“මම කන්තොරුවේ වැඩ කරන කාලේ තාත්තා හිටියේ බයේ. මම තාත්තාගේ වෙළඳ පෙළන් සල්ලි අරගෙන තාහැනි කරුවිය කියා තාත්තා හිතුවා. බයට හේතුව ඒකයි.”

“අදි මිනිහේ උඩිට වැටුහෙන්නේ නැදේද, තාත්තා හමුබ කරන සල්ලි උඩින් නාගිටන් බව, ඒවා වෙන කාටද? ඇලන් අයේ ආවාන් එයාට කොටසක්.....”

"මට කාත්තාගේ සල්ලි ගිනු නෑ"

"උකි ගත්තු රුපියල් දදිය කාගය ද?"

"මග පධිය"

"රුපියල් දදියම තැනී කළා ද්‍රව්‍යට!"

"මගේ ලහ දත්ත් රුපියල් පන්සියක් තියනාවා!" ඩී කියලින් වන්දුයෝම මෙදියක් කළියන් යාක්කුවෙන් ගෙන එහි දුවටි සිටි කඩුයිය ඉවත් ලකාට ගෙන්තුවෙය. ඔහු සිනාසයලින් රුපියල් පන්සිය යලිත් යාක්කුවි දමා ගත්තේ ය.

"දදිය පන්සිය උණ් ලකාභාම ද? උකි කන්තොරුවෙන් තව සල්ලි අරගෙන තියනාවා."

"නෑ" ඩී ඔහු ගර්පලයන් පිළිතුරු දැන්තේ ය.

නාත්තාට පවතුක් නොව තමාට ද මුදල සපයන්ට ගක්නියක් ඇති බව මවට දැන්වන්ට අවස්ථාවක් ලැබීම ගැන ඔහු සන්තොත් යුතුයේ ය.

නාත්ද තුළ කුහුලක් පමණක් නොව බිය යැක ද හටගන්තේ ය. පියල්ග කන්තොරුවෙන් ගත් රුපියල් දදිය පන්සියක් වූයේ කෙසේ ද? නුවරඑළියට යන්වත් එන්වත් පැටිරල් තෙල්වලටත් වියදුම් කළ යුතු ය. භෝටලවලට ගෙවිය යුතු ය. ඔහු යහළවන් දෙදෙනාකු සමඟ හදියියේ නුවරඑළියට ගිලය කුමට ද? ඔහු කිසිවකු ගෙන් මුදල උදුරා ගත්තේ ද? ගොරා ගත්තේ ද?

වන්දුයෝමගේ කටින් මත්පැන් ගදු නිකුත් වෙතියි නාත්ද සිනුවා ය. එය මත්පැන් ගදදුයි යැක තැර දුනගන්නා අදහසින් ආ ආදෙන් නැඟී ඔහුට ලැබුවා ය.

"උකිට කිවිර සල්ලි ලැබුමන් ලකාභාම ද?"

වන්දුයෝම මද්ද් ආත් එකඟීනායි ලැයය උඩි ඇඩුණු ප්‍රාන්වා ගෙන ගෙය වැටියෙහි අවුරුද් භරින්ට යුතු ය.

"නාත්තාට විනරක් නොව මටත් සල්ලි හමුව කරන්න පුරිවනි" ඩී වන්දුයෝම පිළිතුරු දැන්තේ ය.

"අපට උකි සල්ලි ගිනු නෑ. නාත්තා අමි ඔත්සාවම සල්ලි හමුබකරනාවා."

"මමීට මගේ සල්ලි ගිනු තැනී නැම් තම මට සාම්ජනා නෑ."

"සල්ලි හමුබකරන්න පසුය පුරිවනි" ඩී නාත්ද සැරුණරන් නාක් මෙන් අතපලා ය. "නාත්තාගේ කන්තොරුවෙන් වැඩි ඉගෙන ගන්න බැරි නම් වෙන කන්තොරුවකට ගොඹන් වැඩි ඉගෙන ගනින්. නාත්තා ගොදා තැනාක් ගොයාදැවී."

"මටත් පුළුවනි රක්ෂාවක් සොයුගන්න. මට රක්ෂාව ලෙන්න ලොකු සමාගම දෙකක් පොරෝන්දුවෙලා තියෙනවා."

"උඩ දැන් ලොකු මිනිහෙක් මවුපියන් සිනැත් නෑ; නාගි ඕනැත් නෑ; අය්යා සිනැත් නෑ."

"තාත්තාට මම පිට මිනිහෙක් තරම වත් විස්වාස නෑ. සේපූලි යතුර මම අනට ගන්නාවාටවත් තාත්තා කැමැති නෑ. මම තාත්තාගේ සල්ලී අරගෙන පැනල යාචිය කියා තාත්තා බලයේ ඉත්තාවා. මම හමුබවෙන්න යාචිවෙක් ආවාත් තාත්තා එයාටත් මටත් රවනවා. මම නැති වෙලාවක මම හමුබවෙන්න ආ මගේ යාචිවෙකුගෙන් තාත්තා නොයෙකුත් ප්‍රශ්න අහලා තියෙනවා."

"උඩ ඔහොම පැහැවිවකම් කතාකරන්නේ උණී වයස කිය දී? තාත්තා නාම උඩිටත් සලකන්නේ ඉස්කේර්ලේ යන වයස් පමායකුට වාගේ. උඩ ආස්රය කරන්නේ හිතුවක්කාරකම් කරන ඉලන්දි. තාත්තා උණී යාචිවන්ගෙන් ප්‍රශ්න අහන්නේ ඒක ඇන්න තිසු."

වත්දැස්ම ගැන කිපී කළකිරී සිටින පියල් වෙළඳාම හැර දුම්මට වරක් යෝජනා කොලේ ය. නන්දු රීට පටහැඳී වුවා ය. පුන්තු මවුපිය දෙදෙනාගේ සිතුම් පැතුම් පුන්බුන් කළහ. කොලඹී පදින්වී වූ තැන් සිට නන්දු භා පියල් තීවත් වුයේ පුන්තු දෙදෙනා උසස්ම උගැන්මක් ලැබ සමාජයේ ඉහළම තැනට නහිනු දකින ආසාවෙනි.

"උඩ හමුබවෙන්න එක යාචිවන්ගෙන් තාත්තා ප්‍රශ්න ඇපුවාම උඩ තරඟ වෙන්නේ" මමාකාට ද? තාත්තා උඩිට වඩා තැලිල පොඩිවෙවිව මිනිහෙක්. උඩ ඉස්කේර්ලේ යන කාලේ සිට උඩ ආස්රය කළ දඩු ලමයින්ට මමන් කැමැති නැහැ. සමහරුන්ගේ මුහුණු බැලුවාම තාත්තාට විතරක් තෙවී මටත් එවුන් එපා උණා."

"මුහුණ බලා මිනිහෙක් අදුනාගන්නේ කොහොම ද?" ඇ ඇස්මේන් වත්දැස්ම සිනාපුලුන් ය. "එහෙනම මම ආස්රකරන්න සිනැ බැඳියි, මමින් මුහුණ බලා භාද්‍යයි කියන මිනිස්සු විතරයි!"

"මම එහෙම කිවිවේ නැහැ" සි නන්දු සැරකළා ය.

නමාගේ කටින් පිට වූ ඒ වවන අනුවිතයයි නන්දු සිතුවා ය. දුවිකු තම දුරවලකම දුවුවන් එය පිළිගැනීම ඔහුට අකීකරුකම කිරීමටත් මවුපියන්ගේ වවන ඉක්මවීමටත් අනුබල දීමකි.

"උඩ ඉගෙනගන්න කාලේ උපස්න උඩ හමුබවෙන්න සුමානෙකට හන් අට වරක් ආවා. සමහර ද්‍රව්‍යක එයා එක්ක මම

කතා කෙලේ තරගන්. ඒන් එයා නුම දම වාගේ උඩ හමබ-වෙන්න ආවා. උඩට ප්‍රතියර් විභාගවත් ප්‍රස්කරන්න බැරි උඩ එයා තින්ද. එයා භෞද මිනිහෙක් ගොවී.....”

“මම භෞද මිනිහා ය කියන්නේ කාට ද?”

“අපරාධ ගොකොට වැදගත් විදියට ජීවත් වන මිනිහා භෞද මිනිහා.”

“උපස්ස කරලා තියන අපරාද් මොකක් ද? සර සිරිමල් අලවතුකිස්ස මිල ආස්රය කරන භෞද මිනිහෙක්. එයා එයාගේ සහෝදරීට සිහිය නැත කියා පිස්සන්කොටුවට යැවිවා!”

“නාගි පිස්සන් කොටුවට යවන්න ඇත්තේ පිස්ස තිසා. මම දන්නාවා; එයාගේ නාගිට එක විදියක ඔල්මාදයක් තිලුණා. නාගි පිස්සන්කොටුවට යැවීමෙන් සර සිරිමල්ට ලාබයක් වෙනාවා ය.”

“ලාබේ” කියමින් වන්දුසේම මව දෙස බලා සිනා සුමෙන් ය. “එකින් එයාට ලැබෙන්නේ ලොකු ලාබයක්. නාගි පිස්සන් එකින් එයාට ලැබෙන්නේ ලොකු ලාබයක්. නාගි පිස්සන් එක දැනගත් හැටියේ තමයි අලවතුකිස්ස නාගි පිස්සන් කොටුවට යැවුවේ.”

“උඩ මිනිස්සුන් කියන ඕපාදුප විස්වාස කරනවා.....”

“මම ඒ ගොරනුරු දැනගත්තේ සර සිරිමල්ගේ නීතිදායාගෙන්.”

“පිස්සන්කොටුවට කෙනෙක් යවන්න උසාවියෙන් අවසර ගන්න යිනැ.”

“සිරිමල් වගේ ලොකු මිනිහෙකට එක පහසු කාරියක්.”

“උන්දුසේම කියන්නේ ඇත්තක්ද” සි නන්ද තමාගෙන්ම ප්‍රශන කදා ය. ඔහු ක් කිහිවක ඇ විස්වාස ගොකළා ය. ඔහු කපටි මිනිසුන් ආග්‍රය කරනියි තන්ද සිතුවා ය.

“සර සිරිමල්ගේ විත්තියක් අපට මිනා කු” සි තන්ද තරහ-යෙන් ක්විවා ය. “තාත්තාගේ කන්තාස්රාංචි වැඩ කරන්න කැමත් බැතිනාම් වෙන තැනකට බැඳිලා වැඩ ඉගෙන ගනීත්. යාලවන් රැකික සවාරි යන්න එතා. ඇලෝ ලංකාමවන් පිටවෙලා ගියා. උඩ තිතුවක්කාරකම කරනවා; දන්ම හිටම කාඛ්තාට විරැද්ධිකම කරනවා.”

පියල්ගෙන් තමාගෙන් වන්දුසේමගේන් අනාගාය සිනි කළ තන්ද ගෙයික පුවා ය. ඇගේ දෙනෙනාතට කදුල තැගිනු දුටු වන්දු-සේමගේ දැඩි සිත මදක් මෙලෙක් වි ය.

“මම් අඩන්නේ ඇයි?” ඔහු මුදු හඩින් ඇසුවේ ය. “මම් මම තරහ කරමින් කතාකළ නිසා මම අදහස් නොසහවා කිවිවා. මම බැඩී එක්ක තරහ නැහැ. මමින් බයෝ ඉන්නවා මම සල්ලි මම බැඩී එක්ක තරහ නැහැ. මමින් බයෝ ඉන්නවා මම සල්ලි නාස්ති කරවිය කියා. මම සල්ලි නාස්ති කරනවා නම් කරන්නේ මම හම්බකරන සල්ලි විතරයි.”

“අපි දෙන්නාම සල්ලිවලට ආසා නැ පුතා”ද නන්ද ගෝකායෙන් තෙපලා ය. “තාත්තා සල්ලි හම්බකරන්නේ පුතාලටත් දුවත්. අපි දෙන්නාම බයෝ ඉන්නේ උඩ සල්ලි වියදම් කරවිය කියා නොවී; සල්ලි අතට අහුලුණාම යහළවන් එක්ක ඇවිදින්ට ගොස් විපතක් කරගනියි කියා. කාර්ඩකේ මධ්‍යගාචිජක නැමුණේ යන්තම් ගහක හැපිමෙන් යයි පුතාම කිවිවා. ඔයිට වැඩිය ලොකු අන්තරායක් උණා නම් වෙන්නේ මොකොද?”

නමා හයානක අන්තරායකින් බෙරුණු සැටි මට නොදිනියි. තමා ඕනෑ අන්තරායකින් බෙරෙන්ට දෙන්නා බව මටත දෙන්වන අදහසින් මොවෝරිය අන්තරායෙන් බෙරුණු සැටි ඇට කිව යුතුයයි සපන්කම් කිමෙහි ආසාව නොමැඩිත හැකි වූ වන්දුසේය්ම කළේපනා කෙලෙ ය.

“මම් බයවෙන්න එපා”ද වන්දුසේය්ම කිවේ ය. “අන්තරාවලින් බෙරිලා වැඩිකරන්න මම දෙන්නවා. කාර්ඩක පල්ලමකට වැවෙන්න ගියන් බෙරාගන්න මට පුළුවනි. මම තුවරථිලියේ රෝස් පලෝදී රුපියල් පන්සියක් දිනුවා!”

පුරසාරම් දෙඩින සාහසිකායකු මෙන් වන්දුසේය්ම දෙඩිවතු ඇසු නන්ද වඩාත් ගෝක වුවා ය. තුවරථිලියට ගිය ද්වයෝතිම වන්දුසේය්ම රුපියල් පන්සියක් දිනුවේ කෙසේ ද? ඔහු කියන්නේ බොරුවක් විය යුතුයි. ඔහු තාත්තාගේ කන්තොරුවෙන් රුපියල් දෙසියට වඩා ගන්නේ ද? නොලිසේ නම් යහළවන් සමඟ ගොස් ප්‍රයෝගකින් කිසිවකුගෙන් මුදල් ලබාගන්නේ ද? යහළවන් දෙමෙනාකුන් සමඟ හාර අත්සන් ගසා වැක්පතක් මාරු කළ තරුණායකු තුන් අවුරුද්දකට සිරගෙට ගිය බව නන්ද දනිඩ ඒ තරුණායා අනිකකු නොව සර සිරිමල් අලවතුකිස්සගේ නැයකි.

අනුලා මැරන්ට පෙර තිස්ස කොයේගලට ගිය එක් වතාවක දෙමසක් පමණ එහි නැවතුණේ ය. ඔහු වික ද්‍රව්‍යක් මහගෙදර ද අනතුරුව පියල්ගේ මටගේ ගෙදර ද ව්‍යාසය ගොලේ ය.

ඡේවිතයෙහි දුකා සැප දෙකන් එහි ප්‍රියාකරන්වය හා හයංකරන්-වයන් අරබයා ඒ දෙමාසය තුළ ඇසු දුටු දේත් ඒ ගැන සිතිමෙන් ලන් දැනුමන් නිසා ඔහුගේ සිතුම් පැතුම් මැක් වෙනස් වේ ය. ඔහු නාගරයෙහිදී බොහෝ විට කතාඛ කොලේ අවස්ථාව අනුව සිතතු පිණිස තම සුහද හැඟීම මතුවන්ට නොදීමෙනි. තිවැරදි විතිත සමාජ සිරින් විසින් හික්මවතු ලැබූ උගත් නාගරිකයන්ගේ ඡේවිතය ඔහුට පෙනුණේ දුකා සැප දෙකින් තොරවූ ගතානුගතික විනෝද එකක් ලෙසිනි. මවුන්ගේ ඡේවිතය මුහුදේදී දිය මතුයෙහි යාත්‍රා කෙරෙන නැවක් වැන්න. එයින් කැලැඳින්නේ හිරු එළියෙන් එළිය වන නොගැඹුරේ වන දියකාද පමණි. තොරුන් හා බලයන් මරනු පිණිස කුඩා ඔරුපියලිවලින් සක්වලුගල තෙක් යාත්‍රා කරන තිරිභය මසුන්මරන්නාන් මෙන් ගැමියෝ ද ආදිකාලීන සමාජ සිරින් හා මෝඩ අදහස් තමැති ඔරුපියලිවලින් ජීවන සුයුරෙහි යාත්‍රා කරන්නේ ය. ආපද තමැති සුළුගට හසුව දිලිඳුකම හා තොන්නාකම තමැති ගල්පරවල හැඩි සුන්ඩින් වන ඒ ඔරුවලින් යාත්‍රා කරන්නේ ගැඹුරේ සරන බියකරු අඩිසර දුක් පිඩා විදින්-නො ය.

දුඩ් දුකින් හා වේදනාවෙන් පිඩා විදින්නකු තිස්ස දුටුවේ ඉජපිරි තාලයෙහි දිය. සිතින් හා කයින් දුඩ් දුක්පිඩා හා වේදනා ටිදින්නකු ඔහු නාගරයෙහි උයස් පන්තියේ එකම ගෙදරකදිවත් කුදුවුවේ ය. ඇද ඇතිරිලි, කොට්ඨාස-මෙට්ට, ආදිය නිසා පහළ වන පරිසරය හා වාතාවරණය ද වේදනාව නසන අදුන් බෙන් ද තාගරයේ මැද පන්තියේ ගෙදරක වුව ද අමාරු ලෙඩිකු විදින හයංකාර වේදනාව හා දුකා පවා සහවතා විසිතුරු පට කඩතුරාවකි. ඒ පට කඩතුරාවෙන් මුවා වුණු දුකින් වේදනාවන් දුකින්ට තිස්ස වැයම් තො කොලේ ය. නාගරයෙහිදී ලැබූ නොගැඹුරු සුළු අත්දුකීම නිසා ඔහු නාගර ඡේවිතයෙහි පිටත්තර විසිතුරුව් ඉක්මවා දුකින්ට තරම සියුම් තුවණක් නොලැබුවේ ය.

ඔහු නාගරිකයන්ගේ සමාජ ඡේවිතය තමැති පට කඩතුරාවෙන් වැශ්‍යා සුහද ගස්ස ඡේවිතයෙහි දුකා සැප විනිවිද තුදුවුවේ ය. සැය-

වූණු දේ වටහාගැනීමට අනුබල දෙන දායාබර තියුණු හැඳුමක් ඔහුට නොවී ය.

ආනන්දය ලෙස හැඳින්විය තැකි ප්‍රිතියක් ද ඔහු නගර ජීවිතයෙහි තුළුවේ ය. නගර ජීවිතයෙහි සුලඟ ප්‍රිතිය වනාහි උත්සවයකදී තැවැටුම් හලකෙදී දකින්ට ලැබෙන පිටත්තර ප්‍රිතිය මෙන් ඔහු කුප්පන්-නක් වී ය.

නගරයෙහි අවමහුල් පෙරහැරහි රෙදි කඩින් වැයුණු ද්‍රව්‍යලන් තැහෙන්නේ බොල් හඩකි. ශිෂ්ට ව්‍යවහාරය තමැනි කඩිතුරා-වෙන් වැයුණු සමාජ ජීවිතය නාහන දුකා සැප වේදනා ද බොල් හඩකි. ගැමියන්ගේ අවමහුලෙහිදී රෙදි කඩින් නොවැයුණු ද්‍රව්‍යලනා නාලාවි නාහන හඩ දෙකන් විනිවිද ගොස් හද කම්පනාය කරන්-නොකි. ඒ හඩ දුකින් විලාප නාහන ගැමි ගැහැනුන්ගේ ගෝකය අභ්‍යන්තර නාහා පතුරුවන ආදිකාලීන ජනවාදන වෙශසසක්යයි තිස්ස සිතුවේ ය.

කොළඹයිනි ඉදෑනිට විභාරස්ථානයකට ගිය තිස්ස දුටුවේ ගතානු-ගතිකව වැදුම් පිදුම් කරන්නන්ගේ ආමිස පුත්‍ය පමණි. ආගමික හැඳිම විසින් කම්පනාය කරනු ලැබූ ඇතුළු හද ඇත්තන් කි දෙනාකු ඔවුන් අතර සිටිද්දයි සෙවීමට ඔහු නොවෙනෙහුණේ ය. ඔහු පල්ලියකට ගියේ පියල් හා නන්ද ඇසුරු කරන ගැහැනියකගේ හෝ පිරිමියකුගේ විවාහ මහුලක් නො අවමහුලක් සඳහා පමණි. අමු සැමියන්ගේ ගේහසින ජේමය ලෝකෝත්තර අකාම කාමයට නැකම් ඇත්තක් කරනු පිණිස පැවැත්වුණු ගුස් සිරිත් තිස්සට රුවී නොවී ය. ඔහු දැන්නේ නගරයේ බොද්ධයන්ගේ ආගමික නිවිතය පමණි. ඒ දැනුම ද නගරයේ විභාරස්ථාන තුන හතරකට යැමෙන් ලත් අත් දැකිමට සිමා වී ය.

ආගම් ඇදහිම සමාජයේ ශිෂ්ට ආචාර විශේෂයක්. වී ඇතැයි යන හැඳිම නගරයේ ඇතැම් විභාරයකට ගිය අවස්ථාවෙහි ඔහුගේ සිතව නැංගේ ය. නගරයෙහිදී ඔහු උකහාගන් හැඳිම හා අදහස් වැරදි බව ඔහුට හැඳුණේ මේ වර ඔහු කොර්ගල වාසය කළ දෙමාසය තුළ ය. ඔහු ඒ දක්ම ලැබූවේ ගරාවැටුණු මගගෙයි වෙශයන තම මවගේ දිරුණු සිත කය දෙක දැකිමෙනි; අනුලාගේ රෝගය ගැන සිතීමෙනි. ඒ දෙදෙනාම තනිකම හා දුක් වේදනාද ඉවසලින් ප්‍රිතියෙන් පමණක් නොව ආනන්දයන් ද එවත් වෙනි. පියල්ගේ මව අනුලාට සාන්නු කරමින්, ඇ කුම කන පිහානෙහිම බන් දීමාගෙන කමින්, ඇගේ කාමරයෙහිම නිදිමින්, මියියක මෙන් ඇට සේවය කරමින් ප්‍රිතියෙන් ජිවත් වෙයි. නැත්ද නන්ද කොරහි කිපි කළකිරී සිටින බව තිස්ස දනියි. එහෙත් ඇ අනුලා පුව ලබනු දැකිමේ ආසාවෙන් වෙහෙසෙන්නේ ආගමික හැඳිමට සමාන හැඳිමකිනි.

ඒ ආගමික හැඟීම, නන්ද කෙරෙහි කළකිරුණු ඇ විසින් ආරුද කරගත්තක් නොව, ඇගේ අධ්‍යාන්මයෙහිම අංශයකි. ඇ ඇගේ දූෂ්‍යවන් කරුණාවන් නන්දගෙන් ඉවත් කොට දුක් විදින අනුල කෙරෙහි රැදුවුවා ය.

ගැලීයන් තමන්ගේ අවංක පුහද හැඟීම විභාරස්ථානයෙහිදී බුදු පිළිමය, බෝගය, ස්ත්‍රීපය යන අනුහස් ඇති සංඛ්‍යානයන් ඉදිරි යෙහිදී උතුරුවා ව්‍යුරුවිනු තිස්ස දුටුවේ ය. ඔහු තම මව හා සහෞදිරියන් ද අනික් ගැමි ගැහැනුන් ද විභාරස්ථානයෙහිදී වැදුම් පිදුම් කරනු කුඩා කළ දහස් වරක් දකා ඇත. එහෙත් කුඩා වියෙහිදී ඔහු ඒ දැකුම් වටහා ගත්තේ පුරුගනා කතාවලින් හැදින්වෙන ප්‍රවත් පිළිකරන්නාකා ලෙසිනි. තරුණ වියෙහිදී ඒ දැකුම් ඔහු දුටුවේ උගැන්මෙන් හා බුද්ධියෙන් යට කරනු ලැබූ ආගමික හැඟීම ඇත්තාකා ලෙසිනි.

හදවත් කාගෙන ගොස් අධ්‍යාන්මය වෙනස් කරන අවිනර දුකාන් සැපන් දක්වෙන ගැමි පිවිතය ප්‍රකාශනි ජීවියෙන් ඇත් නොවුව-කියි යන හැඟීම තිස්සගේ සිතට පිවිසියේ ය. ඔහු වෙන ද ගැමි පිවිතයෙහි කුහකකම දුටු තැන මේ වර දකින්නේ සකස් නොකරනු ලැබූ නිරව්‍යාපන්වයයි; වෙන ද මෝඩ ඇඳුනිලි දුටු තැන මේ වර ඔහු දකින්නේ මූස් හක්තියට යටත් ඇති නියම ආගමික හැඟීමයි.

දිලිඳකම තිසා තරුණ වියෙහිදීම අපිස් ජීවිතයට පුරුදු ව්‍යුනු ඔහු ජීවියෙහි ගැඹුර තර්ක බුද්ධියෙන් දැකිමට අසමර්ථයක් වේ ය. ඔහු ජීවියෙහි ගැඹුර හඳුන්නේ ගිෂ්යත්වය විසින් නොහික්මවත් ලැබූවන් ගොජවන් මෙන් දුක්පිඩා හා වද වේදනා විදිනු දැකිමෙනි. උගැන්මෙන් හා බුද්ධියෙන් වැඳැක්විය ගැකි දැඩි දුක් වේදනා විදින ගැලීයන්ගේ ජීවිතය ජීවිත සයුරුති ගැඹුර දක්වන එළියක්යයි ඔහු පිතුවේ ය.

ගම සිටි කාලය තුළ තිස්ස හත් අට වරක් සේමා දකින්ට ගොස් ඇ හා කතාබහ කෙලෙ ය. පළමුවර ඔහු ඇ දකින්ට ගියේ හැකුලුණු බුද්ධිය හා එයින් නැගුණු හැඟීම් ද ඇත්තකු ලෙසිනි. ජ්‍යෙෂ්ඨ පත්‍රිය රැකිමට ගක්තිය ඇතිව උපන්නක නොවේයයි ඔහුගේ දැනුමන් බුද්ධියන් ඔහුගේ තදට ගකුදුරා කියයි. එහෙත් සේමා තිසා පිවිදුණු ආසාවන් තමා ගකාලයිදී අවසරනාක කරා යැමුමන් කිලුව වුවකියි යන හැඟීම ඔහුට සිතින් බැහුර කළ තොහැකිය.

නැත්ද (පියල්ගේ මට්) තිස්ස අරභයා තමාට යෝග්‍යතාවක් කළ බව සේමා සාපුරුම තිස්සට කිවා ය.

“මම එකට කැමැති උණේ නැ” යි ඇ කදුර රැදි දෙනෙන් ඇතිව සෙපලා ය. “මම මෙනෙන් කළේ කිසිවේකුට ආලය කෙලෙ නැ. නමුත් මම තිසාට මගේ මුළු සිතින් ආලය කරනාවා. මම තිසාට

ආලය කරන්න පටන්ගත්තේ කොළඹයි. මෙතෙක් කළ මම ඒ ජැණිම මූධගත්තා එළායම කළා."

විවාහ තීවිනයට ඇතුළු වන අදහසක් නැතිව තමා සෝමා වෙතට ඇම පවිස්‍ය යන හැඟීම මැයිමට තිස්සගේ බුද්ධිය හා දැනුම අමපාශායන් විය. ඇගේ රු යපුව බලා ආස්ථාදයක් ලැබේම තෙරිණියකගෙන් කාමාස්ථාදය ලබන්ව වූයම කළ බුරුනයාගේ සාහසික කම වැනි යාහසික කමක් යයි ඇතැම විටක තිස්ස පිතුම්විය. එහෙත් සෝමා නමා දැකීමට එන්ව ඔහුට අනුබල දැන්නාය.

හත් අව දච්චක් ම තිස්ස ඇත් හා කතාබහ ගොලේ ය. ඇ විවාහ නොවන්නට තීරණය ගොලේ කුමන කරුණක් නිසාදැයි ඔහුට නොදා හැකි විය. අනුමානයෙන් ඒ කරුණ සිතාගැනීමට මහ පාදනා කිසිවක් ඇත් නොකිවා ය. තේරවිලි කුමාරියක ලෙස සෝමා තිස්සගේ බැහුල එළුවා ය.

"විවාහ තීවිනයට ඇතුළු නොවන්ව මම තීරණය කරගත්තේ තීට අවුරුදු ගණනකට පෙර" දි සෝමා ගෝකයෙන් කිවා ය. "රිට පස්සේ මම ආපේ නෑ තරුණයන් හා කතාබහ කරමින් සන්-සෝජ උණා. ඔවුන්ගෙන් දෙදෙනෙක් මට ආලය බැඳෙන්ව වූයම් කළා. කරකා තෙපුල් තෙපලිමෙන් මම ඔවුන් දෙදෙනා-ගේ ඇල්ම විනාශ කළා. ඔවුන් දෙදෙනාම මගෙන් ඇත් උණා මට අමුලික වේදනා නහමිනි. අමමා මා කොළඹ පියල්ලයි ගෙදරට යැවුවේ රිට පස්සේ."

"විවාහ තීවිනයට ඇතුළු නොවන්ව සිතාගත්තේ කුමක් නිසා ද" දි තිස්ස තුන් වන වරටන් ප්‍රශ්න ගොලේ ය.

තිස්ස මේ ප්‍රශ්නය අයත හැම විටම සෝමාගේ සිතෙහි හටගන්ගේ කැලැසීමකි. ඒ කැලැසීම ඇට සහවාගත නොහැකි ය. ඇගේ මුහුණ මලාතික වෙශයක් ගනිදි. ඇගේ සිත පමණක් නොව ගන ද සැලෙන බව ඇගේ කටහඳින් හෙළි වෙයි. ඇගේ කටින් පිටවන්ගේ වේදනාව ආවේෂ වුණු විඳුන් ය.

"ලික ගැන මගෙන් අහන්න එපා."

මේ අර ප්‍රශ්නයට සෝමා සැම විට දුන් පිළිතුරයි. තිස්ස ඒ ප්‍රශ්නය තැවත නැවතන් ඇසු දච්චක සෝමා කිවි පිරිමින්ව බැඟ විදුනා ය. ඇ බැජවිදුමෙන් ගක්පාලයන් මතාව දේමව්‍යයනි. පුහු සිතක් ඇති ඇගේ හද, සැහපුණු දේමව්‍යකට ගදකිලියක් වූයේ ශොයේ ශොයේ ද?

සෝමා නිසා තිස්සගේ සිතට ඇතැමි විට නැංගේ නොවීසැදිය හැකි ප්‍රශ්නයකි. 'සෝමා නිසා ම: විවාහ තීවිනයට ඇතුළන් විය ඇතැමි ප්‍රශ්නය තිස්සගේ සිතට නොයක් වර නැගිණ. කිසි පුහු ද?' යන ප්‍රශ්නය තිස්සගේ සිතට නොයක් වර නැගිණ.

විටක ඔහු එය නොවිසුදුවේය. තමා විසින් කිය යුතු කළයුතු දේ පිළිබඳ ප්‍රශ්නයක් සිතාමතා විසඳීමට තිස්ස අසම්පර්පයෙකි. ඔහු එවැනි ප්‍රශ්න බොහෝ විට විනිශ්චය කරන්නේ හැඟීමෙනි. සිතන්ට ගියෙන් ඔහුට විනිශ්චයකට බැසගත නොහැකි වේයි. තිස්සට විසඳිය නොහැකි වූ අර ප්‍රශ්නය සෝමා තිසා ඉඩීම විසදුනේය. සෝමා “මම විවාහ ජීවිතයට ඇතුළු වන්නේ නැහැ” යි කියනු පළමු වර ඇසු තිස්ස සිතින් සන්නේප වූයේය.

“මම සෝමා බලන්ට තිතර එන එක වැරදියි” තිස්ස කිවේය.

“නැ” යි කියමින් සෝමා සිනාසුණාය. ඇගේ ද්වෙෂය හෝ දොම්තස පිළිබඳ සලකුණකුදා ඇගේ මුහුණෙකි නොවේය.

“තිසා තිතර මම බලන්න එන්න. මම තිසා දකින්න ආයයි; තිසා එක්ක කතාකරන්නත් ආයයි. නැන්ද මට අධිගැබුවා කොග්ගලට යන්න. මම විවාහ වෙන්නේ නැහැයි කියන්නේ බොරුවටයයි නැන්ද හිතනවා. එහේ ප්‍රහක් ද්විස් නැවතිලා ඉන්නයි නැන්ද කිවිවා. මම එහේ මාස දෙක තුනක් නැවතින්න යන්නයි හිතාගෙන ඉන්නේ. තිසා කොළඹ ගොහින් ආයිත් කොග්ගලට එන්න.”

“සෝමා බලන්න මම තිතර එන කොට.....”

“අපට මොකොද, මිනිසුන් සිජාදුප දේඛුවාම? සිජාදුපවලට බයවෙන්න සිනැ මම කසාද බදිනවා නම්” කියමින් සෝමා යලින් සිනාසුණාය.

“අම්මා කැමැති වෙන එකක් නැ.....”

“අම්මා භාද්‍රට කැමැතියි.”

සෝමා විවාහ ජීවිතයට ඇතුළන් නොවන්ට තීරණය කෙලේ කුමක් තිසාදුයි තිස්ස නොදැනියි. සෝමා හමුවී කතාබස් කිරීමට තමා තුසුදුස්සෙකියි තිස්ස සිතනා බව සෝමා නොදැනියි; දැනගත්තන් ඒ තිසා කිසිම කහුලක් ඇ තුළ හටගනිතියි ඔහු නොසිතුවේය.

“ආදරය” විසිතුරු අරුත් උක්හාගත් සාචෝප වවතයක් කොට සලකන්නක මෙන් විවාහ ජීවිතය ගැන කතා කිරීම තිස්සගේ පුදුමයට හේතු නොවේය. එහෙත් ඇ එසේ කථාකිරීමන්, විවාහ ජීවිතයට ඇතුළ නොවන්ට තීරණය කිරීමන්, ඒ තීරණය ගැන ප්‍රශ්න කරන විට ඇ තුළ ද්වෙෂයක් හට ගැනීමන් එකිනෙකට ඇදි සිටින අභ්‍යන්තර හා හැඳිම ලෙස තිස්ස දකියි. සෝමා පෙනින් පතින් ලත් දැනුමකින් නොව කිසියම දුර්ලභ අත්දැකිමක්, විදි දුක් වේදනාවක් තිසා තැන්පත් තුවණක් ලැබුවක විය යුතුය. ඒ අත්දැකිම කිසිවකුට නොකිව යුතු රහසක් ලෙස සලකන හෙයිනි, ඇ විවාහ නොවන්නේ කුමක් තිසාදු?” යි අයනා විට කිපෙන්නේ.

පියල් වෙන ද මෙන් ආසාවෙන් හා සන්තෝෂයෙන් කන්-
තොරුවේ වැඩ නොකරයි. ඔහුගේ වෙළඳාම කෙමෙන් පිරි-
හෙන්ට වී ය. ඔහු කන්තොරුවේ තම සේවකයන් හා කලහ
කරයි.

සේප්පුවේ වැක් පොනෙන් කොළයක් තැනි විම ගැන පියල්
සේවකයන් කුදාවා ඔවුන්ගේ ප්‍රශ්න කෙලෙළේ ය. සේප්පුවේ
යතුරු වන්දුසේය්මට නුදුන් බව කැෂියර දිවුරා කි නමුත් පියල් ඔහුගේ
කිම විශ්වාස නොකෙලේ ය. කන්තොරුවෙන් අස් කරනු ලැබූ
මුහු පියල්ට අලාභ හානි කරන අදහසින් ක්‍රියා කරන්ට පටන්
ගන්නේ ය. වැක් පත සොරකම් කරන ලද්දේ කටරකු විසින් දැයි
නිසැකව දතා නොහැකි වී ය. එය බැංකියට නොගිය නිසා එය
සොරකම් කළ මිනිහා සොයන්ට පියල් වැඩිපුර නොවෙශෙසුණේ ය.
මුහු වන්දුසේය්මගෙන් වැක්පත ගැන ප්‍රශ්න නොකෙලේ ය.

වැක්පත තැනි වී තුන් මසකට පසු වන්දුසේය්ම පියාගේ වත්තට
ගොස් කොන්දේස්තර බියගන්වා රබර රාත්තල් භත්සීයක් පමණ
වැන්රථයක පටවාගෙන ගොස් විකුණුවේ ය.

වන්දුසේය්ම මුදල් නාස්ති කරන්නේ යහළවන් සමඟ සේල්ලමි-
ගමන් යැමවන් මත්පැන් බිමටත්යයි පියල් කල්පනා කරයි.
එහෙත් වන්දුසේය්ම යහළවන් උදෙසා අත මිට දිගහැර වියදම්
කරන්නොක් නොවේ; ඔහු යහළවන් ලබා ද වියදම් කරවන්නොකි.
මුහු සාහසික කම් කිරීමෙන් ආස්ච්චයක් ලබන්නකු වුව ද මුදල්
සැපයීමටත් මුදලටත් ආගා කරන්නොකි. ඔහු පියාගේ වත්තන්
රබර රාත්තල් භත්සීයක් ගෙන ගොස් විකුණුවේ වියදමට මුදල්
වුවමනා කළ නිසා නොවේ. මුදල් අත ගැමට ආසා කළ ගෙයිනි.

යහළවෝ ඇතැම් විට ‘මුදලාලි’ යයි කියමින් වන්දුසේය්මට
සරදම් කළේ ය. ඔහුගේ සාහසික වේශයට යටින් ඇති මේ මුදල්
පිළිබඳ ආසාව ඔහු නොදැනුවත්වම තම පියාගෙන් විකින් රික ලත්
ඇබේඛි කමකි. ඒ ගික්ෂණය ඔහු ඔලමොල කමින් වළකන්නක්
නොවේ ය. එහෙත් මුදල් වියදම් කළ යුතු අවස්ථාවහි ඔහු තම
මිතුරන් පවා අසන්තොෂ කරමින් ක්‍රියා කරන්නේ ඒ හික්ස්ම
නිසා ය.

වන්දුසේය්ම හා ඔහුගේ යහළවෝ ද විනෝද ගමනක් යන
සමඟර විටක නාගරික තරුණියක හෝ දෙලෙනාකුන් හඩාගෙන

යනි.. අත මිට දිගහැර මුදල් වියදම් කළ හැක්කේ වන්දුසේය්මට පමණි.

වරක් ඔවුන් සමඟ ගිය තරුණීයක් මහනුවර සාපේපුවකට ගොස් රුපියල් විසි පහක් වටනා බැංගයක් තෝරා ගන්නා ය. සාපේපු-කාරයා බිල ගෙනා විට තරුණීය වන්දුසේය්මගේ අත මිරිකා බිල ඔහු අතට දුන්නා ය.

“මා ලහ මාරු කරපු සල්ලි එවිවර නැ” ඩි කියමින් ඔහු රුපියල් පන්සියක වැක් පතක් සාපේපුකාරයාට දුන්නේ ය. ඒ වැක්පත සාපේපුකාරයා ආපසු වන්දුසේය්මට දුන්නේ ය.

“අදුනන්නේ” නැතිව මේ තරම මුදලක වැක් එකක් මාරු කරන්න බැඳු.”

“මේ මහන්තයා කොළඹ පියල් වැලිවල මුදලාලිගේ පුතා” ඩි එක් තරුණීයක් වන්දුසේය්ම හදුන්වා දුන්නේ ය. “ආංඩුව පලමු වරට මුදලි තනතුරක් දුන් සිංහල වෙළඳන්ද වැලිවල මුදලාලි”

සාපේපුකාරයා වන්දුසේය්මගේ හිසේ සිට දෙපා තෙක් බැලුවේ ය. අනතුරුව ඔහු තරුණීය දෙස බැලුවේ ප්‍රශ්නයක් නහන්නාක් මෙනි. මුහුණ බැලු පමණින් මිනිසුන්ගේ ගති ගුණ මතින්ට පුරුදු වූහු වෙළඳන්ද වැක්පත මාරු කිරීමට වැඩි කුමැත්තක් නොදැක්වී ය.

“වැලිවල මුදලාලි නම් අපි හොඳටම දන්නවා. ඒ මුදලාලිගේ රුපියල් දෙනුන් දහක වැක්එකක් ලැංකා අපි මාරු කරනවා. දුන් වැක් ගනුදෙනුව විකක් පරෙස්සමෙන් කරන්න ඩිනැ කාලයක් හාර අත්සන් ගහපු වැක්.....”

වෙළඳන්ද වන්දුසේය්මගේ මුහුණ බැලුවේ ය.

“හොඳයි මම කොළඹට වැලිපොශන් කරලා අහලා වැක්එක මාරු කරන්නම්.”

“උපා; ඩිනැ නැ. කොළඹට වැලිපොශන් කරන්න ගියෙන් අපට මෙතන දෙපැයක් ප්‍රමාද වෙන්න වෙනවා.”

තරුණීයන් අනින් තරුණීයෝ දෙදෙනාන් කතාබහ කළේ ය. එක් තරුණීයක් රුපියල් දහයක් සාක්ෂුවෙන් එළියට ගත්තේ ය. තරුණීය ද තම අත් බැංගයෙන් රුපියල් පහක් එළියට ගන්නා ය.

“කිය ද අඩු?” ඩි ප්‍රශ්න කරමින් වන්දුසේය්ම ඔවුන් වෙතට දැඩුයේ ය. “දහය ද අඩු? මෙන්න රුපියල් දහය.”

වන්දුසේය්ම ලහරුපියල් අනුවකට අඩුනොවන ගණනක් ඇතුළු පියයෙන දනියි. ඔහු ස්වාමීයා පස්සේ යන බල්ලකු මෙන් වන්දු-සේය්ම ආසුරු කරන්නෙකි. වන්දුසේය්ම මෙතරම කරවී තුවිණු

ඇත්තෙකියි පියසේන නොපිතුවේ ය. මහු කළකිරෙනු වෙනුවට තම යහළවා ගැන දැඩි විශ්වාසයක් ඇති කරගත්තේ ය.

පියසේන මුලදී සිතුවේ වන්දුසේයෝම ‘උඩ හිටියන් එකයි බිම හිටියන් එකයි’ යන හැඟිමෙන් සාහසික කම් කරන්නකු ලෙසිනි. ඔහු නුවරඑළියට ගිය අවස්ථාවේ රේස් ඔවුන් ඇල්ලිමෙන් රැපියල් සාරසියක් දිනුවේ ඔහුගේ ම ගුරකමිනි. නුවරඑළියන් එදීදී අතර මහදී එක් යහළවක් ‘තානායමට ගොස් කුම කමු’යි යෝජනා කෙලේ ය. වන්දුසේයෝම සැන්ධිවිවස්, පැටවිස්, කටලිස් යහිත පොදියක් හා විස්කි බෝතලයක් ද පෙන්නා ‘අන්න අර ගහ යටට වෙලා අපි භෞද්‍යටම කමු’යි කිවේ ය.

හිරු රැසින් නොතවනු ලබන ගස් සේවණෙහි පිරිසිදු වියලි තඟ බිස්සේහි හිඳගන් ඔවුහු පිපාසානුරයන් මෙන් විස්කි බේ, හාමත්වී කොට්ඨාසන් මෙන් මස් පාන් කුය.

“තානායමට ගියා නම් වැඩිපුර සල්ල ගෙවා අපට කන්න වෙන්න් පිළුන් මස් මාල්” යි කියමින් එකක් විස්කි විදුරුව උගුරු තුනට බිවේ ය.

“මිට පස්සේ තානායම් පලකට යන්නේ නෑ” යි බැරල් සේනාරන්න කිවේ ය.

කුම කැ ඔවුහු හිරු රැසින් උණුසුම වුණු සූජුහින් සනසනු ලැබූහ. ගල් කුළුවල හැඩි හැඳිහිතු නාහමින් පල්ලම ඔස්සේ බැස් යන නාදිය කරා, හිස් විස්කි බෝතලයන් පියසේනගමන් කෙලේය. ‘ගෙනා වතුර ඉවරදු’යි වන්දුසේයෝම ඇපුවේ ය.

ඇත තියාගන් බල්ලෙක් කුම කන්නන්ගේ කටවල් දෙස බලමින් කෙල ගිලියි. බැරල් බල්ලා දෙසට විසි කළ මස් කැබැල්ල බිම වැවෙන්ට පෙර කපුවුවෙක් ගසා ගෙන ගියේ ය. බල්ලා ‘හව්’ හාමින් කපුවුවා වෙතට පැන්නේ ය.

“කාක්කා පුරුදු කාරයෙක් වගෙයි.” වන්දුසේයෝම කිවේ ය.

“නුවරඑළියට යන නුවරඑළියෙන් එන කාරවලින් සමහරක් තවත්තන්නේ මේ ගහ යට” යි බැරල් කි ය. “කාරවල මේනිසුන්” කුම කන්නේ මේ ගහ යට වායිවෙලා. කාක්කන්ට ඔය ගසාකුම පුරුදුවෙලා තියෙන්නේ මේනිසු උන්ට අල්ලාගනු පිණිස මස් කැඳි උඩ විසිකරන තිසා.”

තරුණිය නුවර යාප්පුවහිදී අන් බැගය මත්රා ගන්නේ වන්දු සේයෝම ලවා මුදල ගෙවන අදහසිනියි පියසේන සිතුවේ ය. වන්දු සේයෝම ලවා මුදල ගෙවන අදහසිනියි පියසේන සිතුවේ ය. ඔහුට ඇ අතර මහදී වන්දුසේයෝමගේ සිත් ගන්ට වැයම් කළා ය. ඔහුට ඇ අතර මහදී වන්දුසේයෝමගේ සිත් ගන්ට වැයම් කළා ය. ඔ එක සරදම් කළා ය; ඔහු දෙඩිවනු පිණිස ප්‍රශ්න ඇපුවා ය. ඇ එක සැම්යු පතන සිතාවක නොවුව ද විනිත ගත් හා පැවතුම් ඇති

කරුණියකි. ඇශේෂුල්මට හා ගමනට යටින් කාමය කුජ්පන ගති-යක් ඇතැයි සිතු පියයෙන වන්දුසේව්ම ඇ හා හාද නොවීම ගැන පුදුම වූයේ ය. ඇ තත්රාගත් අන් බැගයට මුදල් නොගෙවූ වන්දුසේව්ම වරිත ශක්තිය ඇත්තේකි. එහෙත් ඔහුගේ ක්‍රියාව ඔහුට පියාගෙන් ඇබඳී වූණු වෙළඳ ප්‍රයෝගයක් විය යුතුයයි පියයෙන සිතුවේ ය.

ඇලන්ගේ වියෝගයෙන් ගෝකානුර වූ පියල්, වන්දුසේව්මගේ සාහසික කම් නිසා බිඳුණු සිත කය ඇත්තේක් එ ය. නාලිකා, පුරු වෙළෙන්දකුගේ පුතකුට ආලය කරන බව ටික ද්වෘයකට පෙර පියල්ට දැනගන්නට ලැබේනු. ඔහු කළබේල නොවී ය. නාලිකා පිළිබඳ පුවිත ඔහු නන්දට නොකිවේ ය. ඒ පුවිත නන්ද දැනගත්-තොත් නාලිකාට බැණ වැදි කළහ කරයි.

ඇලන් ලංකාවෙන් පිට එ ගිය පසු පියල්ගේ සිතුම පැතුම වෙනැස් එ ය. සමාජයෙන් ඇත්ට තිවන් වන වෙළෙන්දන් හා බවුන්ගේ ද දරුවන් ඇපුරු නොකිරීම වරදක්යයි ඔහු සිතයි. ඔහු අදුනන වෙළෙන්දේ ඔහුට සිනාසේති. ඇතැමෙක් ‘දරුවන්ට මේ කාලේ ඩුහක් දුරට ඉංගිරියි උගන්නන එක හොඳ නෑ’යි කිවේ ය.

නීතිඥයන්, දෙස්තරුන්, ආණ්ඩුවේ උසස් නිලධාරීන් ඇපුරු කළ පියල් දැන් බවුන්ගෙන් ඇත් වන්ට සිතයි. නාලිකා වෙළෙන්-දකුට ආලය කරන බව දැනගන්ට ලැබීම ඔහුගේ කොළඹයට හේතු නොවී ය.

දැන් වෙනැදුවන් වඩා ර බෝ එ පියල් ගෙදර එයි. වෙනදු මෙන් ඔහු කතා නොකරයි. වෙනදු නන්ද හා කතාබහ කරලීන් සන්නේජ වන ඔහු දැන් කතා කරන්නේ නන්ද අඟන ප්‍රය්තායකට පිළිතුරු දෙනු පිළිස පමණි. තම සැම්යාගේ මේ වෙනස විපතක පෙර ලක්ෂණක්යයි සිතු නන්ද ඔහු සහසන්ට වැයම් කළා ය. ඉක්මනීන් ඔහු කිසියම් රෝගයකට ගොදුරු විය හැකි ය.

වන්දුසේව්ම ගැන ලතවන්නේ කුමට ද? ඔහුට ඉගැන්වීමට අප කොනෙක් මහන්සි ගත්තා ද? ඔහු දහකාරයකු විනු වෙළකන්ට ඔබ කොනරම වැයම් කළා ද? එයාගේ ගොටුව වෙනුවෙන් මුදලක් බැංකියෙන් තැන්පත් ගොට මාගසකට තීයලින ගෙනනක් එයාට බැංකියෙන්ම ගෙවන්ට සලයයන්න. එයාට ඕනෑ විදියකට තීවත් වන්ට තරිතවා මිසක් වෙන කුමක් කරන්ටද? දුවසුභාග්‍ය ගොනා-කුට කසාද බන්දදී අපි වත්තට ගොස එහි පදින්ට්‍රි වෙමු. මාස පත්‍ර මුදලක් අතට ලැබෙන ගොට වන්දුසේව්ම ඒ මුදල පරෙස්සම කරගන්න සිතාවි.

“අපි ගෝරනා සාරන ගොනාස් එස්ක ද්‍රී විවාහ වෙය ක්‍රියා නො නො නො නො” සි පිළි ගොනායන් ගොනාල් ය.

“අපි කියන එහෙකට නාලිකා කුමති වෙවි” යි නන්ද දැඩි විශ්වාසයෙන් කිවා ය.

“නාලිකා කරෝලිස් සිල්වාගේ පුතාට ආලය කරනවා.”

“මොනවා!”

අන්දමන්ද වූ නන්ද පුවුවෙන් නැඟී සිටියා ය.

සැමියන් නන්දත් කතාබහ කොලේ ඉරිද්වක දහවල් කාලයෙහි ය. එහෙත් පුවුවෙන් නැඟුවුණු නන්ද දුවුවේ වටින්පිටින් එන දැඩි අදුරකි. නාලිකා දෙස්තරකුට හෝ ආංඩුවේ උසස් ගේවකයකුට හෝ විවාහ කොට දීම නන්දගේ පැනුම්වලින් තොනාට එකම පැනුම වි ය. එය ඇගේ හද වසා පැනිරෙන දුක් අදුර මැද පහනක් සේ මෙනෙක් බැබෙළු.

“දුව සවිමන් කබලාන සමඟ විවාහ වෙන්න පොරොන්ද වෙලා තියෙනවා.”

“කරෝලිස් සිල්වාගේ පුතා එක්ක !”

“මෙයි.”

“නාලිකා සවිමන් කබලාන අදුනාගත්තේ කොහොමදි? මොන එලවිවක්ද? එය කවද්ද මෙහි ආවේ? හරි අපරාදයක්! එයා ආවා තම් එලවිනවා.....”

“කලබල වෙන්න එපා නන්ද. දැන් කලබල වීමෙන් වැඩක් නෑ. සවිමන් ඇලන්ගේ යාල්වක්.....”

“මොනවා! මොන අපරාධයක් ද?”

“අපි මෙනෙක් කළේ ජීවත් උණේ අපිම සිතින් හදාගත් ලෝකෙක. එයින් පිට සිදුවෙන කිසිවක් අපට පෙනුණෙන් නෑ; අපි සෙවුවන් නෑ. සවිමන් සමස්ත සාස්ත්‍රසාලාවේ දැවුරුදේක් ඉගෙනාගත්තා. අවසාන විභාගය තෙක් ඉගෙනාගත්තේ නෑ. එයා වැළඳාමක් කරනවා; වෙළඳාමට තම් සුරයා.....”

පියලුගේ කටින් පිට වූ අවසාන වදන් නන්දගේ ගෝකය දියුණු කොලේ ය. පියල් කබලානට විරුද්ධ තොවෙනියි යන තැංම නන්දගේ සිතට ආරුඩ වුලයේ ය.

කදුරු සේ තිත්ත කයායක් ගිලින්නාක් මෙන් නන්ද, නාලිකා පිළිබඳ පුව්ත සිතින් ගිලගත්තා ය. ගිල ගත් පසු ඇට තිත්ත රස තොදුනිණ. එහෙත් ගිල ගත් වසවිය වෙයෙයක් මෙන් ඒ පුව්ත හද දවන්ට වි ය. විපත් පිට විපත් ඉවසීමෙන් බිඳුණු සිත කය ඇති තම සැමියාට තවත් වධයක් විය ගැකි බැවින් නන්ද තම ගෝකයත් කෝපයත් පිට තොගත්තා ය.

“නාලිකා එහෙම එකක් ගැන සිතන්න යිනැ අපේනුත් අහලා. එයාට යිනැ ගුරියට වැඩි කරන්න දෙන්න බැඟැ. මිට මාස කිපෙකට උඩි නාලිකා ගැන සිරිල් විජේතුංග දෙස්තරට මම යෝජනාවක් කෙරෙවා. මගේ කීමට ඒ යෝජනාව කෙනෙල් කුලසුරිය දෙස්තරගේ නොනා-මාලිනි. එයා අප් නැත්ද කෙනෙකුගේ දුවෙක්. සිරිල් කැමැතිවෙලා තියෙනවා. එයා නාලිකා අදුනනවා. නාලිකා හොඳ මොලයක් ඇති කෙල්ලක්” යයි එයා කියා තියෙනවා. වන්ද්‍යෝම ගැන හිතහිතා සිටිනිසා මට ඒක ගැන පියල්ට කියන්න බැරි උණා.”

නන්ද කි පුවත ඇසු පියල් වැඩි කුහුලක් නොදැක් වූයේ ය. ඔහු දැන් හැම දෙයක්ම සාලකන්නේ දැඩි උදෙසිනාත්වයෙනි. නාලිකා පිළිබඳ පුවත ඔහු නන්දට කිවේ ද තමා ඇසු පුවතක් සංවේගයෙන් තොරව කියන්නාකු ලෙසිනි. ඔහු කොෂයක් හෝ ගෝකයක් පළ නොකෙන් ය. ඔහු ජීවිතය විසින් හෙමින් කරනු ලැබුවකු මෙන් සිතයි; කතා කරයි; ක්‍රියා කරයි. පියල්ගේ මේ වෙනස් වීම නන්ද ඉවෙන් මෙන් දැන ගත්තා ය.

“නාලිකා, කබලාත හැර වෙන කෙනෙක් කසාද බදින්න කුමති වෙන එකක් නැහැ; අවුරුදු ගණනක සිට ලියුම් ගනුදෙනු කරනවා එයා එක්කා.”

“ලියුම්!” දි නන්ද කොෂයට වැඩි විස්මයෙන් තෙපලා ය. නාලිකා තරුණයකුට අවුරුදු ගණනක සිට ලියුම් ලියයි. එහෙත් නන්ද නොදැනියි! නාලිකා විසින් තමා රවටන ලදායි සිතු නන්ද කොෂ වූවා ය. නන්දත් සැමියාන් මෙතෙක් කල් වාසය කෙනෙල් සිතින් මවාගත් ලෝකයකය යන කීම ඇත්තාකි. නාලිකා තරුණයකුට ලියුම් ලියන බව සැමියාට පෙර නන්ද විසින් ද්‍රාගත යුත්තාකි. ඇගේ කාමරයට නිතර යන්නේ පියල් නොව නන්ද ය. නාලිකා නමින් ලැබුණු ලියුම් ඇ අතට යන්ට ඇත්තේ තමා අතින්මයයි සිතු නන්දගේ සංවේගය වැඩි වී ය. නාලිකාගේ හිතුවක්කාර කම ගැන වගකිව යුත්තා නන්ද ය. නන්ද කෙරෙහි දැඩි විශ්වාසයක් තැබු පියල් දරුවන් සඳහා ඇ කියු හැම කාරියක්ම කළා ය. පියල් සිත කය දෙකි ත්‍යාමිද වැටීම ගැන තමා ද වගකිව යුතුයයි සිතු නන්ද තුළ බලවත් සන්නාපයක් හටගත්තේ ය.

තම තරුණ විය සිහි කළ නන්ද නාලිකාට වඩාන් කිපිණ. පියල් එවු ලියුම් එකකටවත් තමා පිළිතුරු ලියුම් නොලිය බව නන්ද සිහි කළා ය. පියල් නිසා හටගත් ඇල්ම, මවුපියන් සිහි කාට, කරවියක් කඩා දමන්නාක් මෙන් කඩා දැමා ය. නාලිකා වැඩුණේ දෙමුවුපියන්ගේ පා සෙවණෙහි ය. තරුණයකුට ලියුම් ලියන්ට ඇට සිතුණේ කෙසේ ද? ඇ මවුපියන් සිහි නොකෙන් කුමික් නිසා ද? නන්ද තමා ගැනම කළකිරුණා ය. තම සැමියාගේ උදෙසිනාත්වයට හේතුව කායික හෝ මානයික රෝගයක් විය භැකි ය.

තමා මෙමනක් කළේ ත්‍රියා කොමළු ඔහු නිසා උපන් දැඩි ඇල්මක් ඇත්තක ලෙස තොමේ. දැන් තම සැමියා උදෙසා කළ යුතු දදයක් ඉවසිල්ලෙන් කළ යුතු ය. තොය එසේ නම් ඔහු රෝගියකුව ඇඟිල් වැනිරෙයි.

තිස්ස නිතරම නාලිකා ඇසුරු කරයි; ඇ සමහ කනා බහ කරයි. එද කරයි; ඇට සරදම් කරයි. නාලිකා කබලානට පිළුම් ලියන බව තිස්ස දතියි. ඔහු ඇහැන් කනත් පියාගෙන සිටියේ කුමක් නිසා ද? දරුවන් හා තම සමාජීරයා ද විසින් තමාත් තම සැමියාත් රවවන ලදායි සිංහ නන්ද තුළ හටගත් සන්තාපය සියලු ආසා දවා ඇගේ හද පාලු සිටියක් කරන තරම් උගු විය.

“නාලිකා මම භෞදට ම විශ්වාස කළා” සි තමා කළ පාපය වමාරන්ට වැයම් කරන්නක මෙන් නන්ද තෙපලා ය. “මගෙන් අයන්නේ නැතිව කිසිවක් කරන්නේ නැයි ඇලන්ගේ පටලුවිල්ලෙන් පස්සේ නාලිකා කිවිවා. එයා මම රුවුවා. මමයි වැරදි කාරි. එයාගේ අභ්‍යසට මම ඉඩ දෙන්නේ නෑ.”

තම සැමියාගේ දෙනෙතට කළුල් තහිනු නන්ද දුටුවා ය. ඇගේ ඇතුළු හද විඩාත් දෙස් නගන්නේ ඇට ය. සමාර තීවිතය මගත් කොට සලකන්ට වූයේ පියල් නොව නන්ද ය. තමා අනුගමනයට පියල්ට අනුබල දුන්නේ නන්ද ය. තමා කිහි හැම දදයක් ඔහු කර බාගෙන කොමළු ය. දරුවන් කරන අකිකරු කම් ගැන වියකිව දුන්තා නන්ද ය. එගෙන් දරුවන්ගේ අකිකරුකම් ගැන පියල් කිසි එටක තමාට දෙස් නොනැගු බව නන්ද සිති කළා ය. හැම විපතක් ඔහු කරබාගෙන ඉවසයි. ඒ ඉවසිමෙන් තුවාල ලැබන්නේ ඔහුගේ ඇතුළු හදවතයි. කයටම ලේ ගැමලන තුවාලයක් ලැබුවිකු මෙන් තම සැමියා වෙදානා විදිනියි නන්දට හැඳිනි.

තම පරපුරන් අතීතයන් තීවතුන් බිලි කොට ගන්නා උච්චරක් ද? ගැටියල් දහස දදහස බැගින් වියදම් කිරීමෙන් අලුත්වැයියා වුණු මිගෙදර දැන් මකාද වේලේ යුත්තුවන්ට විසිරෝද්ධයි නොකිව හැකි තස් දිරුකැකි. මට මහඳු විය තෙක් තීවන් වුණු තම්මූ කොමෙන් දිරීමෙන් ඩිං වැට්තන්නක මෙන් මලා ය. අනුලා මලේ රෝගයක්න් නොව මහලගය දිරවන අතීතයම විසින් ටේකින් වික ඇගේ සිවය උරු ගැනීමෙන් විපාකයක් වයයයනි. ඉමක් ගමක්, ඉන්ට සිරින්ට තැනැස්, නැත්තකු ලස් තිස්ස ඇවිද්දන්නේ ද තම පරපුර අතීතය එයිනි. මහගෙදර ඒ අතීතය අරක් ගත් තැනැස්. එය යුත්තුවන් කරවන්ට සිතවන තරම් ආමක බියක් තන්දගේ සිනට ආවේ ය.

“කනාවු වෙන්න එපා” සි කියමින් තන්ද පියල්ගේ තිස ඇරුළු කර ගත්තා ය. “දරුවන් ගැන උණන් යිනැවට වැයිය

හිතන්න ඕනෑ නැ. අපි ඒ ගොල්ලන් උදෙසා කරන්න ඕනෑ හැම දේම කළා. දැන් ඒ ගොල්ලන් හඳුන්න මහන්සි විමෙන් වැඩික් නැ. එ ගොල්ලන්න හැඳුන්න ඉඩ ඇරලා අපි දැන් ජ්වන් වෙන්න ඕනෑ. පරණ ගේ කඩවා දම්මන්න ඕනෑ. අපි වත්තට ගොස එහි පදින්වී වෙමු.”

“ඒ පරණ පාලු ගේ කඩවා දම්මන් තිබුණේ මේට කළින්” යයි පියල් කිවේ ය. මහගෙදර නම ඇසු පියල්ගේ සිතට නැංගේ ද්වෙෂයකි. ඒ ද්වෙෂය තම හඳුහි කොතනක සැහැලී සිටි හැඟීමක්දකි නොදන් ඔහු පුදුම වී ය.

“මම කනාවු වෙන්නේ නාලිකා ගැන නොවී” යි පියල් තෙපලේ ය. “මම කනාවු වෙන්නේ ඇලන් ගැන. නාලිකා කවරෙකු කසාද බැඳුගත්තත් අපට දැකින්ට ලැබෙනවා. වන්දු-සෝම මැරකම් කළත් අපට දැකින්ට ලැබෙනවා. ඇලන් අපට දැකින්ට ලැබෙන එකක් නැයි හැභෙනවා. එයාට ඕනෑ ගැනීයෙක් කසාද බැඳුගත්ත ඇරලා අපි නිකම් හිටියා නම එයා ලංකාව හැරදුමා යන්නේ නැ. සවිමන් කබලාන නරක තරුණයෙක්යයි මම තිතන්නේ නැ.”

සවිමන් කබලානට නත්ද කොහොත්ම කැමැති නැත. ඔහුගේ පියා ලකාලං ධනවතකුගේ මූඩුක්කු ගෙවලින් බදු කාසි අය කළ නපුරු මිනිසකු බව නත්ද අසා ඇත. ඔහු අනාතුරුව විදිවල කුණු ඉවත් කරවනු සඳහා නාගරික සභාවේ කොන්තරාත් කාරයෙක් වූයේ ය. ඔහු රුපියල් දහ දෙමෙලාස් දහක් සපයාගන්නේ ඒ කාරයෙනි. ඔහුගේ ප්‍රතා වැඩුණේ මූඩුක්කුවල දැරුවන් ඇසුරු කරමිනි. රාජකීය විද්‍යාලයට ඇතුළුව ඉගෙනීමට පටන්ගත් පසු ඔහු ඉහළ පන්තියේ මිනිසුන්ගේ දැරුවන් ඇසුරුකරන්ට වූයේ ය.

“සවිමන් කබලාන භාද උණන් අපට උවමනා නැ” යි නත්ද කිවා ය.

මහගෙදර ඇදහෙලන්ට යෝජනා කළ නත්දගේ සිතින් කුල-මානය ඉවත් නොවීම පියල්ගේ පුදුමයට හේතු වී ය. ගරාවැටුණු මහගෙදර වනාහි දිරිමෙන් පුස් බැඳුණු කුලමානය ගැමියන්ගේ ඇසට හසුකරන සංකේතයකියි පියල් සිතයි. එහෙත් ඔහු නත්දට පටහැඳු නොවූයේ ය.

“සවිමන්ට මම කැමති නියා නොවී එහෙම කිවිවේ. අපි ඇලන්ට විරුද්ධ උණා.....”

“නාලිකාට එවිටර හපන්කම් කරන්න මම ඉඩ දෙන්නේ නැ” යි දුඩි සිතින් නත්ද තෙපලා ය. “ලමයින්ට ඕනෑ විදියට හැම දේම කරන්න ඉඩ දෙන්න බැහැ. ඇලන් ලන්සි ගැහැනීයෙක් එක්ක එගලන්නේට ගියේ අපේ වරදකින් නොවී.”

හරින ලද කවුලවෙන් පියල්ට නැවතොටත් එහි තවත්වන ලද නැඩා හමිබන් ආදියත් පෙනෙයි. පියල්ට ඔහුගේ වෙළඳාමන්, නාගරික සමාජයත්, ඇලනුත්, ලංසි තරුණීයත් සිහි කරවන තැනකි නැවතොට. ඔහු කොළඹට පැමිණ මුදල් සපයන්ට වැයම් කළ අවස්ථාවහි හෝටල්වලටත් නැවචලටත් මස් මාඟ බිත්තර සැපුපුවේය. එයින් ලාඛ ලබනු සඳහා ඔහු ඇතැම් විට වංක ක්‍රියා කෙලේ ය.

වරායෙහි තවත්වන ලද සමහර නැවචලින් විශාල බඩු පෙටවී බැවෙන්නේ බත්තල්වලටයි. බඩු පැවුවුණු බත්තල් රේගුව දස්සට යාත්‍රා කරයි. බඩු පෙටවී පටවන ලද කඛල් ගැල් තම නිවෙසට නුදුරු පාරෙන් ගමන් කරනු දුටු පියල් දැන් කෙමෙන් පිරිහෙන තමාගේ වෙළඳාම සිහි කෙලේ ය.

වරායට ඇතුළු වන නැවු දකින පියල් මාඟ අහින් දැක සන්නේ තෝෂ වන මස් මරන්නාකු මෙන් සන්නේ තෝෂ වූයේ ය. දැන් වරාය දදස බලා සිටින ඔහු එවැනි සන්නේ තෝෂයක් නො ලබයි. දුමාරලයන් වැසුනු ක්ෂිතිජය ඔහු කළකිරවන්නාකි. එය ඔහුට සිහි කරවන්නේ බටහිර දේශය ය; එංගලන්තය තම ප්‍රත්‍යා පණ පිටින් ගිලුගත්තාකි.

“වෙළඳාම අත්අරින්නායි වෙලා තීයෙන්නේ” යි පියල් තෙපලේ ය. “මට දැන් වෙළඳාම් ගැන වෙහෙසෙන්න බැහැ. කැෂියර අස්කලාට පස්සේ වෙළඳාම බලා සොයාගන්න තෙනෙක් බැහැ. කැෂියර අස්කරන්න උගෙන් වන්දුයෝම නිසා. මේ අවුරුද්දේ වෙළඳාමෙන් අලාභ වෙන්න පුළුවනි.”

“අලාභ තම් වෙළඳාම අත්හැර දමන එකයි කරන්න නියෙන්නේ. දැන් සල්ලි හමිබකලා ඇති. ලමයින් හිතුවක්කාරයන් උණේ අපි එගාල්ලයි අනාගත් ගැන හිතාගෙන සල්ලි හමිබකල නිසා. දැන් වෙළඳාම බදගෙන මහන්සි වෙන්න එපා. සන්නේ සයන් ඉන්න.....”

“නිස්සට හොඳට මොලේ තීයෙනවා. මිනිහන් හොඳට තැලිල පොඩිවෙලා හැදුණෙ. එයා ද්‍රව්‍යකට දෙනුන් පැයක් වෙළඳාමේ වැඩිකළත් ඇති. වෙළඳාම අත්හැර දමන්න ඔනැතු නැ.....”

“නිස්සට කිසි දෙයක් ඔනැතු නැ. කිසිවක ආයාවකුන් නැ. හොඳ වැවහෙන නුවණක් නම් එයාට තීයෙනවා. එයා වෙළඳාමට අත්ගහන්න කැමති ලවිද දැන්නේ නැහැ. තීයාට දැන් එක පලාතක ඉන්න බැහැ. ඉස්සර එයා පොත් කියවනවා. දැන් එයාට එකත් එපාවෙලා. ඔක්කොම පොත් පුළුය්සා දුම්මන් මිනිපුන්ට පාඩුවක් වෙන්නේ නැයි කියනවා. හැම දේම ගැන කළකිරුණු මිනිහෙක් ලවා වෙළඳාම කරවන්න පුළුවන්ද?”

"එයා පුමානෙකට දෙනුන් පැරයන් ගොහින් වැඩ කළත් ඇති. අපුරුදු දැඟහකට තුනකට උඩි මම පටලුවිලි සහිත වෙළඳ ගනුදෙනු නැවුත්තුවා. දැන් තිස්සට පහසුවෙන් වෙළඳාම බලාගායා-ගොනා විකක් දියුණු කරන්න පුරවනි. වෙළඳාම නැති නොවී තේලුණෙන් කාට හරි එක දියුණු කරගන්න පුරවනි."

වන්දුසේම ගැන නොමතක් කළකිරුණු තමයි ඔහු කවිද හරි වෙළෙන්දකු වෙනියි යන ගැළීම පියල් තම සිතින් ඉවත් තොකොල්ය. සවිමන් කබලාන ද වෙළඳාමට ගුරයෙකි. නන්ද මෙන් පියල් කබලානට විරුද්ධ නොවෙයි.

"තිස්සට එක තැනක ඉන්න බැරිවෙලා තියෙන්නේ එක වැඩක යෙදී ඉන්න පුරුදු තුන නිසා, වෙළඳාම ගැන සොයන බලන නොට තිස්සට එක තැනක ඉන්න පුරුදු වේවි."

"නිසා මිනිසුන්ට රිවවෙනවා."

"නැ" යි කියමින් පියල් සිනාසුරුණෝ ය. "එයා මිනිසුන්ට උපකාර කරන්නේ එගාල්ලන්න රිවවෙන නිසා නොවී. නොරෝක්, කපවියෙක්, නොද මිනිහෙක් උණන්දූනාගන්න එයාට තුවනු තියෙනවා. එයා නොරාට උණන් උපකාර කරන්නේ නොරා බව දැනැගනා. තිස්ස වෙළඳාමට නොදයි. අමාරුව එයා කැමැති කරවා ගන්න එකයි."

අහස වැඩි ව්‍යාචනන් පිරිම නිසා ගෙය බෙන ද්‍ර වඩා කළින් ඇදිරි වි ය. නන්ද නැගී ගොස් විදුලි පහන දැල්වුවා ය. ඇද ලහ කන්සුපුව උඩ තුවුණු ඇලන්ගේ පින්තුරය නන්දයේ දෙනෙකට හසුවි ය. එය ඇලන් එගලන්තයෙහිදී ගන් ජ්‍යාරුපයක පිටපතකි. බුද්ධිය, විනිතකම, ගුරකම ප්‍රකට කරන ඇලන්ගේ ස්වරුප දැක්වෙන ඒ ජ්‍යාරුපය දෙස බලන කවරක් වුව ද ඇලන්ට පැහැදිලි. නන්ද තුළ හටගන්නේ ගරවයෙකි. ඇගේ වියෝ දුක අප්‍රති වී ය. 'ඇලන්ට ඕනෑ ගැහැනියක් කයාද බැඳුගන්න ඇටියා නම් එයා ලංකාව හැර යන්නේ නැ' යි තම සැමියා කිසු කිසුම ඇත්තක්යයි නන්ද කළුපනා කළා ය. 'ඇලන් ලංකාව හැරදුමා ශිෂ්‍ය වරදකින් නොවේ' යයි නන්ද ඒ වෙළාවේ කිවිවේ තම සැමියා සනාසන අවියෙනි.

සුළගට හසුවුණු සින් වැස්ස වරායෙහි නැවු භා යාපා වසා විදු ගොන දැල් පටක් ගේ කවුරුවෙන් එකි බැඳු පියල්ට පෙනීය. කැන්වස රෙදිවිලින් වැසුණු බඩු පෙටටි සහිත බත්තල් තුනක් නැවුක් අසල යදි සිටියි. වරායෙහි මේ පෙර පැවැති සසල බව දැන් නොදත්තා ලැබේ. වරායෙහි පාලුවත් තිස්සාල්මනක් පියල්ගේ සිනෙහි වූ පාලුව ඡිසුණු කෙඳේ ය.

මෙතෙක් කල් තමා ජීවන් වූයේ නොසිතමින් ක්‍රියා කළ එකකු ලෙසිනියි පියල් කල්පනා කොළේ ය. ඔහු සිතාමතා ක්‍රියා කොළේ විශේෂභාමණිදී පමණි. ඔහු දරුවන් ගැනන් නන්ද ගැනන් සිතන්ට වූයේ මැතදී ය. ඔහු නන්ද කියු දෙයක් කොළේ ය. දරුවන් ඉල්දු දෙයක් ගෙනැවින් දුන්නේ ය. බිරිදා නිසා උපන් ඇල්ම ව්‍යවනයන් හා ක්‍රියාවන් පිට කරන්ට ඔහු වැයම් නොකොළේ ය. දරුවන් නිසා උපන් ඇල්ම ව්‍යවනයන් හා ක්‍රියාවන් පිට කළ යුතුයයි ඔහු නොසිතුවේ ය. ඔහු ඒ සියල්ල ගිලගනිමින් ජීවන් වූයේ ය. දරුවේ කයින් ඔහුට ලංච ජීවන් වූ නමුත් සිතින් ඇත් වූහ. නන්ද කයින් හා සිතින් ඔහුට ලංච ජීවන් වූවා ය. එහෙයින් බුවු සමාන සිතුම් පැතුම් ඇත්තේ වූහ; ඔවුනොවුන්ගේ දුකෙහිදී දුන් වූහ; ප්‍රිතියෙහිදී ප්‍රිති වූහ. පාඨම බහුල වීම නිසා දරුවන් සහ්තෝත් වූයේ ගෙදරින් පිටදී ය.

පියල් තම අනාගතය දකින්නේ මිදුම් පටලයන් වැසුණු කාන්තාරයක් ලෙසිනි. හැට අට ඉක්මවූ ඔහු කයින් දුබලයකු නොවූව ද සිතින් දුබලයකි; මද සුන් ඔහුගේ හද පෙරට වඩා තීයුණුව දුක් දෙම්නය් හැඳින්නකි. නගර පරිසරයට අනුරුපව ජීවන්ට වූයම් කළ ඔහුගේ සිතේ යටි මධ්‍යයෙහි වැට් සිටි ගැමී ගති හා හැඳිම් නැඳිම නිසා ඔහුගේ සන්තාපය තීවු වෙයි.

වරායන් ඔබ සක්වල ගලත් අහසත් මුහුදත්, වැස්ස හා පැහැදිලා නිසා එකම අවුල් ජාලයක් ලෙසිනි පියල්ට පෙනෙන්නේ. පිට පෙර මෙවැනි දුකුම්වලට ඔහුගේ සිත ඇදී නොගියේ ය. දෙනෙතට හසුවුණුන් ඔහුගේ සිත එවැනි දුකුම් නොවදින සේ පැසුණු දෙරවුව ඇත්තක් වේ ය. ඒ දෙරවු ඉගිලිගිය ඔහුගේ පිතට පිටිසයන්නේ යෝකය වඩන දුකුම් ය.

“තිස්ස ගෙදර ඇරින් තියෙන හැඩයි. මම හිතා හිටියේ කුව ආසයක් යන තුරු එයා ගකාග්ගලින් එන එකක් නැකියා. එයා ආ එක හාඳයි. මම එයා එකක කකාකරලා බලන්නම්.”

නන්ද සවිමන් කබලාන ගැන නාලිකාගෙන් ප්‍රශ්න කෙමල් කේපයෙනි. ඔහු තමාට ලියුම් එවන බවත් තමා ඔහුට ලියුම් ලියන බවත් නාලිකා සංස්කරණය පිළිගත්තා ය. එය වරදක්යයි ඇතායිතයි. මව මෙතරම් කිපෙන්නේ කුමක් නිසා ද? මව කිසියම් තරුණයකු ගැන සිතාගෙන සිටියා නම් ඒ බව කළින් සිල් යුතු ය. කබලාන ඇලන්ගේ මිතුරෙකි; ඔහු නොයෙක් විට ගෙදරට පැමිණියේ ය. ඇලන් සමස්ත ගාස්තු ගාලාවේ උගත්තා කාලයේ සවිමන් රාජකීය විද්‍යාලයට ඇතුළු වී උගැන්ම ලැබුවේ ය. තම මව පමණක් නොව පියා ද ද්‍රව්‍යක සවිමන් ගැන පැහැදි කතා කළ බව නාලිකාට මතක ය. ඔහුට ලියුම් ලියන බව දැනගත් මව මෙතරම් කිපෙන්නේ කුමක් නිසා ද?

“උඩ එයාට ලියුම් ලිවිවේ කුමට ද?” දි නන්ද දෙවන වරටත් ප්‍රශ්න කළා ය. “එයා ගැන අදහසක් තිළුණා නම් අපට කියන්න යිනැ.”

“මුලදී මම එයාට ලියුම් ලිවිවේ විවාහ වන අදහසකින් නොවේ” දි නාලිකා ගෝකයෙන් පිළිතුරු දැන්තා ය.

“තරුණයෙකුට ලියුම් ලියන්නේ වෙන මොන අදහසින් ද?”

මව වඩාත් කිපෙනියි සිතු නාලිකා සිනාව මැඩ ගත්තා ය.

“සවිමන් මට ලියුම් දෙකක් ලිවිවා. මම රේට පස්සේ එයාට ලියුමක් ලිවිවා.”

“අවුරුදු ගණනක් තිස්සේ එයාට ලියුම් ලියුවේ නිකම් ද?”

“අවුරුදු කිහිපයක්ම එයාට ලිවිවේ එය එක්ක විවාහ වන අදහසකින් නොවේ. එහෙම අදහසකින් ලියුම් ලියන්ට පටන් ගත්තේ මැතදි.”

“නිකම ලියුමක් ලියන කොට උඩට හිතන්න බැරි උණාද ඔය වික වෙන බව. තරුණයක් ඉලන්දරියෙකුට ලියුම් ලියන්නේ වෙන මොන උලවිවකට ද?”

“මම හිතන හැරියට මම හිතන්නේ කොහොම ද?”

“හිතන්න බැරි තම අහන්න බැරි ද?”

“අහන්න මොකක් ගැන ද? එහෙම අදහසක් ඇති උණා නම් මිශ්‍රගතන් අහන්න තිළුණා. එහෙම අදහසක් නොතිළු නිසා මම එයාගේ ලියුම්වලට උත්තර ගැවුවා.”

"ඒහෙනම උඩ වෙන තරුණයන්ටත් ලිපුම ලියා නියෙනවාද?"

"නැහැ."

"ඒ මොකාද? නිකම ලියනවා නම් අනික් තරුණයන්ටත් ලිපුම ලියන්ට එපාය."

"සචිලන් හැර වෙන කුවරුවන් මට ලිපුම එවවට නැහැ."

"එයා එක්ක විවාහ මෙන්න පොරෝන්දු උගේ කුමටද? උඩ ඕනෑම විදියට ඒ වැඩ කරන්න බැහැ. යචිලන්ගේ අම්මල තාන්තල ගැන උඩ දන්නවද?"

"නැහැ; මම මොකුන් දන්නේ නැහැ."

"එයාගේ තාත්තා මූඩුක්කුවක් ගාන් ඇවිදු මිනිහෙක් බව කුවරුන් දන්නවා. ඒ මිනිහා ජ්‍වල් උගෙන් මූඩුක්කුවක."

"මම ඒ මොකුන් දන්නේ නැ."

නාලිකාගේ පිළිතුර තන්දගේ සන්නේෂයට හේතු වීය. සචිලන්ගේ පියාගේ තොරතුරු දැසන විට නාලිකා කළකිරේදී.

"සචිලන්ගේ තාත්තා නපුරු මිනිහෙක්. එයා....."

"මම ලියුම ලිවිවේ සචිලන්ට; එයාගේ තාත්තාට නොවී."

"උඩ ඕනෑමට වඩා පැහැලා නියෙනවා" දි තන්ද කෝපයෙන් ක්වාය. "සචිලන් නපුරු මිනිහෙකුමය් ප්‍රතෙක්."

"පුනා එයා විගා නොවී."

"තාත්තාගේ ගකී පුතාට පිහිටනවා....."

"මම කියන්නේ ගමම ගොඟඩි මිනිස්පුන්ගේ අදහස්....."

"කට වහගතින්" දි තන්ද කෝපයෙන් ගිගුරුවාය. "උඩ දන්නේ දොහොම ද ගමම මිනිස්පුන්ගේ කතා?"

නාලිකා ඒ විදන් තෙපලේ කටට ආ නිසා මිස සිතා මතා නොවී. මට ගමම් ඉපිද වැඩුණක බව නාලිකාට මතක් ප්‍රියෝ විවශේ දැඩි කෝපය නිසාය.

නාලිකා ඒ විදන් තොගේ කටින් පිටවන්ට හැරීම ගැන යෝක වූවාය. මට්ටය දින සනයනු පිළිය කුමක් කිව යුතුද? ඇ ඒ විදන් උයන්ගේ නියෝගගත්ති. ආත්ම ද්වියක ආ කිසු කිපුමක් වූව ද 'ගමම ගොඟඩි කතා' දි කියමින් නියෝග බැහැර ඇඟල් ය.

"ගමම ගොඟඩි කතා මට කියා දුන්නේ නියෝග මාමා!"

"ඒ පියා තමයි උඩ තරක් කොඳු. මම එයාටත් ලදකක් තුනක් කියන්නායි සිතාගෙන ඉන්නන්."

මට්ටය උදාහස බැහැර වියයි පිනු නාලිකාගේ සිත සභාල්පු

විය.

“තාත්තා උඩට හොඳට ම ආදරේ බව උඩ දැන්නවා නොවදු?” ඒ
නන්ද යෝජි හඩින් ප්‍රශ්න කළා ය.

තාත්තා රුපියල් පණස් දැහක් ව්‍යව ද දුවැදෑද වසයෙන්
ඳන්ට කැමැතියි. සිරිල් විශේෂතුංග නාලිකාට කැමැතියි. ඔහු
ඉහළම තැනට නහින්ට පූජාවන් දෙස්තරෙක්. ඔහු ඉතාම හොඳ
තරුණයෙක්. දුව එයාට කැමැති වෙනවා ඇතියි තාත්තා සිතයි.

මවගේ මේ යෝජනාව නාලිකා නොසිතුවක්ම නොවේ.
නාලිකා ඉහළම පන්තියේ තරුණයකු හා විවාහ ව්‍යු දැකීමට මව
ආසා කරයි. ‘නාලිකා සිවිල් නිලදරියෙකුට කසාද බන්ද දෙනවා’
යයි ද්‍රව්‍යක තාත්තා කියු වග මව ක්වචකමට මෙන් කිවේ වරක්
පමණක් නොවේ. එහෙන් මවගේ ඒ කියුම නාලිකා මේ තාක්
සැලකුවේ ක්වචකමක් ලෙසිනි. තමාගේ සිත් ගත් තරුණයකු හා
විවාහ ව්‍යුවට මව මේ තරම් කිපෙනියි නාලිකා නොසිතුවා ය.

“සිරිල් මම එක්ක කතා කරනවා. ද්‍රව්‍යක් එයාගේ ඔය අදහස
මට දන්වන අදහසින් වාගේ කතා කළා. එයා මට යෝජනාවක්
කෙලේ නෑ. නමුත් මම කැමැති නැති බව එයාට ඇශෙන විදියට
කතා කළා. මේලා එයා ගැන හිතාගෙන ඉන්න බවක් මම දන්නේ
නෑ. දන්නවා නම් මම කට ව්‍යුගෙන ඉන්නවා.”

“මොනව? උඩ ඔය තරම් පැහැවිව බව මම දන්නේ නැහැ.
උඩට එක පාරටම එහෙම කියන්න යුතු කමක් නෑ. උඩ හිතාගෙන
ඉන්න ඇත්තේ අම්මත් තාත්තාත් උඩ කියන එකක් කරන ප්‍රශ්නන්
ලෙස!”

නන්ද අසුනෙන් තැංගේ කෝපයෙනි.

“සවිමන් කබලාන එක්ක විවාහ වෙන්න උඩට කොහොත්තම
ඉඩ දෙන්නේ නැහැ. උඩ විවාහ වෙන්න මිනෑ මවුපියන් කියන
තරුණයෙක් එක්ක. කොළඹ මෙව්වර වැදගත් උගත් තරුණයන්
සිටිදි මෙකි හොයා ගෙන තියෙන්නේ කොහොඳු මුල්ලක උපන්
මුහුක්කුකාරයෙකුගේ ප්‍රතෙක්!”

“මම් සවිමන් ගැන හිතන්නේ” ඒ නාලිකා යෝජි-
යෙන් තෙපලා ය. “එයා සමස්ත ගාස්තු ගාලාවට ඇතුළු වෙලා
දැවුරුදෙක් හොඳන් ඉගෙන ගත්තා. අස්ථුණේ ඉගෙනීමට අස-
මරත කමක් නිසා නොවේ. එයා අදුනන පුදු මිනිහෙකුගේ යෝජනා-
වක් පිළි ගෙන වෙළඳාමක් පටන් ගත්තා. පුද්දන්ගේ වෙළඳා-
මකට දෙවෙනි නොවන වෙළඳාමක් තව අවුරුදු දැයකින් කරනවා,
යයි එයා මම එක්ක කිවිවා.....”

“උඩ නොව මේ ගෙදර අම්මා” ඒ කියමින් නන්ද සිනාසුණා ය.
“මය මිනිහා මහ පුරසාරම කාරයෙක්. නාලිකා රවිවෙන්න එපා.”

මව කාමරයෙන් පිට වුයේ තුනි වුණු කෝපයෙන් ද? නොඳුයේ නම් දැඩි වුණු කෝපයෙන් ද?

නන්දු තිස්සට බැණු වැදුණුය. ඇගේ කෝපයට හේතුව නොදුන අන්දමන්ද වූ තිස්ස කරබාගත්තාය.

“අර කරෝලිස් සිල්වාගේ පුතා නාලිකාට ලියුම එවන බව උඹ දැන්නවා; මට කිවිවේ නැහැ. උඹ ඒකීව දැනුමුතකමක් කිවිවෙන් නැහැ. උඹ මහදානමුත්තෙක් වගේ කතා කරන්නේ අපි එක්ක විතරයි!”

නන්දු කිපී සිටින්නේ කුමක් නිසාදුයි තිස්සට වහා වැටහිණ. ඔහු සිනාසුණේය.

“උඹ දැන්නේ කියවන්න විතරයි.”

නන්දු පුවුවක වාඩි වුවාය.

“නාලිකා සවිමන් කියන මිනිහාට ලියුම ලියන බව උඹ දැන්නවා නොව ද?”

“මව; මම දැන්නවා.”

“උඹ ඒකීව අනුබල දැන්නා.”

“නැහැ. මම අනුබල දැන්නේ නැ.”

“එක අපිට දැන්නන්න ඔහු කාරණයක් බව හිතන්න උඹට බැරිදණා.”

“මම හිතුවේ නන්දු දැන්නවාය කියා.”

“මම දැන්න කෙහෙල්මලක් නැහැයි” නන්දු දැඩි කෝපයෙන් කිවාය. “එම මිනිහ නාලිකාට කැපෙනවාය? ඒක ගැන හිතන්න උඹට බැරිදණා.”

“ඇයි නොකැපෙන්නේ?” දි තිස්ස ඉතා සත්සුන් ලෙස අසු-වේය. “සවිමන් මොලේ ඇති, භාද හැඳුන තරුණයෙක්. දැනටමත් භාද දැනවෙතක්.”

“එයාගේ යල්ලි මොකාට ද අපට? එයාගේ තාත්තා නපුරු මිනිහක්.”

“එයාගේ තාත්තා ගැන මම සෙවිවේ නැ. නාලිකා එයාගේ තාත්තාට ලියුම ලිවායයි මම හිතන්නේ නැ” දි කියමින් තිස්ස යළින් සිනාසුණේය.

“උඹ දැන්නා ඇනුම්පද කියන්නත් දත් විවින්තන්නත් විතරයි” නන්දු ඔක්පයට වැඩි ගෝකයෙන් කිවාය. “ලමයින් අපට විරැද්දයි. සඟාදරයාත් අපට විරැද්දයි.. අපේ අවාසනාව.”

භාන්ද හඩන්ට වුවාය. තිස්ස කතා කෙලේ ගෝකයෙනි.

“නාලිකා සවිමන්ට ලිපුම් ලියන බව මම දැන ගන්නේ මැතදි. මම ඒ ගැන ඇඟුවාම නාලිකා සියලු තොරතුරු මට කිවිවා. ‘දැන්ම අම්මාට කියන්න එපාය’දී කිවි නිසා මම නන්දුට කිසිවක් කිවිවේ නෑ. මම සවිමන් ආස්‍රය කරන්න පටන්ගත්තේ රේට පස්සේ. මම ඒක කෙලේ එයා කොහොම මිනිහෙක් ද කියා දැන ගන්න අදහිසින්. එයා හොඳවම දියුණුවෙනා මිනිහෙක්. නාලිකා මෝඩියෙක් නොවී.....මෙවා ගැන මට වඩා හොඳින් නාලිකාට හිතන්න පුළුවනි.....”

තිස්ස කතා කෙලේ සානුකම්පික හැඟීමෙනි. එහෙත් නන්ද ගෝක වන්නේත් කිපෙන්නේත් පුන්වුණු බලාපූරොත්තු ඇත්තක සේ ලතවන්නේත් කුමක් නිසාදුයි ඔහුට තොවැටහේ. නාලිකා ආලය කරන සවිමන් ඉතා හොඳ ගුර තරුණයකි. ඔහුගේ මවුපියන් ගැන සිතමින් නන්ද සවිමන්ට විරැද්ධ වන්නේ කුමක් නිසාදුයි තිස්සට වටහා ගත නොහැකි ය; ඔහුගේ සිතට නෑමින්නේ කොපයකි. එහෙත් නන්ද හඩන්නේත් ගෝක වෙන්නේත් කිපෙන්නේත් නාලිකා සවිමන්ට ආලය කරන නිසා තොවේ. ඇලන් මවුපියන්ට අකීකරුව ලන්සි තරුණීයක කසාද බැඳුගෙන ලංකාව හැර ගියේ ය; වන්දුසේම සාහසිකයෙක් වී ය. නාලිකා මවුපියන් නොතකා තමාගේ සිතුහිපට වහල්ව සවිමන් පතයි. තම සහෝදරියගේ සිත සනාසන්ට වැයම් කළ යුතුයයි කළ තිස්සගේ කටින් මේ වදන් ගිලිහිණ:

“නන්ද නාලිකා ගැන ලතවන්නේ කුමට ද? එය කවුරු එක්ක විවාහ උණත් අපි හිතන තරම් හොඳක් හෝ නරකක් සිදු වෙනවා ද? නාලිකා නන්දටත් පියල්වත් කිකරු වෙන්න ඕනෑ බව ඇත්ත. නමුත් එය සවිමන්ට ආලය බැඳුගැනීම ඒ කිසිවක් නොසැලුකිමක් ලෙස මට වැටහෙන්නේ නෑ.”

“එයා ඔහොම එකක් කරාය කියා අපි බලාපූරොත්තු උණ් නැහැ”දී නන්ද ගෝකාකුල ස්වරයෙන් කිවා ය. “ඇලන් අප හැර දමා ගියා. වන්දුසේම හිතුවක්කාරයෙක් උණා.....නාලිකාත් මෙහෙම කරන්න ගියාම අපි ඉවසන්නේ කොහොමද?”

“මට තොරනවා. ඇලන් කෙලේ වරදක් තොවේයයි මම කියන්නේ නෑ. වන්දුසේම මවුපියන්ට වද දෙන හිතුවක්කාරයෙක් වෙලා ඉන්නවා. නමුත් ඒ සියල්ලම මහා විපත් ලෙස සලකන්නේ කුමක් නිසාදු?”දී තිස්ස දායාවෙන් ඇසුවේය. එවිතය අපට වුවමනා පරිදි හරිගස්සන්න සිතන්නේ කුමට ද? දරුවන් නිසා උපදින ඇල්ම බුද්ධියෙන් සකස් කොට තොගන්නා කළ ආත්මාරාක්ෂාමි හැඟීමක්.වෙයි. ඇලන් තව අවුරුදු තුන හතරකින් මවුපියන් බලන්ට ලංකාවට එනවා නිසැක ය. වන්දුසේමට හැමදම හිතුවක්කාරයකු ලෙස එවත් වන්ට තොහැකි ය. ඔහු හිරුගෙට යුමෙන්

මිහුගේ හිතුවක්කාරකම ඉවර කළ යුතු ය. නොඳෙයි නම් ඔහු මූදල් සැපයීමෙන් ගුරුයකු විමෙන් ඔහුගේ හිතුවක්කාරකම කෙළවර වේයි. ඔහු කටයුතු හරි ගුරු වෙළෙන්දැකු වෙනියි යන හැඟීම වෙනාස් කරන්ව කාරණයක් ඇතැයි නොවැටහේ.

නිස්සගේ මේ බණ දෙසුම නන්දුට හොඳින් නොවැටහිණ. එහෙන් ඔහු තුළ තමාත් තම සැමියාත් නිසා උපන් ද්‍යානුකම්පාව ඔහුගේ ඒ දෙසුමට හේතු එය. නන්දුගේ තැවුණු සිත මදක් ගැනයිණ.

නන්දු නිස්සගේ අතිතය සිහි කළා ය. තම මුවුෂියන් දිළින්දන් වුයේ නිස්ස උපදින්ව පෙරය. අනුලා හා නන්දු වැඩි විය පැමිණෙන තෙක් අගහිග නිසා දැඩි දුක් පිධා නොවින්දෝ ය. නිස්ස උගන්නා කාලයේ සිට දුක සේ ජීවන් වුයේ ය. උගන්මෙහි ගුරුයකු වු ඔහු උගන්ම හැරදමා සුළු පැඩියක් ලැබෙන රක්ෂාවක් කෙලේ ය. අගහිග වලින් මිරිකෙමින් ජීවන් වු මවටන් සහෝදරයන්වන් ඔහු ඒ පැඩිය නොමයුරුව දුන්නේ ය. ඔහු කිසිවක් ඉතිරිකර නොගන්නේ ය. කටුක ජීවිතයට පුරුදු වුණු ඔහු කිසි කළක සුව පහසු කම් තොසස්වාච්චා ය; සුව පහසු කම් ගැන නොසිතුවේ ය.

නිස්සගේ අතිතය සිහිකළ නන්දුගේ සිතෙහි සන්තාපයක් හට ගන්නේ ය. අනුලාගේ අකාල මරණයට තමාගේ කිත්‍යසස් ලෝකය කොහොත් හේතු නොවියයි කිවි හැකි ද? අනුලා බංධාරවේලට හෝ හම්බන්නොවට හෝ යවා පිළියම් කරවන්ව නොසිතුණේ කුමක් නිසා ද? දරුවන්ට රෝගය බෝවේතියි බියගන්නේ තමා ද බියවු හෙයිනි.

“අන් නිසා” සි තන්ද කන්නලවි කළා ය. “අය්යාට සත්‍ය නැඣු. මම හිතුවේ වන්දුසේර්මගේ හිතුවක්කාරකම නිසා විකක් හිත නරක්වෙලාය කියා නමුත් පියල් ගරිර ආබාදෙකින් පෙළෙන්වාය සියා මම හිතනවා. හිතෙන් කනාගාවුවක් නම් මෙවිවර කළේ පවතින්න් නෑ.”

“දෙයේතර බලන්න ගියේ තැදේදී?”

“ගියා; දෙයේතර පෑ බාගයක් පමණ ගෝදිසි කරලා ඇතු ඇතුමේ ලෙඛික් නැයි කිවිවා. නමුත් දෙයේතර කිවිවා සල්ය ගෙවදාවරයෙකුට පෙන්නන්නාය කියා. පෝල් දෙයේතරට ලියුමක් දෙන්න හැයුවා. අයා කැමිනි උගෙන් නෑ.”

“දෙයේතර එහෙම කියන්න ඇත්තේ ඇහ ඇතුමේ අවයවයක ආබාදයක් ඇතැයි සැක කරන නිසා වෙන්න ඇති.”

“මම කිවිවට එයා අහන්න් නෑ. මම පියල් එක්ක යන්න මහන්සී ගන්නා. කැපුම් කෙටුම් කරාවිය කියා අයා විකක් බයයි.”

“පැත් කමකින් හොඳ කළ පුතු මලධික් නම් සැත්කම කරන එක හොඳයි”

“තිසා අයේට තෝරා කියන්න. තිසා කිවිවම සමහර විට අයේ කුමැති වෙවි.”

නැද අනැතුරුව පියල්ගේ වෙළඳාම ගැන තිස්ස හා කතාබහ කළා ය. වෙළඳාම ගැන දැන් පියල්ගේ පිනෙහි කිසිම ආසාවක් නැත. එහෙන් වෙළඳාම හැරදාමා කන්තොරුවන් ගබඩාවන් වසා දමන්ට අදහසකුත් නැත. නැති නොවී තිබුණෙන් වන්දුසේම උණන් කවද හරි ඒ වෙළඳාම අතට ගනිනියේ පියල් පිනයි.

“තිසා පුමානෙකට දෙතුන් සැරයක් ගොහින් සෞයා බලනවා නම් වෙළඳාම කරගෙන යන්න පුරුවන් වේවි දී අයේ කියනවා.”

“ගොහින් සෞයන්න බලන්න නම් මට පුරුවනි” දී තිස්ස ඉවත බලාගත්වනම පිළිතුරු දුන්නේ ය. “වෙළඳාම ගැන දැනුමක් මට නැ.....”

“වෙළඳාමට කාලේ යොදනවා නම් තිසා හොඳ වෙළෙන්දක් වෙනවායයි අයේ ලගදී කිවිවා. වන්දුසේම කවදහරි වෙළඳාම අතට අරගෙන කරාවියයි හැඟීමක් පියල්ගේ තිනේ තියෙනවා. නමුන් මම නම් තිනන්නේ නෑ වන්දුසේමට වෙළඳාමක් කරන්න පුරුවන් වේය කියා. එයා අත ගැහුණෙන් වෙළඳාම විනාශ වේවි.....”

පියල් අත්දුකිමෙන් හොඳ දැනුමක් ලැබුවේ වෙළඳ තල්කය ගැන පමණි. වන්දුසේම කළකදී වෙළෙන්දකු වෙනියි ඔහු සිතන්නේ ඒ ඇත්දුකිමෙන් නොවේ. එය දරුවන් තිසා උපන් ඇල්මෙන් පතන පැතුමකි. වන්දුසේම කළකදී තමාගේ මිල-මොල කිම් වෙළඳාම උපදා යොදනියි තිස්ස සිතන්නේ පොතින් පතින් ලන් දැනුම වහල් කොට ගැනීමෙනි. වන්දුසේම ඇතැම විට මුදල් සැපයීමට මෙන් වියදම් කිරීමට ද පියල්ට විඛා සමනකු විය හැකි ය. ඔහු තුවරජ්‍යීයට ගොස් රුපියල් පන්සේයක් දිනා ගන්නේ කනකු ගල් ගසර්නාක් මෙන් රෝස් ඔවුවූ ඇල්ලීමෙන් නොවන බව තිස්ස දැනියි. ඔහු සති ගතනාක් රෝස් අසුනාගේ විගනුග සෞයලින් උගන්නේ ය. ඔහු කැමියර නියගන්වා රුපියල් දෙපියක් ගෙන තුවරජ්‍යීයට ගියේ රෝස් ඔවුව ඇල්ලීමෙන් දිනිය හැකිය යන හැඟීමෙන් මධ්‍යා ලද මායිමිනි. රෝස් අසුනා ගැන විනිශ්චයකට බැඩිමට අසුනා ගැන දැනුමකුන් ඒ දැනුම සසදා තීරණයකට බැඩිමට බුද්ධියකුන් පුවමනා ය. රුපියල් තීඛ-හතලි-හක් නොව රුපියල් දෙපියක්ම ඔවුව අල්ලනු සඳහා ගෙන ගියේ පැබ ලබනු සඳහා බිජ නැතිව මුදල් වියදම් කළ හැකි අංකුර වෙළෙන්දකු බැරිනි.

“වින්දුයෝග්ම හැම දම හිතුවක්කාර කම් කරන එකක් නෑ” යියේය සේ ය. “එයා මැර කම් කරලා හිරගෙට තොගියෝත් කවද ජරි පියල්ගේ වෙළඳාම අතට ගෙන දියුණු කරාවි.”

“තියා හිතන්නේ තව අවුරුදු පහලුවකින් වියස්කින් විය පැකි දෙයක්. එනෙක් කළේ අපට ජීවන් මෙන්න ලැබේද? වෙළඳාම නැති තොටි තීමයේද?.....”

“නාලිකාට මොලේ නියෙනවා. වෙළඳාම බලා යොයා ගන්න එයාට පුළුවනි.....”

“එයාට ඒවා කාරන්න පුළුවන් කමක් නෑ.....”

“සවිමන්පියල් හිතන්වත් තොඩිතු තරම මලාක වෙළඳාමක් කරාවි.....”

“තියා මම සවිමන්ට කැමති නෑ. නාලිකාට අනුබල දෙන්න එපා. නාලිකාට දැවැද්දට දෙන්න රුපියල් පනස් දහක් බැංකියේ දමා නියෙනවා.....සල්ලින් දේපලත් දෙනවා නම් නාලිකා සවිමන්ට දෙන්නේ මොකාට ද?

“සවිමන් ඒ රුපියල් පනස්දහ අවුරුදු පහකින් පන්ලක්සයක් කරාවි.”

“නාලිකාට සල්ලි මොකාට ද? පියල් සල්ලි හමිබ කරා. එයාට වෙන දෙයක් ගැන හිතන්න කාලයක් නැතිව ගියා.”

වෙළෙන්දන්ගේ දරුවන් හිතුවක්කාරයන් වෙනියි යන ගැමි-මෙන් නන්ද කතා කළා ය. හිතුවක්කාර පුතුන් පමණක් තොව දුන් ද ඇති නිතිඥයන් හා දූස්තරුන්ගේ නම් දුසිම් ගණනින් කිව ගැනියයි නිස්ස කිවේ ය.

“නිසා නාලිකාට කියන්න සවිමන් මතක නැති කර දමන්නය කියා” යි නිස්සගේ වදන් තොඟුණුක මෙන් නන්ද කිවා ය.

නන්දට තමාගේ අත්දුකීම ඉක්මවා සිනන්ට තොගැකී විම නිස්සගේ පුදුමයට මෙන් කොපයට ද ගේතුවකි. ඇු සිනන්නේ කොළඹදී ඇ ඇසුරු කළ ගැනුන් පිරිමින් සිතන පරිදි ය. පරපුර ගැන සිතන විට මුවියන් සිතු පරිදිම සිතයි. නන්දගේ සිත තම අත්දුකීම තමැති සිරකුඩුමටහි දුමුණු කුරුලේකු යෝ අත්තවු ගසයි.

කොටුවේ සාරපුරිතට ගොස් ආපසු පැමිණ් නාලිකා ලිපුම දෙකක් අතින් ගෙන ගැනුම් පුවා ය.

“එක ලිපුමක් මිශී” යි කියමින් නාලිකා දිග ලිපුම කවරයක බැහුණු ලිපුමක් වටට දුන්නා ය. බරින්ම එය පිටු හත අටක ලිපුමක් රිය යුතුයයි නන්ද සිතුවා ය.

“ලිපුම ඇලන් අයියාගෙන් මවන්න ඕහැ” යි කියමින් නාලිකා කාමරයට ගොස් නිස්සට භඩ ගැවා ය.

රෝගානුර ව්‍යුණු සැමියා මල විට තමා තනි වෙතියි ප්‍රතිච්‍රිත න්‍යා ප්‍රතිච්‍රිත ක්‍රියාවලිය ලද ලිපිනය දේවරක් කියවුවා ය. තන්ද ලිපුම් කවරයෙහි ලියන ලද ලිපිනය දේවරක් කියවුවා ය. තන්ද ලිපුම් ක්‍රියාවලිය අන් අකුරු හැඳිනගත් ඇඟෙන් දුටුවක මෙන් සන්නොජ් ඇඟෙන් ගෙය අන් අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය. ඒ අකුරු දුකින් තැබෙන්නකු නොවෙන්නකු නොව සන්නොජ් ගෙයන් වුවා ය.

“ඇඟෙන් අයේයා ආයිත් කසාද බැඳුලා!” දි නාලිකා තිස්ස මාමාගේ කනට කට ලංකොට කිවා ය. නාලිකා තුළ හටගත්තේ ගෙෂකයක් නොවේ. ඇඟෙන් ඉන්ඩියෝරු විභාගයෙන් සමර්ථව භාද්‍රක්‍රියාවක් කරන බව දැනගැනීම නාලිකාගේ සන්නොජ් යට හේතු වී ය. ඔහු ඉක්මනින් යළින් කසාද බැන්දේ කුමට ද? එය හරි ද වැරදි ද? භාද්‍ර නාරක ද යන ප්‍රශ්න ඇගේ සිතට නොනැංගේ ය.

“සිංහල තරුණීයක්?” යයි තිස්සට කියවිණි.

“නෑ, සුදු තරුණීයක්!”

නාලිකා තිස්ස අතින් අල්ලාගෙන කාමරයෙහි අතික් කෙල-වරට ගියා ය. ඔවුන් දේදෙනා කතාකරනු සාලයෙහි වාඩී වී ලිපුම කියවන්ට වැයම් කරන න්‍යා ද්වාරා නොපෙනායි.

වසන ලද කවුල් නිසා මූහුදු සුළඟ කාමරයට ඇතුළු නොවේයි. තියා කාලයෙහි සැර අව්‍යාප්‍ය නාලිකාට වඩාත් දැනීයි. ඇ කවුල් දෙර හැර දැන්ව යැවුවා ය.

“තිස්ස මාමා, මෙම මෙක දැන්ම දැනගත්තා අරින්න භාද්‍ර නෑ. මෙම වන්දුයෝම ගැනන් මම ගැනන් තරෙහුනුන් කනගාවෙනුන් ඉන්නේ. බිඳීට සත්‍යාප නෑ. අයේයා සුදු ගැනීයක් කසාද බැඳු ගත්තායි දැනගත්තාම දෙන්නාටම මේ වෙළාවේ ඉවසන්න බැරිවේටි.”

තිස්ස කළේපනා කෙලේ ය. දැඩි සුළඟින් නැගිනා බෙසින පකුල් ඇති වරායෙහි දියකද, පතුලලන් නැගිනා මහා ගින්නකට පසුව කැකුරෙමින් තැබෙන්නක් වින්න. මාරියාව තිසා නැඟී පෙනා විසුරුවමින් අකුරුදායන් වන රළ පෙළ ඇති ඇත් මූහුද් තල්මසුන්ගේ භා මෝරුන්ගේ මහා හටනකින් කළමුණක් වින්න. මූහුදෙහි ප්‍රවෘත්තිවිය දුම් කෙහෙලි වෙසින් පැනිරෙන්නා සේ විසිරෙන ව්‍යායෙන් අභ්‍යන්තර දුන් වෙයි. තුමයෙන් ප්‍රවෘත්තිවිය වන මූහුද දෙස බලා පිටි තිස්සගේ පිළිඳුර ප්‍රමාද විය.

“ඇලන් අයියා ආයිත් කසාදායක් බැහැන්ද බව මෙමට නොකියන එක හොඳ නොව ද තිස්ස මාමේ” යි නාලිකා ඇශ්ච්වා ය.

“අම්මාගේ අතට එක පාරටම ලියුම දුන්නේ කුමට ද? අම්මා දුන් ලියුම් කබලා බලනවා ඇත.”

“මෙමට ලියුම හොඳට තෝරන එකක් නැහැ.”

“මය කාරණේ නම් එක පාරටම හොඳට තෝරවී. ඇලන් ලියාපු සමහර කරුණු අම්මාට තෝරුම්ගන්න අමාරු වේලී. ‘මම ආයිත් කසාදායක් බැහැන්ද’ යි කියන එක යන්තම ඉංගිරිසි ද්නා කෙනෙක් උණන් තෝරුම් ගන්නවා.”

“මෙම හිත නරක් කරගන්නවාට මම බයයි; කනගාවුයි” කියමින් නාලිකා ගෝකා වූවා ය.

“නාලිකා අම්මාට කියන්න සවිමන් පිළිබඳ අදහස හැර දුම්-මාය කියා!”

තිස්ස සරදම් කරතියි නාලිකා සිතුවා ය. ඇ කෝප නොවූවා ය.

“අම්මාට එහෙම කියන්න පුළුවනි. නමුත් සවිමන් පිළිබඳ මගේ හැඟීම වෙනස් කරගන්න පුළුවන්ය කියා තිස්ස මාමා හිතනවා ද?”

“ඇලන් පුද් ගැහැනියෙක් කසාද බැඳගත් බව දුන් අම්මා දුන්නවා ඇති. තාත්තාට ඒ බව කියන්න එපායයි මම අම්මාට කියන්නමි. ඇලන් ලංකාවට ඒය කියා දුන් නම් මට විශ්වාස නැහැ” යි තිස්ස ගෝකායන් තෙපලේ ය.

“ඇලන් අයියා ලංකාවට ඒවි. දෙන්නාම ගමට ඇවිත් යන්න එන්නවාය කියා මගේ ලියුමේ ලියා තියෙනවා.”

“ඇවිත් යන්න!” යි තිස්ස කිවේ තමාගේ කියුම එයින්ම සැලිර වියයි ඩිනන්නකු ලෙසිනි. ‘ඇලන් එක වරක් නොව ගදනුන් වරක් ලංකාවට ඇවිත් යාවි. ‘ඇලන් ලංකාවට ඒය කියා දුන් නම් මට විශ්වාස නැහැ’ යි මම කිවේ එයා ලංකාවට පදින්වී වෙන්න එන එකක් නැයි හැඳුණ තියා.’’

“තිස්ස මාමා මෙම කියන්ත් ‘ඇලන් අයියා ලංකාවට ඒවිය’ කියා” තිස්ස කියා.” සාලයට ගිය විගය නත්ද තමාගේ අත තුබුණ ලියුම තිස්ස දෙයට විසිකලා ය.

“මෙම ලියුමේ ලියා තියෙන වල්බුත මට හොඳට ගෝරන්නේ නැහැ. එයා දුන්නා ඩිජලෝන් උණන් ලියුම ලියනවා නම් මට තෝරුම්ගන්න පුළුවනි. ආයිත් ඇලන් කසාදායක් බැඳගත් බව කියන වික නම් මට හොඳට ගෝරුණා.. ඒ විත්සියක් පියල්ට කියන්න එපා.”

“අැලන් අම්මට එශ්‍රම් එයන්න සිනා සිංහලෙන් නොවේන්-නම්” සිතිස්ස තමාට ම කියාගන්නාක් මෙන් සෙමින් තෙපලදී ය.

සාලයේ බිත්තියෙහි එල්ලී සිටින අධි තුකස් පමණ දිග රාමුවක දුමුණු තුන් පාටින් මුද්‍රිත පිත්තම තියේයගේ බැඳුමට හසු විය. සුපු-පිදිධ ඉංගිරිය සිත්තරකු විසින් අදින ලද සිත්තමක ඒ පිටපත කුලවිත් තරුණියක යුතුව ආදර බස් තෙපලන රදු තරුණියකු දක්වෙන්නාකි. ඒ ගැනු රුවින් පිරිමි රුවින් ඔවුන්ගේ සිත් සතන් දක්වෙහ මූෂුණුන් දුරදිම් ගැඳිනගත හැකි ය. එහි මානාකා පාය ලං නොලී කියවිය නොහැකි ය. ද්‍රවයට හන් අව වරක් ඒ සිත්තම දකින තීර්සගේ සිනට ඒ මානාකා පාය නිතුතින්ම කියවිණු ‘THE TRYST.’ කාංච විසිපහකින් යුතු ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA යක වියට කෝයය ඒ පිත්තර රාමුව යට වූ අලංකාර රාක්කය තුළ ගර්වියෙන් පෙළ ගැසි සිරියේ. ඒ පොත් පෙළ ඉංගිරිය ගුරුවිරෙකුගේ උවදේද අනුව ඇලනාගේ උගැකමට අනුබල දෙනු පිශීස මිලට ගැනා ලද්දකි. ඒ ගුන්පාවලිය නන්දට පමණක් නොව පියල්ට ද ඇලන් සිති කරවින සාමේතයකි. ඇලන් රාජකීය පිද්‍යාලයෙහි උගෙනා කාලයෙහි ඇතැම් විෂයන් පිළිබඳ දැනුම පලද් කරගනු සඳහා ඒ පොත් පෙරලා බැඳු සැවී තිස්සට සිති විය.

නිස්ස ඇලන්ගේ ලියුම කියවා අවසාන කොටඹකුලා සාක්ෂුවේ දමාගන්තේ ය.

"නිසාට මම ලියුම දැන්නේ සාක්ෂුවේ දමාගන්න නොවී. මට තේරුම් කරලා දෙන්න" යි මෙතෙක් බුම්මාගෙන සිටි නන්ද කිවා ය.

ලියුම සාක්ෂුවෙන් එහියට ගත් නිස්ස නන්දගේ මූහුණ බැඳුවේ ය. ගෙකායෙන් පමණක් නොව කෝපයෙන් ද තැවත් ඇගේ දෙඟාසෙහි වුයේ බැඳු අතම බැලෙන හිස බැල්මකි. නන්දගේ සිතෙහි වේදනාව අඩු වන පරිදි ලියුම සිංහලට නහන්ට නිස්ස සිතා ගත්තේ ය.

"ම් මේ ලියන්නේ අම්මාගෙනුත් තාත්තාගෙනුත් සමාව ඉල්ලනු පිශිසයි"

මෙය ඇලන්ගේ ලියුමෙහි පවත් ගැන්ම නොවේ. දෙවන පිටුවෙන් උප්‍රටාගත් ඒ කියුම නිස්ස පළමුව කියවේ ය. අනතුරුව මූහු කියවුයේ ඇලන්ගේ ලියුමෙන් උදුරා ගත් පාඨ පමණි:

ඉංගිනේරු විබාගයෙන් සමර්ථ වුණු පසු මට මෙහි භාදරක්සාවක් ලැබුණු. මා පීවන් වුයේ තනිවයි. ලංකාවෙන් එන කිසිවකු හමුවීමට මම නොගියෙමි. මෙහි පැමිණියටුන් අතර අප්‍රමාත් තාත්තාත් හඳුනන කිහිප ගැනෙක් සිටි නමුත් මම ඔවුන්ගෙන් කිසිවකු හමුවීමට නොගියෙමි. සමරසිංහ දෙස්තර මෙහි අපුරුද්දක් පමණ ඉදලා ලහදී ලංකාව බලා තැව් නැංගේ ය. මිනු මා පා කතා කළ නමුත් මා හඳුනා ගෙන්තේ ය. මම මගේ විශ්වාස ඔහුට ගොඩිවෙමි.

මා පීවන් වුයේ එංගලන්තය ගැන කළකිරීමෙනි. මගේ කළකිරීමට ජෙතුවන්ට ඇත්තේ මෙහි පුදෙකාලාව එවන් විම එන්ට ඕනෑ.

හදිසියේ නිව්‍යමෝතියාව සයුරු මම හදිසියේම ඉංගිනිතාලයට ඇතුළ විමි. මගේ අසහිපය ඉක්මනින් අසාධ්‍ය අතර හැරිණ. මා වැඩ කරන කන්තෝරුවේම ලිපිකාර කළක් කරන සාන්තාවක් ද්‍රව්‍යට දෙවරක් මා බලන්ට ආවා ය. මට අමාරු ප්‍රාණ අවස්ථාවේහි

ඇ වෙහෙස නොබලා මට සාත්ත්‍ර කළා. සහිත ලබා මා තැවත් සිටින තැනට ගිය පසුත් ඇ මගේ පුව දැක් සොයුම් මට සාත්ත්‍ර කළා. මා භෞද්‍යටම පුව ලැබුවේ තැවත්ම පලට ගොස් දවස් දහයකට පසුයි. මා මරණයෙන් බෙංුණේ ඇ තිසා.

“අැලන් තිවා ලියන්නේ ඒ ගැනී කසාද බැඳුගත් බව කියන්න මග පාදන්ට. තිවා සිංහලෙන් නොකිවිත් කමක් තැහැ” යි මග පාදන්ට. තිවා සිංහලෙන් නොකිවිත් කමක් තැහැ නන්ද මහන් සේ වෙහෙසුණක මෙන් කිවාය. ඇ සිනාමයන්ට වැයම් කළාය. ඇගේ මූහුණට ආරුඩ වූයේ සිනාවක් නොව වේදනාවකි.

තිස්ස කරබා ගත් වනම ලියුමෙහි නෙත් රදවාගෙන සිටියේය.

“අැලන් වෙන මොනාවද ලියා තියෙන්නේ” නන්ද අනැතුරුව ඇසුවාය.

“ලේ තරුණිය කසාද බැන්දට පස්සේ ‘මාලනී’ කියන සිංහල තම ගත්තායයි ඇැලන් ලියා තියෙනවා.”

“සිංහල තමක් ගත්තාට එයාගේ ජාතිය වෙනස් වෙන්නේ තැනෙව තිසා” යි නන්ද තරහයෙන් තෙපලාය.

නන්ද ඒ වදන් තෙපලේ තමා දෙඩිවන අදහසින්යයි තිස්ස කල්පනා කෙලේය. ඇැලන්ට දෙස් තගන විට නන්දගේ ගෝකය මදක් අඩු විය තැකිය. ඔහු ඇැලන්ට දෙස් තැහැවේය. රක්සාව ලැබුණු පසු තිවාඩු අරගෙන ඇැලන් ලංකාවට එන්ට නොසිතුවේ කුමක් තිසාද? මවුපියන් දැකළා ආ පසු යන්ට මුහුට නොසිතිය. සුදු ගැහැනියකට සිංහල තමක් දිමෙන් සිදුවන වෙනසක් තැත.

තිස්ස තමාගේ අදහස් අනුමත කරනු ඇසිමෙන් නන්ද මද අස්වැසුමක් ලැබුවාය.

තිස්ස ඇැලන්ගේ ලියුම තව වරක් පළින් පළ කියෙවුයේය.

“නන්දට ඇැලන්ගේ පළමු ලියුම මතක ඇතැයි මම හිතනවා” යි තිස්ස කිවේය.

“මුව මට මතකයි. අමඟ වැරදි කියමින් අපට කළ ටෝදනා මට මතකයි.”

“අැලන් මේ ලියුම ලියා තියෙන්නේ ඒ අදහස සම්පූර්ණයෙන් වෙනස උණු තිසා වෙන්න හිනි. පළමු ලියුම ඇැලන් ලියන්ට ඇත්තේ කවද්‍යින් ලංකාවට නොලින අදහසින්. එයාට ලියුම ලැබෙන හැටි ඒ ලියුමේ සඳහන් නොලක්මලේ ඒ තිසා වෙන්න ඇති. මේ ලියුම ලියා තියෙන්නේ එයාට ලියුම ලැබෙන සැටි විස්තර ඇතිව සඳහන් කරලින්. මේ ලියුමෙහි කිර තැනක අම්මාගෙනුත් දාන්තාගෙනුත් සමාව ඉල්ලා කියනවා.”

නිස්සගේ කිහුම පිළිගන්ව මැලිචු නන්ද කඳුපනා කළා ය. නාලිකා නිස්ස කාමරයට කැදවුයේ කුමට ද? නිස්ස ඇලෙන්ගේ ලියුම කියවා සාක්ෂුවේ දමාගත්තේ කුමක් නිසා ද?

“නිස්ස කියන්තේ ඇත්ත ද?” යි නන්ද ප්‍රග්‍රහ කළා ය.

“මව” යි නිස්ස වහා පැලිතරු දුන්නේ ය. “නන්ද මම විශ්වාස කරන්න. නාලිකා අම්මාත් තාත්තාත් ගැන කන්ගාවු වෙනවා; ගොෂ වෙනවා.....අලෙන් ගමට එනවායයි නාලිකාගේ ලියුමේ ලියා නියෙනවායයි නාලිකා කිහිවා. ඇලෙන් මවුපියන් නැයන් පමණක් තොට ගම රටන් සිහි කරන බව එයාගේ ලියුමේහි අවසාන ලකාටයින් එහිවෙනවා. ඇලෙන් ලංකාවෙන් උගැන්මට එංගලන්හෙට යන ගිහුයන් වර්ණනා කරනවා. නමුත් එන් එන ලොකු සිංහල ගැනුන්ට හා පිරිමින්ට දේස් නහනවා. ඔවුන්ගෙන් කාඩියක් ලංකාවෙන් ගිය සිංහල ඇමතිවරයෙකුට නින්ද කරවන අදහසින් කරපු කුමන්ත්‍රණයක් විස්තර කරලා අවසානයේ මෙසේ කිය නියෙනවා ‘පන්ති, කුල, පවුල්, ආදි හේද නමැති බෙඳ වමනයෙන් කැප වුණු ඇදුම් ලංකාවෙහිම ලිභා දමා ඔවුන්ට එංගලන්හෙට එන්ට බැරිද? ඔවුන්ගේ ඒ කැත ඇදුම් මෙහේදී අවබෝ වනන්න හදන්නේ කුමක් නිසා ද?’

“නිසා කියන්නේ ඇලෙන් තම ලියුමේහි ලියන ලද කරණුමද? තොර්සේ නම් ඒ ලියුම කියවු පසු නිසා තුළ අන්තිවු අදහස් හා හැඟීම දු” යි නන්ද ප්‍රග්‍රහ කළා ය.

“මම මගේ වවනයෙන් කිවිලේ ඇලෙන් එයාගේ ලියුමේහි ලියා නියෙන තොරතුරුමයි” කියමින් නිස්ස ඇලෙන්ගේ ලියුම යලින් දිග හැරියේ ය. “සමහර කිහුමක් මම සිංහලට ගැලපෙන දේ වෙනාස් කළා. ලියුමේ තවත් වගන්ති කිපයක් මම ඇලෙන් ලියාපු සැටියෙන්ම සිංහලට තැගන්තම්වාම ලෙස තේවන්වන්ට තොදට පුරුදු වුණු ඇ. ඒ. ඒ. විභාගයෙන් සමරථ වුණු කාන්තාවක්. එවැනි උගැන්මින් ලැබූ සිංහල කාන්තාවකට වඩා නිරහාකාර ලෙස ඇ. එවත් වෙයි. ගැලීයන්ගේ සිරින් හා සමහර පැවතුම් ලොකු අමුල වෙයි. ගැලීයන්ගේ සිරින් හා සමහර පැවතුම් ලොකු අමුල කියනු මා අයා නිලධ. මා ගමට ගිය අනුමැති විටක එයින් සමහර සිරින් පවත්වනු දැක නිලධ. ඒ සිරින්මලට යටින් ඇති අදහස් ඇ. වහා තෝරුම් ගත්තා ය. මා පවා තොදන් කරුණු ඇ හෙළිකරනු ඇසු මම පුදුම විමි. අමුත්තන්ට වතුර අල්ලන්නේ කුමට ඇසු මම පුදුම විමි. අමුත්තන්ට වතුර අල්ලන්නේ නැත්ත මා ගමට ගිය දෙවරක දැක නිලධ. ඒ දෙවාරයෙහිම අමුත්තන්ට වතුර විදුරුවෙලට අන් නඩා ගොස කුම කැහු. එක් මෙහෙනාක් පමණක් වතුර විදුරුවෙලට අන් නඩා ගොස කුම කැහු. එය මෙය වායිලි එය පසසක තබාගෙන බිත් කැවිවා. ගෙන මෙය ලහ වායිලි එය පසසක තබාගෙන බිත් කැවිවා. වතුර ඇල්ලීම කුමට ආරාධනා කොරෝනා සිරිතක් මිස අමුත්තන්ගේ

අත් හා කටවල් සෝදවන අධහසින් පැවැත් වෙන්නක්යයි මට පවා නොවැවතිණු. මේ කරුණු ලියන්ට වුවමනාවක් තැනත් මා පවා නොවැවතිණු. මේ කරුණු ලියන්ට වුවමනාවක් තැනත් මා පවා නොවැවතිණු සූදු ගැහැනියක් කසාද බැඳුගැනීම අසා අමනාප රි ලියන්නේ සූදු ගැහැනියක් කසාද බැඳුගැනීම අසා අමනාප රි අම්මාත් තාත්තාත් කලකිරී දුක්වනු වළකනු අධහසිනි. තිස්ස අම්මාගේ තොරතුරු එසු මාලනි, ‘තිස්ස වගේ කලකිරීමෙන් සමාජය, ආගම, සිරින්, සාහිත්‍යය, කලාව ආදි කිසිවක් නොතකා උස්ස, ආගම, සිරින්, සාහිත්‍යය, කලාව ආදි කිසිවක් නොතකා උස්ස, උදිසිනාලස ජීවත් වන්නේ ලන්වන් නගරයේ සිත්තරුන්, කවිත්වන්, නළවන්, සොරන් හා හිඟන්නන් අතර බහුල වෙති’යි කිවාය.

“අැලන් තිසාගේ සායම් ඇරලා තියෙනවා”යි නන්ද තෙපලාය.

“නෑ” යි තිස්ස වහා පිළිතුරු දැන්නේ ය. “මම සායම් ගා නොගෙන ජීවත් වෙන්න හදන මිනිහෙක් ලෙස ඇලන් මා හදන් වන්න ඇති.”

නියහින් වියලුණු පාල පිටියක් වැනි නන්දගේ හද යන්තම් තෙතම්තයක් ලැබේ ය. එහෙත් ඇලන් ලංකාවට එතියි යන තිස්සගේ කියුම පිළිගන්ට නන්ද මැලිවුවාය. ඇලන් ලංකාවට එතියි මේට පෙර තිස්ස නොයක් වර ක්වේ ය. අනුලාද කිහිප වරක් එසේ ක්වේ දැඩි විශ්වාසය ඇත්තක ලෙසිනි. මේ කියුම් ඇදහු නන්ද ද ඇලන් ලංකාවට එතියි සිතුවා ය. සූදු ගැහැනියක් කසාද බැඳුගත් බව දැන් වෙන ලියුම නිසා ඇගේ ඒ සිතුම වෙනස් වී ය.

නන්දගේ හද ගෝකයෙන් අදුරු වෙයි. මූහුදේති වැටුණු උයම් බරු මෙන් ඇගේ සිතුම් පැතුම් සිත තුළම කිදෙයි. තම කාමරයෙන් තිකුත් වුණු කෙදිරීමක් එසු නන්ද අවධිවුවක මෙන් එටහිට බැලුවා ය. වටින් පිටින් එන අදුර ගෝ තුළට වදිනු පිශීස උපවහු කුවුජ විවරයන් අනුරෙන් එවිකන් පාන විපත් සේ නන්දට වැටහිණු. ලැගුම්පල බලා ගෙට උඩින් පියැණු කපුවු අහිනකින් දෙතුන් දෙනෙක් නාද කළඡ. කෙදිරිය බලාප්‍රාගෝත්තු නොවුවක් බැවින් ඇ බියගත්තාය. ඇ විපතක් ඉව වැටුණුක් මෙන් නාලිකාව ද හඩාමින් විදුලි පහන දල්වා කාමරයට ගියා ය.

පියල් සිත කය දෙකින්ම බිඳී රිකින් රික රෝගාතුර වූයේ අක්මාවේ හැදුණු විසප්පුවක් මේරිමෙන්යයි සැත්කමෙහි ගුර දෙස්තරු දෙදෙනෙක්ම තීරණය කළහ. ඔහු මරුගෙන් බේරාගත හැකියයි දෙස්තරු විශ්වාස නොකළේ ය.

පියල් ගෙදර ගෙන ගොස් වෙදුන් කැදැවිය යුතුයයි නන්ද තීරණය කළා ය. නාලිකාන් තිස්සන් එකඟ නොවුහ. දෙස්තරුන්ගේ රෝග නිරුපණය නිවැරදි නම් ගෙදර ගෙන ගොස් කවර වෙද කමක් වුවද කරවීම නිෂ්ප්‍රයයි තිස්ස කිවේ ය. එය සුව කරනාත් සුව කළ හැක්ක් සැත් කමකිනි. හැබැයි දෙස්තරුන්ගේ රෝග නිරුපණය වැරදි නම් ලෙඩා ගෙදර ගෙන ගොස් ඔහුට සිංහල වෙදකම් කරවීම ඉතා භාඳ ය.

නන්ද නොසිතු විරු පරදි පියල් ඉස්පිරිතාලයට ඇතුළු වීමට කැමැති විය. මිට පෙර හැම විට ගෙදර නැවති සිංහල වෙදකම් කරවා ගන්ට සිතු පියල් අද ඉස්පිරිතාලයට ඇතුළුවන්ට එක වර කැමැති වූයේ කුමක් තිසාද?

පියල්ගේ මුහුණ මරණය අරක් ගත් තැනැක්යයි තිස්සට හැඟිණු. තමා මැරෙනියි පියල් දානියි. ඔහු ඉස්පිරිතාලයට ඇතුළුවන්ට සිතා ගත්තේ එහෙයිනි. ගෙදර නැවති සිට ගෙන නන්දටත් දරුවන්ටත් වධ දෙන්නේ කුමටදැයි ඔහු සිතන්ට ඇත. සුව ලැබෙනියි ඉව වැට්ටී නම් ඔහු ඉස්පිරිතාලයට ඇතුළු නොවෙයි. ජීවය මරණය බදානන්නේ එය නොවලැක්විය හැකියයි ඉව වැටුණු විට ය. ගැමියන් කිහිප දෙනාකු පමණක් නොව අනුලාද මවද මැරෙනු තිස්ස දක ඇත. තම සහෝදරිය හා මව මැරෙනු දුටු අවස්ථාවල ඔහු ඔහුගේ ඇස්වලට තැහුණු කළුල් දෙඹිසින්ම ගිලාන් බැවින් පිට නොවේ ය. එහෙත් ඒ කදුල් ඔහුගේ ඇතුළු හදට පිළි විසප්ප විය.

පියල්ට දැඩි ඇල්මෙන් හා දයාතුකම්පාවෙන් සාත්තු කිරීමෙන් පමණි නන්දට සිත සනසා ගැනීමට ඉඩ තුවුණේ. පිහිය කුඩක් හඳුනි ඇතෙන කලක මෙන් තියුණු වෙදනාවක් ඇට දැනෙයි. ඇගේ මමන්වයෙහි එක් අංශයක් ගින්තට උණුව වැශිරෙන ඉටි මෙන් වැශිරෙයි. ඒ සමඟ අනාගතය පිළිබඳ හැඟීම පාන්කඩ මෙන් දැවයි.

ඇගේ සිතට නහින හැම අතිත තොරතුරක් ඇගේ හද තවයි. සිත සහසන අතිත තොරතුරුත් ඇගේ සිතට නොනැතියි. කුල-මානය ඇගේ ආත්මාරුපකාම් සිතෙහි පියවි ගතිය වැසු වෙස මූණුණකි. පියල් බැහැර කොට නන්ද එනාදය හා විවාහ වුයේ මුළුපියන්ට කීකරු වීම පිළිස ද? එනාදයගේ මරණයෙන් පසු ද නන්ද තමාගේ සිතින් පියල් බැහැර කරන්ට වැයම් කළා ය. කොළඹ පදින්විවන්ට පළමුව යෝජනා කොලේ පියල් වුව ද අදහස් කොලේ තමාය යන හැඟීම නන්දට සිතින් බැහැර කළ නොහැකි ය. පියල් කොළඹට ගොස් මසකට පසු ගමට ආ අවස්ථාවේ නන්ද තම අස්සන්තෝෂය හෙළි කළා ය. ‘අපි කොළඹ පදින්වී වෙමු’යි පියල් යෝජනා කොලේ ය. ඒ යෝජනාව පිටවුයේ පියල්ගේ කටිනි. එහෙන් එය තමාගේම හදින් නැහුණක් නොවේදි නන්ද තමාගෙන්ම ප්‍රශ්න කළා ය. අනුලාගේ මරණය සිතිකළ ඇට තමාගේ ඇතුළු හද රත්යවටය සිපගත් හම් කෑල්ලක් ලෙස දුවෙන්නාසේ දැනිණ.

මවගේ රෝගය නන්දට ආරංචි වුයේ සතියකට පමණ පසු ය. ආරංචි වුණු විගස නන්ද පියල් පමණක් තොට දෙස්තරකු ද සමඟ කොග්ගලට ගියා ය. එහෙන් මවගේ රෝගය සුව කළ හැකි අවස්ථාව ඉක්මෙන්ට පෙර ඔවුන්ට කොග්ගලට ලාභවන්ට නොහැකි විය. ඔවුන් දෙස්තර ලබා බෙහෙන් කරවන්ට පටන්-ගෙන තුන් ද්‍රව්‍යකින් ලෙඩා මලා ය.

පියල් ඉස්පිරිතාලයට ඇතුළුවූ ද සිට නන්දන් නාලිකාත් ද්‍රව්‍යකට දෙවරක් ඔහුගේ සුවදුක් යෝමට යනි. හවස් වරුමේ ඇගේදර එන්නේ අටට හෝ නවයට පමණ ය. පියල් සුව නොලබන බව දෙස්තරුන්ගෙන් දැනාගත් නන්ද තිස්සට දෙස් නැහුවා ය.

“අයෝගේ ලෙඩා සුව නොකළ හැකි එකක් බව තිසු දන්නවා. සුව නොකළ හැකි ලෙඩාක් නම් අයෝගා ගෞදර නවත්තා ගෙන සාන්තු කිරීමයි අපට කරන්න තිවුණේ. මට ඉවසන්න බැරි එයා ලඟින් ඉදාගෙන මගේ සිත් හැටියට එයාට සාන්තු කරන්න ඉඩ තැනි වීම ගැනයි.”

“නන්දන් නාලිකාත් දුකින් හා මෝකෘත්‍යන් තැවතිනා බව පියල් දන්නවා. එයා වට්දනාව ඉවසාගෙන ඉන්න සැටි දුවු මම පුදුම වුණා. එයා බලන්ට යන විට එයාගේ සිත සැතැයන සැටියෙන් කතා කරන්න.”

පියල් ඉස්පිරිතාලයට ඇතුළුවී තුන් ද්‍රව්‍යක් ගිය තැන සමර්ථීර දෙස්තර ද්‍රව්‍යකට වරක් බැඳින් ලෙඩා බලන්ට පැමිණ ලෙඩාගේ සුව දුක් දකුවුයේ ය. නන්ද සමඟ කතාබහ කොලේ ය. ඇන් වන ප්‍රතියෙන් මුළුගේ පැමිණීම නන්ද නොදුවපුවා ය.

"මගේ සැමියාට මහාද්‍රම දෙස්තරුන් දදදෙනාක් වෙදකම් කරනාවා. සමරපිටව කරන්න වෙදකමක් නැහැ" යි නන්ද කෝපයන් පමණක් තොට් ගර්වයෙන් ද තෙපලා ය.

සමරපිට දෙස්තර ද්වස් පතා පියල් බලන්ට පැමිණීම පියල්ට වෙදකම් කරන දෙස්තරු දදදෙනාම නොඳවයුහා. එහෙන් පියල්-ගේත් නන්දගේත් කිටවුම නැයෙකියි සිතු ඔවුනු සමරපිට ලෙඛාගේ සුව දුක් සෙවීම ගැන පටහැරී නොවුහා.

හතර වන සතියෙහි පසලාස්වක පෝය ද්වසෙහි හවස්වරුවේ පියල්ගේ රෝගය හදිසියේ ඉතාම නරක අතට හැරිණ. නන්ද, නාලිකා හා වන්දුසෝම හා තිස්ස ද සමහ ඉස්පිරිතාලයට ගියා ය. තොගවන වාචවුවක් පසු කොට ගමන් කළ ඔවුන්ට පළමුව ඇසුළෙන් වේදනාවෙන් තැබෙන ලෙඛකුගේ කෙසිරියයි. 'අපෝයි! අම්මෙයි' යි ඔහු නාගන හඩ ඇසු නන්දගේ ලය උණු විය. පියල්ගේ කාමරය දෙරවුවට පැමිණ නන්ද දෙස බැඳු විශේෂ සාත්ත් දේවිකාවගේ පරවුණු මුහුණ දුටු නන්දගේ හද පරවුණු මලක් සේ හැකිලිණ. කාමරයට ඇතුළවූ නන්ද ව්‍යුලකු එක් මුල්ලක සිට දැනික් පැත්තේ ක්වුළවෙන් පිට වුහයි සිතුවා ය. වවුලා ඇගේ සිතින් මවා ගත්තකු ද නොඳේ නම් සැබැෂ එකකු ද යනු තොසන්සුන් සිත් ඇති ඇට නිශ්චය කළ තොගැකි විය.

තම සැමියා නන්ද දෙස බැඳුවේ හිස් බැල්මකිනි. එහෙන් ඔහු මහන් ආසාවත් ඇගේ අත අල්ලා ගත්තා ය; නාලිකාත් වන්දු-සෝමන් ලංච ඇදෙහි අත් තැබුහා, ලෙඛා ඔවුන්ගේ අත් දෙක අල්ලා ගෙන ඔවුන්ගේ මුහුණ දෙසට ඇස් හැරවුයේ ය. තවත් එකකු සිටිදිදුයි සොයන්නාක් මෙන් ඔහු වටපිට බැඳුවේය. ඔහුගේ දැසට කදුළ තැබැයි ය. තම සැමියා වටපිට බැඳුවේ ඇලන් සිටිදිදුයි සොයනු පිළිස බව නන්දට ඉව වැටිණ.

ලෙඛා වටනයකදු කතා තොකෙල් ය. පතුල හිල්වුණු ඔරුවක් ටික දියෙහි ගිලෙන්නාක් මෙන් ඔහු ජීවන සයුරෙකී ගිලෙයි. ඔරුව ගිලෙන් ම නහින බුබුජ සිහි කරමින් ලෙඛාගේ ගිලෙයි. මුහුණ අමුත පණක් ලැබේ ය. ඔහුගේ දෙනෙන අඩවන් වෙයි. තම සැමියා සුව ලෙනීයි සිතු නන්ද වධාත් නැඹුරුව ඔහුගේ මුහුණන් දදාශයන් බැඳුවාය. ඔහුගේ කටින් පුස්ම තිකුත් විය.

නන්ද ලේන්සුව කටට තබා ගැනීමෙන් හදින් තාගින විලාපයට කටින් පිටවන්ට ඉඩ තුළුන්නා ය. ඇගේ උපිකාය මදිරිණ.

කලින් යවන ලද විදුලි ප්‍රවිත ලත් ඇලන් හා ඔහුගේ බිරිද ද ලංකාවට පැමිණීය පියා මැරුණු ද්වියට පසුද ය.

මිනි කරන්තය කනත්තේ දෙරවුවට උගාවූ පසු මිනි පෙටවිය කරන්තයෙන් ඉවතට ගෙන වන්දුසෝම එක් කෙළවරක් කරව

ගත්තේය. ඇලන් හා තිස්ස අනිත් කෙළවර කරට ගත්හ. වන්දුයෝමගේ යහළවන්ගෙන් දෙදෙනොක් මිනිපෙට්ටිය මැද වැඩුණුමගේ දෙපැත්තට කරදුන්හ. තිස්ස මිනිපෙට්ටියේ කොකුවලින් එල්ලී දෙපැත්තට වැඩුණු පෙළෙළඳු සහිත සුදු පටලණු පටවල් හකුලා පෙට්ටිය වැවෙන පොහොටුවූ සහිත සුදු පටලණු පටවල් හකුලා පෙට්ටිය මුදුනෙහි තබා පෙට්ටියට කර දුන්නේය. “කරගහන්න”යි ඇලන් තමා එහ උන් බේරිදට කිවාය. ඇ ඇලන් අතුකරණය කරමින් මිනිපෙට්ටියට අත ගැසුවාය.

පියල්ගේ මවත් නාලිකාත් නන්දිත් වත්තන් කරගෙන මිනිය පස්සේන් ගමන් කළේය.

ආදහනයෙන් දෙසතියකට පසු ඇලන් හා ඔහුගේ බේරිදත් එංගලන්තය බලා යනු පිණිස නැව් නගිද්දී නන්දා, ඇගේ දරුවේ, තිස්ස හා පියල්ගේ මට ද උදාය වරුවේ නැව් තොටට ගියේය.

හිරුමඩල නැහෙනාහිර අහස වසාගත් කළ වලා ද්වමින් පළවන්ට වැයම් කරයි. එක් වලාවක් විසුරුවමින් මතුවන හිරු මඩල තවත් වලාවකින් වැසයි. අඩ අදුරු තිර පටක් පිට්පස දුල්වෙන පහනක දුබල එලිය ලෙස උදාගිරි මුදුනට නහින්ට වැයම් කරන හිනිපෙන්ත හඳුනාගත ගැකීය.

වරාය, අහස් වතෙහි තිරානන්දය පිළිබැඳු කරන කැටපතක් වැන්න. බෝටුවෙන් නැව කරා යන ඇලන් හා මාලනී ලේන්සු දෙකක් නොනවත්වාම ලෙලවන්. රීට පිළිතුරු වශයෙන් දැන් වනාන නාලිකා හා සවිමන් කබලානා ද දෙසට නන්දා සිහිනෙන් ඇවිදින්නක ලෙස ගමන් කළාය.

ඔවුන් දෙදෙනාම ඇලන්ට අත වනාන්නේ යෝකාකුල සිතින් නොව සොමිනාස් සිතිනි. දෙනොල් අතරින් පිට තොවන සිනාවෙන් ඔවුන්ගේ මුහුණ එලිය විනු තන්ද දුටුවාය. දියකඩනයෙහි ඇත කෙළවර අසල වූ නැවට නැගුණු ඇලන් හා මාලනී ඔවුන්ට පෙනෙන්නේ දුම් වලායෙහි පැටලී අතුරුදහන් වන පැල්ලම් දෙකක් ලෙසිනි.

“ලංකාවට ඇවිත් පදින්වී වන අදහසක් ඇලන්ට නා”යි ආපසු හැරි ජැටියේ උඩ තටුවට නහින තිස්ස සෙමින් කිවීය.

මටගේ යෝකය වැඩි වෙතියි සිතු නාලිකා මෙසේ කිවාය.

“ඇලන් අයියා ලංකාවට එනවාය කිවිවා.”

එය නාලිකා සිතාමතා කිහු බොරුවක් බව තිස්සට වැටහිණ. ඒ බොරුව අසා සන්නේත්තුවූ තිස්ස නන්දගේ මුහුණ බැලුවේය. ආපද තමැනී සිය දහස් පාදතලයන් හා ගැටීමෙන් ඇකිමැකී ශිය සලකුණු ඇති කාසියක් ලෙසිනි තිස්සට ඒ මුහුණ පෙනුණේ. බාහිර පරිසරයට අනුරුධ තොවන කය මෙන් අඩුන්ම පරිසරයට

අනුරුද තොවන සිත ද බිඳී විසිරෙයි. ඉලේ අලුත්වැඩියා වන යන්ත්‍රයක් මෙන් ජීවය සිත කිය දෙකෙහි ඒ බිඳීම වළකයි. නන්දා ගේ සිත ඇතුළු පරිසරයට අනුව අලුත්වැඩියා වූවකි. ගෝකය මෙන් දුක ද කළකිරීම මෙන් අනාගතය ද පිළිබඳ හැඟීම ද ඇගේ සිතින් අනුරුදහන් විය.

පුද් ජන ප්‍රසාදය උදෙසා කොය්ගල-මලුලගම මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ විසින් වර්තමාන සිංහල ජනවංශයන් බින්දු මාත්‍රයක් කියනු පිණිස ලියන ලද ‘කළී යුගය’ මෙයින් නිම වීය.